

การใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด: ศึกษาเปรียบเทียบ
กฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดย

นายวิกร สีนุณเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายอาญา

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด: ศึกษาเปรียบเทียบ
กฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

โดย

นายวิกร สีนุณเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายอาญา

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

CONCILIATION OF THE JUVENILE DELINQUENCY : COMPARATIVE
STUDY BETWEEN THAI LEGISLATION AND LAO LEGISLATION

BY

MR. VILAKONE SIBOUNHEUANG

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS

CRIMINAL LAW

FACULTY OF LAW

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายวิรกร สืบณเรือง

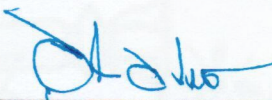
เรื่อง

การใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด : ศึกษาเปรียบเทียบ
กฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญา

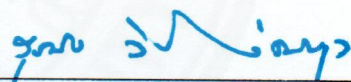
เมื่อ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิเวช)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

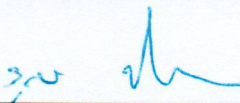
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

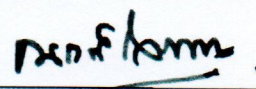
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสินี)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายราชอาณาจักรไทย และ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ชื่อผู้เขียน	นายวิรกร สืบณเรือง
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	กฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นค้นคว้าศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเปรียบเทียบกฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยได้วิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้เขียนได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการของการใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนของกฎหมายราชอาณาจักรไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันทางด้านแนวความคิด ทฤษฎี รูปแบบ วิธีการและขั้นตอนของการใกล้เคียงเด็กและเยาวชนของราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเกิดมาจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนของทั้งสองประเทศ โดยเฉพาะกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนในแต่ละชั้น เช่น กระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของราชอาณาจักรไทย เริ่มจากชุมชน สถานพินิจ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มจากหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ปี 2006

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและครอบครัวของราชอาณาจักรไทยเด็ก ปี พ.ศ.2553 มาตรา 86 บัญญัติว่า “เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งมี

อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับ หรือไม่ ถ้าเด็กและเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก”

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ปี 2006 มาตรา 52 บัญญัติว่า “การกระทำผิดของเด็กที่ไม่ส่งให้ศาลตัดสิน เป็นการกระทำผิดในสถานลหุโทษ และโทษานุโทษ ที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรง ซึ่งกฎหมายบัญญัติโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี” ตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว เห็นได้ว่า กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีความเสียหายเล็กน้อยที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี นำตัวเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม มาตรา 56 บัญญัติว่า “ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) มีสิทธิและหน้าที่ในการอบรมประณีประนอม ข้อพิพาท และไกล่เกลี่ยคดีเด็กที่ส่งมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ให้คู่กรณีฟ้องร้องคดีต่อศาล” มาตรา 58 บัญญัติว่า “การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนขององค์การสืบสวนสอบสวนไกล่เกลี่ยคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ภายในกำหนด 30 วัน และไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนที่ส่งมาจากห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีองค์การสืบสวนสอบสวนไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนไม่สำเร็จ ต้องสรุปสำนวนคดีส่งให้อัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องต่อศาล”

สำหรับคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไปนำตัวเด็กและเยาวชนเข้าในกระบวนการยุติธรรม เช่น หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนทำการสืบสวนสอบสวน สรุปสำนวนคดีส่งให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้องขึ้นศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก

จากการค้นคว้าเปรียบเทียบการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของกฎหมายราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแล้ว กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเห็นได้ว่า ทั้งสองประเทศนำใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแต่ขั้นตอนของการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนมีความแตกต่างกัน เช่น กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนราชอาณาจักรไทยเริ่มจากชุมชน สถานพินิจ เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเริ่มจากบ้าน (ชุมชน) ห้องการยุติธรรม เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการเด็ก ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก และกฎหมายของราชอาณาจักรไทยได้ให้ความสำคัญกลุ่มวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น ทางด้านการแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เพื่อปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนไม่ว่าจะอยู่เทศบาล หรือเขตห่างไกล

สำหรับราชอาณาจักรไทยเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในสถานลหุโทษ และโทษานุโทษเป็นการกระทำความผิดที่เบาบาง ความเสียหายเพียงเล็กน้อย และมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรงอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี นำตัวเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม (แก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดฝ่ายปกครอง)

เพื่อแก้ไขกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บุคคลที่จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนต้องขึ้นทะเบียน หน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนขั้นต่ำต้องประสานงานกับชั้นสูง และทุกขั้นตอนการไกล่เกลี่ยต้องให้กลุ่มวิชาชีพมีส่วนร่วม เช่น ทางด้านการแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ อย่างไรก็ตาม เพื่อรับประกันการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือผู้เสียหายทุกขั้นตอนของการไกล่เกลี่ยต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะด้านเข้าร่วมด้วย โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ห่างไกล ควรได้ปรับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ : การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด. กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ปี 2006. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Thesis Title	CONCILIATION OF THE JUVENILE DELINQUENCY : COMPARATIVE STUDY BETWEEN THAI LEGISLATION AND LAO LEGISLATION
Author	Mr. Vilakone Sibounheuang
Degree	Master of Laws
Department/Faculty/University	Criminal Law Law Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Surasak likasilwatanakul. Ph.D.
Academic Year	2015

ABSTRACT

This thesis focuses on research study on legislation relevant with the Conciliation of the Juvenile delinquency comparing among Thai legislation and Lao legislation by using problem situation analysis and obstacles of using law enforcement. An author studied and compared theories and models of the Conciliation of the Juvenile delinquency in Thai legislation and Lao legislation in order to identify similarities and differences in terms of concept. theory. method. practice and process of conciliation. Moreover. this study is to make understanding to the Juvenile Justice system into 2 countries especially in each process of the Juvenile conciliation; for example. the Conciliation of the Juvenile delinquency in Thailand begins with communities. detention centers. police officers. attorneys. juvenile courts. and families. However. the Conciliation of the Juvenile delinquency in Lao begins with conciliation at a village level. fairness rooms. districts. children investigating departments. juvenile courts or children's court communities as stipulated in the Children's Rights and Benefit protection 2006.

The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Case Procedure. Act B.E. 2553 [2010]. section 86 stipulated that "The maximum penalty for children and adolescent offenders is imprisonment for a term not exceeding 5 years whether

offenders pay penalty or not. If children and adolescent offenders have not been previously sentenced as imprisonment. the final judgment is imprisonment".

The legislation of the Protection of the Right and Interests of Children 2006. section 52 stipulated that "The Juvenile delinquency which is not submitted to the court for making decision is a minor offence and little damage. the legislation stipulates imprisonment for a term not exceeding 3 years". According to Lao legislation. it indicates that juvenile offenders with minor offence are imprisonment for a term not exceeding 3 years. and juvenile offenders can be taken off from the Juvenile Justice process. According to the section 56. it stipulates that "The Fairness room and district have rights and duties to train and compromise on disputes and conciliate juvenile cases which were not successful conciliation at the conciliation at village level. However. there are not successful conciliation at the Fairness room. district. the parties can have lawsuit in the court". The section 58 stipulates that "The period of responsibility for conciliation at the Juvenile Investigation Organization is 30 days. If the Juvenile conciliation from the Fairness room and district is unsuccessful. it needs to submit a case conclusion to prosecutors for further consideration.

For the Juvenile delinquency. children and adolescents will be brought into the Juvenile justice system if infringement for imprisonment over 3 years; for example. the Department of the Juvenile Investigation investigates. conclude and submit court cases to attorneys in order to sue at the Juvenile Court or children's court community.

According to comparison of conciliation on the Juvenile delinquency in Thailand and Lao. it shows that the Juvenile justice in both two countries applies all steps of justice conciliation. However. processes of court case revision for juvenile are different such as the Juvenile Justice in Thailand begins with communities. detention centers. police officers. attorneys. juvenile courts. and families. In Lao. the Juvenile Justice begins with conciliation at a village level. fairness rooms. districts. children investigating departments or juvenile courts or children's court communities.

Moreover. Thai legislation also concerns with the importance of professional groups participating in the Juvenile Justice such as medical professionals.

psychologists, social workers in order to protect interests of children whether being in municipalities or remote areas.

For Thailand, children and adolescents have delinquency apart from the Juvenile Justice with a minor offence and little damage will have imprisonment not exceeding 5 years; however, it takes 3 years in Lao, and juvenile offenders can be taken off from the Juvenile Justice process (revision of the Juvenile delinquency).

In order to make revision the Juvenile Justice processes in Lao, a person appointed to be a Juvenile conciliator must be registered. The conciliation of the Juvenile delinquency unit should coordinate with higher units in all processes and should involve with all professional groups such as medical professionals, psychologists, and social workers. However, to guarantee for protection of rights and interests of children and adolescents whether being offenders or victims, government specialists should participate in conciliation especially in remote areas which law should be widely applied.

Keyword : Conciliation of the Juvenile Delinquency. The legislation of the Protection of the Right and Interests of Children 2006. The Juvenile and Family Court and Juvenile and Family Case Procedure. Act B.E. 2553. Juvenile Justice processes in Lao

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาของท่านอาจารย์ ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ท่านอาจารย์รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้เขียนและได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาในการเขียน วิทยานิพนธ์และให้ข้อมูลที่จำเป็นในการเขียนรวมถึงการค้นคว้าหาข้อมูลคำแนะนำตลอดจนชี้แนะ และได้เอาใจใส่คอยติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมาและทั้งเป็นคณะกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณนำท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะช ประธานกรรมการ ท่านอาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และเป็นผู้ให้คำแนะนำ ซึ่งเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบิดา มารดา พี่ชาย น้องชาย และบุคคลในครอบครัว ของผู้เขียนที่เป็นกำลังใจให้การดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือตลอดมา พิเศษขอขอบคุณ นางสิริวัน อุดทะลาและเด็กชายรวัด สีบุญเรือง ซึ่งเป็นภรรยาและลูกชายของผู้เขียนที่ส่งรอยยิ้มให้ กำลังใจเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อพี่สถาพร ลีम्मณีและสำนักในพระคุณของท่านอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนผู้เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้ให้ความรู้ทางด้านวิชาการกฎหมาย เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดและให้โอกาสในการศึกษาหาความรู้พร้อมทั้งน้องวศิน และพี่ ๆ น้องๆ เพื่อนๆ ในสาขากฎหมายอาญารหัส 56 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนตลอดมารวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่ได้ให้การช่วยเหลือและความสะดวก ในหลาย ๆ ด้าน

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อสถาบันยุติธรรมแห่งชาติ ที่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ทุน และสนับสนุนการศึกษาต่อระดับปริญญาโทแก่ผู้เขียน และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การศึกษาของผู้เขียน ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี ถ้าหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียน ขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว แต่หากเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในด้านใดด้านหนึ่ง ผู้เขียนขอกราบมอบ ให้แต่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และบุคคลที่ช่วยเหลือแก่ผู้เขียนทุกท่าน

นายวิกรร สีบุญเรือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(4)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 สมมุติฐานการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	8
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 ความหมาย แนวความคิด ทฤษฎีและรูปแบบของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา	9
2.1 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	9
2.1.1 แนวคิดเบื้องต้นของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน	11
2.1.2 ความหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา	12
2.1.3 ความสำคัญของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน	13
2.1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน	14
2.1.5 รูปแบบของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน	15
2.1.6 วิธีการของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน	17
2.2 ความหมายเด็กและเยาวชน	23
2.2.1 เกณฑ์อายุ	25
2.2.2 เกณฑ์การกระทำผิด	26
2.3 สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด	29
2.3.1 สาเหตุความบกพร่องทางร่างกายจิตใจบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน	29

2.3.2 สาเหตุความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กและเยาวชน	30
2.3.3 สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ	32
2.3.4 สาเหตุสภาพแวดล้อมสังคม	33
2.4 หลักการสากลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	34
2.4.1 มาตรการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989	35
2.4.2 มาตรการของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม คดีอาญาเด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ปี 1985	39
2.4.3 ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชนหรือข้อเสนอแนะของกรุงริยาด ปี 1990	40
2.4.4 ข้อเสนอแนะว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาหรือข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา ปี 1997	42
2.4.5 ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติ ว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญา ปี 2014	44
2.5 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของราชอาณาจักรไทย	45
2.5.1 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยชุมชน	45
2.5.2 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยพนักงานสอบสวน	46
2.5.3 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยฝ่ายปกครอง	47
2.5.4 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดย พนักงานอัยการ	48
2.5.5 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดย ศาล	49
2.5.6 ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	50
2.6 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	51
2.6.1 กระบวนการยุติธรรมก่อนฟ้องในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	52
2.6.2 การไกล่เกลี่ยของหน่วยงานไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดขั้นหมู่บ้าน	54

2.6.3 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยห้องกร ยุติธรรมเมืองเทศบาล	57
2.6.4 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดย หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก	58
2.6.5 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดย หน่วยงานอัยการเด็ก	59
2.6.6 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดย ศาล	60
2.6.7 ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	63
2.7 ปัญหาแนวทางการนำการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เปรียบเทียบราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	64
บทที่ 3 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศต่างๆ	68
3.1 สหรัฐอเมริกา	68
3.2 สหราชอาณาจักร	70
3.3 นิวซีแลนด์	71
3.3.1 การประชุมกลุ่มครอบครัวในคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด	72
3.3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการประชุมกลุ่มครอบครัวในผู้ กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน	74
3.3.3 ผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการประชุมปรึกษาหารือ	77
3.4 แคนาดา	80
3.4.1 มาตรการทางเลือกนอกกระบวนการยุติธรรม	81
3.4.2 เงื่อนไขของการดำเนินมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม	82
3.4.3 วิธีการมาตรการทางเลือกนอกกระบวนการศาล	83
3.5 ฝรั่งเศส	83
3.5.1 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา	84
3.5.2 กระบวนการสมานฉันท์ในคดีเด็กและเยาวชน	87
3.6 ญี่ปุ่น	89
3.6.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการดำเนินคดีอาญา	89
3.6.2 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีเด็กและเยาวชน	91

บทที่ 4 วิเคราะห์กระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา	93
4.1 วิเคราะห์ปัญหากระบวนการของการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	93
4.1.1 ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนของกฎหมายของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	96
4.1.2 ปัญหาของการขาดความเชี่ยวชาญของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและ เยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	100
4.1.3 ปัญหาการประสานงานของการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	101
4.2 ปัญหาในเรื่องมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงระหว่างเด็กและ เยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหาย	102
4.3 วิเคราะห์ปัญหาการฟ้องคดีอาญาของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชน กรณีใกล้เคียงคดีอาญาไม่สำเร็จหรือกรณีเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง	103
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	106
5.1 สรุป	106
5.2 ข้อเสนอ	109
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	116
ประวัติการศึกษา	170

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทอีกวิธีการหนึ่งซึ่งถือปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตกาล อันถือเป็นวิธีการตามจารีตประเพณีในการระงับข้อพิพาทด้วยการประนีประนอม ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังคงใช้วิธีการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นความเสียหายเล็กน้อยการระงับข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดด้วยวิธีการประนีประนอม เป็นแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายของพรรคและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือเด็กและเยาวชนที่ถูกเคราะห์ร้าย ซึ่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศหนึ่งที่มีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามตั้งแต่โบราณกาลสืบทอดกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของลาวนั้นเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของคนในชาติ ความเป็นพี่น้อง ความสมานฉันท์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การดำรงชีวิตในสังคมด้วยความสงบสุข การไม่มีความอาฆาตพยาบาท การไม่เบียดเบียนซึ่งกันละกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของสังคมลาว ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิด และเกิดข้อขัดแย้งขึ้นจึงต้องมีการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ปราศจากความรุนแรงสิ่งนี้ได้กลายเป็นคุณค่าทางด้านจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมลาว อย่างไรก็ตาม การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มิได้เป็นวิธีการใหม่แต่อย่างใด เป็นวิธีการแก้ไขข้อขัดแย้ง¹ ที่มีมาแต่สมัยโบราณ ดังนั้น ตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรมการดำเนินการไกล่เกลี่ยแต่ละท้องถิ่นมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นได้ใช้วิธีการการไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างครอบครัว

¹ ข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีนว่าด้วยการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหมุดที่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2009 มาตรา 2 วรรค 2 “ข้อขัดแย้ง” หมายถึงความคู่กรณีไม่ถูกต้องปองตองกัน ไม่ลงลอยกันที่ เกิดขึ้นระหว่างคนสองคน หรือหลายคน บุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อการจัดตั้ง ครอบครัวต่อครอบครัว เกี่ยวกับสายพัวพันทางแพ่ง การคร่ำ ครอบครัว ทางอาญาและอื่นๆ ซึ่งคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ แต่ยังไม่ทันถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

ประชาชนภายในหมู่บ้าน² ชุมชนเพื่อฟื้นฟูความสามัคคีและความสงบสุขภายในหมู่บ้าน ครอบครัว ชุมชนและสังคม

เนื่องจากได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการไกล่เกลี่ยดังกล่าว รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงได้มีคำสั่งของนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนระดับหมู่บ้าน ข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการสร้างครอบครัวและหมู่บ้านปลอดภัย และข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำลังร่างกฎหมายตามแถลงการณ์ของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน และข้อตกลงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านหรือการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านเป็นวิธีที่วิธีหนึ่งในการแก้ไขข้อขัดแย้งคดีแพ่ง เนื่องมาจากการกระทำผิดทางอาญา และการกระทำผิดในสถานลหุโทษ และโทษานุโทษ รวมทั้งการทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองระหว่างประชาชนภายในหมู่บ้าน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเข้าในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างความยุติธรรมในสังคม³ หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งคดีเด็กระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยเดียวกับหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยยุติธรรมรากฐานที่ได้รับการคัดเลือกโดยประชาชนภายในหมู่บ้าน และได้รับการรับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ) มีบทบาทหน้าที่ในการประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี⁴ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระทรวงยุติธรรมจะออกข้อตกลงขั้นกระทรวงก็ตาม และรัฐบาลออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้แต่ก็ปัญหาในทางปฏิบัติ และการประสานงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพราะกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติยังไม่ชัดเจนและคลุมเครือ

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็กปี 2006 มาตรา 56 บัญญัติว่า “ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล⁵ (อำเภอ) มีสิทธิและหน้าที่ในการอบรมประนีประนอมข้อพิพาท

² บ้าน หมายถึงชุมชน (แปลภาษาลาว)

³ ร่างคำรัฐว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 ค.ศ. 2014 มาตรา 1

⁴ กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม, หนังสือเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, (2010), น. 2.

⁵ ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล หมายถึงองค์การบังคับคดีชั้นอำเภอ (แปลภาษาลาว)

และไกล่เกลี่ยคดีเด็กที่ส่งมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน⁶ ที่ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ)ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ให้คู่กรณีฟ้องร้องคดีต่อศาล” และมาตรา 58 บัญญัติว่า “องค์การสืบสวนสอบสวนมีสิทธิไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง หรือแจ้งความจากผู้เสียหาย กรณีคดีเด็ก และเยาวชนที่ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีองค์การสืบสวนสอบสวนไกล่เกลี่ยคดีไม่สำเร็จ องค์การสืบสวนสอบสวนต้องสรุปสำนวนคดีส่งให้อัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาล

สำหรับคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไป องค์การสืบสวนสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องสรุปสำนวนคดีส่งให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก

ปัญหาการแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกิดจากกฎหมายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดไม่ชัดเจนและคลุมเครือในการประสานงานของเจ้าพนักงานของรัฐ เช่น กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 56 บัญญัติว่า “ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) มีสิทธิและหน้าที่ในการอบรมประนีประนอมข้อพิพาท และไกล่เกลี่ยคดีเด็กที่ส่งมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ)ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ให้คู่กรณีฟ้องร้องคดีต่อศาล” มาตรา 58 บัญญัติว่า “การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนขององค์การสืบสวนสอบสวน ไกล่เกลี่ยคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ภายใน 30 วัน และไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนที่ส่งมาจากห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณีองค์การสืบสวนสอบสวน ไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนไม่สำเร็จ ต้องสรุปสำนวนคดีส่งให้อัยการ เพื่อพิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาล

การที่จะนำเอาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็ก และเยาวชนกระทำความผิดคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และเป็นการกระทำความผิดที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคม หรือเป็นความผิดเล็กน้อย ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้เพิ่มเติม ปี 2005 มาตรา 25 บัญญัติว่า “กรณีที่มีการกระทำความผิดหากไม่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมถ้าว่าไม่มีการฟ้องร้องของผู้เสียหายก็ดำเนินคดีไม่ได้ เช่น การทำร้ายร่างกายระหว่างญาติสนิท การนินทา การใส่ร้าย การดูหมิ่น การหมิ่นประมาท

⁶ ข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีนว่าด้วยการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยของข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปี 2009 มาตรา 2 คำว่า “หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน” หมายถึงประชาชนลาวภายในบ้าน ซึ่งได้รับการก่อตั้งขึ้นโดยประชาชนระดับหมู่บ้าน และรับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ)

ผู้ตาย หรือชื่อเสียงของผู้ตาย การกระทำความผิดต่อกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของญาติใกล้ชิด การล่วงละเมิด
 เคหสถาน และการล่วงละเมิดความลับส่วนตัว การถอนคำฟ้องร้องของผู้เสียหายก็ทำให้การดำเนินคดี
 ยุติลง⁷ และมาตรา 49 บัญญัติว่า “ถ้าหากการกระทำเป็นการกระทำความผิดในสถานลหุโทษ
 และบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดนั้นไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ศาลอาจจะส่งผู้กระทำผิดให้อำนาจการ
 ปกครอง หรือองค์กรจัดตั้งสังคมศึกษาอบรมก็ได้⁸ อย่างไรก็ตาม ถ้าเปรียบเทียบกฎหมาย
 ราชอาณาจักรไทยกับกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็มีความแตกต่างกันในการ
 กำหนดโทษแก่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพื่อเอาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจาก
 กระบวนการยุติธรรม เช่น กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำหนดว่าเด็กและ
 เยาวชนกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ให้แก้ไขตามองค์กรบริหาร เช่น หน่วยใกล้
 เกือบคดีได้ระดับหมู่บ้าน ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก
 และหน่วยงานอัยการคดีเด็ก⁹ เป็นองค์กรที่รับผิดชอบดูแลคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด
 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการนำเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมส่วน
 กฎหมายราชอาณาจักรไทยเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะ
 มีโทษปรับ หรือไม่ ถ้าเด็กและเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก¹⁰
 อาจจะดำเนินการนำเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ส่วนอนุสัญญาว่า
 ด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 วางหลักว่า การกำหนดโทษแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นต้องดูที่
 อายุของเด็กและเยาวชนมิใช่ดูที่อัตราโทษ

การใช้มาตรการการดำเนินการต่อผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด
 ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็เป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญ เช่น การที่ผู้เสียหายกับเด็กและ
 เยาวชนกระทำความผิดได้ตกลงยุติข้อพิพาทการดำเนินคดีเป็นอันระงับ แต่เด็กและเยาวชนกระทำ
 ความผิดไม่ยอมปฏิบัติข้อตกลงก็เป็นปัญหาเพราะยังไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายและไม่มีองค์กรใด
 รับรอง เพียงแต่เป็นบทบันทึกการประชุมคณะหน่วยใกล้เกี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน หน่วยงานสืบสวน
 สอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กเท่านั้น อย่างไรก็ตาม

⁷ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005
 มาตรา 25

⁸ เฝิงอั้ง, มาตรา 49

⁹ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ.
 2013 มาตรา 26

¹⁰ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.
 2553 มาตรา 86

กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิได้กำหนดละเอียดเกี่ยวกับมาตรการและการติดตามการปฏิบัติตามข้อตกลงของผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและหน่วยใกล้เคียงคดีได้กระตือรือร้นที่บ้าน หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการเด็กไม่มีสิทธิบังคับให้คู่กรณีต้องปฏิบัติตามข้อตกลง เพราะว่าหน่วยใกล้เคียงคดีได้กระตือรือร้นที่บ้าน หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก เป็นเพียงผู้เข้าร่วมเจรจามีฐานะเป็นคนกลาง ในการแนะนำการไกล่เกลี่ยทั้งสองฝ่ายเท่านั้น เพราะวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ให้คู่กรณีประนีประนอมยุติข้อพิพาท ซึ่งเป็นปัจจัยอันก่อให้เกิดการยุติการดำเนินอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งกระบวนการไกล่เกลี่ยทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากการกระทำและทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ตระหนักถึงความเสียหายและผลกระทบจากการกระทำของตนต่อผู้เสียหาย ฉะนั้น กระบวนการไกล่เกลี่ยจึงมิใช่แต่ให้คู่กรณีประนีประนอมข้อพิพาทกันเท่านั้น ยังได้ศึกษาอบรม แก้ไขฟื้นฟูตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอีกด้วย เพื่อมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ อย่างไรก็ตาม กระบวนการไกล่เกลี่ยยังได้ระงับข้อขัดแย้งและป้องกันการแก้แค้นระหว่างคู่กรณี เช่น ทำให้ผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าใจกันยุติข้อขัดแย้งและหาทางออกร่วมกันในเรื่องข้อขัดแย้งนั้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยอาจทำให้ทั้งสองฝ่าย ให้อภัยต่อกัน หรือมีความเข้าใจกันมากขึ้น ซึ่งได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายและเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจะกระทำความผิดในอนาคตอีกด้วย¹¹

การแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไป เพราะการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมุ่งที่ตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เป็นเรื่องสถานภาพส่วนตัวของเด็กและเยาวชน โดยมุ่งหวังที่ในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในด้านส่วนตัว ครอบครัว และสังคมได้มุ่งการลงโทษใส่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดแม้ว่าจะมีการลงโทษเด็กและเยาวชนอยู่ด้วยก็ตาม ฉะนั้น การแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิด จึงมีเป้าหมายในการอบรมสั่งสอนและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด¹² อย่างไรก็ตาม การแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการดำเนินโดยรัฐ ซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องร้องเอาการชดใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่ง

¹¹ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการศึกษาวินิจฉัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553), น. 11.

¹² คณิต ฌ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2555), น. 594.

เท่านั้น เพราะกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิได้ให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องร้องทางอาญา

เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการเมื่อรับคำร้อง หรือแจ้งความของผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออัยการต้องดูว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้น เป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษไม่เกิน 3 ปี เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออัยการต้องส่งคดีนั้นให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้านทำการไกล่เกลี่ย ถ้าในกรณีที่อัตราโทษเกินกว่า 3 ปีขึ้นไป นำตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้านทำการไกล่เกลี่ยคดีที่ส่งมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการประชาชน กรณีไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จส่งคืนภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนการชดใช้แทนค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้นเป็นความรับผิดชอบเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในกรณีเด็กและเยาวชนไม่มีทรัพย์สิน ไม่มีเงินชดใช้แทนค่าเสียหายก็ให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองชดใช้แทนค่าเสียหายแทนเด็กและเยาวชน ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและข้อผูกพันนอกสัญญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้ไขเพิ่มเติม ปี 2008 มาตรา 93 บัญญัติว่า “บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือคนวิกลจริตที่อยู่ในความปกครองของตน”

ตัวอย่าง: การบันทึกการไกล่เกลี่ย ของคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้านแล้ว เห็นว่านายพรสะหวัน (ผู้กระทำความผิด) ให้การรับสารภาพตามบทบันทึกคำให้การฉบับเลขที่ เลขที่ 16 ธันวาคม 2015 เวลา 12:00 โมง

ดังนั้น นายเหนียง นายต่อม นายหล้าเกิดการโต้เถียงกัน และ นายหล้าได้พุดให้นายพรสะหวันฟังว่า นายโล้อยจะไปทำร้ายร่างกาย นายเหนียงพอนายพรสะหวันได้ยิน จึงเดินไปคุยกับนายโล้อยที่อยู่ร้านขายเครื่องเรือน ถึงเหตุการณ์ของการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นขณะนั้นนายต่อมได้เดินเข้ามา และได้พุดจาหูหนึ่นถึงพ่อแม่ ของนายพรสะหวัน เมื่อนายพรสะหวันได้ยินก็เกิดการไม่พอใจมีการทำทายเป็นชกต่อยกัน พอตีมีเพื่อนของนายพรสะหวันห้ามไว้ และทำความเข้าใจกันจึงเลิกกันไป จากนั้นนายพรสะหวันได้ชวนนายเหนียง นายโล้อยไปดื่มเบียร์ที่บ้านขณะเดินมาครึ่งทาง นายพรสะหวันบอกเพื่อนว่า เรื่องที่นายต่อมพุดจาหูหนึ่นพ่อแม่ นั้น ผมไม่ยอม นายโล้อยได้ยินก็พุดกับนายพรสะหวันจนเสียหลักล้มลงทำให้หัวแตกจึงไปทำแผลที่โรงพยาบาล เมืองไซธานี เสร็จก็กลับบ้าน พอถึงบ้าน นายพรสะหวันรู้สึกโกรธนายต่อมไม่หาย จึงหยิบมีดที่บ้านแล้วเดินตามหานายต่อมเดินผ่านที่ทำการของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อน ๆ เห็นนายพรสะหวันคิงมีด ก็เลยเข้ามาห้ามปราม เกิดการยื้อยุดเพื่อแย่งมีดกัน มีดเลยไปโดนคางของนายบุญรุ่ง ได้รับบาดเจ็บ

จากบทบันทึกการไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน บ้านลาดควาย เมืองไซธานี (อำเภอไซธานี) นครหลวงเวียงจันทน์ เลขที่ 1 ลงวันที่ 18 ธันวาคม 2015 ที่กล่าวข้างบนนั้น คู่กรณี

สามารถตกลงกันได้ และนายพรสะหวันยอมชดใช้คำรักษาพยาบาลในการรักษาและทำขวัญตามจารีตประเพณี

ส่วนคำรักษานายบุญรุ่ง พ่อแม่ของนายพรสะหวันยอมชดใช้คำรักษาพยาบาล

เมื่อคู่กรณีตกลงกันแล้ว คณะหน่วยใกล้เคียงคดีได้ระดับหมู่บ้าน จึงทำทบทวนที่ทำการใกล้เคียง พร้อมด้วยอบรมนายพรสะหวัน แล้วมอบให้พ่อแม่ผู้เกี่ยวข้องทำการอบรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำคามผิดเพื่อเปรียบเทียบราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสีย ของกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำคามผิดและขั้นตอนของการไกล่เกลี่ยประสานงานของเจ้าหน้าที่เพื่อเปรียบเทียบราชอาณาจักรไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2.3 เพื่อพัฒนาแนวคิด รูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการของกระบวนการไกล่เกลี่ยของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรไทย

1.3 สมมุติฐานการศึกษา

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนด้วยการให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในทุกขั้นตอน เช่น ผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด ชุมชน สังคม แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ และให้เจ้าพนักงานของรัฐ เข้าร่วม โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ห่างไกล ควรได้ปรับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง บุคคลที่มีสิทธิทำการไกล่เกลี่ยต้องขึ้นทะเบียน และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านวิชาเฉพาะด้านเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด นอกจากนี้ การประสานงานของกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแต่ละชั้นต้องประสานงานกัน เมื่อไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จให้มีหน้าที่รายงานและทำเรื่องไปหน่วยงานที่สูงกว่า

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ศึกษาถึงกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกระทำ ความผิดเปรียบเทียบกฎหมายราชอาณาจักรไทยและกฎหมายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.4.2 ศึกษาแนวคิด รูปแบบ และวิธีการของการใกล้เคียงของประเทศต่างๆ เพื่อ เปรียบเทียบกฎหมายราชอาณาจักรไทยและกฎหมายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การวิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร (Document research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้ง ภาษาไทย ภาษาลาว และต่างประเทศได้แก่หนังสือ บทความ เอกสารวิจัย วารสารทางกฎหมาย กฎหมายของราชอาณาจักรไทย กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกฎหมาย ต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ตลอดจนข้อมูลอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อทราบแนวทาง เทคนิค หลักการ และกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนตลอดปัญหา อุปสรรค ข้อดีและ ข้อเสียในการนำกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนมานำไปใช้ในทุกระดับของการ ดำเนินคดีเด็กและเยาวชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุปปัญหา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบถึงแนวคิด ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการใกล้เคียงอาญาเด็กและ เยาวชนกระทำความผิด เพื่อปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.6.2 ได้ทราบถึงปัญหาการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกระทำ ความผิดในราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.6.3 ได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลในกระบวนการยุติธรรมในราชอาณาจักรไทยและ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.6.4 ได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนากระบวนการใกล้เคียงที่เหมาะสมสำหรับสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเป็นประโยชน์อำนวยความสะดวกแก่ทั้งสองฝ่าย

บทที่ 2

ความหมาย แนวความคิด ทฤษฎีและรูปแบบของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

ในบทที่ 2 นี้ศึกษาถึงแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ แนวคิดเบื้องต้น ความหมาย ความสำคัญ ทฤษฎี รูปแบบและวิธีการของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เภณฑ์อายุกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด และองค์กรที่มีอำนาจในการไกล่เกลี่ยทั้งสองประเทศ ดังนี้

2.1 แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

หลักการพื้นฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Basic Principles on the Use of Restorative justice programmes Criminal Matters 2002) ข้อ 6 กำหนดว่า โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควรมีได้ทุกขั้นตอนของระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเป็นไปตามกฎหมายประเทศนั้น¹ แนวคิดกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative justice) หมายถึง กระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิด และผู้เสียหายให้กลับคืนความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยใช้วิธีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมหลายฝ่าย ได้แก่ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย สังคม ชุมชนและเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา² เป็นกระบวนการยุติธรรมในการเยียวยาความเสียหายสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือของผู้ที่มีส่วนร่วมได้เสีย หรือได้รับผลกระทบและผู้กระทำความผิดนั้น เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี คือ เป็นกระบวนการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างเกิดความรู้สึกยอมรับว่ามีความยุติธรรมเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการที่สามารถจะกลับคืนความสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน³ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมดั้งเดิมเน้นกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่มุ่ง

¹ ชาตี ชัยเดชสุริยะ, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549), น. 178.

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด, 2555), น. 15.

³ ชาตี ชัยเดชสุริยะ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 177.

ค้นหาความจริง และกระบวนการลงโทษที่มีความถูกต้อง เทียบธรรมโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน และศาลเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด โดยละเอียดไม่ได้คำนึงถึงความพึงพอใจ หรือเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้นำเสนอสาเหตุของการกระทำความผิดเลยไม่เปิดโอกาสให้สังคมมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินการ ส่วนกระบวนการเชิงสมานฉันท์ เน้นความเสนอภาคและความพึงพอใจของคู่กรณีการมีส่วนร่วมของสังคม คู่กรณี เจ้าพนักงาน และศาลในการสร้างความเข้าใจในทุกฝ่ายและผู้เสียหาย หรือสังคมได้รับการเยียวยาที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามถ้าเปรียบเทียบกระบวนการเชิงสมานฉันท์ จึงไม่ใช่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งอาศัยคนกลาง หรือคณะบุคคล เพื่อมาชี้ขาดข้อเท็จจริง หรือข้อถูกผิดในการกระทำความผิดและกำหนดการชดเชยหรือเยียวยาผู้เสียหาย⁴ และเป็นเรื่องการทำความเข้าใจให้เหตุและผลของการกระทำความผิด รวมถึงผลกระทบอันต่อเนื่องกับการกระทำความผิด แล้วจึงนำไปสู่การหาทางออกร่วมกัน เพื่อแก้ไขข้อพิพาทดังกล่าวร่วมกันระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด สังคมและพนักงานของรัฐในลักษณะที่ไม่ใช่คู่กรณีหรือเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เป็นการหาทางออกร่วมกันในปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะไม่ให้เกิด ความขัดแย้ง หรือการกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น⁵

โทนี่ มาร์แชล (Tony Marshall.n.d.) กล่าวว่า การกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาวางจะจัดการอย่างไรกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและผลของการกระทำที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต⁶

มาร์ค อัมบริท (Mark Umbreit.n.d.) กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง กระบวนการที่มีเหยื่ออาชญากรรมเป็นศูนย์กลาง โดยให้เหยื่ออาชญากรรมผู้กระทำความผิดครอบครัวอาชญากรรมและตัวแทนชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมโดยการพูดคุยกันเพื่อจัดการกับปัญหาและความเสียหายที่เกิดขึ้นร่วมกัน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อบุคคล

⁴ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น. 17.

⁵ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม*, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553), น. 40.

⁶ สุวิช ปนุตติกร, *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการดำเนินคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว ผลงานส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555), น. 22.

คนและชุมชนที่ได้ความเสียหายจากการกระทำความผิด ได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และสามารถกลับคืนสู่สังคมเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไปได้ ทำให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกปลอดภัย⁷

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท ได้ให้นิยามคำว่า “กระบวนการเชิงสมานฉันท์” (Restorative justice) หมายถึง การเจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อระงับข้อพิพาทให้ได้ข้อตกลงเชิงสมานฉันท์ เช่น แผนเยียวยาผู้เสียหาย แนวทางการลงโทษและสังคมทั้งหมดอยู่ร่วมกันได้เหมือนเดิม ในการจะนำมาใช้พยานหลักฐานจะต้องชัดเจน เพราะหากไม่ชัดเจนไม่แนะนำทำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในกรณีกระบวนการเชิงสมานฉันท์ที่ไม่สามารถใช้ได้อย่างเหมาะสม ก็จะไปดำเนินคดีอย่างคดีทั่วไป⁸

2.1.1 แนวคิดเบื้องต้นของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน

แนวคิดเบื้องต้นของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญาสามารถใช้แนวคิดต่าง ๆ แนวคิดที่หนึ่ง ต้องเคารพสิทธิของเด็กและเยาวชน เพราะในการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ หรือศาลต้องเคารพสิทธิของเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 แนวคิดที่สองการเปียงเบนเด็กและเยาวชนกระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมหรือออกจากกระบวนการดำเนินคดีอาญา ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็ได้ปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามหลักของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 และอิงตามกฎของสหประชาชาติที่กำหนดไว้ การที่ไม่นำคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดสั่งฟ้องขึ้นศาลตัดสินลงโทษนั้นเป็นทางเลือกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ หรือศาลเลือกใช้เพื่อปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เช่น การตักเตือน การปรับไหม หรือการไกล่เกลี่ยและอบรมอยู่ระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน แนวคิดที่สามารถใช้มาตรการลงโทษต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยไม่มีการกักขัง เว้นแต่การกระทำความผิดที่ร้ายแรง เช่น การฆ่าคนตาย ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำแนวคิดของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าในทุกขั้นตอนการดำเนินคดี คือระดับบ้าน (ชุมชน) ตำรวจ สถานีพินิจ อัยการ หรือศาลยุติธรรม และราชทัณฑ์ เป็นกลไกในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งแต่ละองค์การมีที่สิทธิ และบทบาทที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวิธีการ และตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดในทุกขั้นตอน และมีวิธีการที่ซับซ้อน

⁷ เฟิงอ้วง, น. 22.

⁸ ปกป้อง ศรีสนิท, สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการศึกษาวินิจฉัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553), น. 345.

มาก อย่างไรก็ตาม การป้องกัน และการแก้ปัญหาข้อพิพาทในสังคม ดังนั้น จำเป็นที่รัฐจะต้องพยายามแสวงหาเครื่องมือ และกลไกขึ้นมาเพื่อนำมาใช้เข้าในการระงับข้อพิพาทให้สอดคล้องกับความต้องการ เช่น ความสะดวกสบาย ลดค่าใช้จ่ายและเป็นธรรม⁹ บรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสังคมให้มีความสงบ และพัฒนาแนวทางเข้าหาชุมชน เพื่อหาแนวร่วมมาช่วยแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน กระทำ ความผิดอีกทางหนึ่ง โดยการให้ประชาชน เข้ามาร่วมในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนมากขึ้น

2.1.2 ความหมายของการไกล่เกลี่ยคดีอาญา

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาของราชอาณาจักรไทย หมายถึงกระบวนการทำความตกลงระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายที่จะยุติการดำเนินคดีอาญา หากเป็นความผิดต่อส่วนตัว การไกล่เกลี่ยสามารถทำได้ก่อนร้องทุกข์ไปจนกระทั่งก่อนคดีถึงที่สุด แต่เมื่อเป็นคดีอาญาที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัว (อาญาแผ่นดิน) การไกล่เกลี่ยไม่ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับลงแม้ไกล่เกลี่ยสำเร็จ กระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและศาลจะต้องทำคดีดังกล่าวแบบเป็นทางการต่อไป อย่างไรก็ตาม ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาที่มีใช้ความผิดส่วนตัวไม่มีผลใด ๆ กับการดำเนินคดีอาญา ทำให้ทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนพยายามไกล่เกลี่ยและยุติคดีนอกกรอบแบบของกฎหมายโดยไม่ได้รับการแจ้งความ และพยายามไกล่เกลี่ยให้สำเร็จกระบวนการทางปฏิบัติดังกล่าวส่งผลดีให้คู่กรณีมีความสมานฉันท์กลับไปอยู่ด้วยกันได้อย่างดีในสังคม ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาและผู้กระทำความผิดได้สำนึกการกระทำความผิดของตน กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัวก่อนขึ้นศาลก็ยังคงเป็นสิ่ง นอกกฎหมายที่ปฏิบัติกันอยู่ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนอกจากกระบวนการยุติธรรม เข้ามารูระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายและสร้างกระบวนการไกล่เกลี่ย กระบวนการตรวจสอบที่ดี น่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการเพิ่มกระบวนการยุติธรรมทางเลือกหนึ่งในการดำเนินคดีอาญา¹⁰ คำว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนของ

⁹ ไพบุลย์ บุญยรัตน์, “ทัศนะของพนักงานสอบสวนต่อการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน ศึกษาเฉพาะกองบังคับการตำรวจนครบาล 7,” (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), น. 23.

¹⁰ ลลิตา ปนุตติกร, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชั้นก่อนฟ้อง ศึกษาในชั้นการสั่งคดีของพนักงานอัยการ,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น. 122-123.

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “การไกล่เกลี่ย” หมายถึงการอบรมทำให้คู่กรณีมีความรู้สึก
ดีกันและยินยอมตกลงแก้ไขข้อขัดแย้งนำกันด้วยสันติวิธี¹¹

2.1.3 ความสำคัญของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน

ดังที่รู้จักกันแล้วว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรอันล้ำค่าและทั้งเป็นอนาคตของประเทศ
อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนโดยธรรมชาติแล้วยังไม่มีความรอบคอบและไม่เข้าใจเกี่ยวกับความผิด
ถูก ในเมื่อเป็นเช่นนั้นรัฐและสังคมต้องมีวิธีการแก้ไขอันเหมาะสม และการให้ความยุติธรรมแก่เด็ก
และเยาวชนกระทำความผิดที่ร้ายแรงก็ต้องได้ดำเนินการแก้ไขตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดย
ผ่านกระบวนการยุติธรรม แต่สำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงนั้นต้องใช้วิธีการ
แก้ไขแบบประนีประนอมด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย เพราะวิธีนี้ นอกจากจะทำให้เด็กและเยาวชน รู้ได้ถึง
การกระทำของตนที่เป็นอันตรายต่อสังคม รู้ได้ถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว เด็กและเยาวชนจะยอม
เปลี่ยนแปลงการประพฤติของตนและสามารถกลับคืนเข้าสู่ชุมชน และสังคมปราศจากการแปลกแยก
ซึ่งมีความแตกต่างจากศาลตัดสิน อย่างไรก็ตาม การไกล่เกลี่ยยังมีความสำคัญในการแก้ไขคดีอาญา
เด็กและเยาวชนการกระทำความผิดที่มีลักษณะเบาบาง และการไกล่เกลี่ยโดยรูปแบบประนีประนอม
นี้สามารถตักเตือน อบรมและสร้างความเข้าใจให้แก่คู่กรณี ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายมีความ
เข้าใจซึ่งกันและกันปราศจากความบาดหมางกัน¹² สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าเป็น
ภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กปี 1989 มีเนื้อในที่สำคัญของอนุสัญญานฉบับดังกล่าว ได้กำหนดการ
แยกคดีเด็กและเยาวชนออกจากการดำเนินคดีของศาล เช่น กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดไม่เป็น
อันตรายร้ายแรง ฉะนั้น การไกล่เกลี่ยจึงมีความสำคัญในการแก้ไขคดีเด็ก และ เยาวชนกระทำความผิด เพื่อ
รับประกันในการปฏิบัติสิทธิเด็กและเยาวชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็คือการ
รับประกันการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก และเยาวชนจำต้องมีการแก้ไขข้อขัดแย้งคดีเด็ก
และเยาวชนกระทำความผิดด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย

¹¹ ข้อตกลงกระทรวงของรัฐมนตรีว่าด้วยการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้ง
และการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยของขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชน ค.ศ. 2009 มาตรา 2 วรรค 1

¹² หนังสือแบบเรียนสำหรับชั้นต้น, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมรากฐาน
แก้ไขเพิ่มเติม, (2012), น. 115-116.

2.1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน

ทฤษฎีความยุติธรรมได้ตั้งข้อสมมุติฐานว่า ความเป็นธรรมและความยุติธรรมได้อยู่ทุกสถานการณ์ เมื่อความยุติธรรมได้ถูกละเมิด เหยื่ออาชญากรรมต้องมีวิธีในการฟื้นฟูความยุติธรรมให้กลับคืนมา ซึ่งเหยื่ออาชญากรรมปฏิเสธกระบวนการยุติธรรมมักจะตัดสินใจเข้าร่วมกระบวนการไกล่เกลี่ยทั้งนี้ เพราะต้องการให้ผู้กระทำความผิดเยียวยาผู้เสียหายด้วยความสมัครใจ และตรงกับความต้องการของผู้เสียหายอย่างเหมาะสม¹³

ทฤษฎีการแข่งขัน (competitive theory) ทฤษฎีนี้ถือหลักว่าผู้เจรจาที่มีประสิทธิภาพได้แก่ผู้ที่รู้กฎหมายและรักษาผลประโยชน์ของคู่กรณีโดยได้รับผลออกมาเป็นรูปธรรมซึ่งอาจเป็นเงินตรา หรือวัตถุและเข้าใจถึงอำนาจที่ตนมีอยู่และได้ใช้โดยไม่ชักช้าเพื่อผลประโยชน์ของคู่กรณี ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของคู่กรณี ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานว่าสังคมอยู่ภายใต้การปกครอง หรือการครอบงำโดยผู้ที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัว ในสถานการณ์ของการเจรจาแต่ละฝ่ายทั้งนักกฎหมายและคู่กรณีต่างมีความประสงค์บรรลุความต้องการของตนมากที่สุดทฤษฎีการแข่งขันมองโลกในแง่ที่ว่าทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งต้องแบ่งปันโดยการแข่งขันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในแต่ละเรื่อง ระบบการแบ่งปันทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้แก่ การเจรจาแจกจ่ายโดยอีกฝ่ายหนึ่งได้และอีกฝ่ายหนึ่งสูญเสียทฤษฎีการแข่งขันยอมรับว่านักกฎหมายมีความประสงค์ให้ลูกความของตนได้รับความยุติธรรม ความชอบธรรม ความปรารถนาดี ความไว้วางใจจากผู้อื่นและการตอบสนองที่มีจริยธรรมตามทฤษฎีนี้รูปแบบการเจรจากำหนดขึ้นโดยถือผลประโยชน์ของตนเป็นสำคัญเพื่อให้ตนได้รับประโยชน์มากที่สุดและอีกฝ่ายหนึ่งต้องสูญเสียผลประโยชน์¹⁴

ทฤษฎีแก้ไขปัญหา (problem-solving theory) กล่าวคือผู้เข้าร่วมเจรจาทุกคนมีผลประโยชน์บางประการร่วมกันถ้าไม่มีสิ่งอื่นเข้ามาแทรกแซง เช่น บางคนเข้าร่วมเจรจาแต่ไม่จริงจังในการที่จะแก้ไขปัญหาคือเข้ามาเพื่อประวิงการเจรจาให้ช้าออกไป ดังนั้น ทุกคนที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมเดียวกันและมีส่วนร่วมกันเพื่อทำข้อตกลงด้วยความสมัครใจภายใต้ทฤษฎีนี้ข้อขัดแย้งเป็นปัญหาที่ต้องศึกษาและแก้ไขร่วมกันโดยกรณีทั้งสองฝ่าย เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันการนำทฤษฎีการแก้ไขปัญหามาใช้ มีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

¹³ ลัดตะนา อินทพล, “การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาว,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), น. 73.

¹⁴ บุญตา ส.ผาบมีชัย, “กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 25-26.

1) แยกปัญหาความสัมพันธ์ส่วนตัวออกจากข้อขัดแย้งและแก้ไขแต่ละปัญหาแยกต่างหากจากกัน

2) เน้นความสำคัญของประโยชน์ได้เสียและความต้องการของคู่กรณีซึ่งไม่ใช่ฐานะของคู่กรณี การเน้นถึงฐานะที่แตกต่างกันของคู่กรณีจะทำให้การเจรจาประนีประนอมยากขึ้น คู่กรณีจะต้องหาทางประสานผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายและเน้นผลประโยชน์ร่วมกัน

3) คิดหาทางเลือกหลายวิธี ซึ่งคู่กรณีจะได้ประโยชน์ร่วมกัน

4) ยืนยันการใช้ข้อประกอบต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อประเมินทางเลือก

5) เข้าใจและแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการเจรจาตกลง

ทฤษฎีการแข่งขันและทฤษฎีการแก้ไขปัญหาซึ่งกล่าวมาข้างต้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นในการไกล่เกลี่ยปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ควรนำเฉพาะข้อดีของแต่ละทฤษฎีมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของคดีนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมเจรจาต้องเข้าใจละเอียดในทฤษฎีสองอย่างนี้และสมควรที่จะนำเอาทฤษฎีใดมาใช้ในการเจรจานั้น ผู้ไกล่เกลี่ยควรกำหนดแนวปฏิบัติในการเจรจาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการไกล่เกลี่ยมิใช่เพื่อชี้แนะข้อตกลงให้คู่กรณี วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการไกล่เกลี่ยคือการเข้าไปช่วยคู่กรณีทำการเจรจาต่อรองง่ายเข้าและอำนวยความสะดวกให้แก่การติดต่อเจรจาระหว่างคู่กรณีสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรในการเจรจา จนกระทั่งคู่กรณีสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันได้หรือมองเห็นทางออกเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้ไกล่เกลี่ยจึงเป็นผู้พยายามนำทางให้คู่กรณีเพื่อจะพบทางออกของปัญหาเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย¹⁵

2.1.5 รูปแบบของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำผิดก็เป็นทางเลือกหนึ่ง ในกระบวนการดำเนินคดีอาญาและเป็นแนวคิดหนึ่ง เพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อว่ากระบวนการไกล่เกลี่ยสามารถสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นโดยให้คู่กรณีได้สมานฉันท์กับความรู้ของแต่ละฝ่ายและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้น ถ้าเปรียบเทียบรูปแบบการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกับรูปแบบการไกล่เกลี่ยแบบ (victim offender mediation)¹⁶ มีหลักการสำคัญ กล่าวคือ

1) มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่หลักการของความถูกต้อง ภายใต้หลักการความถูกต้องนั้นมนุษย์จึงเข้าใจถึงปัญหาและกำจัดปัญหาด้วยหลักการของความถูกต้องนั้น

¹⁵ เฟิงอ้วง, น. 26-27.

¹⁶ victim offender mediation หมายถึงการไกล่เกลี่ยผู้ที่ได้รับเคราะห์ร้ายจากการกระทำ

2) รูปแบบการไกล่เกลี่ยผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้มีส่วนสำคัญมากในกระบวนการไกล่เกลี่ยโดยเป็นบุคคลที่สาม ที่มีความเป็นกลางทำหน้าที่การอธิบาย และให้คำแนะนำในการประชุมไกล่เกลี่ยรวมทั้งเตรียมสถานที่ จัดที่นั่ง และวางแผนการประชุมเป็นผู้ที่ทำให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายที่มีความแตกต่างกันทางด้านอุปนิสัยสถานะทางสังคม ฐานะและความเป็นอยู่นำมาสู่การเจรจาไกล่เกลี่ยที่มีความสำคัญแม้ว่าจะเต็มไปด้วยอารมณ์ที่รุนแรงของคู่กรณีก็ตาม

3) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องใช้ยุทธวิธี หรือเทคนิคเฉพาะในการเจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อให้การดำเนินการไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยความสะดวก และปลอดภัย

4) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับคู่กรณีแต่ละคนจะได้รับการเอาใจใส่และมีความเข้าใจอย่างละเอียดอ่อนถึงผลกระทบที่แต่ละคนได้รับการบอกเล่าและรับฟังเรื่องราวเหล่านั้นจะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีขึ้นระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด

5) ในการประชุมผู้ไกล่เกลี่ยจะมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกในการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดสองฝ่าย โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะใช้ทั้งวจนภาษา การสื่อสาร มีความจริงใจ ตรงไปตรงมา มีความเอาใจใส่ในขณะทำการไกล่เกลี่ย

6) ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้รับการเสนอทางเลือกต่าง ๆ ในการดำเนินการกระบวนการไกล่เกลี่ยไม่ว่าจะเป็นเวลา หรือสถานที่ที่จะทำการไกล่เกลี่ยนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้เหยื่ออาชญากรรมมีสิทธิในกระบวนการไกล่เกลี่ยมากขึ้น

7) ในกระบวนการไกล่เกลี่ยผู้ไกล่เกลี่ยมีบทบาทสำคัญในการทำให้กระบวนการไกล่เกลี่ยประสบผลสำเร็จโดยในระหว่างการประชุมผู้ไกล่เกลี่ยจะเข้าแทรกแซงการเจรจาให้น้อยที่สุด และส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดเข้าเจรจาไกล่เกลี่ยกัน

8) กระบวนการไกล่เกลี่ยจะทำให้ความต้องการของผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดเกิดขึ้น และทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิดรู้สึกปลอดภัย และเข้าร่วมเจรจาไกล่เกลี่ยด้วยความสบายใจ ซึ่งการที่คู่กรณีใช้รูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างกันจะทำให้เกิดการเข้าใจความหมายที่ผิดได้

9) ทุกฝ่ายไม่ว่าทั้งผู้ไกล่เกลี่ย ผู้เสียหาย และผู้กระทำผิดต้องร่วมมือกันในการทำให้ความต้องการ และสัดส่วนได้เสียของคู่กรณีทุกฝ่ายที่ผลเป็นที่น่าพอใจ

10) การทำข้อตกลงในการไกล่เกลี่ยเป็นลายลักษณ์อักษรจะเป็นการแนะนำและมีรายละเอียดให้ปฏิบัติตาม และกล่าวบทสนทนาระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเหตุกระทำ และผลกระทบต่อการกระทำต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเขา ส่วนความพอใจของผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดในการไกล่เกลี่ยไม่มีผลในการทำข้อตกลง

2.1.6 วิธีการของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน

การไกล่เกลี่ยในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์บางส่วน (Restorative Justice) เท่านั้น เนื่องจากกระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นเรื่องของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด ถ้าตกลงกันได้จะเกิดผลดีระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดแต่สังคมไม่ได้อะไร แต่ถ้าหากเป็นการสมานฉันท์เต็มรูปแบบจึงมีผู้เกี่ยวข้องสามฝ่าย คือ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและสังคม คดีที่อาจไกล่เกลี่ยได้ เช่น คดีความผิดต่อส่วนตัวถ้าตกลงได้ สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับ และคดีความผิดต่อแผ่นดินที่ปรากฏผู้เสียหายและโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ถ้ามีการไกล่เกลี่ยคดีไม่มีผลทำให้ สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับ หากนำกระบวนการไกล่เกลี่ยแทรกเข้าไปในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับโทษไม่รุนแรงนั้นจะเป็นการเปิดช่องให้มีการไกล่เกลี่ยอย่างถูกกฎหมายและก่อให้เกิดกระบวนการสมานฉันท์ในคดีประเภทนี้ กระบวนการไกล่เกลี่ยต้องจำกัดเฉพาะคดีที่เกิดขึ้นทั่วไปที่ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดสามารถตกลงได้¹⁷ วิธีการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ดังนี้¹⁸

1) พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเห็นว่า กระบวนการไกล่เกลี่ยทำให้เกิดข้อดี 2 ประการ คือ

(1) ปรากฏว่าการสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน

(2) ปรากฏว่าการสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจะยุติปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดได้ หรือทำให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

2) พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการตัดสินใจใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้ว พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ย ซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นคนกลางและช่วยหาทางออกเชิงสมานฉันท์ที่เป็นที่พอใจให้กับผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

3) เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยได้รับมอบหมายจากพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยจะเรียกคู่กรณี คือ ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมาพูดคุยเป็นการส่วนตัว โดยอธิบายหลักกฎหมายและกระบวนการไกล่เกลี่ยให้แต่ละคนฟัง หลังจากนั้น ผู้ไกล่เกลี่ยจะร่วมกับผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดหาทางออกที่เหมาะสมที่เป็นที่พอใจทุกฝ่าย เช่น ด้านฝ่ายผู้กระทำความผิดอาจตกลงให้ผู้กระทำความผิดชดเชย

¹⁷ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด, 2555), น. 344.

¹⁸ เพ็งอ้วน, น. 269-270.

ค่าเสียหาย และผู้กระทำความผิดกล่าวคำขอโทษฝ่ายผู้เสียหายอาจตกลงกันไม่ตั้งใจเอาความคดีอาญา ต่อไป

4) ทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมีสิทธิปฏิเสธที่จะไม่เข้ากระบวนการไกล่เกลี่ยได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความได้

5) หากคู่กรณีได้ข้อตกลงเชิงสมานฉันท์ ผู้ไกล่เกลี่ยจะทำรายงานข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรและให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดลงลายมือชื่อ สกฤและเสนอพนักงานอัยการ

6) พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีคำสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยและส่งเรื่องให้พนักงานอัยการรับรองพนักงานอัยการมีอำนาจรับรอง หรือไม่รับรองกระบวนการไกล่เกลี่ยของผู้กระทำความผิดก็ได้ กรณีคล้ายกับการเปรียบเทียบปรับและส่งให้พนักงานอัยการรับรอง

7) หากคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ ผู้ไกล่เกลี่ยจะทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอพนักงานสอบสวนต่อไป

8) ในกรณีที่ผู้เสียหายหลายคน กระบวนการไกล่เกลี่ยที่ทำให้สิทธิคดีอาญามาฟ้องระงับคดีอาญาจะระงับเฉพาะผู้เสียหายที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จ หากผู้เสียหายคนอื่นไม่เข้ากระบวนการไกล่เกลี่ยด้วย หรือไกล่เกลี่ยแล้วไม่สำเร็จ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องไม่ระงับสำหรับผู้เสียหายหลายคนนั้น เพราะการไกล่เกลี่ยเป็นเงื่อนไขของระงับคดีเฉพาะตัวของผู้เสียหายแต่ละคนเท่านั้น เนื่องจากการไกล่เกลี่ยเป็นเรื่องระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐ เปรียบเทียบเหมือนกับการยอมความนั้นเอง คดีจะระงับเฉพาะผู้เสียหายที่เข้ามายอมความ แต่ผู้เสียหายอื่นที่ไม่ยอมความด้วยก็ยังมีสิทธิดำเนินคดีอาญาต่อไป

9) บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยนั้นนอกจากจะเป็นคนกลางที่หาทางออกเชิงสมานฉันท์ให้กับคู่กรณีแล้ว ผู้ไกล่เกลี่ยยังมีบทบาทในการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตกลงกันระหว่างการไกล่เกลี่ยอีกด้วย

10) หากพนักงานอัยการเห็นควรไกล่เกลี่ยให้พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนนำคดีไปแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยการดำเนินการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน ก่อนอื่นหมดคณะไกล่เกลี่ยต้องรู้ได้เกี่ยวกับหลักการ วิธีการ เทคนิคและขั้นตอนของการไกล่เกลี่ย ดังนี้

2.1.6.1 หลักการของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

การแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่คณะหน่วยไกล่เกลี่ยจะแก้ไขนี้ต้องเป็นคดีที่มีข้อมูลหลักฐานครบถ้วนเป็นการกระทำความผิดฐานลหุโทษและโทษานุโทษที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรงซึ่งกฎหมายกำหนดโทษขั้นต่ำ และเพื่อรับประกันการปกป้องสิทธิผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนรับประกันการแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายกำหนดคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดต้องรู้และปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

- 1) ต้องมีข้อมูล หลักฐานหนักแน่น เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดรับรู้การกระทำ ความผิดของตน
- 2) ต้องมีการเข้าร่วมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมนำทุกครั้งในการไกล่เกลี่ย
- 3) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องวางตัวเป็นกลางมีท่าทีที่นินวล และต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดนั้นด้วย¹⁹

2.1.6.2 วิธีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

เป็นวิธีการหนึ่งที่ไม่เป็นทางการ เพื่อแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด ดังนั้นคณะไกล่เกลี่ยสามารถใช้ได้หลายวิธี แต่สิ่งสำคัญแต่ละวิธีที่นำมาปรับใช้นั้นต้องเหมาะสมกับอายุ และ ความสามารถของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นด้วย ในการจำแนกความถูกต้อง ฉะนั้น คณะไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด ต้องรู้วิธีการสำหรับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิด ดังนี้²⁰

- 1) ตักเตือน อบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด
- 2) ให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดไปขอโทษผู้เสียหายด้วยวิธีการอันเหมาะสม
- 3) การไกล่เกลี่ยระหว่างเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหาย
- 4) ชดใช้แทนค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง
- 5) ทำงานบริการสังคมตามความสามารถและเหมาะสมกับอายุของเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิด

2.1.6.3 เทคนิคของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด สิ่งสำคัญของคณะหน่วยไกล่เกลี่ย คดีเด็กและเยาวชนต้องมีความละเอียดอ่อน ทำเหมือนกันกับการไกล่เกลี่ยทั่วไปและเหมือนกันกับข้อ ขัดแย้งของผู้ใหญ่ ฉะนั้น ผู้ที่ประกอบเป็นคณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องรับรู้เกี่ยวกับเทคนิค พื้นฐาน กล่าวคือ²¹

- 1) ก่อนจะดำเนินการไกล่เกลี่ยจำเป็นต้องทราบประวัติ พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่ กระทำความผิด รู้สภาพแวดล้อมของการดำรงชีวิตของครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

¹⁹ กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม, คู่มือเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดี เต็มระดับหมู่บ้าน, 2010, น. 8.

²⁰ เพ็งอ้วง, น. 9.

²¹ เพ็งอ้วง, น. 10.

- 2) ต้องรู้สาเหตุต้นตอที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในนี้อาจมีสาเหตุในตัวและสาเหตุ นอกตัว เช่น ความขาดแคลนทางด้านครอบครัว ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว ถูกบังคับจากบุคคล ในครอบครัว จากทุกคนอื่น หรือเพราะความอยากรู้อยากเห็น อยากลองของของเด็กและเยาวชนเอง
- 3) ในเวลาการดำเนินการไกล่เกลี่ย คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องถามเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ด้วยถ้อยคำที่เข้าใจง่าย เป็นถ้อยคำที่มีความอบอุ่น หรือเป็นมิตรต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้น
- 4) ในเวลาคณะหน่วยไกล่เกลี่ยสอบถาม ทุกครั้งต้องสังเกตดูลักษณะของเด็กและเยาวชน กระทำความผิดในการพูด จริงใจตอบหรือไม่ มีลักษณะกลัวและปิดบังสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือไม่
- 5) การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ถ้าไม่สำเร็จอาจจะทำหลายครั้งก็ได้ แต่ สูงสุดไม่เกิน 3 ครั้ง

2.1.6.4 ขั้นตอนของการดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

เพื่อรับประกันประสิทธิผลของการแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเพื่อ รับประกันให้การดำเนินการแก้ไขถูกต้องตามหลักการของคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและ เยาวชนกระทำความผิด กล่าวคือ²² การรับคำร้อง คำเสนอ หรือสำนวนคดี คณะหน่วยไกล่เกลี่ย คดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะสามารถดำเนินการแก้ไขได้ก็เมื่อมีการคำร้องคำเสนอเป็น รายการเอกสารอย่างละเอียดเพื่อป้องกันไม่ให้เอกสารเสียหาย เอกสารที่เป็นหลักฐาน ซึ่งคำเสนอนั้น นั้นไม่จำเป็นต้องเป็นฉบับเดิมทุกครั้งอาจจะเป็นฉบับสำเนาก็ได้ เว้นแต่เอกสารเดิมและสำหรับเอกสาร ฉบับสำเนานั้นคณะหน่วยไกล่เกลี่ยสามารถแจ้งให้คู่กรณีเอาเอกสารฉบับเดิมมาให้ตรวจดูว่ามีเนื้อใน เอกสารต่าง ๆ เป็นอันเดียวกันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องยืนยันใส่เอกสารฉบับ ดังกล่าวว่าได้ตรวจดูฉบับเดิมให้ความเห็นว่าเอกสารฉบับสำเนาถูกต้องตามฉบับเดิม

อย่างไรก็ตาม กรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเล็กน้อยผลเสียหายไม่มากเด็กและ เยาวชนกระทำความผิดรับรู้ต่อการกระทำความผิดของตนผู้เสียหายก็ต้องการให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ย คดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นผู้แก้ไข ในกรณีนี้ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการ กระทำของเด็กและเยาวชนมีสิทธิเขียนคำร้องหรือคำเสนอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะหน่วยไกล่ เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพื่อแก้ไขโดยตรง หมายถึง คำร้องหรือคำเสนอที่ยื่นต่อ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมิได้ผ่านกระบวนการยุติธรรม

สำนวนคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ส่งมาให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็ก และเยาวชนกระทำความผิดที่ส่งมาจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวน หรือหน่วยงานอัยการคดีเด็กเป็น การกระทำความผิดไม่ร้ายแรง เป็นคดีที่ยอมความได้นั้น คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็ก และเยาวชนต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบและนำเอาคดีดังกล่าวมาพิจารณาทำการไกล่เกลี่ย ถ้าการไกล่

²² เฟิงอ้วง, น. 11.

เกลี้ยไม่สำเร็จ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยชั้นบ้านต้องสรุปรายงานและส่งสำนวนคดีให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ทำการไกล่เกลี่ยเพิ่มอีก กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จต้องสรุปสำนวนคดีคืนหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หรือหน่วยงานอัยการคดีเด็ก²³

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องได้ประชุมกันคว่ำคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะแก้ไขหรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจหน้าที่แล้วต้องได้ค้นคว้าเนื้อในละเอียด ตรวจสอบบรรดาข้อมูลหลักฐานว่าครบถ้วนเพียงพอแล้วหรือไม่ กรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ปฏิเสธต่อการกระทำความผิดของตนแล้ว มิให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยอย่างเด็ดขาด คณะหน่วยไกล่เกลี่ย ต้องแนะนำให้คู่กรณีไปยื่นคำร้องต่อหน่วยงานสืบสวนสอบสวน หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็กหรือ คณะศาลเด็ก

คณะไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบภายใน 7 วัน หลังจากได้รับคำร้อง คำเสนอของคู่กรณี หรือสำนวนคดีจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หรือหน่วยงานอัยการคดีเด็ก คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องกำหนดวันเวลาและสถานที่เพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับคำร้อง คำเสนอ หรือสำนวนคดีจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กหรือหน่วยงานอัยการคดีเด็ก²⁴

อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้รับคำร้องและคำเสนอของคู่กรณี รับสำนวนคดีจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หรือหน่วยงานอัยการคดีเด็ก ประธานคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ต้องแต่งตั้งคณะหน่วยไกล่เกลี่ย ซึ่งเลือกมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงสร้างประกอบของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด²⁵ อย่างไรก็ตาม การเตรียมคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะในคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องมีความพร้อมและความสามารถเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยเป็นคนกลาง ไม่มีผลประโยชน์หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งและมีใช้ญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่าย คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน²⁶ นอกจากนี้ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต้องได้เตรียมสถานที่ที่จะใช้ในการดำเนินการไกล่เกลี่ย สถานที่ดังกล่าวต้องเป็นมีความเหมาะสม การกำหนดสถานที่ที่ไกล่เกลี่ย

²³ เพ็งอ้วง, น. 12.

²⁴ เพ็งอ้วง

²⁵ กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม, คู่มือเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน, (2010), น. 13.

²⁶ เพ็งอ้วง, น. 14.

ต้องคำนึงถึงเงื่อนไข คือ ในเวลาการดำเนินการไกล่เกลี่ยนั้น ห้ามมิให้มีการรบกวนจากภายนอก ไม่เป็นสถานที่สาธารณะ หรือไม่เป็นสถานที่ยุ่งยากในการเข้าร่วมสำหรับผู้เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ย²⁷

การดำเนินการไกล่เกลี่ยก็เป็นส่วนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง หลังจากคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดชี้แจงขั้นตอนการไกล่เกลี่ยกับผู้เข้าร่วมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คณะหน่วยไกล่เกลี่ยก็เริ่มทำการไกล่เกลี่ย โดยประธานคณะหน่วยไกล่เกลี่ยเป็นผู้เสนอจุดประสงค์ของการไกล่เกลี่ย แจ้งชื่อและสกุล หน้าที่รับผิดชอบของคณะหน่วยไกล่เกลี่ยแต่ละคน กับผู้เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ย นอกจากนั้น ก็แจ้งคดีที่จะทำการไกล่เกลี่ยพร้อมทั้งถามความเห็นของคู่กรณีว่าเห็นชอบให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยทำการไกล่เกลี่ย หรือไม่ ถ้ามีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคัดค้านขอเปลี่ยนตัวคณะหน่วยไกล่เกลี่ย ฝ่ายที่ค้านนั้นต้องให้เหตุผลหรือกรณีมีความจำเป็นก็ต้องหยุดการไกล่เกลี่ยไว้ชั่วคราว แล้วรายงานขอความเห็นจากประธานคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเพื่อแก้ไขทันที ประธานคณะหน่วยไกล่เกลี่ยที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นต้องปฏิบัติตามระเบียบการไกล่เกลี่ยดังนี้²⁸

1) แจ้งรายละเอียดของคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้ที่ประชุมทราบ โดยเฉพาะให้พูดถึงความเป็นมาของคดีและประเด็นของการกระทำความผิด ผู้เสียหายได้รับความเสียหายอะไรบ้าง

2) ถามผู้เสียหายเกี่ยวกับความเสียหายของตนและผลกระทบจากความเสียหายมีอะไรบ้าง มีปัญหาอะไรบ้างเกิดขึ้นภายหลังที่ตนเองได้รับความเสียหาย

3) หลังจากที่ได้รับฟังสภาพความเสียหายของผู้เสียหายและผลกระทบจากการกระทำของเด็กและเยาวชนแล้ว คณะหน่วยไกล่เกลี่ยจะถามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทราบถึงคำร้อง และสาเหตุที่ตนเองได้กระทำความผิดหรือไม่อย่างไร มีความรู้สึกต่อการกระทำของตนที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย มีความสามารถชดเชยค่าเสียหายให้ผู้เสียหายได้หรือไม่ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องพยายามชี้แจงให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

4) หลังจากนั้นก็ถามความเห็นของ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด กล่าวคือ การประพฤติและประวัติของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในระยะผ่าน มาเด็กและเยาวชนประพฤติตนเองอย่างไรบ้าง การให้ความอบอุ่นและการอบรมของ บิดา มารดาหรือผู้ปกครองต่อเด็กและเยาวชนระยะผ่านมานั้นเป็นอย่างไร และในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดไม่สามารถชดเชยค่าเสียหายได้นั้น บิดา มารดาหรือผู้ปกครองจะมีวิธีการแนวใดเพื่อจะรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

²⁷ เพ็งอ้วง, น. 15.

²⁸ เพ็งอ้วง, น. 16-18.

5) ถามความเห็นของครู อาจารย์ หรือนายจ้างเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กและเยาวชน กระทำความผิด

6) ถามความเห็นของผู้เสียหายเกี่ยวกับการเยียวยาหรือเกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิด เยียวยาค่าเสียหายอย่างไรบ้าง

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องวางตัวเป็นกลาง มองสภาพปัญหาของทั้งสองฝ่าย โดยต้องแสวงหา วิธีที่ดีเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายประนีประนอมและสามารถตกลงกันได้ด้วยดี หลังจากที่คู่กรณีสามารถตกลง เกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งแล้วและอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือการอบรมเด็กและเยาวชน กระทำความผิด ในนี้ผู้เข้าร่วมการไกล่เกลี่ย เช่น ครู อาจารย์ หรือนายจ้างมีสิทธิมีความเห็นตักเตือน และอบรมเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หลังจากนั้นคณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องตักเตือน อบรมเด็ก และเยาวชนกระทำความผิด

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องมีความเห็นทุกคนแต่ต้องให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยนั้นออกความเห็น ก่อน ส่วนประธานหน่วยไกล่เกลี่ยออกความเห็นเป็นผู้สุดท้าย

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องเลือกเอาวิธีการแก้ไขใดหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสมกับอายุ และ ความสามารถของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในการจำแนกความผิดกำหนดใส่เด็กและเยาวชน เช่น ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดไปขอโทษต่อผู้เสียหาย ด้วยวิธีการอันเหมาะสม และการ บริการสังคมตามความสามารถและเหมาะสมกับอายุของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้น

ในกรณีคณะหน่วยไกล่เกลี่ยทำการไกล่เกลี่ยคู่กรณีไม่สำเร็จคณะไกล่เกลี่ยต้องส่งสำนวนคำ ร้อง คำเสนอตั้งกล่าว ให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง เพื่อไปยื่นต่อองค์การที่เกี่ยวข้องพิจารณาแก้ไขถ้าอยู่ชั้นตอน ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) และต้องส่งสำนวนคดีนั้นคืนให้หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดี เด็กหรือหน่วยงานอัยการคดีเด็กที่ส่งสำนวนคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้เบื้องต้นนั้น เป็นผู้พิจารณาแก้ไขต่อไป

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยทำการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกครั้งนั้น ผู้เข้าร่วมทั้งหมดสามารถเสนอ แนะนำ และมีความคิดความเห็นต่อที่ประชุมการไกล่เกลี่ย เพื่ออบรม เด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือให้คู่กรณีสมยอมกันในปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่ลงลอยกันสามารถ ประนีประนอมแก้ไขข้อพิพาท

2.2 ความหมายเด็กและเยาวชน

คำว่าเด็กและเยาวชนโดยทั่วไปย่อมเข้าใจว่าบุคคลที่มีอายุน้อยไม่ว่าเป็นเพศชาย หรือเป็น เพศหญิงก็ตาม และยังอ่อนต่อประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ในการกระทำการใด ๆ ก็ตามก็ต้องมีบุคคล อื่นที่เป็นผู้ใหญ่คอยช่วยเหลือ แนะนำ สั่งสอน ให้ปฏิบัติตนและดำรงชีวิตในสังคมอย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ดี อาจปฏิเสธไม่ได้ว่าบางครั้งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอาจมีพฤติการณ์การกระทำความผิดคล้ายกับผู้ใหญ่ ดังนั้น การกำหนดเกณฑ์อายุของบุคคลจึงต้องให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ เป็นสำคัญ²⁹

ก. ความหมายของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายของราชอาณาจักรไทย

ความหมายคำว่า “เด็ก” มีความแตกต่างกันหลากหลายไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งกับจุดประสงค์ของกฎหมายแต่ละฉบับ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ปี พ.ศ.2534 มาตรา 4 คำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ ส่วนคำว่า “เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่มีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งตามนิยามนี้แม้ว่าบุคคลนั้นจะบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสแล้วก็ยังคงเป็นเยาวชนตามความหมายนี้ ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 4 คำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 คำว่าความหมายของเด็กอาจจะเป็นได้ทั้งเด็กหรือเยาวชนก็ได้ แต่สำคัญอยู่ตรงที่ว่าต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์และปกติการสมรสจะกระทำได้อีกต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้วแต่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนหน้านั้นก็ได้ ซึ่งถ้าหากว่าอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ไปทำการสมรสตามกฎหมายถือว่าเด็กนั้นบรรลุนิติภาวะแล้ว ดังนั้น เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ซึ่งบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546³⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 มาตรา 4 คำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ส่วนคำว่า “เยาวชน” หมายถึงบุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

ข. ความหมายของเด็กและเยาวชนตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การให้นิยามคำว่า “เด็ก” ตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็มีความแตกต่างกันหลากหลายเช่นเดียวกันกับการให้นิยามของกฎหมายราชอาณาจักรไทย และขึ้นกับกฎหมายของแต่ละฉบับ ตามกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ปี 2006 มาตรา 2 คำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ และกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้มีได้

²⁹ อัจฉริยา ชูตินันท์, กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและครอบครัว, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น. 54.

³⁰ อุภัยวัน ชัยยะวง, “การคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), น. 9.

ให้คำนิยามเกี่ยวกับวัยรุ่น ส่วนคำนิยามคำว่า “วัยรุ่น” ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้กำหนดไว้กฎหมายว่าด้วยการอนามัย ป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ ปี 2011 มาตรา 3 คำว่า “วัยรุ่น” หมายถึงบุคคลที่มีอายุเกิน 18 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า การที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กำหนดความหมายของวัยรุ่นไว้กฎหมายว่าด้วยการอนามัย และส่งเสริมสุขภาพ ปี 2011 เพื่อจำแยกให้เห็นความแตกต่างระหว่างเด็กและวัยรุ่นแต่กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่ได้กำหนดละเอียดเกี่ยวกับอายุของเด็กและเยาวชนในการลงโทษเหมือนกับกฎหมายของราชอาณาจักรไทย ถ้าเปรียบเทียบกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 มาตรา 1 คำว่า “เด็ก” หมายถึงมนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็ก³¹

2.2.1 เกณฑ์อายุ

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 มาตรา 40 ข้อ 3 บัญญัติว่า “รัฐภาคี จะต้องส่งเสริมการสร้างกฎหมาย ระเบียบ องค์กรและสถานที่เฉพาะสำหรับเด็กที่ถูกกล่าวหา ต้องหาหรือถูกจับได้ว่า ได้ละเมิดกฎหมายอาญา โดยเฉพาะจะต้องกำหนดอายุขั้นต่ำของเด็กที่มีความรับผิดชอบทางอาญา เมื่อเห็นว่าเหมาะสม และต้องการเอามาตรการต่อเด็กที่ต้องคดีอาญา กล่าวคือ โดยไม่ต้องดำเนินคดีทางตุลาการต้องเคารพสิทธิมนุษยย์และปกป้องกฎหมายอย่างเต็มที่³² ดังนั้น เกณฑ์อายุขั้นต่ำและขั้นสูงของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างหลากหลายกันไป เช่น ประมวลกฎหมายอาญาของราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2499 มาตรา 74 บัญญัติว่า “เด็ก” อายุไม่เกิน 15 ปี กระทำการอัน

³¹ Convention on the Rights of the Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 ENTRY INTO FORCE: 2 September 1990 Article 1 For the purposes of the Convention, a child means every human being below the age of eighteen years unless, under the law applicable to the child majority is attained earlier

³² Convention on the Rights of the Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 ENTRY INTO FORCE: 2 September 1990 Article 40 (3) States Parties shall seek to promote the establishment of laws, procedures, authorities specifically applicable to children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law, and, in particular

กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ³³ แต่กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2005 มาตรา 7 บัญญัติว่า บุคคลใดจะมีความรับผิดชอบทางอาญาต้องมีอายุเกิน 15 ปี³⁴ ถ้าสมเปรียบเทียบประเทศต่าง ๆ แล้ว เกณฑ์อายุมีความแตกต่างและบางประเทศก็กำหนดเกณฑ์อายุเท่ากัน เช่น รัฐทาสเมเรีย (ออสเตรเลีย) เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 7 ปี นิวซีแลนด์ เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 10 ปี สหราชอาณาจักร เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 10 ปี ฝรั่งเศส เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 13 ปี แคนาดา เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 12 ปี และประเทศญี่ปุ่น เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 14 ปี³⁵ มลรัฐอิลลินอยส์ (สหรัฐอเมริกา) เกณฑ์อายุขั้นต่ำ 16 ปี³⁶ อย่างไรก็ตาม การกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของเด็กนั้น ขึ้นกับเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศและความเหมาะสมในการบัญญัติกฎหมายของแต่ละประเทศเพื่อคุ้มครองพลเมืองของตน เป็นต้น

2.2.2 เกณฑ์การกระทำผิด

เกณฑ์การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ การพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรของเด็กและเยาวชนจึงถือว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมิได้มีความหมายแคบ ๆ เฉพาะการกระทำผิดทางอาญาเท่านั้นแต่รวมถึงการกระทำผิดอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การประพฤติตนมั่วสุมเกร่ หลบหนีจากโรงเรียน การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอาจพิจารณาเกณฑ์การกระทำผิด ดังนี้

- 1) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกฎหมายอาญา หมายถึงการที่เด็กกระทำความผิดอันกฎหมายอาญาที่บัญญัติไว้โดยทั่วไป³⁷
- 2) เด็กกระทำความผิดที่เป็นกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะหรือความสามารถปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานทางสังคม หรือบรรทัดฐานของการศึกษาซึ่งความผิดเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นความผิดถ้ากระทำโดยผู้ใหญ่³⁸ คำว่า “status offence” หมายถึงความผิดที่ผู้ใหญ่

³³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, ประมวลกฎหมายอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 31 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2556), มาตรา 74 วรรค 1.

³⁴ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005 มาตรา 7 วรรค 6

³⁵ ลัดตะนา อินทพล, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 13, น. 13.

³⁶ อุทัยวัน ชัยยะวง, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 30, น. 12.

³⁷ สุธินี รัตนวราท, กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน Law on Juvenile Delinquency la 213, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: หจก.กิ้งจันทร์การพิมพ์, 2531), น. 23.

³⁸ เพ็งอ่าว.

กระทำความผิดมาก่อนแล้วมิได้ถือว่าเป็นความผิด จึงมิใช่เพราะเหตุที่ได้กระทำความผิดกฎหมายอาญาบัญญัติแต่เป็นเพราะเหตุที่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสมควรแก่วัยของเด็กและเยาวชน เช่น หนีออกจากบ้าน หนีออกจากโรงเรียน การไม่เคารพเชื่อฟังบิดา มารดา³⁹

3) เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครอง (in need of care and protection) หมายถึงเด็กและเยาวชนที่มีได้กระทำความผิดหรือเด็กและเยาวชนที่ความประพฤติอาจไม่เสียหาย แต่มีข้อพิจารณาในแง่สวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน เช่น เด็กและเยาวชนที่มีความเป็นอยู่ในภาวะอันตรายต่อศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนอนาถา เด็กและเยาวชนจรจัดที่มีที่อยู่อาศัย เด็กและเยาวชนที่บิดา มารดาทอดทิ้ง ซึ่งบรรดาเด็กเหล่านี้ถ้าหากมิได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออาจกลายเป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดได้

4) การเอาบรรทัดฐานความผิดตามกฎหมายอาญา คือ การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาหรือไม่ อย่างไร

5) วัดจากบรรทัดฐานทางสวัสดิภาพ หมายถึงการพิจารณาจากการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่าการกระทำฝ่าฝืนบรรทัดฐาน หรือเกณฑ์ปกติในด้านความเป็นอยู่ของเด็ก และเยาวชนในวัยเดียวกัน หรือไม่

6) วัดจากบรรทัดฐานการศึกษา หมายถึงการพิจารณาจากการกระทำความผิดเด็กและเยาวชนในวัยเรียนว่าได้กระทำฝ่าฝืนเกณฑ์ปกติของวัยเรียนหรือสภาพของนักเรียนเพียงไร⁴⁰

ตามกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 2 ข้อ 12 คำว่า “เด็กกระทำผิด” หมายถึงเด็กที่ถูกดำเนินคดีอาญา เป็นผู้กล่าวหา เป็นจำเลย หรือถูกศาลตัดสินว่าเป็นความผิดทางอาญา ตามหลักการของสากลหรือมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิเด็ก คำว่า “เด็กกระทำผิด” กล่าวคือ

มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม เกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ปี 1985 United Nations standard minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: Beijing Rules คำว่า “เด็กกระทำผิด” หมายถึงเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดกฎหมาย หรือถูกพบว่ากระทำความผิดกฎหมายซึ่งอาจถูกดำเนินคดีสำหรับความผิดด้วยวิธีที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ ตามที่กำหนดไว้ข้อ 2.2 บัญญัติว่า “รัฐภาคีควรปรับใช้คำนิยามต่อไปนี้ให้เข้ากับกฎหมายและความคิดรวบยอดของแต่ละประเทศ”

³⁹ ประธาน วัฒนวานิชย์, กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและกระทรวงยุติธรรมสำหรับเด็ก, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2530), น. 9.

⁴⁰ ลัดตะนา อินทพล, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 13, น. 15.

ก. เด็กและเยาวชน(Juvenile) หมายถึง เด็กและเยาวชน ซึ่งตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาจถูกดำเนินคดีสำหรับความผิดด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากของผู้ใหญ่

ข. ความผิด(offense) หมายถึง พฤติกรรมใด ๆ (การกระทำความผิด หรือละเว้นการกระทำความผิด) ที่ต้องโทษ รับโทษจากกฎหมายตามระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง⁴¹

ค. ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน (Juvenile offender) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหา ว่าการกระทำความผิดกฎหมาย หรือถูกพบว่าการกระทำความผิดกฎหมาย⁴²

กฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ปี 1990 (United Nation Rules For the Protection of Juvenile Deprived of their Liberty) ข้อ 11(ก) บัญญัติว่า “เด็กและเยาวชน” คือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรืออายุที่ต่ำกว่านี้ ซึ่งไม่ยินยอมให้ถูกลิดรอนเสรีภาพ ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย

ข้อเสนอแนะว่าด้วยการปฏิบัติแก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อเสนอแนะแห่งกรุงเวียนนา ปี 1997 (Guideline for Action on children in the Criminal Justice System: the Vienna Guidelines) ข้อ 4 (ค) จะไม่มีเด็กคนใดผู้ซึ่งอายุต่ำกว่าเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาจะต้องถูกดำเนินคดีอาญา

ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนหรือข้อเสนอแนะแห่งกรุงริยาด ปี 1990 (United Nation Guidelines for the Prevention of Juveniles Delinquency: the Riyadh Guideline) บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดโดยเฉพาะและสร้างมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันมิให้เด็กเหล่านั้นกระทำความผิด เช่น ผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ผู้มีความประพฤติเหลวไหล หรือเริ่มมีความประพฤติที่เหลวไหล ซึ่งเป็นความประพฤติที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อการพัฒนาของเด็กและเยาวชนและไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น กล่าวคือ เด็กและเยาวชนดังกล่าวอยู่ในภาวะอันตรายหรืออยู่ในภาวะสังคมที่เสี่ยงและมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแล และให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษ ซึ่งลักษณะความผิดดังกล่าวเรียกว่า Status Offence นั้นเอง ส่วนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดตามกฎหมายข้อเสนอแนะแห่งกรุงริยาดเพียงแต่บัญญัติหลักการเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเท่านั้น⁴³ อย่างไรก็ตาม จากมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม เกี่ยวกับคดีอาญาเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ปี 1985 กฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ปี 1990 ข้อเสนอแนะว่าด้วยการปฏิบัติแก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อเสนอแนะ

⁴¹ เห่งอ้าง, น. 16.

⁴² เห่งอ้าง, น. 17.

⁴³ เห่งอ้าง.

แห่งกรุงเวียนนา ปี 1997 ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อเสนอแนะแห่งกรุงริยาด ปี 1990 ที่ได้กล่าวมาข้างบนนี้ คำว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด หมายถึงมนุษย์ทุกคนที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งได้กระทำการอัน กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมแก่วัย

2.3 สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิด

สาเหตุพื้นฐานของอาชญากรรมน่าจะได้แก่ความบกพร่องของสังคม ซึ่งก็ให้เกิดความแตกต่างระหว่างเป้าหมายทางวัฒนธรรม และวิถีปฏิบัติของสถาบันซึ่งเปิดโอกาสให้บรรลุเป้าหมาย⁴⁴ ดังนั้น นักอาชญาวิทยาเป็นจิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยามักจะมุ่งค้นหาเกี่ยวกับเหตุในตัวผู้กระทำความผิดโดยพิจารณาถึงลักษณะอวัยวะทางร่างกายและจิตใจอันเป็นลักษณะส่วนบุคคลว่ามีอะไรบกพร่อง⁴⁵ ทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุที่เกิดจากในตัวของเด็กและเยาวชนเอง ส่วนนักอาชญาวิทยาที่เป็นนักสังคมวิทยากล่าวว่าสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาจากเหตุภายนอก เช่น ฐานะทางด้านครอบครัว การศึกษา เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ที่ชักจูงหรือผลักดันให้เด็ก และเยาวชนกระทำความผิด⁴⁶

2.3.1 สาเหตุความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนที่เกิดมาที่มีความผิดปกติทางร่างกายมีความพิการของอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดมีปมด้อย ก็มักจะหาทางแสดงออกในทางก้าวร้าวใส่ผู้อื่นหรือทำสิ่งที่ผิดต่อระเบียบของกฎหมายและระเบียบของสังคมเพื่อเป็นการสร้างจุดเด่นให้แก่ตนเอง ส่วนความบกพร่องทางด้านจิตใจมีจิตพิการ หรือมีความผิดปกติทางจิต เช่น ชายที่ผิดปกติชอบแต่งตัวเป็นหญิงหรือหญิงที่ชอบแต่งตัวเป็นชาย พวกนี้มักจะมีแนวโน้มให้เห็นตั้งแต่เป็นเด็ก เมื่อโตขึ้นเป็นวัยรุ่นก็มักจะทำความผิดเกี่ยวกับเพศ และก็จะต่อเนื่องไปถึงการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายต่อไป⁴⁷

⁴⁴ ประธาน วัฒนวานิชย์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 39*, น. 56.

⁴⁵ สง่า สีนะสนิต, *กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517), น. 17.

⁴⁶ จารุณี ต้นตยาคม, *คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและคดีส่วนแพ่ง เกี่ยวกับผู้เยาว์ในศาลคดีเด็กและเยาวชน*, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์, 1090), น. 6.

⁴⁷ *เพ็งอ้าว*, น. 7.

อย่างไรก็ตามจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างบนนี้ พอแยกสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้กระทำความผิดเอง ดังนี้⁴⁸

1) พันธุกรรม หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดา มารดา ทำให้เด็กที่เกิดขึ้นมาเป็นโรคปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่อง บุคลิกภาพที่ไม่ดีและให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรองยับยั้งหรือหักห้ามใจต่อต้านกับสิ่งยั่วยุดต่าง ๆ ได้

2) การที่เด็กมีร่างกายพิการ หรือไม่สมประกอบซึ่งอาจเป็นมาแต่กำเนิดหรือมาประสบเคราะห์กรรมเกิดขึ้นภายหลัง หรือมีโรคภัยเบียดเบียนเกิดป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ซึ่งไม่อาจรักษาให้หายขาดได้ เช่น เป็นโรคระบบประสาทพิการ หรือเป็นไขมาลาเรียขึ้นสมอง หรือเป็นไขไทฟอยด์ เป็นต้น

3) ภาวะแห่งจิตเด็กก็เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่อาจมีอารมณ์ และจิตใจแตกต่างกันโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นในสภาพเปลี่ยนแปลงร่างกายและจิตใจมักจะมีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว โมหโบบางคนก็เป็นคนเจ้าทุกข์ มักจะมีอารมณ์ขุ่นมัว เอาใจยากหงุดหงิดทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ และชอบแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่นได้ในบางโอกาส แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นกับความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ โรคภัยไข้เจ็บตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางบ้านทางโรงเรียนที่มาเสริมสร้างบุคลิกภาพของแต่ละคนด้วย

4) มนุษย์เกิดมามีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดไม่เท่าเทียมกันบางคนมีสติปัญญาสูงเหนือระดับธรรมดา บางคนก็มีสติปัญญาปกติธรรมดาหรือที่เรียกว่าปานกลาง บางคนก็ช่วยเหลือตนเองไม่ได้แต่กำเนิด บางคนความจำก็ไม่ดีเรียนไม่ทันเพื่อน จึงเกิดการเบื่อหน่ายในการเรียน ผลที่สุดก็เลยคิดอ่านหนีไปเที่ยว และกลายเป็นเหยื่อความชั่วร้ายโดยอาจถูกชักจูงให้เห็นผิดเป็นชอบและกลายเป็นผู้กระทำความผิดทางกฎหมาย

2.3.2 สาเหตุความบกพร่องทางครอบครัวของเด็กและเยาวชน

ครอบครัวเป็นสังคมหนึ่งที่สำคัญแห่งแรกในการให้คำศึกษอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ โดยบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก และทำให้เด็กรู้สึกมีความภูมิใจ และมีแต่ความสุข รวมทั้งรับแต่สิ่งที่ดีงามทั้งกายและวาจาจิตใจ ซึ่งจะเป็นกำลังของประเทศชาติต่อไป⁴⁹ แต่ตรงกันข้าม บิดา มารดาไม่เอาใจใส่อบรมสั่งสอนบุตร เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว ส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากขึ้น เนื่องจากปัญหาครอบครัวดังกล่าว

⁴⁸ ประกาศน์ อวยชัย, บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), น. 6-7.

⁴⁹ เพ็งอ้วง, น. 7.

มักทำให้เด็กมีพฤติกรรม เบี่ยงเบน เพราะขาดการฝึกอบรมสั่งสอน ดังนั้น ครอบครัวจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการชี้ว่า ชีวิตของเด็กจะเดินไปสู่ทางดีหรือเลว⁵⁰ ซึ่งทำให้เด็กเป็นเหยื่อแห่งการกระทำ ความผิดกฎหมายได้อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของจิตแพทย์ และนักจิตวิทยาถึงสภาพต่าง ๆ ภายในครอบครัวพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่⁵¹

1) เด็กที่ไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ถูกทอดทิ้งให้โดยเดียวไม่ได้รับการเอาใจใส่ทำให้เด็กมองโลกในแง่ร้าย ต่อต้านสังคม ถูกชักจูงได้ง่าย เพราะต้องการความรักจากคนรอบข้าง และมีจิตใจแข็งกระด้าง

2) เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดา มารดา ขาดความรักใคร่กลมเกลียว บิดา มารดาทะเลาะวิวาทอยู่ตลอด พุดจากันด้วยคำหยาบ ตบตีกันอยู่เสนอ และให้ลูกเป็นที่ระบายอารมณ์จะมีผล ทำให้เด็กกลายเป็นคนก้าวร้าวรุนแรง เนื่องจากเรียนแบบความเลวร้ายจาก บิดา มารดา และเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ตนเองต้องทำตาม เด็กและเยาวชนจะไม่มีความรัก ความผูกพันกับครอบครัวไม่ชอบอยู่บ้าน ไม่ชอบการเรียนเข้าหาอบายมุขต่าง ๆ ประพฤติตนไม่เหมาะสม

3) เด็กและเยาวชนที่มีบิดา มารดาถึงแก่กรรมทั้งสองคน หย่าร้าง ละทิ้งจะทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนจะมีความรู้สึกหวาดหวေး ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความสุข ชิมเศร้า ไม่ร่าเริงและหาทางชดเชยให้กับสิ่งที่ตนขาดไปในทางที่ผิดและง่ายต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ผิด⁵²

4) เด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำทารุณกรรม ในครอบครัว มักหนีออกจากบ้านและเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนไม่เชื่อว่าจะมีคนที่ไว้วางใจได้และต่อสู้แย่งชิงเพื่อปกป้องตนเอง มักใช้ความรุนแรงบีบบังคับคนอื่น

5) เด็กและเยาวชนที่บิดา มารดา อบรมเลี้ยงอย่างเข้มงวดเกินไป หรือภายใต้กฎเกณฑ์ระเบียบวินัย จนไม่มีเวลาเป็นของตนเองไม่สามารถทำอะไรตามที่ตนเองต้องการ หรือไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรเพราะกลัวความผิด กลัวการถูกลงโทษ อยู่ลำพังไม่ได้ ขณะที่เด็กและเยาวชนมาจากครอบครัวที่ บิดา มารดาเลี้ยงดูด้วยการตามใจ หรือปกป้องมากเกินไป อยากได้อะไร หรืออยากทำอะไรก็ได้ตั้งใจ ขาดเหตุผล ทำให้เด็กและเยาวชนได้ใจ เอาแต่ใจตนเองกลายเป็นเด็กและเยาวชนที่ไม่รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควร เมื่อโตขึ้นเด็กและ

⁵⁰ ลัดตะนา อินทพล, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 13*, น. 24.

⁵¹ *เพ็งอ้าง*, น. 25.

⁵² ประกาศน์ อวยชัย, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 48*, น. 8.

เยาวชนเหล่านี้จะมีแนวโน้มกระทำความผิดได้ง่าย ขาดความอดทน ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง⁵³

2.3.3 สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ

ซึ่งได้แก่เศรษฐกิจทั่วไปของชุมชนและเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ดังนี้

1) ภาวะเศรษฐกิจของชุมชน การที่อยู่ในสังคมที่มีภาวะทางด้านเศรษฐกิจ เจริญรุ่งเรือง การกินอยู่และการดำรงชีวิตของชุมชนกลุ่มนั้นก็ย่อมอยู่ในมาตรฐานการครองชีพสูงประชาชนอยู่ดีกินดี ได้รับแต่ความสะดวกสบายไม่มีความเดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพ ประชาชนมีแต่ความผาสุก จิตใจเบิกบาน และอยู่กันอย่างเป็นปกติสุข ตรงกันข้ามหากสังคมใดสังคมหนึ่งในภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เกิดวิกฤติการณ์อันเกิดเนื่องจากสาเหตุต่างๆ ประการทำให้เกิดความขาดแคลน และอดอยากขาดแคลน ผลผลิตที่ได้รับไม่พอต่อความต้องการของประชาชนในการอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดสภาวะข้าวยากหมากแพงขึ้น การกระจายได้คือการเก็บภาษี อากรไม่เป็นธรรมแก่สังคม อำนาจซื้อของเงินตรา น้อยลง ย่อมมีผลกระทบกระเทือนพวกที่มีรายได้น้อย และผู้ที่มีรายได้ประจำอย่างมาก และมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะในทางเศรษฐกิจของสังคมอย่างใหญ่หลวง⁵⁴

2) ภาวะเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้คนเรา จำต้องกระทำความผิดฐานประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าความยากจนเป็นต้นเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ในบางกรณีมิใช่แต่ตัวคนเดียว ยังมีครอบครัวและบุตรน้อย ๆ อีกที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู เมื่อถูกบีบบังคับในด้านนี้หนักเข้าก็อาจกลายเป็นโรคจิต หรือมีฉันทันทีอาจทำความผิดกลายเป็นชอบก็อาชญากรรมขึ้น โดยเฉพาะในครอบครัวที่ยากจน บิดา มารดาต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่อบรมดูแลบุตรหรือไม่มีความรู้ในการอบรมสั่งสอนบุตร จึงมักจะเลี้ยงดูบุตรตามยถากรรม ขาดการศึกษา มีแต่ความอดอยากหิวโหยอยู่ตลอดเวลาที่ย่อมทำให้เด็กต้องช่วยตนเองโดยไปลักขโมย เขากินต่อ ๆ ไปก็อาจจะติดนิสัยชั่ว การกระทำเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์อยู่เรื่อย ๆ โดยเห็นว่าไม่ต้องทำงานหนัก ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจจับไม่ได้ก็จะมีเงินทองกับของใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มีชีวิตอยู่อย่างสะดวกสบาย แต่ถ้าถูกจับได้ก็ถือว่าเป็นคราวเคราะห์มากกว่าที่จะคิดว่าเป็นความประพบัติที่ไม่ดี⁵⁵

⁵³ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, ความสำคัญของการพิเคราะห์ทางจิตของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดและการคุมประพฤติ หลังจากการพิพากษา, (ปทุมธานี: คู่มือผู้พิพากษาสมทบ ศาลจังหวัดปทุมธานี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว, 2542), น. 36.

⁵⁴ ประกาศน์ อวยชัย, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 48, น. 8.

⁵⁵ เพ็งอ่าว, น. 9.

2.3.4 สาเหตุสภาพแวดล้อมสังคม

สภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากมายหลายประการ นับว่ามีอิทธิพลที่จะทำให้ชีวิตของเด็กและเยาวชนนั้น ๆ โน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่งได้⁵⁶ เนื่องจากมีสิ่งแวดล้อมที่ชวนให้เด็กและเยาวชนใช้ชีวิตเหลวแหลกมากขึ้น⁵⁷ ดังนั้น การที่เด็กเกิดมาในชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี จะมีโอกาสรับเอาสิ่งที่ไม่ดี สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่อาจมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ดี ได้แก่⁵⁸

- 1) การศึกษา อบรม โรงเรียน หรือสถาบันที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นส่วนรับผิดชอบสั่งสอนอบรมเด็กและเยาวชนให้กลายเป็นคนดีของสังคมและของชาติ เช่น ความรู้ทางด้านวิทยาการ และศีลธรรมจรรยา หรือการประพฤติต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้น ถ้าครอบครัว ครูอาจารย์ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกศิษย์ขาดความเคารพ เชื่อฟัง อาจไปมีว่สมุกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดได้ง่ายและก็ให้เป็นอาชญากรรมเกิดขึ้น
- 2) สภาพที่อยู่อาศัย ครอบครัวโดยอยู่สภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งมั่วสุม และเป็นแหล่งที่เสื่อมโทรม มักจะกลายเป็นแหล่งที่มีจฉาชีพ แหล่งคนอันธพาลและที่รวมของยาเสพติด ดังนั้น จะทำให้เด็กเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีและทำให้เด็กกระทำความผิดกฎหมายได้ง่าย
- 3) ผู้ใหญ่ทำตัวไม่ดีต่อเด็ก ถือว่าผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ซึ่งการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่างๆ เช่น มีกิริยาจาหาหยาบคาย มีความประพฤติเสื่อมเสีย ชอบดื่มสุราอาละวาดติดยาเสพติด เล่นการพนัน เมื่อเด็กและเยาวชนได้พบแต่สิ่งที่ไม่ดีก็อาจจำเป็นตัวอย่างและไปกระทำความผิดกฎหมายได้ง่าย
- 4) สถานที่รื่นรมย์เป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น ซ่องการพนัน สถานที่อาบอบนวดทำให้เด็กเห็นแล้วเด็กติดใจและทำให้เสียคนได้ง่าย เด็กและเยาวชนต้องหาเงินเข้าไปเที่ยวในสถานที่ดังกล่าว จนเป็นเหตุหาเงินมาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ลักทรัพย์ เป็นขโมย เป็นต้น
- 5) การคบเพื่อน ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งเพราะถ้าเด็กและเยาวชนได้เพื่อเกเรมีการประพฤติไม่ดีแล้ว ก็อาจชักจูงให้เด็กและเยาวชนนั้นประพฤติไม่ดีไปด้วย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว โดยบิดา มารดา ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอนบุตร หรือเด็กและเยาวชนที่บิดา มารดาไม่พยายามเข้าใจปัญหาของลูกทำให้เด็กและเยาวชนไปพึ่งพาเพื่อนนอกบ้านแทน และอาจไปได้เพื่อนที่ไม่ดีชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย เช่น ชักชวนหนีโรงเรียน เทียวเตร่เสเพล ในสถานรื่นรมย์ เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ดื่มสุรา เป็นต้น

⁵⁶ เฝิงอ้วง, น. 10.

⁵⁷ สง่า ลินะสมิต, อ้วงแล้ว เจริญธรรมที่ 45, น. 105.

⁵⁸ ประกาศน์ อวยชัย, อ้วงแล้ว เจริญธรรมที่ 48, น. 10-14.

6) สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดของเด็กและเยาวชนอย่างมากไม่ว่าในด้านดี หรือด้านเสีย เช่น การเสนอข่าว หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ อาชญากรรมก็อาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้เด็ก หนังสือลามกก็อาจเป็นสิ่งยั่วชวนให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถในการเลียนแบบได้สูง ถ้าหากสิ่งแวดล้อมทางสังคมไม่ดีก็อาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้เด็กและเยาวชนในสังคมนั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ดีไปด้วย⁵⁹ เพราะเด็กและเยาวชนมีความรู้ปัญญาอ่อน และมีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อ่อนต่อโลก และก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย เป็นต้น

2.4 หลักการสากลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดนั้น เด็กและเยาวชนต้องได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนต้องเท่าเทียมกัน เช่น เชื่อชาติ ศิพพรรณ เพศ ภาษา ศาสนา ตลอดจนเคารพสิทธิมนุษยชนในศักดิ์ศรี และคุณค่าของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ขั้นตอนก่อนการจับกุม หรือขั้นตอนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชน “เฉพาะเด็กมีความอ่อนแอมาก ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่ถูกไลตรอนเสรีภาพต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ และการคุ้มครองเป็นพิเศษ รวมทั้งเด็กและเยาวชนควรได้รับการประกันเกี่ยวกับสิทธิการเลี้ยงดูที่ดี ในกำหนดระยะเวลาที่ถูกไลตรอนเสรีภาพ และภายหลังที่ถูกไลตรอนเสรีภาพ⁶⁰ อย่างไรก็ตาม สหประชาชาติยังได้ออกกฎ ข้อแนะนำ มติต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของเด็กและเยาวชน เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ(United Nation Convention on the Rights of Child) ปี 1989 กฎอันเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) รับรองโดย

⁵⁹ อุทัยวัน ชัยยะวง, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 30*, น. 25.

⁶⁰ Recognizes that, because of their high vulnerability, juvenile deprived of their liberty require special attention and protection and that their rights and well-being should be guaranteed during and after the period when they are deprived of their liberty

สมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ปี 1985 ข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด(United nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม ปี 1990 และข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด (United nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม ปี 1990 และข้อแนะนำว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา (Guidelines for actions on Children in the Criminal Justice system: the Vienna Guideline) ปี 1997 ซึ่งรายละเอียด ดังลุ่มนี้

2.4.1 มาตรการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nation Convention on the Rights of Child) เป็นอนุสัญญาที่ให้กรอบสำหรับดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาคและระดับชาติ ซึ่งไม่เพียงแต่กำหนดหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเด็ก แต่ยังสามารถสร้างกลไกในการติดตามผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในรูปของการรายงาน ซึ่งรัฐภาคีจะต้องเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติทั้งนี้เพื่อให้หลักประกันว่าสถานการณ์ และปัญหาเกี่ยวกับเด็กในรัฐภาคีจะได้รับการแก้ไขและการคุ้มครองสิทธิเด็กจะได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ⁶¹

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 ได้กำหนดมาตรการขั้นต่ำให้รัฐภาคีสมาชิก มีพันธะในการปฏิบัติต่อเด็กทั้งหลายตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 โดยไม่เลือกปฏิบัติ ที่กำหนดไว้ในข้อ 2 หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best of interest of the child) ตามที่กำหนดไว้ ข้อ 3 (1) หลักการให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามอนุสัญญา (Implementation) ตามที่กำหนดไว้ ข้อ 4 หลักสิทธิในการดำรงชีวิต (the right to life, survival and development) ตามที่กำหนดไว้ข้อ 6 หลักสิทธิการมีส่วนร่วม (the to participation) ตามที่กำหนดไว้ข้อ 12 โดยได้แบ่งการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้⁶²

1) สิทธิในการดำรงชีวิต (Survival rights) เหลือสิทธิพื้นฐานทั่วไปของเด็ก เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่ สิทธิได้รับมาตรฐานสาธารณสุข สิทธิได้รับประโยชน์จากการประกัน สังคมสิทธิที่ได้ได้รับมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอ สิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ

⁶¹ ลัดตะนา อินทพล, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 13*, น. 48.

⁶² *เพ็งอ้าว*, น. 48.

2) สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection rights) จากการถูกเอาเปรียบทางเพศหรือถูกล่วงละเมิดทางเพศ จากการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ หรือจากทำงานใด ๆ ที่จะเป็อันตรายต่อสุขภาพ หรือการพัฒนาทางด้านร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรม และสังคมของเด็ก จากการถูกรังแก หรือถูกล่วงโทษ หรือการกระทำในลักษณะที่โหดร้าย จากการเป็นส่วนร่วมในสงคราม ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีชีวิตอยู่ในภาวะยากลำบาก เช่น เด็กพิการ เด็กผู้ ลี้ภัย เด็กกำพร้า เป็นต้น

3) สิทธิที่ได้รับการพัฒนา (Development rights) เช่น สิทธิที่จะได้รับการศึกษาสิทธิที่จะได้รับการพักผ่อน และกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation rights) เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น ได้อย่างเสรีในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเอง สิทธิในการแสดงออก และกานแสดงหา หรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการสมาคม และชุมนุมอย่างสงบ สิทธิทางความคิดมโนธรรมและศาสนา เป็นต้น

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 คุ้มครองสิทธิเด็กโดยทั่วไปเท่านั้นแต่คุ้มครองสิทธิเด็กที่กระทำความผิด ที่กำหนดไว้ในข้อ 37 (ก) “ไม่มีเด็กใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีมีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตที่ไม่มีโอกาสในการปล่อยตัว สำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์⁶³

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 ยังมีกระบวนการฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจของเด็ก และการเคารพในศักดิ์ศรีของเด็ก กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมใช้ชีวิตปกติ ตามที่กำหนดไว้ข้อ 39 ว่า “รัฐภาคี จะดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวง ที่จะส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของเด็ก และการกลับเข้าสู่สังคมของเด็กที่ได้รับเคราะห์จากการละเลยในรูปแบบใด ๆ ในการแสวงหาประโยชน์ การกระทำอันไม่ชอบ การทรมาน หรือการลงโทษ หรือการ

⁶³ Convention on the Rights of Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 Article 37 (a) “No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age”

ปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้าโดยรูปอื่น หรือการพิพาทกันด้วยอาวุธ การฟื้นฟูหรือการกลับสู่สังคมดังกล่าว จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพการเคารพตนเอง และศักดิ์ศรีของเด็ก⁶⁴

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 ยังได้กำหนดกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก ซึ่งบัญญัติไว้ในข้อ 40 (1) “รัฐภาคี ยอมรับสิทธิของเด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา ได้ละเมิด หรือได้กระทำความผิดกฎหมายอาญา มีสิทธิถูกปฏิบัติในลักษณะส่งเสริมเกียรติศักดิ์ศรี และคุณค่าแห่งความมนุษย์ของเด็ก ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็ก มีความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น และการปฏิบัตินั้น จะต้องคำนึงถึงอายุของเด็ก และความมุ่งหมายปรารถนาที่ส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคม และมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์ในสังคม⁶⁵

หลักการส่งเสริมให้เด็กกลับคืนสู่สังคม (Reintegration) ตามข้อ 40 (1) ที่ได้กล่าวมาข้างบนนั้น มีขอบเขตของการให้ความหมายที่ใช้เฉพาะกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กทั้งหมด ซึ่งบางครั้งจะมีชื่อเรียกว่า “การแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)⁶⁶ ซึ่งเป็นหลักการที่ช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนได้ โดยเฉพาะเด็กที่เชื่อมต่อการกระทำความผิดนั้น ครอบครัว และชุมชน สามารถลดอัตราการเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ซึ่งหลักการนี้มีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อเสนอแนะกรุงริยาด (United nations guidelines for the prevention of juveniles delinquency the Riyadh guidelines) ซึ่งได้วางหลักการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

⁶⁴ Convention on the Rights of Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 Article 39 “States Parties shall take all appropriate measures to promote physical and psychological recovery and social reintegration of a child victim of: any form of neglect exploitation, or abuse; torture or any other form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment; or armed conflicts. Such recovery and reintegration shall take place in an environment, which fosters the health, self-respect and dignity of the child”

⁶⁵ Convention on the Rights of Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 Article 40 (1)

⁶⁶ Unicef International Child Development Centre, (Juvenile Justice) Innocenti Digest 3 (January 1998) : 15.

และหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีอาญากับเด็ก โดยการฝึกอบรมวิชาชีพให้เด็ก การให้คำปรึกษา การปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไข⁶⁷

อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 เด็กยังได้รับการคุ้มครองสิทธิและรับประกันขั้นพื้นฐาน ตามที่ได้บัญญัติไว้ข้อ 40 (2) “เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา หรือมีข้อกล่าวหาว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา” ต้องได้รับหลักประกัน ดังนี้⁶⁸

1) จะไม่มีเด็กคนใดถูกกล่าวหาตั้งข้อกล่าวหาหรือต้องหาว่าได้ละเมิด หรือถูกรับรู้ว่าได้ละเมิดกฎหมายอาญาย้อนการกระทำหรือการละเว้น ที่กฎหมายภายใน หรือกฎหมายสากลไม่ได้ห้ามในเวลาที่มีการกระทำหรือละเว้นนั้น

2) เด็กทุกคนที่ถูกกล่าวหา หรือตั้งข้อกล่าวหาว่าได้ละเมิดกฎหมายอาญา อย่างน้อยต้องได้รับหลักการ ดังนี้

(1) ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย

(2) ได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาทันที และโดยตรง ในกรณีที่เหมาะสมก่อให้เกิดผ่านบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายและจะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่น ที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมและการต่อสู้คดีของเด็ก

(3) ได้รับการตัดสินโดยมิชักช้า โดยหน่วยงาน หรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระ และเป็นกลางในการพิจารณาความอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้มีความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสม เว้นเสียแต่เมื่อพิจารณาเห็นว่าจะไม่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำนึงถึงอายุของเด็ก หรือสถานการณ์บิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

(4) จะไม่ถูกบังคับให้เปิดเผยความ หรือสารภาพผิด สามารถซักถาม หรือคัดค้านพยาน และให้พยานของตนเข้ามามีส่วนร่วมและให้มีการซักถามพยานแทนตนภายใต้เงื่อนไขแห่งความเท่าเทียมกัน

(5) หากพิจารณาว่าได้มีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ก็ให้การวินิจฉัย หรือมาตรการใดที่กำหนดโดยผลของการวิจัยนั้น ได้รับการทบทวนโดยหน่วยงาน หรือองค์กรทางตุลาการที่มีอำนาจเป็นอิสระ และเป็นกลางในระดับสูงขึ้นไป

⁶⁷ *Ibid.*, p. 15.

⁶⁸ Convention on the Rights of Child Adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989 Article 40 (2).

(6) ให้มีความช่วยเหลือของล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากเด็กไม่สามารถเข้าใจ หรือพูดภาษาที่นำไปใช้ในศาลไม่ได้

(7) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ให้เคารพสิทธิส่วนตัวของเด็ก อย่างเต็มที่

2.4.2 มาตรการของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมคดีอาญาเด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ปี 1985

การประชุมใหญ่ของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดครั้งที่ 9 ณ กรุงคาราคัส (Caracas) ประเทศเวเนซุเอลา (Bolivarian Republic of Venezuela) ปี 1980 ได้มีการวางหลักขั้นมูลฐาน ซึ่งพัฒนาขึ้นสำหรับการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาในทางกฎหมาย กฎที่จัดทำขึ้นจึงถือเสมือนเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนแก่ประเทศสมาชิกของสหประชาชาติ ต่อมาได้มีการแก้ไขและยอมรับจากที่ประชุมเตรียมการระดับระหว่างภูมิภาค ณ กรุงปักกิ่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 14-18 พฤษภาคม 1984 และการประชุมใหญ่ของสหประชาชาติครั้งที่ 7 ณ นครมิลาโน ประเทศอิตาลี (Italian Republic) ระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง กันยายน 1985 สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม ได้นำเสนอกฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ซึ่งรู้จักกันในนามกฎแห่งปักกิ่งและได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมในวันที่ 9 กันยายน 1985 ก่อนเสนอต่อสมัชชาใหญ่เพื่อลงมติวันที่ 29 พฤษภาคม 1985 และสมัชชาใหญ่ให้การยอมรับและผนวกกฎดังกล่าวไว้ในมติที่ 40/33⁶⁹

กฎอันเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็ก และเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง(United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) รับรองโดยสมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1985 ซึ่งกำหนดมาตรการไว้บางมาตรา ดังนี้

ประเทศสมาชิกควรพยายามพัฒนาสภาพที่จะทำให้เด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในวัยเสี่ยงต่อการกระทำความผิดได้มีชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความหมายและมีคุณค่า โดยดูแลกระบวนการของ

⁶⁹ สืบค้นจาก Internet www2d.jop.moj.th/media/k2/attachments/10020001.pdf กฎอันเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง(United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) รับรองโดยสมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1985

พัฒนาการและการศึกษาให้ปลอดจากอาชญากรรมและการกระทำความผิดให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้⁷⁰ สำหรับการบริหารความยุติธรรมแก่เด็กและเยาวชนควรมีการประสานงาน และพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยมุ่งที่จะปรับปรุง และดำรงความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ รวมถึงเรื่องระเบียบการปฏิบัติงานวิธีการทำงาน และทัศนคติของบุคลากรเหล่านั้นด้วย⁷¹

กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำต่อไปนี้จะใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกเผ่าพันธุ์ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา แนวความคิดทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นๆ รวมทั้งต้นกำเนิดของชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานภาพอื่นๆ⁷² เด็กและเยาวชนซึ่งตามระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องอาจถูกดำเนินคดีสำหรับความผิดด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่⁷³ อย่างไรก็ตาม ควรจัดทำชุดของกฎหมาย กฎหรือบทบัญญัติพิเศษที่ใช้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน สถาบันอบรม หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจให้ทำงานด้านบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน⁷⁴ นอกจากนี้ กฎอันเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง(United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) รับรองโดยสมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1985 ตามที่บัญญัติข้อ 5.1 ว่า “ระบบความยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนควรเน้นถึงความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน และให้เกิดความมั่นใจว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะได้สัดส่วนกับสภาพแวดล้อม ทั้งของผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำและตามที่บัญญัติไว้ข้อ 7.1 ว่า “ทุกขั้นตอนของกระบวนการ สิทธิขั้นมูลฐานจะต้องได้รับการคุ้มครอง เช่น การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะถูกแจ้งข้อหา สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำ สิทธิที่ได้รับคำปรึกษา สิทธิที่จะให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองอยู่ด้วย สิทธิที่จะต้องต่อสู้คดีและซักค้านพยานรวมทั้งสิทธิอุทธรณ์ด้วย

2.4.3 ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนหรือข้อเสนอแนะของกรุงริยาด ปี 1990

ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อเสนอแนะของกรุงริยาด (United nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice

⁷⁰ เห่งอ้าง, ข้อ. 1.2.

⁷¹ เห่งอ้าง, ข้อ. 1.6.

⁷² เห่งอ้าง, ข้อ. 2.1.

⁷³ เห่งอ้าง, ข้อ. 2.2 (ก).

⁷⁴ เห่งอ้าง, ข้อ. 2.3.

Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม 1990 ตามที่บัญญัติไว้ ข้อ 1 ว่า เป็นกฎของสหประชาชาติที่เกี่ยวกับการวางแผน เพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรม และเลขาธิการสหประชาชาติในการกำหนดเกณฑ์ที่เป็นข้อแนะนำในการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน⁷⁵ สภาพของสังคมที่มีความเสี่ยง และเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชนรวมทั้งการใช้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม⁷⁶

อย่างไรก็ตาม การแจกจ่ายคู่มือประกอบเกี่ยวกับมาตรฐานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ที่ได้บรรจุเอากฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) รับรองโดยสมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1985 และข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม 1990 และกฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกไล่ออกจากโรงเรียน ตลอดจนฉบับที่ข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งอยู่ท้ายบทบัญญัติของกฎดังกล่าว

ข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม 1990 ตามที่บัญญัติไว้ ข้อ 52 บัญญัติว่า “รัฐบาลควรออก และบังคับใช้กฎหมายและวิธีพิจารณาคดีเป็นการเฉพาะเพื่อส่งเสริมและให้ความคุ้มครองสิทธิ และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชนทุกคน⁷⁷ ตามที่บัญญัติไว้ข้อ 57 ว่า “ควรพิจารณาจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการ หรือหน่วยงานอิสระที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะหลักประกันได้ว่าสถานภาพ สิทธิ และผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนจะได้รับสนับสนุน ส่งเสริมและจะได้รับการบริการต่าง ๆ ที่เหมาะสม หน่วยงานดังกล่าวจะทำหน้าที่ให้การดูแล และปฏิบัติตามข้อแนะนำแห่งกรุงริยาด กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการ

⁷⁵ สืบค้นจาก Internet WWW.elib.coj.th/Ebook/data/36-06-002.pdf ข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการปกป้องการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม 1990 ข้อ. 1.

⁷⁶ เห่งอ่าว, ข้อ. 7.

⁷⁷ เห่งอ่าว, ข้อ. 52.

บริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน และกฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ สำนักงานผู้ตรวจการ หรือหน่วยงานอื่นที่คล้ายคลึงกันจะทำหน้าที่พิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับการรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานในระหว่างเวลาปกติ และในระหว่างที่มีปัญหาความยุ่งยาก นอกจากนี้ควรจัดตั้งหน่วยงานให้บริการทางด้านกฎหมายแก่เด็กทั้งหลายด้วย⁷⁸ นอกจากนี้ ยังได้บัญญัติไว้ ข้อ 58 ว่า “ควรฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้กฎหมาย และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งสองเพศ เมื่อตอบสนองความต้องการเป็นพิเศษของเด็กและเยาวชน และควรทำความเข้าใจงานโครงการให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้พ้นจากระบบการยุติธรรม⁷⁹

2.4.4 ข้อเสนอว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หรือข้อเสนอแห่งกรุงเวียนนา ปี 1997

ข้อเสนอว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อเสนอแห่งกรุงเวียนนา (Guidelines for actions on Children in the Criminal Justice system: the Vienna Guideline) เป็นมติของสหประชาชาติที่ 1997/30 เรื่องการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ที่ได้กำหนดกรอบการบริการกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้นานาประเทศนำไปปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการสร้างโปรแกรม ในการกำหนดระหว่างประเทศและบรรทัดฐานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ⁸⁰ และทำให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและสิทธิของเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อเสนอแห่งกรุงเวียนนา (Guidelines for actions on Children in the Criminal Justice system: the Vienna Guideline) ปี 1997 เป็นข้อเสนอที่ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีการกำหนดมาตรการอย่างกว้างขวางที่จำเป็นในการนำไปปฏิบัติ เพื่อการบริหารยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 กฎอันเป็นพื้นฐาน

⁷⁸ เห่งอ้าง, ข้อ. 57.

⁷⁹ เห่งอ้าง, ข้อ. 58.

⁸⁰ Unites Nations Economic and Social Council resolution 1997/30 of 1

ขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน หรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: the Beijing Rules) ปี 1985 และข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการปกป้องการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำของกรุงริยาด (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh Guidelines) ปี 1990

ข้อแนะนำว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา (Guidelines for actions on Children in the Criminal Justice system: the Vienna Guideline) ปี 1997 ข้อ 15 วางหลักว่า “การพิจารณาทบทวน กระบวนการพิจารณาความที่มีอยู่ การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือทางเลือกแทนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบดั้งเดิม ต้องมีการพัฒนาโดยต้องหลีกเลี่ยงมาตรการในกระบวนการทางอาญาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ขั้นตอนที่เหมาะสมจะต้องถูกจัดให้มีขึ้นทั่วไป สำหรับการใช้มาตรการทางเลือกอย่างกว้างขวาง ในขั้นตอนก่อนการจับกุมก่อนการพิจารณา ขั้นตอนพิจารณาและขั้นตอนการพิจารณาเพื่อที่จะป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคม เมื่อใดก็ตามที่มีความเหมาะสมและกลไกสำหรับระงับข้อพิพาทอย่างไม่เป็นทางการ ในคดีที่เกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด จะต้องนำมาใช้ให้เกิดผลประโยชน์อันสูงสุดของเด็กและเยาวชน รวมทั้งวิธีการไกล่เกลี่ยและวิธีปฏิบัติของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม กระบวนการที่ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในมาตรการที่หลากหลายต้องถูกนำมาใช้ โดยครอบครัวจะต้องมีส่วนร่วมมากที่สุดในการจัดการกับการประพฤตินอกเหนือจากนี้ รัฐต้องให้ความเชื่อมั่นว่า มาตรการทางเลือกจะเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 และมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ และบรรทัดฐานในกระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับมาตรฐานและบรรทัดฐานในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่ กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติเกี่ยวกับมาตรการไม่ควบคุม (กฎแห่งโตเกียว) โดยการพิจารณาเป็นพิเศษในการทำให้การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด การทำให้เชื่อมั่นต่อหลัก Due Process ในการนำมาตราการ และหลักการขั้นต่ำ เพื่อนำไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดไม่เข้าในกระบวนการยุติธรรม⁸¹

⁸¹ *Ibid.*, p. 15.

2.4.5 ยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติ ว่าด้วยการจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ปี 2014

การนำยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วย การจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญาไปสู่การปฏิบัติอาญาสมัครใจใหญ่ของสหประชาชาติได้รับรองและมีผลบังคับใช้วันที่ 18 ธันวาคม 2014 เพื่อเป็นบรรทัดฐานสากลในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งมีเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ส่วน กล่าวคือ⁸²

ประการแรก การห้ามกระทำรุนแรงต่อเด็ก การบังคับใช้วิธีการป้องกัน และการสนับสนุนการวิจัยและการเก็บข้อมูล เช่น การป้องกันความรุนแรงเชิงรุกและการห้ามอย่างชัดเจนต่อความรุนแรงทุกรูปแบบ การมีอยู่ของกรอบทางกฎหมายซึ่งมีเหตุผลห้ามความรุนแรงต่อเด็ก และความเสี่ยงต่อความรุนแรงที่เกิดต่อเด็ก⁸³

ประการที่สอง การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อตอบโต้การกระทำรุนแรงต่อเด็กและการปกป้องเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ⁸⁴ เช่น วิธีการคุ้มครองเด็กซึ่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงให้การพิจารณาคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กซึ่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงดีขึ้น และมาตรการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กซึ่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงยังต้องดำเนินอยู่หลังผู้กระทำความผิดความรุนแรงถูกลงโทษ⁸⁵

ประการสุดท้าย การปกป้อง และตอบโต้การกระทำรุนแรงต่อเด็กในกระบวนการยุติธรรม เช่น การหลีกเลี่ยงการทำให้เป็นความผิดอาญาและการลงโทษเด็กอย่างไม่จำเป็น การไม่ให้กำหนดอายุขั้นต่ำของความรับผิดชอบทางอาญาต่ำเกินไป มาตรการโต้ตอบทุกเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็กจากกระบวนการยุติธรรมในฐานะผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิด การใช้ทุกมาตรการที่เหมาะสม

⁸² สืบค้นจาก

file:///C:/Users/Vilakhone/Downloads/AUAuAAuAAO_253_AAOAlaAZA.pdf

⁸³ สืบค้นจาก http://www.kamlangjai.or.th/upload/ebook/file_attach/d-b5ea9736b6a0b_6f8a54f9f27c6e08c3e.pdf

⁸⁴ สืบค้นจาก

file:///C:/Users/Vilakhone/Downloads/AUAuAAuAAO_253_AAOAlaAZA.pdf

⁸⁵ สืบค้นจาก http://www.kamlangjai.or.th/upload/ebook/file_attach/d-b5ea9736b6a0b_6f8a54f9f27c6e08c3e.pdf

ต่อต้านการไม่ต้องถูกลงโทษและการยอมรับต่อความรุนแรงต่อเด็กภายในกระบวนการยุติธรรม การมีพันธกรณีที่ชัดเจนในทุกระดับของสถาบันการยุติธรรมเพื่อป้องกันและจัดการกับความรุนแรงต่อเด็ก⁸⁶

การนำยุทธศาสตร์ต้นแบบและมาตรการทางปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อเด็กในสาขาการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญาไปสู่การปฏิบัติอาญาไม่ใช่เพื่อป้องกัน คัมภีร์สิทธิมนุษยชนเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และมีความเสี่ยงที่จะถูกระงับความรุนแรงทางด้านร่างกายและจิตใจโดยเฉพาะการละเมิดสิทธิโดยทั่วไปและด้วยเหตุนี้การต่อต้านและยุติความรุนแรงต่อเด็กที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น⁸⁷

2.5 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของราชอาณาจักรไทย

การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของราชอาณาจักรไทยมีความสำคัญมากในการยุติข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายประนีประนอมยุติข้อพิพาทและทั้งเป็นกระบวนการที่นำเข้าสู่ทุกขั้นตอนของการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชน เช่น การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยชุมชน การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนของอัยการ หรือการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

2.5.1 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยชุมชน

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยชุมชนนั้น ผู้นำหมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญในการแก้ไขข้อขัดแย้งคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอย่างมาก เช่น กำนันบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน หรือชุมชนเดียวกัน เป็นส่วนหนึ่งของคนในชุมชนและสังคมนั้นๆ ด้วยลักษณะความเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ผสมผสานกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย ช่วยเหลือปกป้องอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน หรือชุมชนนั้น ทำให้ผู้นำหมู่บ้าน หรือชุมชนมีความหน้าเคารพนับถือ⁸⁸ อย่างไรก็ตาม การที่จะไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดทางอาญานั้นต้องเป็นการยอมความทั้งสองฝ่าย และอีกทาง คือ

⁸⁶ เพิ่งอ้าง.

⁸⁷ สืบค้นจาก

⁸⁸ ไพบุลย์ บุญรัตน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 9, น. 34.

ให้ครูอาจารย์ ทำการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เนื่องจากว่า ครูอาจารย์จะมีอิทธิพลมากในการเข้าไปจัดการการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยมิต้องนำคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดขึ้นสู่การพิจารณาตัดสิน

การแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญของแนวความคิดนี้ แต่ราชอาณาจักรไทยยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างไรก็ตาม การแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยชุมชนน่าจะเข้ามามีโอกาสดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ การฟ้องคดีอาญาในหลายเรื่องถ้าหากแยกกระบวนการที่เป็นทางการออกไปในที่สุดอาจจะไม่ได้ผลในการแก้พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน แต่ถ้าเปิดระบบให้กว้างขึ้น ให้ผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ครอบครัว หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้มีกระบวนการที่จะแก้ไขเยียวยาได้ต่อเนื่องแม้คดีจะจบไปแล้ว เพราะในที่สุดบุคคลเหล่านั้นก็ต้องกลับไปชุมชน ดังนั้น กระบวนการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจึงเปิดโอกาสโดยให้ชุมชนเข้ามารับรู้ปัญหาตั้งแต่ต้น และหาทางออกร่วมกันแม้คดีจะจบไปแล้วคนในชุมชนยังดูแลกันได้อย่างต่อเนื่อง⁸⁹

อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงระบบจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของหมู่บ้านมีความเชื่อถือผู้มีอำนาจในท้องถิ่น โดยเฉพาะกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านด้วย เพราะการนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ได้แก่ กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านยอมมีสิ่งที่ดี และสามารถทำได้โดยเพิ่มเข้าไปในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแผ่นดินฉบับที่ 7 ปี พ.ศ.2550 ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถทำการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ และเพื่อให้ศาลพิพากษาตามที่ได้ตกลงกัน ซึ่งเป็นการใช้หลักเดียวกับ New York Convention โดยให้ฝ่ายปกครองเป็นคนดำเนินการแล้วในคนชุมชนทำหน้าที่คล้ายคลึงผู้พิพากษาสมทบ เพราะเป็นผู้รู้เบื้องลึกเบื้องหลังของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะให้บรรยากาศในการระงับข้อพิพาทดีขึ้นการเยียวยาที่แท้จริงก็จะดีขึ้น⁹⁰

2.5.2 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยพนักงานสอบสวน

ในคดีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้สามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยพนักงานสอบสวนได้ ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบปรับ หรือการยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมายก็ล้วนแต่เป็นกระบวนการในชั้นสอบสวนทั้งสิ้นโดยที่การไกล่เกลี่ยสามารถทำได้ก่อนร้องทุกข์ไปจนกระทั่งคดีจะถึงที่สุด⁹¹ ดังที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (2)

⁸⁹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น. 222.

⁹⁰ *เพ็งอ้าง*, น. 223.

⁹¹ ลลิตา ปนุดติกร, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 10*, น. 66.

บัญญัติว่า ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้อง ตามกฎหมาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับได้⁹²

ในระบบกระบวนการยุติธรรมของราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เช่น กระบวนการตรวจสอบต้องคำนึงถึงจุดเด่นของทางเลือกในการแก้ไขคดี เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่จะนำมาใช้ กล่าวคือ ต้องมีกลไกการตรวจสอบที่จะไม่ทำลาย แนวคิดของการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่เหมาะสม หรือเป็นการตีกรอบข้อหา ความผิดที่ไม่รุนแรงมากนัก เพราะถ้าการตรวจสอบยากเกินไปก็จะทำให้พนักงานอัยการไม่ยอมใช้ ทางเลือก ทำให้ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลยที่จะใช้ทางเลือก กลายเป็นเรื่องภาระมากกว่าการตรวจสอบ ต้องทำให้เหมาะสม และไม่เป็นการเพิ่มภาระ หรือตรวจสอบเท่าจำเป็น⁹³ อย่างไรก็ตาม การไกล่เกลี่ย ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นเรื่องที่ดี แต่ราชอาณาจักร ไทยยังไม่มีกฎหมาย จึงเป็นปัญหามากพอไกล่เกลี่ยก็ถูกร้องเรียนหาว่าเข้าข้าง ฉะนั้น ก็ยากที่จะมี กระบวนการไกล่เกลี่ยที่จะทำให้คนเราปรองดองคืนดีกัน มีคนกลางคอยไกล่เกลี่ย และคนกลางที่เวลานี้ ควรจะใช้คณะกรรมการระดับตำรวจ มีคณะกรรมการระดับกองบังคับการเข้ามาแล้วก็ดำเนินการ พุดคุยกัน⁹⁴ ระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้ประนีประนอม สามารถตกลงกัน ได้ด้วยดี เช่น จะเกิดผลดีทั้งสองฝ่าย ฝ่ายผู้เสียหายก็ได้รับการเยียวยาส่วนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดก็ไม่ต้องรับโทษทางอาญา

2.5.3 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยฝ่าย ปกครอง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารแผ่นดิน ปี พ.ศ.2534 มีบทบัญญัติว่า อำนาจฝ่าย ปกครองสามารถไกล่เกลี่ยคดีอาญา⁹⁵ โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

⁹² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), มาตรา 39 (2).

⁹³ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2, น. 218.

⁹⁴ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 11, น. 403.

⁹⁵ ณรงค์ ใจหาญ, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการ ยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด, 2555), น. 346.

แผ่นดิน ปี พ.ศ.2550 บัญญัติว่า “บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอดินแดนเป็น ความผิดอันยอมความได้และมีโทษเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้กล่าวหายินยอม หรือ แสดงความจำนงให้นายอำเภอของอำเภอนั้น หรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอตั้งกล่าวมอบหมายเป็นผู้ ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและ ปฏิบัติตามการตกลงของการไกล่เกลี่ยดังกล่าว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ยให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมาย อาญาให้เริ่มแต่วันจำหน่ายข้อพิพาทหลักเกณฑ์และวิธีในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ได้ให้อำนาจนายอำเภอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไม่ว่าจะคดีผู้ใหญ่ หรือว่าคดีเด็กและเยาวชนต้องเป็นคดีที่ความผิดอันยอมความได้และต้องไม่ใช่ความผิด เกี่ยวกับเพศและต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดต้องยินยอมในการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทด้วย หรือหากผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดแสดงความจำนงต่อนายอำเภอว่าต้องการไกล่ เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญานายอำเภอ หรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อ พิพาทนั้นและเมื่อผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดยินยอมโดยทำเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติ ตามการไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้วคดีอาญาก็เป็นอันเลิกกันตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา⁹⁶

อย่างไรก็ตาม หากผู้เสียหายและบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดหากไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น และให้ผู้เสียหายดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญาก็จะเริ่มนับแต่วันที่จำหน่ายข้อพิพาท⁹⁷

2.5.4 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยพนักงาน อัยการ

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ได้ออกระเบียบสำนักงาน อัยการสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญา ในชั้นพนักงานอัยการ ปี พ.ศ.2555 โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ ด้วย การนำกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ใช้เพื่อสร้างความสามัคคีใน สังคมและลดภาระในการดำเนินคดีทั้งของรัฐและประชาชน ซึ่งในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

⁹⁶ ลลิตา ปนุตติกร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 10*, น. 70.

⁹⁷ *เพ็งอ้อ*.

ของพนักงานอัยการเจ้าของเรื่องจะต้องกระทำด้วยความเที่ยงธรรมและเป็นกลาง และไม่ต้องกระทำการใดเพื่อเป็นการจงใจให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น เพื่อให้คู่กรณียินยอมในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท โดยหน้าที่ความรับผิดชอบในการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญาเป็นของสำนักงานพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย

การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทคดีอาญาตามระเบียบดังกล่าวนี้แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

(1) การไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทคดีอาญาในความผิดส่วนตัว (หมวด 1) โดยคดีอาญาในความผิดต่อส่วนตัวที่พนักงานอัยการจะดำเนินการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทคดีอาญาต้องไม่เป็นคดีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำความผิดเป็นการประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพ หรือเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และต้องไม่เป็นคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นที่แน่ชัด หรือเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และไม่ต้องเป็นคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นที่แน่ชัดแล้วว่าพนักงานอัยการจะต้องมีคำสั่งยุติการดำเนินคดีเพราะเหตุอื่น

(2) การไกล่เกลี่ยในคดีอาญาที่มีใช้ความผิดต่อส่วนตัว (หมวด 2) โดยที่ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดต้องมีความประสงค์จะให้ไกล่เกลี่ยด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยได้⁹⁸

อย่างไรก็ตาม ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทคดีอาญา ในชั้นพนักงานอัยการ ปี พ.ศ.2555 ข้อ 7 ในกรุงเทพมหานครการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา ให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่วนในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานอัยการจังหวัดในท้องที่ที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนมามีหน้าที่รับผิดชอบ และข้อ 23 ในสำนวนคดีอาญาที่มีใช้ความผิดส่วนตัวหรือในสำนวนคดีอาญาที่มีความผิดต่อส่วนตัวและมีใช้ความผิดต่อส่วนตัวรวมกัน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหาที่มีความประสงค์จะให้ไกล่เกลี่ย เพื่อบรรเทาความเสียหายและเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีของศาลสำนักงานอัยการตาม ข้อ 8 ที่ได้รับสำนวนคดีอาญาอาจพิจารณาแจ้งให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยได้

2.5.5 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยศาล

นอกจากการไกล่เกลี่ยชั้นเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยชุมชน การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดชั้นพนักงานสอบสวน และการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดชั้นพนักงานอัยการ การไกล่เกลี่ยโดยศาลเยาวชนและครอบครัวดูเหมือนว่าจะมีโอกาสประสบความสำเร็จง่ายกว่าการไกล่เกลี่ยอื่น เพราะกฎหมายราชอาณาจักรไทยเปิดโอกาสให้ทำการไกล่

⁹⁸ ลลิตา ปนุดติกร, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 10*, น. 71.

เกลี้ยได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีแพ่งที่เกี่ยวกับคดีอาญา และคดีอาญาที่สามารถยอมความกันได้ ถ้าหากกรณีที่ฟ้องคดีกันเองก็สามารถถอนฟ้องได้ก่อนศาลเยาวชนและครอบครัวชั้นต้นจะพิพากษาคดี หรือความผิดลหุโทษอาจลงโทษปรับในสถานเบา และคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และยิ่งในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ประมวลวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้โดยตรง แต่จะกำหนดในลักษณะทางอ้อมเป็นการสนับสนุน เป็นเครื่องมือในการไกล่เกลี่ยเท่านั้น ประการสำคัญศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นที่เคารพ และน่าเกรงขามแก่คู่กรณีเสนอโอกาสที่บรรลุผลในการไกล่เกลี่ยจะมีมาก อย่างไรก็ตาม คู่กรณีที่ยื่นคำร้องการไม่ยินยอมยุติข้อพิพาท ศาลเยาวชนและครอบครัวก็ไม่อาจประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด⁹⁹

2.5.6 ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นเรื่องระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายแต่ละคน ดังนั้นเมื่อไกล่เกลี่ยสำเร็จ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยชั้นชุมชน การไกล่เกลี่ยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็รายงานให้พนักงานสอบสวนทราบ และพนักงานอัยการก็จะไม่ฟ้อง ทำให้สิทธิดำเนินคดีอาญามาฟ้องระงับ แต่หากการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องรายงานพนักงานสอบสวนทันที เพื่อให้พนักงานสอบสวนรายงานพนักงานอัยการต่อไป เพื่อทำการสั่งฟ้องคดีอาญา¹⁰⁰ อย่างไรก็ตาม การที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้สั่งให้มีการไกล่เกลี่ย ต่อเมื่อมีการไกล่เกลี่ยสำเร็จ และมีการทำบันทึกข้อตกลงแล้ว พนักงานสอบสวนต้องเสนอสำนวน และข้อตกลงที่ได้จากคณะหน่วยไกล่เกลี่ยให้พนักงานอัยการตรวจสอบ เหมือนสำนวนการเปรียบเทียบปรับ พนักงานอัยการเป็นองค์กรที่มีหน้าตรวจสอบกระบวนการ และข้อตกลงที่เกิดขึ้นจากการไกล่เกลี่ย โดยเป็นการตรวจสอบกระบวนการเท่านั้น เพราะข้อตกลงเป็นสิ่งที่ผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ตกลงกันเอง ดังนั้น หากมิใช่ข้อตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย พนักงานอัยการก็จะไม่แทรกแซงข้อตกลงดังกล่าว กรณีข้อตกลงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยจะมีลักษณะเป็นข้อตกลงที่ให้ผู้กระทำความผิดสำนึกความผิด และเยียวยาผู้เสียหาย เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่ใช่โทษเหมือนกับเงื่อนไขคุมประพฤติที่เกิดจากการชะลอการฟ้องคดีอาญา ฉะนั้น การที่ให้พนักงานอัยการเป็นผู้รับรองข้อตกลงที่ได้จากการไกล่เกลี่ย ถือว่าเพียงพอ

⁹⁹ ไพบุลย์ บุญรัตน์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 9*, น. 36.

¹⁰⁰ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 11*, น. 270.

และสอดคล้องกับหลักการ¹⁰¹ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ต้องหาปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลง พนักงานอัยการ
 สิ่งไม่ฟ้อง กรณีผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลง พนักงานจะส่งคดีต่อไป¹⁰²

การไกล่เกลี่ยระหว่างผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เสียหายและเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาพบกันในสถานที่ที่ปลอดภัยโดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นผู้ส่งคดีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้แสดงความรับผิดชอบ การกระทำของตนเอง ให้ความช่วยเหลือ และชดใช้ความเสียหายต่อผู้เสียหาย ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องตีค่าเป็นจำนวนเงินเสนอไป อย่างไรก็ตาม คณะผู้ไกล่เกลี่ยต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยดี¹⁰³

2.6 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หมายความว่า การแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ไม่สั่งฟ้องขึ้นศาลเด็กหรือคณะศาลตัดสิน และต้องเป็นการกระทำความผิดในสถานลหุโทษและสถานโทษานุโทษ เป็นความผิดเล็กน้อย ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี¹⁰⁴ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวองค์กรที่มีสิทธิแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ประกอบด้วย หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน หรือหน่วยงานไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ห้องกรยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการเด็ก ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก¹⁰⁵

¹⁰¹ เฟิ่งอ๋าง, น. 270.

¹⁰² เฟิ่งอ๋าง, น. 345.

¹⁰³ ลลิตา ปนุตติกร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 10*, น. 90.

¹⁰⁴ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 52

¹⁰⁵ เฟิ่งอ๋าง, มาตรา 53

2.6.1 กระบวนการยุติธรรมก่อนฟ้องในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ก) ขั้นตอนการดำเนินคดีขององค์การสืบสวนสอบสวน

เมื่อองค์การสืบสวนสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวน ได้รับคำฟ้อง หรือแจ้งความ¹⁰⁶ ส่งคำฟ้อง หรือแจ้งความไปให้องค์การที่มีสิทธิและหน้าที่เกี่ยวข้องพิจารณา ไม่เกินกำหนด 5 วัน นับแต่วันได้รับคำฟ้อง หรือแจ้งความ เป็นต้นไป กรณีมีความยุ่งยากกำหนดเวลาพิจารณา ไม่เกิน 10 วัน และต้องลงความเห็น กล่าวคือ ออกคำสั่งเปิดการสืบสวนสอบสวน ออกคำสั่งไม่เปิดการสืบสวนสอบสวน และส่งคำฟ้อง หรือแจ้งความไปให้องค์การที่มีสิทธิ และหน้าที่เกี่ยวข้องพิจารณา¹⁰⁷

ออกคำสั่งเปิดการสืบสวนสอบสวน¹⁰⁸ ต้องมีข้อมูลหลักฐานหนักแน่นแล้วรายงานให้หัวหน้าอัยการนำใช้วิธีการสืบสวนสอบสวน การเอาคำให้การผู้ถูกหา การสอบถามต่อหน้า การชี้ตัว และการยืนยัน การยึดและอายัดทรัพย์สิน การพิสูจน์สถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรพลิกศพ การทดสอบข้อมูลคืบใหม่ บันทึกการสืบสวนสอบสวน หมายถึงนอกจากนี้ก็นำใช้มาตรการสกัดกั้น เช่น การพาตัว การคุมตัวกลับที่เสนอขอคำสั่งจากอัยการ การจับตัว การกักพราง การตรวจค้นเคหสถาน งดหน้าที่ตำแหน่งกำหนดเวลาการสืบสวนสอบสวน 2 เดือน ต่อได้ครั้งละ 2 เดือน ไม่เกิน 6 เดือน สำหรับการกระทำผิดสถานโทษานุโทษ และ 3 เดือน ต่อได้ครั้งละ 3 เดือน ไม่เกิน 1 ปี สำหรับการกระทำผิดในสถานครุโทษ แจ้งสิทธิในการสู้คดี หมายความเข้าร่วมฟังการสืบสวนสอบสวนขององค์การสืบสวนสอบสวนออกคำสั่งไม่เปิดการสืบสวนสอบสวน แจ้งคำสั่งไม่เปิดการสืบสวนสอบสวนให้บุคคล หรือองค์การจัดตั้งที่ได้ฟ้องร้องหรือแจ้งความ

โจ่งการสืบสวนสอบสวน ในเมื่อผู้ถูกหาได้ซ่อนตัว หรือหนีจากการดำเนินคดี หรือไม่รู้ที่อยู่ ไม่สามารถรู้ได้ว่าผู้ใดกระทำความผิด ผู้ถูกหาเจ็บหนัก หรือเป็นบ้าเสียจิต โดยมีการยืนยันจากแพทย์

การขัดแย้งคดี เมื่อสาเหตุใดหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 6 ของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้ไขเพิ่มเติม ปี 2012 การกระทำผิดไม่มีหลักฐาน

ถ้ายืนยันได้ว่าผู้ถูกหาเป็นผู้กระทำความผิด ส่งบทสรุปการสืบสวนสอบสวนส่งองค์การอัยการ พร้อมด้วยสำนวนคดี และของกลางให้อัยการ ภายใน 3 วัน

¹⁰⁶ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2012 มาตรา 87

¹⁰⁷ เฝิงอ่าว, มาตรา 90

¹⁰⁸ กระทรวงยุติธรรม, องค์การอัยการ, ศาล, มหาวิทยาลัยแห่งชาติ, คณะนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์กับองค์การ JICA ประเทศญี่ปุ่น, “โครงสร้างการดำเนินคดีอาญาอยู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,” 2013, น. 1.

ข) ขั้นตอนการดำเนินคดีของอัยการ

เมื่อหัวหน้าอัยการได้รับบทสรุปจากองค์การสืบสวนสอบสวน อัยการต้องค้นคว้าอย่างช้าไม่เกิน 15 วัน¹⁰⁹

การเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม ยกเลิก หรือลบล้างมาตรการสกัดกั้น

ส่งสำนวนคดีคืนให้องค์การสืบสวนสอบสวน เห็นว่าหลักฐานยังไม่ครบถ้วนเพื่อให้องค์การสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม

สั่งฟ้องชั้นศาล ก่อนส่งสำนวนคดีให้ศาลต้องแจ้งคำสั่งฟ้องให้ผู้ถูกหาหรือทนายความลงชื่อรับรู้ภายใน 3 วัน ถ้าไม่มีลงชื่อให้ทำบทบันทึกไว้ นอกจากนี้ส่งสำนวนคดี และของกลางให้ศาล

กรณีสั่งฟ้องโดยตรง ต้องสั่งฟ้องภายใน 48 ชั่วโมง หรือ 7 วันในเขตห่างไกล

ค) ขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาล

ภายหลังที่ได้รับคำสั่งฟ้องของหัวหน้าอัยการ ต้องพิจารณาคัดสิน ภายใน 30 นับแต่วันได้รับคำสั่งฟ้อง¹¹⁰

กรณีสั่งฟ้องโดยตรงพิจารณาคัดสินภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่วันได้รับคำสั่งฟ้อง

ค้นคว้าสำนวนคดี ผู้พิพากษาค้นคว้าตามการมอบหมายของประธานศาล นำเสนอประธานศาล เพื่อพิจารณาต่อไป

ในกรณีศาลเห็นว่ายังต้องการหลักฐานเพิ่มเติม ประธานศาลออกคำสั่ง ส่งสำนวนคดีคืนให้อัยการ เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวน หรือสั่งฟ้องเพิ่มเติม ตามแต่กรณี กล่าวคือ ขาดหลักฐานที่สำคัญ มีพื้นฐานที่เชื่อถือได้ว่าจำเลย ยังมีการกระทำผิด หรือผู้กระทำผิดอื่นอีกในคดีเดียวกันที่ยังไม่ได้สั่งฟ้องชั้นศาล และการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม ต้องทำเป็นประเด็นพร้อมทั้งพุดแจ้งเกี่ยวกับปัญหาที่ต้องการให้สืบสวนสอบสวน¹¹¹

ประธานศาลออกคำสั่งให้นำเอาคดีมาพิจารณาในที่ประชุมศาล จำศาลออกหมายเรียกหมายเชิญตระเตรียมกองประชุมศาล

การค้นคว้าและการพิจารณาคัดสินคดีอาญาอยู่ศาลชั้นต้น

เปิดประชุมศาล จำศาลแจ้งระเบียบ ประธานศาลแจ้งคดีออกพิจารณา และประธานศาลแจ้งชื่อคณะศาล

การไต่สวนคดีในที่ประชุมศาล

¹⁰⁹ เฟิงอ๋าง, น. 2.

¹¹⁰ เฟิงอ๋าง, น. 3.

¹¹¹ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไข

หัวหน้าองค์การอัยการอ่านคำสั่งฟ้อง ประธานศาลไต่สวนผู้เข้าร่วมผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญเฉพาะด้านมีความเห็น แสดงหลักฐานทุกสภาพการของคดีได้นำมาไต่สวนในที่ประชุมศาลอย่างครบถ้วนแล้ว

การเลื่อนการไต่สวน อยู่ดุษฎีการไต่สวนคดีในที่ประชุมศาลชั่วคราวเมื่อมีเหตุการณ์ใดหนึ่งตกลงเอาคดีไปไต่สวนในวันข้างหน้า การเลื่อนแต่ละครั้งสูงสุดไม่เกิน 7 วัน

การโต้เถียงในที่ประชุมศาล หัวหน้าองค์การอัยการชี้แจงเกี่ยวกับหลักฐานผูกมัดและความรับผิดชอบของจำเลย มีความเห็นปกป้องตนเอง พร้อมด้วยทนายความ หรือผู้ปกครองให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อกล่าวหา หัวหน้าองค์การอัยการแถลง จำเลยมีความเห็น แล้วปิดประชุมศาลชั่วคราว

พิจารณาคดีในห้องประชุมลับประกอบผลการไต่สวน คำชี้ขาดต้องถือเอาตามเสียงข้างมากลงชื่อใส่ร่างตัดสิน

อ่านคำตัดสินในที่ประชุมศาลตัดสินว่าผิด และลงโทษ หรือตัดสินว่าไม่ผิดให้พ้นข้อกล่าวหา มีสิทธิขออุทธรณ์ หรือคัดค้านภายใน 20 วัน ถ้าอุทธรณ์ หรือคัดค้านต้องส่งให้ศาลชั้นอุทธรณ์พิจารณาต่อไป ถ้าไม่มีการขออุทธรณ์ หรือไม่มีการคัดค้าน ถือว่าคำตัดสินนั้นใช้ได้โดยเด็ดขาดต้องนำไปปฏิบัติ

2.6.2 การไกล่เกลี่ยของหน่วยงานไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดระดับหมู่บ้าน

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยเดียวกับหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการวางรากฐานในระดับหมู่บ้านให้มีความยุติธรรมเพื่อช่วยแก้ไขข้อขัดแย้ง ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ด้วยการประนีประนอมโดยสันติวิธี มีบทบาทช่วยองค์การปกครองระดับหมู่บ้านในการอบรมประชาชนเพื่อสร้างสันติภาพ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย รับผิดชอบต่อความเสมอภาพบนพื้นฐานระเบียบกฎหมาย ปกป้องสิทธิและเกิดความสามัคคีปรองดองภายในครอบครัวและประชาชนภายในหมู่บ้าน¹¹²

เนื่องจากว่าการปฏิบัติตัวจริงบางหมู่บ้านยังไม่จัดตั้งหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 และข้อตกลงกระทรวงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินคดีการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับบ้าน ปี 2009 จึงถือว่าหน่วย

¹¹² ข้อตกลงกระทรวงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินคดีการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ค.ศ. 2009 มาตรา 1

ไกล่เกลี่ยคดีเต็กระดับหมู่บ้านเป็นหน่วยเดียวกับหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยประชาชนภายในหมู่บ้าน และได้รับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ) การดำเนินงานอยู่ภายใต้การดูแลทางด้านการเมือง แนวความคิดขององค์กรปกครองหมู่บ้าน (กำนันผู้ใหญ่บ้าน) มีอำนาจในการคุ้มครอง ตรวจสอบ แนะนำทางด้านวิชาการของห้องการยุติธรรมเมืองเทศบาล (อำเภอ)¹¹³ คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเต็กระดับหมู่บ้านประกอบด้วยคณะจำนวน 4 คนคือ ประธาน 1 คน คณะกรรมการจำนวน 1-2 คน มาจากตัวแทนภาคส่วนต่าง ๆ ของหมู่บ้านซึ่งมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้¹¹⁴

1. แนวลาวสร้างชาติในหมู่บ้าน
2. องค์กรปกครองหมู่บ้าน
3. สหพันธ์นักรบเก่า
4. สหพันธ์สตรีระดับหมู่บ้าน
5. ชาวหนุ่มภายในหมู่บ้าน
6. ผู้อาวุโสในบ้านหมู่บ้าน (ผู้ทรงคุณวุฒิ) หรือตัวแทนของหมู่บ้าน
7. ป.ก.ศ.บ้าน (ตำรวจบ้าน)

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเต็กระดับหมู่บ้าน ได้รับการแต่งตั้งจากประธานหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ซึ่งในคณะหน่วยไกล่เกลี่ยทั้งหมด หรือสมาชิกของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วนั้น ห้ามมิให้แต่งตั้งคนภายนอกเข้ามาเป็นหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเต็กระดับหมู่บ้าน

ประธานหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเต็กระดับหมู่บ้าน ให้เลือกจากผู้นำแนวลาวสร้างชาติ (อาวุโส) ในหมู่บ้าน สำหรับรองประธานหรือคณะหรือสมาชิกเป็นตัวแทนฝ่ายผู้หญิง ตัวแทนชาวหนุ่มและผู้ต่างหน้าอาวุโสภายในหมู่บ้าน

นอกจากนี้ ก่อนการไกล่เกลี่ยต้องให้คู่กรณีจ่ายค่าธรรมเนียม จำนวน 100.000 กีบ (ประมาณ 400 บาท) ตามที่ได้กำหนดไว้ใน รัฐบัญญัติของประธานประเทศว่าด้วยค่าธรรมเนียมและค่าบริการ เลขที่ 3/ปปท¹¹⁵ ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2008 โดยมอบให้คู่กรณีจ่ายคนละ 50.000

¹¹³ หนังสือแบบเรียนสำหรับกฎหมายขั้นต้น, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ราชอาณาจักรไทยเพิ่มเติม, (2012), น. 117.

¹¹⁴ ข้อตกลงกระทรวงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินคดีการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ค.ศ. 2009 มาตรา 8

¹¹⁵ ป.ป.ท. หมายถึงประธานประเทศ (แปลภาษา)

กิบ (200บาท)¹¹⁶ อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการไกล่เกลี่ยครั้งต่อไปก็มอบให้
คู่กรณีจ่ายเพิ่ม แต่ไม่ให้เกิน 50.000 กิบ (200บาท)¹¹⁷

ผู้ที่ประกอบเป็นคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านต้องมีเงื่อนไข ดังนี้¹¹⁸

- 1) มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่ประชาชนไว้วางใจ ให้ความเคารพ
- 2) รับรู้ ทำได้ และเป็นเอกภาพกับแนวทางนโยบายของพรครระเบียบกฎหมายของรัฐมี
ความสามารถในการอบรม ปลุกละคมประชาชนให้เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- 3) มีบทบาทในการสร้างความสามัคคีภายในบ้าน สามารถปลุกละคม ชักชวนประชาชนเข้า
ร่วมในการเคลื่อนไหว หรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนร่วมของหมู่บ้าน และของประเทศ
- 4) มีความสามารถ และมีเทคนิคในการศึกษาอบรมและแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยการ
ประนีประนอมโดยสันติวิธี โดยมีความเป็นกลาง
- 5) เป็นผู้ที่เคารพสิทธิเด็กและเยาวชน และถือเอาผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก
- 6) ได้ผ่านการศึกษาอบรมทางด้านวิชาการ
- 7) เข้าใจวิธีการ และหลักการของการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ย
คดีเด็กระดับหมู่บ้านมีสิทธิและหน้าที่ ในการตักเตือน อบรมเด็กและเยาวชนกระทำความผิด¹¹⁹ ไกล่
เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ไกล่เกลี่ยปัญหาทางแพ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็ก วางมาตรการ
เพื่ออบรม และหาวิธีการสกัดกั้นการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และตรวจสอบการจัดตั้ง
ปฏิบัติ ข้อตกลงของผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในการชดใช้แทนค่าเสียหายให้แก่
ผู้เสียหาย ส่งสำนวนเอกสารที่ได้ไกล่เกลี่ยสำเร็จให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) เป็นผู้เก็บ
รักษาไว้และส่งผลการไกล่เกลี่ยดังกล่าวให้หน่วยงานสืบสวน สอบสวนคดีเด็กเพื่อตรวจสอบการ
เคลื่อนไหวของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จก็ส่งให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ)
ทำการไกล่เกลี่ยเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังตรวจสอบหรือประสานงานกับองค์การปกครองบ้าน (กำนัน

¹¹⁶ ข้อตกลงกระทรวงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้ง
และการดำเนินคดีการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ค.ศ. 2009 มาตรา 6

¹¹⁷ *เพ็งอ้าว*, มาตรา 13

¹¹⁸ หนังสือแบบเรียนสำหรับกฎหมายขั้นต้น, ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม
รากฐานแก้ไขเพิ่มเติม, (2012), น. 119.

¹¹⁹ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 55

ผู้ใหญ่) และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม ปฏิบัติการตามสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย¹²⁰

2.6.3 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) มีบทบาทในการอบรม ประณอมข้อพิพาทและไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชน ที่ส่งมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน หรือหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านที่ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ หน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้านจะส่งเรื่องให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ทำการไกล่เกลี่ยเพิ่มเติม กรณีไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ คู่กรณีมีสิทธิฟ้องร้องต่อศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก¹²¹ อย่างไรก็ตาม การแก้ไขข้อพิพาทในความผิดที่ความเสียหายเล็กน้อย เช่น สายสัมพันธ์ครอบครัว ต้องให้หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำการไกล่เกลี่ยเสียก่อน อบรม ประณอมข้อพิพาท และไกล่เกลี่ยคู่กรณีเพิ่มเติม กรณีไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ส่งให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) เจ้าหน้าที่สืบสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการเด็ก ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก¹²² กรณีไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ศาลจึงพิจารณาตัดสินตามกฎหมาย

การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) มีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

- 1) ชี้แจงทางด้านวิชาการ ต่อคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน
- 2) ไกล่เกลี่ย อบรมเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในคดีที่ส่งมาจากคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน
- 3) ติดตาม ตรวจสอบตรา วางมาตรการต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของคณะหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน
- 4) เก็บสถิติ และเก็บรักษาเอกสารสำนวนคดีของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่รับมาจากคณะหน่วยไกล่เกลี่ยได้ระดับหมู่บ้าน หรือตนเองเป็นผู้ไกล่เกลี่ย

¹²⁰ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2013 มาตรา 31

¹²¹ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 56

¹²² กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2012 มาตรา 194

- 5) จัดตั้งปฏิบัติผลการไกล่เกลี่ย หรือข้อตกลงของศาลเกี่ยวกับปัญหาทางแพ่งในคดีเด็กและเยาวชน
- 6) ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย¹²³

2.6.4 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยหน่วยงานสอบสวนสอบสวนคดีเด็ก

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยหน่วยงานสืบสวนสอบสวนเด็ก องค์การดังกล่าวนอกจากจะต้องปฏิบัติสิทธิและหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินอาญา และกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็ก กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก และกฎหมายอื่นเกี่ยวข้องแล้ว ยังได้ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

- 1) สรุปรูป และส่งคดีเด็กไปให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านเพื่อแก้ไข ถ้าหากเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52¹²⁴ ของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก ปี 2006

- 2) ไกล่เกลี่ยคดีอยู่ในความรับผิดชอบของตนในชั้นสอบสวน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากคู่กรณีในคดีที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยที่ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) กรณีไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ สรุปรูปคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่งให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้อง

- 3) สืบสวนสอบถาม และสรุปรูปคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่งให้อัยการพิจารณาสั่งฟ้อง กรณีโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปีขึ้นไป

- 4) ติดตาม ตรวจสอบ แนะนำ และคุ้มครองผู้ถูกหาที่อยู่ในบัญชี และนักโทษที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน¹²⁵

การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก ใช้มาตรการสืบสวนสอบถาม ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของ

¹²³ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2013 มาตรา 32

¹²⁴ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 52 บัญญัติว่า “การกระทำความผิดของเด็กที่ไม่ส่งให้ศาลตัดสิน เป็นการกระทำความผิดในสถานลหุโทษและโทษานุโทษที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งกฎหมายบัญญัติโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

¹²⁵ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 58

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 59 วางหลักการของการสืบสวนสอบสวน ดังนี้

- 1) การสืบสวนสอบสวนเด็กและเยาวชนกระทำผิดต้องกระทำอย่างอ่อนโยน และเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนโดยคำนึงถึงอายุ และความสามารถของเด็กและเยาวชน
- 2) บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องเข้าร่วมการสืบสวนสอบสวนทุกขั้นตอนในการสอบสวน การเอาคำให้การของเด็กและเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ปกครองไม่มีสิทธิให้การแทนเด็กและเยาวชนแต่มีสิทธิเสนอปัญหาที่ตนเห็นว่าจะไม่เหมาะสม
- 3) การสอบปากคำเด็กและเยาวชนต้องดำเนินในท้องเฉพาะด้วยวิธีเปิดเผย โดยปราศจากการบังคับ หรือข่มขู่เด็กและเยาวชน หลีกเลี่ยงจากที่เป็นการกระทบถึงเกียรติศักดิ์ศรีและจิตใจของเด็กและเยาวชน
- 4) การสืบสวนสอบสวนเด็กและเยาวชนแต่ละครั้งต้องใช้เวลาไม่เกิน 90 นาที
- 5) การสืบสวนสอบสวนในคดีเด็กและเยาวชนต้องทำให้แล้ว ภายใน 30 วัน โดยการตกลงของอัยการ

2.6.5 การไต่ถามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยหน่วยงานอัยการเด็ก

ภายหลังอัยการได้รับสำนวนคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่งให้หน่วยงานอัยการคดีเด็กทำการค้นคว้า ตรวจสอบสังเคราะห์เอกสาร และมีสิทธิทำการสอบสวนสอบสวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดด้วยตนเอง หรือส่งให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีเด็กทำการสืบสวนสอบสวนข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งขั้นตอนการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของอัยการนั้น อัยการมีสิทธิใช้มาตรการสกัดกั้นคือกลับขั้นตอนการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก นอกจากนี้ ถ้าอัยการเห็นว่าคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีข้อมูลหลักฐานครบถ้วน รอบด้าน ภาวะวิสัยมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

- 1) วางมาตรการ ในขอบเขตสิทธิอำนาจของตน เพื่อปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชน
- 2) พิจารณาส่งคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้คณะหน่วยไต่ถามเด็กและเยาวชนระดับหมู่บ้าน
- 3) ไต่ถามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอยู่ชั้นของตนด้วยวิธีการไต่ถามเด็ก ถ้าไม่สำเร็จ ให้ส่งฟ้องชั้นศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก
- 4) การพิจารณาออกคำสั่งจับตัว กักขัง ในกรณีที่จะเห็นว่ามีการจำเป็นและเป็นการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปีขึ้นไป

5) พิจารณาออกคำสั่งปล่อยตัว¹²⁶

เพื่อเป็นรับประกันสิทธิและหน้าที่ของตน อัยการสูงสุดอาจจะตั้งหน่วยงานดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเฉพาะด้าน กำหนดเวลาในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในชั้นของตน อัยการต้องค้นคว้า ตรวจสอบ พิจารณาลงความเห็น คดีที่ได้รับจากองค์การสืบสวนสอบสวน ภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนคดี และให้ความเห็น กล่าวคือ 1) ส่งสำนวนคดีคืนให้องค์การสืบสวนสอบสวน เพื่อสืบสวนสอบถามเพิ่มเติม 2) สั่งฟ้องขึ้นศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก

นอกจากนี้ กรณีที่อัยการมีความเห็นให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในชั้นของตน ต้องได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้สำเร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำนวนคดีเด็กและเยาวชนจากองค์การสืบสวนสอบสวน¹²⁷

2.6.6 การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยศาล

สำหรับอยู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเมื่อศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กได้รับสำนวนคดีและคำสั่งฟ้องของอัยการแล้ว คดีก็จะถูกดำเนินในชั้นตอนของศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็ก ในขั้นตอนการดำเนินของศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก มีอำนาจสั่งให้ทำการสอบสวนสอบถามเด็กและเยาวชนกระทำความผิด หรือจัดส่งประเด็นสอบสวนสอบถามให้อัยการสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีเห็นว่าข้อมูลหลักฐานไม่ครบถ้วน ในกรณีคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด มีข้อมูลหลักฐานครบถ้วนแล้ว ศาลเด็ก หรือคณะศาลก็เปิดประชุมศาลเพื่อพิจารณาตัดสิน ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กเป็นองค์กรตุลาการที่ทำหน้าที่พิจารณาตัดสินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีแต่ศาลเท่านั้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีบนพื้นฐานหลักการการเคารพและปฏิบัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด¹²⁸ ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กจะรับเอาคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาพิจารณาได้ต้องมีคำสั่งฟ้องของอัยการเท่านั้น¹²⁹ ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กมีสิทธิอำนาจพิจารณาตัดสินคดีเด็กและเยาวชนกระทำ

¹²⁶ เฟิ่งอ๋าง, มาตรา 66

¹²⁷ เกต เกียรติศักดิ์, จอมคำ บุษปาลีวัน และคณะเรียบเรียงและปรับปรุงหลักสูตรกระทรวงยุติธรรม, หนังสือเรียนกฎหมายขั้นต้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแก้ไขเพิ่มเติม, (2012), น. 19-20.

¹²⁸ กฎหมายว่าด้วยศาลประชาชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2009 มาตรา 2

¹²⁹ คำแนะนำของประธานศาลประชาชนสูงสุดเกี่ยวกับ การดำเนินคดีของคณะศาลเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2009 มาตรา 26

ความผิดในเขตพื้นที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือในเขตพื้นที่ที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กของศาลประชาชนแขวง (ศาลจังหวัด) นครหลวงเวียงจันทน์ มีสิทธิอำนาจพิจารณา คดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นขั้นต้น และที่ขึ้นกับเขตอำนาจของตน¹³⁰ การพิจารณาคดีเด็ก และเยาวชนกระทำความผิดต้องพิจารณา ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้รับคำสั่งฟ้องของอัยการ¹³¹ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไม่จัดตั้งศาลเด็ก ก็ได้จัดตั้งเป็นคณะศาล เด็กอยู่ศาลแขวง (ศาลจังหวัด) ศาลนคร¹³²

หลักการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กต้องพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด 5 หลักการ ดังนี้¹³³

1) ในการพิจารณาคดีเด็ก ต้องมีห้องพิจารณาที่เหมาะสมโดยแตกต่างจากห้องประชุมศาล ทั่วไป และการดำเนินคดีต้องถือเป็นความลับ

2) เด็กและเยาวชนมีสิทธิเข้าร่วมการพิจารณาคดี มีสิทธิเสนอความคิดเห็น และความคิดเห็น นั้นต้องได้รับการพิจารณา โดยยึดถือ อายุ และความสามารถของเด็กในการแยกแยะความถูกผิด

3) ภาษา และคำศัพท์ที่ใช้ในศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กต้องเป็นภาษา และคำศัพท์ที่เด็ก เข้าใจง่าย ถ้าเด็กไม่รู้ภาษาลาว ต้องให้มีล่ามแปลให้

4) เด็กต้องได้รับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย จากทนายความ หรือจากผู้คุ้มครองสิทธิ ของเด็กอื่นๆ และมีบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กเข้าร่วมด้วย

5) ปฏิบัติตามหลักการอื่นๆ ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายพิจารณาความอาญา และกฎหมาย อื่นที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม การกำหนดโทษต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ศาลเด็ก หรือคณะศาล เด็กต้องอิงตามลักษณะ และระดับความเป็นอันตรายต่อสังคม บุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน สาเหตุ ที่ทำให้มีการหลุดพ้นความรับผิดชอบทางอาญา ห้ามลงโทษจำกัที่อยู่ที่อยู่แก่ผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า

¹³⁰ เฟิ่งอ๋าง, มาตรา 27

¹³¹ เฟิ่งอ๋าง, มาตรา 28

¹³² กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไข เพิ่มเติม ค.ศ. 2012 มาตรา 161 วรรค 2

¹³³ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 70

18 ปีบริบูรณ์¹³⁴ หรือห้ามลงโทษประหารชีวิต และโทษจำคุกตลอดชีวิตต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหากมีความจำเป็นต้องได้ลงโทษจำคุกเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กอาจจะลงโทษเด็กและเยาวชนครั้งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายก็ได้ หรืออาจจะลงโทษต่ำกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายก็ได้¹³⁵ อย่างไรก็ตาม สำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นการกระทำที่มีอันตรายต่อสังคม ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก สามารถใช้มาตรการต่าง ๆ คือ ให้ไปขอโทษผู้เสียหายด้วยวิธีการอันเหมาะสม ชดใช้ค่าเสียหายโดย บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ส่งตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองอบรม ส่งตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้องค์การปกครอง (ชุมชน) ดูแลการประพฤติและศึกษาอบรม อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ หากได้กระทำความผิดอาญาในสถานลหุโทษและโทษานุโทษ ศาลเด็กหรือคณะศาลจะใช้มาตรการที่กล่าวมาข้างบนนี้ก็ได้¹³⁶ การกำหนดอัตราโทษจำคุกเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้เป็นมาตรการสุดท้าย เว้นแต่การกระทำผิดในสถานครุโทษ¹³⁷

ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กจัดตั้งขึ้นอยู่แขวง (จังหวัด) นคร ตามการอนุมัติของสภาแห่งชาติ ขึ้นกับศาลสูงสุด (ศาลฎีกา) และมีสิทธิพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนเป็นขั้นต้น กรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งศาลเด็กให้คณะศาลเด็กของศาลแขวง (ศาลจังหวัด) ศาลนครเป็นผู้พิจารณา¹³⁸ ส่วนอำนาจในการพิจารณาคดีของศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก กล่าวคือ พิจารณาตัดสินคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็กและชี้ขาดเกี่ยวกับข้อตกลงของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กและหน่วยงานอัยการเด็กที่ได้ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ

ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กมีสิทธิและบทบาทในการพิจารณาคดี กล่าวคือ

- 1) ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาเกี่ยวกับเด็ก

¹³⁴ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005 มาตรา 36 วรรค 3

¹³⁵ เกต เกียรติศักดิ์, จอมคำ บุบผาลีวัน และคณะเรียบเรียงและปรับปรุงหลักสูตรกระทรวงยุติธรรม, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 127*, น. 20.

¹³⁶ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005 มาตรา 53

¹³⁷ เกต เกียรติศักดิ์, จอมคำ บุบผาลีวัน และคณะเรียบเรียงและปรับปรุงหลักสูตรกระทรวงยุติธรรม, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 127*, น. 21.

¹³⁸ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2013 มาตรา 78

- 2) ออกคำสั่ง คำชี้ขาด คำตัดสิน หรือคำพิพากษาคดีเด็ก
- 3) ใช้วิธี การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ และมาตรการสกัดกั้นตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย
- 4) อบรม โกล่เกลี่ยเกี่ยวกับปัญหากฎหมายแพ่งในคดีเด็ก
- 5) ส่งคำตัดสิน หรือคำพิพากษาที่ใช้ได้อย่างเด็ดขาดของศาล พร้อมด้วยสำนวนคดี ไปยังภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดตั้งปฏิบัติ
- 6) ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย¹³⁹

2.6.7 ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

ผลของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเมื่อผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ยินยอมปฏิบัติตามการตกลง คณะหน่วยไกล่เกลี่ยบทันทีพร้อมทั้งลงชื่อใส่บทันที ผลของการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนจะมีผลบังคับใช้ได้นับแต่ศาลเด็ก หรือศาลคณะศาลเด็กออกคำสั่งปฏิบัติผลการไกล่เกลี่ยนั้น ในกรณีผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามการตกลงเบื้องต้นผู้เสียหายกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีสิทธิร้องขอต่อศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก ให้พิจารณาออกคำสั่งชี้ขาดเพื่อบังคับการปฏิบัติตามผลการไกล่เกลี่ยดังกล่าว เมื่อศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กได้รับคำร้องของคู่กรณีแล้ว ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กต้องพิจารณาออกคำสั่งชี้ขาด ภายใน 10 วัน นับแต่วันได้รับคำร้อง

ศาลเด็กหรือคณะศาลต้องตรวจสอบการดำเนินการไกล่เกลี่ยว่าได้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ถ้าเห็นว่าถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็กต้องออกคำสั่งชี้ขาดตามผลการไกล่เกลี่ย แต่กรณีไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กก็จะไม่ออกคำสั่งชี้ขาด อย่างไรก็ตาม คำชี้ขาดของศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กนั้นยังมีผลบังคับปฏิบัติ แต่ไม่สามารถขออุทธรณ์ ส่วนค่าธรรมเนียมของการไกล่เกลี่ยให้ปฏิบัติตามข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยของข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านและรัฐบัญญัติของประชากรประเทศว่าด้วยค่าธรรมเนียมและค่าบริการ

¹³⁹ เฟิงฮ้าง, มาตรา 80

2.7 ปัญหาแนวทางการนำการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเปรียบเทียบกับราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

แนวทางการนำการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถ้าเปรียบเทียบกันแล้วทั้งสองประเทศมีจารีตประเพณีที่คล้ายคลึงกันมาก และกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทั้งราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำใช้การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเข้าในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา เช่น การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนระดับหมู่บ้าน (ชุมชน) การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนชั้นเมือง (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก

แนวทางการนำการไกล่เกลี่ยของราชอาณาจักรไทย ปัจจุบัน แม้ว่ารัฐจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติและข้อพิพาทของคนในสังคมโดยมีกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วยองค์กรของรัฐ คือ ตำรวจ อัยการ ศาลยุติธรรม และราชทัณฑ์เป็นกลไกการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแต่องค์กรมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องดำเนินการเป็นไปตามแบบพิธีการ เริ่มแต่การสืบสวนสอบสวน ฟ้องคดี และจนกระทั่งให้ศาลพิจารณาคัดสิน และชี้ขาดข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมก็ตาม แต่การดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยองค์กรต่าง ๆ มีกฎเกณฑ์ขั้นตอนของการปฏิบัติไปตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียด ขั้นตอนและวิธีการที่ซับซ้อนมาก¹⁴⁰ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในสังคมก็ไม่ได้ลู่ลวงไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อีกทั้งจำเป็นต้องมีรัฐ จะต้องพยายาม แสวงหาเครื่องมือและกลไกขึ้นมาเพื่อใช้ระงับข้อพิพาทให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน ที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วเป็นธรรม และคุ้มครองสังคมให้มีความสงบ และพัฒนาเข้าหาชุมชนมากขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาอีกทางหนึ่งโดยการให้ประชาชน¹⁴¹ ส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

ส่วนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นสิ่งติดพันกับจารีตประเพณีลาวมาแต่โบราณ เพราะมนุษย์ต้องการความรักความเมตตา ความเป็นธรรม ไม่มีมนุษย์คนใดต้องการ การกดขี่ข่มเหง และความไม่ยุติธรรม¹⁴² นอกจากนี้ ยังมีคำพูดของคน

¹⁴⁰ ไพบุลย์ บุญบริตน์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 9*, น. 23.

¹⁴¹ *เฟิ่งอ้วง*, น. 23.

¹⁴² สัมลิต บัวสีสะหวัด, *กฎหมายโบราณลาว*, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นครหลวงเวียงจันทน์, 1995),

ลาวโบราณว่า “เด็กน้อยผิดกัน ผิดเพื่อหนึ่งให้บอกว่า ผิดสามเพื่อให้ออกสอน หลอนน้ำลอดผาย บุตร ไม่ฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ไว้ให้ผู้เฒ่าผู้แก่พิจารณาลงโทษ¹⁴³” หมายความว่า ในสมัยก่อนถ้าเด็ก และเยาวชนกระทำความผิดครั้งแรกให้กล่าวเตือน ถ้ามีการกระทำความผิดสามครั้งให้สั่งสอน กรณีลูก ไม่ฟังความบิดา มารดานั้น ให้ผู้อาวุโสเป็นผู้พิจารณาลงโทษการกระทำดังกล่าว

เริ่มแต่ ปี 1975 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เป็นเอกราชต่อมา ปี 1976 ได้มี คำสั่งของนายกรัฐมนตรีเลขที่ 53/นย¹⁴⁴ ลงวันที่ 15 ตุลาคม 1976 ได้กล่าวว่า “การกระทำที่มีความเสียหายเล็กน้อยไม่มีผลสะท้อนต่อความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม กักตัวไว้ชั่วคราว เพื่อตักเตือน สั่งสอน และชดใช้ค่าเสียหาย” และเมื่อมีข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านในสมัยนั้น มอบให้ กำลังป้องกันความสงบ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบความยุติธรรมภายในหมู่บ้าน ต้องประสานสมทบกับ องค์การจัดตั้งปกครองท้องถิ่นของตน ใช้ทุกความพยายามอบรมไปไกล่เกลี่ยให้ถูกต้องปรองดองกันจน สุดความสามารถของผู้ไกล่เกลี่ย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเห็นได้ความเรียกร้องต้องการของสังคม รัฐบาลลาว ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 1990 มาตรา 19 บัญญัติว่า “ผู้เสียหายมีสิทธิในการตกลงกับผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่เป็น อันตรายร้ายแรง มีความเสียหายเล็กน้อย”

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการนำแนวทางการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เห็นได้ว่าสมัยก่อนการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนเป็นการ ดำเนินคดีเหมือนกับผู้ใหญ่ หรือดำเนินคดีอาญาแบบทั่วไป เพราะว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการ ยุติธรรม ยังมีน้อยไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย กฎหมายยังไม่ได้กำหนดแนวทางการไกล่เกลี่ย คดีอาญาไม่ชัดเจน เพียงแต่ให้สิทธิของผู้เสียหาย

นอกจากนี้ กฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2001 มาตรา 48 บัญญัติว่า “เด็กที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ หากได้กระทำ ความผิดในสถานลู่โทษและโทษานุโทษ ศาลจะใช้มาตรการ กล่าวคือ

- 1) ให้เด็กกระทำความผิดไปขอโทษผู้เสียหายด้วยวิธีอันเหมาะสม
- 2) ส่งให้ผู้ปกครองเด็กอบรม
- 3) ส่งให้อำนาจการปกครองบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) อบรม ส่วนการกระทำความผิดของเด็กที่มี อายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ก็ปฏิบัติต่อเด็กดังเช่นข้างบนนี้

¹⁴³ เฟิ่งอ๋าง, น. 13.

¹⁴⁴ น.ย. หมายถึงนายกรัฐมนตรี (แปลภาษาลาว)

ต่อมาข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ปี 1997 คณะหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2005 และแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2009 คณะหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านเป็นการจัดตั้ง ยุติธรรมระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีบทบาทในการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน แก้ไขด้วยรูปแบบ ประนีประนอมโดยสันติวิธีต้องปฏิบัติตามกฎหมายแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจารีตประเพณีของแต่ละท้องถิ่น การปฏิบัติข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการ ก่อตั้งและการดำเนินการหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน คณะหน่วยไกล่เกลี่ยมีสิทธิ และ บทบาทหน้าที่ กล่าวคือ แก้ไขข้อขัดแย้งทางแพ่ง และข้อขัดแย้งทางด้านครอบครัว นอกจากนี้ เพื่อ สร้างความสงบสุขภายในบ้าน คณะหน่วยไกล่เกลี่ยมีสิทธิแก้ไขการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งการ กระทำความผิดที่มีลักษณะเบาบาง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการ ดำเนินการหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านได้ประกาศใช้แล้ว เห็นว่าพบปัญหาซึ่งบางหมู่บ้าน ยังไม่มีการจัดตั้งคณะหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน¹⁴⁵

ปัจจุบัน คณะหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านได้จัดตั้งทุกหมู่บ้าน และคณะหน่วย ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านก็ได้รับการฝึกอบรมจากพนักงานวิชาการกระทรวงยุติธรรม และ ในต่อหน้าต้องได้รับการปรับปรุงคณะหน่วยไกล่เกลี่ยหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านให้มีความ ความรู้ทางด้านวิชาการด้านกฎหมายให้กลายเป็นสถานที่ให้ความรู้ และอบรมระเบียบกฎหมายให้ ประชาชนภายในหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นอยู่ระดับหมู่บ้านประกอบด้วยพลเมืองภายในบ้าน และการปกครอง ของนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) และการให้ความรู้ด้านวิชาการของศาลประชาชน (ศาลอำเภอ) และ บาง กรณีอาจสามารถไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้ เช่น การกระทำความผิดที่มีความเสียหายเล็กน้อย และมีคำ ร้อง หรือคำเสนอของผู้เสียหาย กล่าวคือ การทำร้ายร่างกายกับญาติใกล้ชิดที่ไม่บาดเจ็บ การนินทา ใส่ร้ายป้ายสี การกระทำต่อกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล การลักทรัพย์ที่มีมูลค่าน้อย อย่างไรก็ตาม สำหรับการ แก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ก็เป็นปัญหาในการแก้ไขเพราะว่าในสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ในสมัยก่อนยังไม่มีศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก เมื่อเด็กและเยาวชน กระทำผิดก็ปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมแบบผู้ใหญ่ และยังไม่มีความหมายเด็กเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนยังไม่เข้าใจกฎหมายอย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายไม่

¹⁴⁵ กระทรวงยุติธรรม, องค์การอัยการประชาชนสูงสุด, ศาลฎีกา, กระทรวงป้องกันความ สงบ, แผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนารัฐแห่งกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว Masterplan on in the lao P.D.R. toward the year, (2020), น. 27.

ถูกต้อง เช่น ในสมัยก่อนนั้นบางท้องถิ่นได้เอาคดีแพ่งมาเป็นคดีอาญา และบางท้องถิ่นก็ได้เอาคดีอาญามาเป็นคดีแพ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ ปัญหาทางด้านบุคลากรที่จำเป็นในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะการลงเก็บข้อมูล และหลักฐานต่าง ๆ ของคดีไม่ทันกลับสภาพการณ์ อัยการ และศาลหลายที่ยังไม่มีสถานที่จัดตั้งที่เหมาะสม เช่น ห้องประชุมศาล สถานที่สอบสวน เป็นต้น

การเตือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยังจำกัดสิทธิในการใช้มาตรการในการเตือน ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าไม่ผิดหลักการแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจสามารถนำใช้มาตรการ การเตือนได้ หรือเจ้าหน้าที่ประสานงานกับอัยการ เพื่อปฏิบัติการเตือนเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ในสมัยก่อนตำรวจมีสิทธิตัดสินใจ หรืออัยการเป็นผู้พิจารณาว่าคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้นสามารถแก้ไขคดีด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยหรือไม่

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1991 ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกฎสหประชาชาติต่อกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดถือว่าเป็นทางเลือกใหม่ที่เปิดโอกาสให้ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็กเลือกใช้ เพื่อปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เช่น การตักเตือน และการไกล่เกลี่ยแบบใหม่ การนำใช้วิธีการแบบใหม่นี้ได้เสนอให้ตำรวจ และอัยการใช้ดุลพินิจ

การตักเตือน หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิด บิดามารดา หรือผู้ปกครองเข้ามาห้องการของตำรวจ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้แจ้งการกระทำของเด็กและเยาวชนช่อกหน้าแก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เมื่อเจ้าหน้าที่ตักเตือนแล้ว ให้เด็กและเยาวชนลงลายมือในใบตักเตือน สำหรับผู้ไกล่เกลี่ยคดีต้องได้รับการฝึกอบรม และในการไกล่เกลี่ยนั้นต้องเรียกผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายมาเผชิญหน้าแล้วให้โอกาสผู้เสียหายอธิบายปัญหาที่ตนได้รับการกระทำของเด็กและเยาวชนได้ทราบ และผู้กระทำความผิดมีโอกาสในการกล่าวคำขอโทษต่อผู้เสียหาย ส่วนผู้ไกล่เกลี่ยเพียงเป็นคนกลางทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายประนีประนอมข้อพิพาท เกี่ยวกับการชดใช้แทนค่าเสียหาย อย่างไรก็ตาม การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามจารีตประเพณีของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นโดยผ่านการแก้ไขคดีของผู้อาวุโสภายในหมู่บ้านซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ปฏิบัติแต่โบราณต่อมาได้นำเอากระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาใช้ในชั้นเมือง (ชั้นอำเภอ) และปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำเอากระบวนการไกล่เกลี่ยเข้าในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

บทที่ 3

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศต่าง ๆ

ในบทที่ 3 ได้กล่าวถึง การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ common law เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร นิวซีแลนด์ แคนาดา และระบบกฎหมายซีวิลลอว์ civil law เช่น ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น

3.1 สหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกามองอาชญากรรมเป็นเรื่องการกระทำความผิดต่อประชาชนและชุมชนไม่ใช่การละเมิดกฎหมายจึงจำเป็นต้องแก้ไขให้ถูกทาง¹ การจำคุกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อปกป้องสังคม แต่การลงโทษมีความหมายมากกว่านั้นที่ควรจะเปลี่ยนความประพฤติและทัศนคติของผู้กระทำความผิดหลังจากพ้นโทษกลับเข้าสู่สังคมด้วย และกระบวนการดังกล่าวไม่ใช่การแทนที่กระบวนการทางศาล แต่เป็นทางเลือกในการให้การเยียวยาแก้ไขสำหรับประชาชนที่ต้องการให้กระบวนการยุติธรรมแนวทางใหม่ โดยประเทศอเมริกาได้เริ่มโครงการประนอมข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด หรือ Victim-Offender Mediation (VOM) ใช้คดีอาญาตั้งแต่ปี 1790 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลที่สำนักงานของ Attorney-General ของรัฐหรือองค์กรไม่แสวงหากำไร และใน ปี 2000 รัฐต่างๆรวม 23 รัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติเป็นกฎหมาย หรือนโยบายรัฐในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามที่ได้กำหนดเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขภายในรัฐ โดยแต่ละรัฐเลือกใช้รูปแบบแตกต่างกัน² เช่น การแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

รัฐ Minnesota การแก้ไขคดีเด็กกระทำความผิด “Department of Corrections และ Department of Children, Families and Learning เพื่อบังคับใช้กับชุมชน เช่น โครงการประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conference-FGC) และการประชุมล้อม้วน (Circles) โดย the Tubman Family Alliance ที่ใช้กับคดีกระทำความผิดเด็กและความรุนแรงในครอบครัวที่ต้องการ

¹ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553), น. 98.

² เฝิงอ๋าง, น. 99.

ความร่วมมือสูงจากชุมชน³ อย่างไรก็ตามรัฐ Illinois มีหน่วยงานยุติธรรมของรัฐ The Illinois Criminal Justice Information Authority (ICJA) ที่ใช้กระบวนการ Balanced and Restorative Justice (BARJ) ในคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกระบวนการยุติธรรมชุมชนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินโครงการมีทั้งการประชุม (Conferences) การประชุมล้อมวง (Circles) คณะกรรมการชุมชน (Community Boards) การไกล่เกลี่ย ประนีประนอม (Mediation)⁴

อย่างไรก็ตาม การประชุมกลุ่มครอบครัวของสหรัฐอเมริกา ใน The North Carolina Family Group Conferencing Project โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก สมาชิกในครอบครัว ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวเพื่อนบ้าน ผู้นำและสมาชิกในชุมชน และหน่วยงานของรัฐและ Restorative Conferencing for Youth justice ภายใต้ The Juvenile Justice and Delinquency prevention (JJDP) ที่ชุมชนมีส่วนร่วมและรัฐสภาอเมริกาได้อนุมัติให้ใช้โครงการ (JJDP) ในมลรัฐต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางดำเนินการเพื่อส่งเสริมระบบยุติธรรมแก่เยาวชนและครอบครัวเพื่อลดปัญหา⁵ อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการประชุมมีการแนะนำหลักจริยธรรมและเทคนิค คือ 1) ต้องทำให้ผู้กระทำความผิดตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด 2) หลีกเลี่ยงการว่ากล่าวสั่งสอน 3) ให้ผู้กระทำความผิดมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ได้พูดและได้รับฟังผู้อื่น 4) ยอมรับถึงความไม่ชัดเจนของคดีในช่วงแรก ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมโครงการที่ต้องร่วมกันตัดสินใจ 5) มองด้วยความเป็นกลาง แยกเรื่องการกระทำความผิดกับผู้กระทำความผิดตามข้อสันนิษฐานว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้ตั้งใจทำความรุนแรงต่อผู้อื่น 6) มองความรุนแรง หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสที่ดีของการเรียนรู้ โดยทั่วไปเป็นการแยกที่จะกล่าวถึงลักษณะทั่วไป กระบวนการยุติธรรมเชิงสนทนาฉันท์ กับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด ได้มีการดำเนินการในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งในชั้นตำรวจ พนักงานอัยการ หรือศาล หน่วยงานที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยมีในสถานีตำรวจ พนักงานอัยการ หรือในองค์กรทางศาสนาหรือชุมชน ซึ่งไม่ใช่แสวงหาผลกำไร⁷

³ เฟิงอ้าง.

⁴ เฟิงอ้าง, น. 100.

⁵ เฟิงอ้าง, น. 102.

⁶ เฟิงอ้าง, น. 103.

⁷ สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง, สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา, รายงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในคดีอาญาของประชาชน the Participation of the layperson

3.2 สหราชอาณาจักร

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหราชอาณาจักร เป็นการเปลี่ยนกรอบแนวคิดของเป้าหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งเน้นมาลงโทษเพื่อตอบแทนผู้กระทำความผิด หรือลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหรือป้องกันสังคม (retributive and crime reduction or prevention) ซึ่งเน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยละเอียดการคำนึงถึงความพอใจของผู้เสียหาย การเยียวยาความเสียหาย หรือการมีส่วนร่วมของสังคม และผู้กระทำความผิดในการกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดรวมกัน ดังนั้น สหราชอาณาจักร จึงมุ่งให้ความสำคัญต่อผู้เสียหายที่จะได้รับการชดเชยความเสียหายทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจและการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและลักษณะความผิด โดยความเห็นร่วมระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด ชุมชน เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁸ อย่างไรก็ตาม สหราชอาณาจักรนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำหน้าที่สืบสวน สอบสวนคดี มีอำนาจในการเตือน (Caution) ผู้กระทำความผิดแทนการส่งฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งเตือนแบบเดิมนั้น ตำรวจจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการใช้อำนาจนี้ โดยไม่มีส่วนร่วมจากผู้เสียหาย หรือผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่หรือเยาวชน⁹

นับแต่ทศวรรษ ปี 1990 การที่พนักงานตำรวจจะเตือนผู้กระทำความผิด(caution)การกำหนดโทษของผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน (juvenile delinquency) และ การกำหนดโทษสำหรับคดีอาญาโดยทั่วไป (sentencing process) และนโยบายของรัฐบาลอังกฤษที่จะส่งเสริมให้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เริ่มเป็นรูปธรรมชัดเจนทั้งการดำเนินงานของ Home office ให้ผู้เสียหายได้รับสิทธิในการเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา อย่างไรก็ตาม หากมองในด้านของผู้กระทำความผิดจะได้มีโอกาสที่จะกล่าวคำขอโทษแก่ผู้เสียหายและให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงต้องกระทำความผิด นอกจากนี้ รัฐบาลมีความเชื่อว่าการนำมาตราดังกล่าวมาใช้จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นใน

in *Criminal Cases*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา, สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง, 2551), น. 132.

⁸ สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 56.

⁹ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, *รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”*, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาสังคมศึกษาศาสตร์, 2552), น. 55.

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญาและมีส่วนร่วมในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทางสังคมมากขึ้น¹⁰ อย่างไรก็ตาม การที่พนักงานอัยการของอังกฤษจะพิจารณาถึงพฤติการณ์ที่เหมาะสมของคดีแต่ละคดีว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีที่ร้ายแรงหรือไม่ เป็นผลจากการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดคดีนั้นเสีย พฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดในอดีตของการกระทำความผิดและแนวโน้มที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะถูกลงโทษน้อยมากฟ้องคดีอาญาต่อศาล นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาความเห็นของผู้เสียหายมาพิจารณาด้วย หรือในกรณีที่ตำรวจเสนอให้มีการเตือนโดยมีเงื่อนไข พนักงานอัยการอาจมีคำสั่งเตือนโดยมีเงื่อนไขได้หากเห็นสมควร¹¹

3.3 นิวซีแลนด์

ก่อน ปี 1989 การดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนใช้มาตรการในการให้สวัสดิการแก่เยาวชนในการดูแล ปกป้อง และดำเนินคดีต่อเยาวชนซึ่งรวมถึงการป้องกันมิให้เยาวชนจะต้องกระทำความผิดซ้ำโดยอาศัยการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ในกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและนักสังคมสงเคราะห์จะเป็นผู้เสนอความเห็นต่อศาลในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งทำให้เด็กจะต้องเข้าสู่การกักขังและอบรมโดยแยกออกจากครอบครัวของตน¹² การที่ประเทศนิวซีแลนด์ จะพิจารณาการนำเอาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมาอบรมโดยแยกจากครอบครัวนั้นเกิดความไม่มั่นคงและทำให้เกิดความเสี่ยงภัยต่อเด็กและเยาวชนมากขึ้นและชนเผ่าเมารี ในนิวซีแลนด์จำนวนมากเห็นว่าการนำเด็กและเยาวชนไปอบรมสถานสงเคราะห์นั้นเท่ากับเป็นการฝ่าฝืนจารีตประเพณีและทำลายความเป็นชนเผ่าเมารีด้วย ทั้งนี้เป็นการทำลายความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวของเผ่าเมารี อย่างไรก็ตาม การลงโทษโดยให้ถูกกักขังในสถานที่ของตนเองจึงมีข้อเปรียบเทียบว่าไม่มีอะไรแตกต่างจากการที่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการลงโทษของรัฐนั้นจึงเป็นปัญหาในระดับชาติที่ต้องได้รับการทบทวนและจัดวัฒนธรรมและทางการเมืองที่ไม่อาจยอมรับได้ ดังนั้น ประเทศนิวซีแลนด์จึงได้ร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนขึ้น

¹⁰ เฟิงอ้วง, น. 56.

¹¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูงสุด, 2555), น. 189.

¹² สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อ้วงแล้ว เจริญอรุณที่ 1, น.

แล้วนำเสนอแนวทางในการกำหนดมาตรการที่จะแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของคนพื้นเมือง โดยนำเสนอให้มีบิดา มารดา และครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งเรียกว่า “การประชุมกลุ่มครอบครัว” ในการกำหนดวิธีการในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด The children and Young Persons and their Families Act1989¹³

3.3.1 การประชุมกลุ่มครอบครัวในคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

กฎหมายของนิวซีแลนด์นั้น เด็กและเยาวชนกระทำความผิดและเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง จะได้รับการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจของ Police Youth Aid แต่เป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง ในระดับกลาง หรือร้ายแรง เช่น ความผิดถือว่าเป็นการใช้กำลัง การชิงทรัพย์ วางเพลิง ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานฆ่าคน จะดำเนินการเป็นเอกเทศโดยอาศัยอำนาจตาม The children and Young Persons and their Families Act 1989 อย่างไรก็ตาม การประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งได้กระทำความผิดที่ร้ายแรงได้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดของเขาและให้การสนับสนุนเพื่อให้ผู้กระทำความผิด ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของตน และผลการประชุมกลุ่มครอบครัวนั้น จะก้าวล่วงไปถึงการนำเสนอเพื่อให้ศาลมีแนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน¹⁴

The children and Young Persons and their Families Act 1989 มาตรา 5 ได้กำหนดว่า “เด็กและเยาวชน ครอบครัว ชนเผ่าต่าง ๆ มีสิทธิในการเข้าร่วมเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน และเสนอแนวทางที่เหมาะสม ในการกำหนดมาตรการดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ภาพระหว่างเด็กและเยาวชนครอบครัวหรือชุมชนด้วยการกำหนดมาตรการในการดำเนินการต่อเด็กและเยาวชนจะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนจำได้รับและความมั่นคงในครอบครัวและครอบครัวที่เด็กและเยาวชนที่จะได้รับประกอบกันและต้องได้รับการพิจารณาที่สอดคล้องกับสภาพของเด็กและเยาวชน วุฒิภาวะ วัฒนธรรมมาตรการที่กำหนดจะต้องได้รับการสนับสนุนโดยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลเด็ก และเด็กจะต้องมีสิทธิที่เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วย และจะต้องเป็นมาตรการที่สามารถปฏิบัติได้ภายในเวลาที่กำหนด” และมาตรา 208 ได้กำหนดไว้ว่า ศาลหรือบุคคลใดที่บังคับให้เป็นไปตามมาตรา 5 หรือมาตรา 351-360 แห่ง The children and Young Persons and their Families Act 1989 ดังนี้

¹³ เห่งอ่าว, น. 74.

¹⁴ เห่งอ่าว, น. 74.

- 1) เด็กและเยาวชนจะไม่ถูกฟ้องคดีอาญาถ้ามีมาตรการอื่นที่เหมาะสม เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ
 - 2) การฟ้องเด็กและเยาวชนเป็นคดีอาญาทำไม่ได้ หากจำเป็นต้องกระทำเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนหรือครอบครัวของเด็กและเยาวชน
 - 3) มาตรการที่นำมาใช้กับเด็กและเยาวชนจะต้องกำหนดภายใต้หลักการดังนี้
 - (1) เพื่อรักษาความมั่นคงในครอบครัว
 - (2) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาวิธีการและการคุ้มครองเด็ก และเยาวชน
 - 4) เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาควรอยู่ในสังคมต่อไปและต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่สังคมด้วย
 - 5) อายุของเด็กและเยาวชนคือเป็นเหตุลดโทษภายใต้ข้อพิจารณาที่ว่า
 - (2) ควรลงโทษเด็กนั้นหรือไม่
 - (3) ควรลงโทษเด็กในมาตรการอย่างไร
 - 6) การลงโทษเด็กและเยาวชน ซึ่งกระทำความผิด พิจารณาจาก
 - (2) มาตรการที่ให้เด็กและเยาวชนนั้นสามารถรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัวได้
 - (3) ใช้มาตรการจำกัดเสรีภาพให้น้อยที่สุดและตามสภาพการณ์
 - 7) มาตรการที่นำมาใช้ต่อเด็กและเยาวชน ควรสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย
 - 8) เด็กหรือเยาวชนที่ด้อยโอกาส หรือมีข้อจำกัดอย่างอื่น จะได้รับมาตรการคุ้มครองพิเศษ
- ระหว่างการสอบสวนการกระทำความผิด¹⁵

อย่างไรก็ตาม การกำหนดหลักการและกระบวนการที่ศาลจะต้องพิจารณาดำเนินเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมซึ่งใช้ในการประชุมกลุ่มครอบครัวเข้ามาให้การคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำและเบี่ยงเบนไม่让孩子และเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ประเทศนิวซีแลนด์ นำใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีเยาวชน ตาม The children and Young Persons and their Families Act 1989 โดยพระราชบัญญัติได้กำหนดถึงหลักการเรื่องการประชุมกลุ่มครอบครัว (the families Group Conference) ซึ่งใช้ทั้งในกรณีที่เยาวชนกระทำความผิดและกรณีที่เยาวชนเป็นผู้เสียหายกรณีคดีผู้ใหญ่ the Criminal Justice Act 1985.section 11. 12 ได้กำหนดให้ศาลให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้

¹⁵ เพิ่งอ้าง, น. 75-76.

กลับคืนดีหรือให้ใช้สินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ส่วนในขั้นตอนก่อนการดำเนินนั้นการใช้มาตรการดังกล่าวอยู่ในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง¹⁶

การประชุมครอบครัว ได้รับการช่วยเหลือจากสำนักงานสวัสดิภาพสังคมและอาจมีหน่วยงานอื่นมาให้การสนับสนุนด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของหน่วยงานตำรวจ ผู้เสียหายจะมีผู้ให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาของการเข้าร่วมประชุมทุกคนจะมีส่วนร่วมประชุมหรืออาจตั้งตัวแทนไปเข้าร่วมประชุมแทนก็ได้ โดยมีผู้ส่วนร่วมในการประชุมทุกคนจะมีส่วนร่วมปรึกษาหารือกัน โดยจะมีการหารือกันเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของการกระทำ ความผิด และต่อจากนั้นทั้งผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ผู้ช่วยเหลือในการประชุมนั้น ต่างจะได้กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตนเอง นั้นให้ที่ประชุมได้รับฟัง และหาข้อสรุป ซึ่งจะนำไปสู่การที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนนั้น ตกลงที่จะชดใช้ค่าเสียหายเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน¹⁷

3.3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการประชุมกลุ่มครอบครัวในผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด มีหน่วยงานรับผิดชอบ คือ the Department of Child youth and family services ในการประชุมครอบครัวนั้น ประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน เพราะเหตุที่ต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนนั้น และการเยียวยาความเสียหาย กระบวนการที่ต้องดำเนินการ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย การดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการยืดหยุ่น มีกระบวนการตัดสินใจที่ใช้ปรึกษาหารือ การประชุมครอบครัวจึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทหลัก ในการก่อให้เกิดการสมานฉันท์และการกำหนดข้อตกลงในการประชุม อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนข้อตกลงในที่ประชุมกลุ่มชุมชนข้างต้น ศาลจะเรียกจำเลยเข้ามาและจะดำเนินการพิจารณาโทษตามความผิดที่ได้กระทำ แต่โดยปกติศาลจะออกหมายเรียกผู้กระทำความผิดมาเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจไม่ดำเนินการตามตกลงได้ก่อน¹⁸

การประเมินผลและการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลงยังคงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่าจะติดตามโดยหน่วยงานใด ซึ่งมีผู้เห็นว่าควรเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นเป็นคณะกรรมการชุด

¹⁶ สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 7*, น. 132.

¹⁷ *เพ็งอ้าง*, น. 132.

¹⁸ สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.

พิเศษเพื่อทำหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินการนี้ ส่วนในกรณีการประชุมกลุ่มครอบครัวสำหรับเด็กและเยาวชนนั้น ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายและผู้ให้การสนับสนุนเด็กและเยาวชน เช่น ครอบครัวหรือเพื่อน ตำรวจและผู้ประสานงานของเด็กและเยาวชน (youth justice Coordinator) ซึ่งกรณีหลังนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยในบางกรณีนักสังคมสงเคราะห์หรือที่ปรึกษาของเด็กและเยาวชนที่ศาลแต่งตั้งจะเข้าร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ การประชุมครอบครัวนั้น จะดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายและพยายามที่จะชักชวนให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงแก้ไขตัว เพื่อที่จะนำไปสู่ผลการประชุม โดยอาจมีการขอโทษหรือการแสดงออกซึ่งความเสียใจอย่างยิ่ง หรือการเยียวยาแก่ผู้เสียหายโดยตรงหรือโดยการทำงานบริการสาธารณะ การประชุมกลุ่มครอบครัวจะต้องทำหน้าที่ในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ในการป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำและปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น¹⁹ ในกระบวนการบรรลุมารกิจหลักทั้ง สาม ประการข้างต้น คือ²⁰

- 1) ต้องย่ำเตือนหน้าที่ของผู้กระทำความผิดที่จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดของตน
- 2) โดยการร่วมมือกันในการเข้าใจในผลกระทบของการกระทำความผิด
- 3) ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงในที่ประชุม หากฝ่าฝืนจะต้องดำเนินการฟ้องร้องข้อตกลงในการประชุมกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย การขอการทำงานในชุมชนการชดใช้ค่าเสียหาย หรือเข้าร่วมในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งการดำเนินการตามข้อตกลงนั้นสามารถดำเนินการได้ ยกเว้นกรณีการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าเยียวยาแก่ผู้เสียหายเพราะเด็กและเยาวชนมีข้อจำกัดการเงิน อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด มีกระบวนการพิจารณา คือ เป็นกระบวนการหลีกเลี่ยงไม่ดำเนินกับผู้กระทำความผิดและเป็นกรณีศาลสั่งให้มีการประชุมกลุ่มครอบครัวหลังจากที่ได้ยื่นฟ้องแล้ว²¹

นอกจากที่กล่าวมาข้างบนแล้ว ประเทศนิวซีแลนด์ ยังมีหลักการที่สำคัญในการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนี้²²

- 1) การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงผลจากการดำเนินแก้ไขผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ของผู้เสียหายและประโยชน์ของชุมชนแทนที่จะเป็นประโยชน์ของ

¹⁹ เห่งอ้าง.

²⁰ เห่งอ้าง, น. 88.

²¹ เห่งอ้าง, น. 89.

²² เห่งอ้าง, น. 90-91.

รัฐ ดังนั้น ผู้ที่เป็นผู้ประสานงานการประชุม หรือผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องคำนึงในประโยชน์เหล่านี้แทนที่จะใช้การตัดสินใจโดยถือประโยชน์ของรัฐฝ่ายเดียว

2) การให้เกียรติ (respect) หมายถึงบุคคลทุกคนมีเกียรติ และศักดิ์ศรีจะได้รับการเคารพในการกระทำไม่ว่าจะเป็นการกระทำผิดหรือการกระทำที่ชั่ว หรือไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติใด ศาสนา วัฒนธรรม เพศ อายุ ความเชื่อ และสถานในสังคม ดังนั้นปัจจัยเหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณาในกระบวนการพิจารณาและกำหนดมาตรการที่ต้องปฏิบัติในการประชุมกลุ่มและการให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้ที่เข้าร่วมในการประชุมจะนำไปสู่ความไว้วางใจและความศรัทธาที่มีระหว่างกัน

3) ความจริงใจ (honesty) หมายถึง การพูดในสิ่งที่เป็นความจริงเป็นหลักที่สำคัญในการไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์ แทนที่จะไปค้นหาความจริงว่าผู้กระทำได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องร้อง ดังนั้นในการไกล่เกลี่ย และสมานฉันท์จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายพูดอย่างเปิดเผยและด้วยความจริงใจเกี่ยวกับการกระทำของเขาที่ได้กระทำความผิด ความรู้สึกและความรับผิดชอบในทางศีลธรรม

4) ความเคารพในความเป็นมนุษย์ (humility) หมายถึง การไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์ยอมรับความมีข้อจำกัดของคน เช่น ความอ่อนแอเป็นต้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย หรือผู้กระทำความผิดยอมมีความเป็นมนุษย์ที่มีความบกพร่อง หรือความอ่อนแอในบางเรื่อง การเคารพในความเป็นมนุษย์จะทำให้มีความสามารถเข้าใจข้อจำกัดของผู้กระทำความผิดหรือผลที่กระทบอันเกินกว่าความคาดหมายของผู้กระทำความผิดที่ได้ก่อให้เกิดแก่ผู้เสียหายได้ ดังนั้น หลักในการเคารพในความเป็นมนุษย์จริงต้องมีความเข้าใจในเพื่อนมนุษย์และความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นหลัก

5) การประสานงานติดต่อกัน (interconnectedness) หมายถึง หลักประกันสิทธิเสรีภาพและความโปร่งใสในการพิจารณา แต่กระบวนการไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์ จะเน้นผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเพราะทุกคนเป็นสมาชิกในสังคม ซึ่งต้องมีการติดต่อและมีความสัมพันธ์ต่อกันในสังคม และสังคมเองจะต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อสมาชิกในสังคม และรับผิดชอบต่อการควบคุมอาชญากรรม และรับผิดชอบในการให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์ต่อกัน นอกจากนี้ ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดจะมีความผูกพันในการร่วมกันแก้ไขปัญหาและเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากกระทำความผิดภายใต้เงื่อนไขของแต่ละคน สังคมเองก็ต้องมีบทบาทสำคัญในการร่วมแก้ไขและทำให้ความสัมพันธ์ดีขึ้น

6) ความรับผิดชอบ (accountability) เมื่อมีความเสียหายเกิดแก่คนอื่นผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นจะชดใช้ผลการกระทำนั้น การที่ผู้กระทำความผิดได้ขอโทษและกระทำการอันเป็นการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นความรับผิดชอบที่ผู้กระทำความผิดพึงต้องกระทำแนวทางการชดเชยการกระทำที่ตนได้ก่อให้เกิดขึ้น

7) การสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้เสียหาย (empowerment) คนทุกคนมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง และมีความเป็นอิสระแต่การกระทำความผิดทางอาญาที่ทำให้ผู้เสียหายขาดความเป็นอิสระนี้ เพราะบุคคลที่กระทำความผิดได้เข้ามาควบคุมผู้เสียหาย โดยปราศจากความยินยอม ดังนั้น การไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์จึงสร้างให้ผู้เสียหายมีความเป็นอิสระ และมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น โดยให้อำนาจผู้เสียหายที่จะกำหนดมาตรการที่จะทำให้ผู้เสียหายได้รับผลประโยชน์จากการกำหนดโทษ และในขณะเดียวกันก็ให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสที่กำหนดว่าเขาควรจะทำอย่างไรต่อการชดเชยการกระทำให้ผู้อื่นได้รับอันตราย

ความหวัง (hope) หมายถึงการกำหนดมาตรการที่จะนำมาใช้ในกระบวนการไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์เป็นความคาดหวังว่าการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีในอนาคต ซึ่งมีผลดีดังกล่าวไม่เพียงแต่การลดปัญหาอาชญากรรมอันเป็นผลจากการลงโทษแต่เป็นเรื่องผลที่จะเกิดขึ้นแก่ทั้งผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด และต่อสังคมที่จะได้รับความสงบสุข

3.3.3 ผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการประชุมปรึกษาหารือ

กระบวนการประชุมปรึกษาหารือต้องมีผู้เข้าร่วมหลายฝ่ายด้วยกัน คือ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัวของเขา นักวิชาชีพต่าง ๆ และผู้ประสานงาน (Coordinator)ซึ่งมีส่วนสำคัญ ดังนี้²³ คือ

ผู้ติดตามประสานงานเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียวในการดำเนินการประชุมทั้งหมดเพื่อทำให้เกิดความแน่นอนว่ากระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์และหลักการของกฎหมายนี้ ผู้ติดต่อประสานงาน มีหน้าที่หลายอย่างเกี่ยวกับการเตรียมการประชุม และจะมีผู้ช่วยเหลือในการดำเนินการเป็นที่มงานของพนักงานสังคมสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ผู้ติดต่อประสานงานทำหน้าที่เป็นผู้จัดการในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยเป็นผู้แจ้งข้อมูล อำนวยความสะดวก เจรจาระหว่างเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้เสียหาย ผู้ติดตามประสานงานเป็นผู้ที่ถูกคัดเลือกมาจากพนักงานสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ต้องได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน the New Zealand Children and young person service (CYPS) ซึ่งเป็นหน่วยงานอยู่ในกรมประชาสงเคราะห์

²³ ลัดตะนา อินทพล, “การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาว,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), น. 97-99.

นอกจากผู้ประสานงานที่กล่าวมาข้างบนแล้ว การเตรียมการประชุมปรึกษาหารือก็มีความสำคัญ ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

(1) การกำหนดระยะเวลา กฎหมายกำหนดให้กระบวนการดำเนินการภายใน 21 วัน หลังจากได้รับสำนวนคดีกรณีที่ไม่มีการส่งคดีไปยังศาลเด็กและเยาวชนและภายใน 14 วัน ในกรณีที่ เป็นคดีที่ส่งไปยังศาลเด็กก่อนแต่ทางปฏิบัติแล้วเป็นไปไม่ได้ที่ทุกครั้งจะสามารถเปิดการประชุมได้ ภายในระยะดังกล่าวคดี 2 ใน 3 จะเปิดการประชุมภายใน 1 สัปดาห์หลังจากที่ล่าช้า ถ้าเป็นคดีที่ส่งมาจากศาลเด็กจำนวนของคดีที่เปิดประชุมภายในกำหนดระยะเวลาจะมีมากกว่าคดีที่ถูกส่งโดยตรงไปยังกระบวนการประชุม กลุ่มครอบครัว แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในอัตราที่ต่ำ เช่น เกินกว่ากึ่งหนึ่ง

(2) การเชิญผู้เข้าร่วมประชุม เช่น ผู้เสียหาย เด็กและเยาวชนกระทำความผิด สมาชิกในครอบครัว บุคคลที่ครอบครัวเชิญและผู้ประสานงาน ในกรณีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ส่งมาจากศาลเด็ก ต้องมีตัวแทนของเจ้าหน้าที่พนักงานตำรวจ ทนายความเข้าร่วมด้วย

(3) เวลาของการประชุม จะต้องกำหนดเวลาประชุมที่เหมาะสมกับครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและผู้เสียหาย เช่น การกำหนดเวลาอาจจะสอดคล้องกับเวลาว่างของผู้เข้าร่วมแต่ละคน

(4) สถานที่ประชุม โดยทั่วไปจะอยู่ในกรมประชาสงเคราะห์ อาจจะเป็นไปได้ว่า สถานที่ประชุมเป็นบ้านของผู้กระทำความผิด หรือที่เรียกว่า Marea (บ้านสำหรับประชุมของ ชาวเมารี) หรือสถานที่ใดหนึ่งที่ครอบครัวเลือก โดยปกติแล้วครอบครัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะมีความรู้สึกสะดวกเป็นอย่างมากเมื่อมีการประชุมภายในบ้านของตน หรือบ้านประชุม

(5) การจัดเตรียมการ ความสำเร็จของการประชุมจำเป็นต้องมีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องในการประชุมหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวของผู้กระทำความผิดและครอบครัวของผู้เสียหายเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและผลการตกลงที่อาจเป็นไปได้ในการประชุมกลุ่มครอบครัว จะต้องมาพร้อมกันวางแผนการลงโทษ ที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังนั้นผู้ติดต่อประสานงานบางคนจะให้ความรู้กับครอบครัว ก่อนการประชุม และกระตุ้นให้ตรวจสอบโปรแกรมต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ท้องถิ่นของตน

(6) จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม โดยเฉลี่ยแล้วมีประมาณ 9 คน จำนวนที่น้อยที่สุดมี 2 คนและมากที่สุดมีประมาณ 39 คน 2 ใน 3 ในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวทั้งหมด มีผู้เข้าร่วมประชุมระหว่าง 5 คน ถึง 10 คน ความแตกต่างดังกล่าวเกิดมาจากเชื้อชาติ เช่น Pakaha มีจำนวนมากที่สุด 18 คน ชาวเมารี มีจำนวนมากที่สุด 39 คน

(7) การที่ให้สมาชิกในครอบครัวเข้ามารับผิดชอบต่อความผิดที่เด็กและเยาวชนได้กระทำขึ้นนั้น ซึ่งเป็นมุมมองที่เหมาะสมทางด้าน วัฒนธรรมที่มองว่า เยาวชนเป็นเด็กซึ่งไม่เพียงแต่เป็นศูนย์กลาง แต่ยังเป็นสมาชิกของครอบครัว ขยาย ดังนั้น ครอบครัวขยายมีทั้งสิทธิและหน้าที่ในการ

พัฒนาเด็กและเยาวชน ครอบครัวขยายและสมาชิก ภายในครอบครัวยังให้การสนับสนุน และคำแนะนำในการดำเนินการกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งบิดา มารดา ต้องให้การสนับสนุนให้คำแนะนำและในคดีทั้งหมดมีครอบครัวขยายเข้าร่วมประชุมประมาณ 2 ใน 5 ของกระบวนการประชุม กลุ่มครอบครัว และมีแนวโน้มว่าสมาชิกในครอบครัวขยายจะเข้าร่วมประชุมเพิ่มมากขึ้นในคดีที่กระทำความผิดซ้ำ และความผิดรุนแรงที่ศาลเป็นผู้คดีเข้ามา และยังมีจำนวนสมาชิกของครอบครัวขยายจำนวนมากขึ้นที่เข้าร่วมประชุมในคดีที่มีการประชุมมากกว่ากึ่งหนึ่ง ก่อนที่จะช้อดกลง อย่างไรก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติตัวจริงแล้วจำนวนของสมาชิกที่เข้าประชุมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ส่วนการสนับสนุนอื่นที่เข้าร่วมประชุม เช่น พี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว เพื่อนบ้าน ครู อาจารย์ สมาชิกของกลุ่มเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะให้การสนับสนุนได้ในทันทีอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาอันยาวนานและมีความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

(8) การที่ให้โอกาสผู้เสียหาย เข้ามามีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการผสมผสานระบบใหม่ และเป็นวิธีการที่สำคัญของความสำเร็จเป็นการกระตุ้นให้ผู้เสียหายเข้าร่วมในที่ประชุม ผู้เสียหายเกือบทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุมมีความพอใจ และการเข้าร่วมประชุมเพราะไม่ต้องพบผู้กระทำความผิด แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีน้อยกว่ากึ่งของกระบวนการประชุมในกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้เสียหายเข้าร่วมประชุม เหตุผลที่ใช้กันมากในการไม่เข้าร่วมประชุมของผู้เสียหาย คือ ไม่ได้ถูกเชิญ ไม่ได้แจ้งให้ทราบในระยะเวลาที่เพียงพอในการเข้าร่วม หรือไม่สามารถเข้าร่วมตามกำหนดเวลาที่กำหนด ส่วนเหตุผลที่ผู้เสียหายเข้าร่วมประชุมนั้น อ้างว่าเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง มีเจตนาช่วยเหลือหรือสนับสนุนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีความเชื่อว่าผู้เสียหายจะต้องเข้าร่วม

(9) ผู้มีวิชาชีพเข้าร่วมประชุมส่วนมากจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ ตำรวจในหน่วยงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกระทำความผิด Youth Aid Officer ในคดีที่ส่งมาจากศาลจะมีการแต่งตั้งผู้ช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีน้อยกว่าร้อยละ 59 คดีที่มีผู้ช่วยเหลือทางด้านกฎหมายเข้าร่วมประชุม ซึ่งมีสาเหตุมาจากเวลาของการประชุมไม่สะดวกที่จะมาร่วมประชุมด้วยบทบาทของผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมาย และส่วนใหญ่แล้วจะสรุปตามข้อเท็จจริงการบันทึกช้อดกลงอย่างถูกต้องตามความต้องการของลูกความของตนและไม่มีคำแนะนำให้ใส่โทษรุนแรงเกินไป ส่วนในกรณีอื่น ๆ จะมีบทบาทหลากหลายกันไปในการเข้าร่วมประชุมซึ่งไม่มีความแน่นอน อย่างไรก็ตาม นักสังคมสงเคราะห์จะมีสิทธิเข้าประชุม ก็ต่อเมื่อกรมประชาสงเคราะห์มีความรับผิดชอบ อย่างเป็นทางการในการดูแลเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ส่วนเหตุผลที่มีการจำกัดการเข้าร่วมประชุมของนักสังคมสงเคราะห์เป็นผลสะท้อนมาจากระบบกฎหมายใหม่ที่เปลี่ยนแปลงการมุ่งเน้น จากการสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนกระทำความผิดไปสู่การทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วพนักงาน

สังคมสงเคราะห์จะเข้าร่วมประชุมเป็นอย่างมากเมื่อมีบทบัญญัติกฎหมายห้ามไม่ให้เข้าร่วมประชุม จากการศึกษาวิจัยพบว่าพนักงานสังคมสงเคราะห์ได้เข้าประชุมร้อยละ 62 ของคดีทั้งหมด

3.4 แคนาดา

ประเทศแคนาดามีรากฐานจากวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง Aboriginal culture ความศรัทธาของชุมชนและหน่วยงานที่ไม่ใส่องค์กรของรัฐที่ได้นำมาประยุกต์ใช้ทั่วประเทศแคนาดากับผู้กระทำความผิดที่เด็กและผู้ใหญ่ในคดีอาญาเล็กน้อย หรือรุนแรงหลังขึ้นศาล ในช่วงปี ค.ศ.1990 the National Associations Active in Criminal justice ซึ่งเป็นองค์กรที่รวมหน่วยงานของรัฐและเอกชนจำนวน 20 แห่ง ได้จัดทำข้อมูลเอกสารที่ส่งเสริมการใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์ ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบสังคมสู่การพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม นอกจากนี้ประเทศแคนาดายังได้ทำโครงการแก้ไขปัญหาระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย Victim Offender Resolutions Programme VORP เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศแคนาดา ปี 1974 ที่เมือง Kitchener ซึ่งเป็นการพบเผชิญหน้าระหว่างผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายและชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สามารถปรับใช้ได้ตลอดกระบวนการและช่วยแก้ปัญหาที่เน้นการไกล่เกลี่ยประนีประนอมมากกว่าการปรับหรือลงโทษ²⁴

ในคดีที่เป็นเด็กและเยาวชน มาตรา 2 และมาตรา 4 ของ the Young Offender Act 1985 รวมถึงมาตรา 5 ของ the Youth Criminal justice Act 2003 ได้บัญญัติให้ใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาตรการทางเลือกแทนกระบวนการทางศาล ทั้งนี้ โครงการกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา โดยจะต้องความเข้าใจและทำให้ทุกฝ่ายยอมรับที่จะร่วมโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการจะขอลงตัวไม่เข้าร่วมโครงการในขั้นตอนใดก็ได้ อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการตามโครงการทั้งการประชุม การประชุมล้อมวง หรือการประนีประนอมระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย จะต้องเป็นการเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจมีข้อตกลงชัดเจนร่วมกัน สามารถถอนตัวจากโครงการในขั้นตอนใดก็ได้ มีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมายในทุกขั้นตอน ต้องสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย ผลการดำเนินโครงการจะนำไปใช้เป็นพยานในชั้นศาลไม่ได้ และจะมีการประเมินผลโครงการสม่ำเสมอเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามระเบียบและบรรลุมิติประสงค์²⁵

²⁴ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 105.

²⁵ *เพ็งอ้าว*, น. 106.

แต่ละชุมชนของประเทศแคนาดามีความแตกต่างกันสามารถปรับใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยและสมานฉันท์ตามความเหมาะสมและยังได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ดำเนินโครงการ หรือผู้ประสานงานโครงการที่จะต้องผ่านการฝึกอบรมกระบวนการเชิงสนามฉันท์ ต้องเรียนรู้การเตรียมโครงการประชุมที่ดี เช่น สถานที่ประชุม การอำนวยความสะดวก การบันทึกการประชุม และประเทศแคนาดาได้นำโครงการของประเทศออสเตรเลียมาใช้กับคนพื้นเมืองในแคนาดา Canada First Nation People ด้วย²⁶ อย่างไรก็ตาม รัฐ Alberta เมืองหลวง Edmonton มีโครงการการประชุมของชุมชน Community Conferencing Programme ที่เยาวชนกระทำความผิด จะไม่ถูกดำเนินตามกระบวนการยุติธรรมแต่จะมีบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมช่วยไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทและมีทักษะการสื่อสารเป็นอย่างดีช่วยโน้มน้าวให้ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดได้แสดงความรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้น หาข้อสรุปเพื่อชดใช้และเยียวยาผลจากการกระทำความผิดนั้น และจะกำหนดโทษโดยการกล่าวคำขอโทษรวมถึงการลงนามในสัญญาที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการช่วยเหลือชุมชนและผู้เสียหาย ซึ่งจะมีหลายฝ่ายเกี่ยวข้องกับโครงการประชุม ตั้งแต่ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ครอบครัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน²⁷ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้วประเทศแคนาดาอาจใช้มาตรการทางเลือกหรือให้คณะกรรมการยุติธรรมชุมชนพิจารณา ซึ่งหากมาตรการทางเลือกดังกล่าวบรรลุก็จะมีผลให้มีการชะลอการดำเนินคดีนั้น อาจจะทำกำหนดโทษโดยที่ประชุม เพื่อช่วยเหลือผู้พิพากษาในการกำหนดโทษที่เหมาะสม โดยการทำความพิพากษาอาจจะทำกำหนดการชดใช้เยียวยาแก่ผู้เสียหายมากขึ้น อีกทั้งการลงโทษที่ประชุมดังกล่าวยังอาจมีส่วนสนับสนุนชุมชนในการช่วยเหลือฟื้นฟูแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิดด้วย²⁸

3.4.1 มาตรการทางเลือกนอกกระบวนการยุติธรรม

มาตรการทางเลือกนอกกระบวนการยุติธรรม Alternative measures ได้กำหนดไว้

“Young Offenders act (YOA) Chapter y-1” มาตรา 4 สรุปข้อบัญญัติ ดังนี้²⁹

มาตรการทางเลือกนอกกระบวนการยุติธรรม Alternative measures สามารถนำไปใช้ในการดำเนินคดีเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแทนการดำเนินคดี โดยใช้กระบวนการยุติธรรมทางศาลภายใต้กฎหมาย คือ 1) มาตรการที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมมาตรการทางเลือกนอก

²⁶ เพ็งอ้วง, น. 107.

²⁷ เพ็งอ้วง, น. 108.

²⁸ สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 7, น. 132.

²⁹ ลัดตะนา อินทพล, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 23, น. 103-104.

กระบวนการยุติธรรมที่ใช้อำนาจโดยอัยการ หรือผู้แทน หรือโดยบุคคล หรือบุคคล ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดในศาลจังหวัด 2)บุคคลที่เป็นผู้พิจารณาใช้มาตรการนี้จะต้องพอใจว่ามีความเหมาะสมที่จะต้อง พิจารณาถึงความจำเป็นของเด็กและเยาวชนและประโยชน์ของสังคม 3) เยาวชนที่ได้รับแจ้งในการเข้าร่วมมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรมมีความเป็นอิสระอย่างเต็มที่ในการให้ความยินยอมในการเข้าร่วมในข้อนี้ 4) ก่อนที่จะให้ความยินยอมเข้าร่วมในมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม เยาวชนต้องได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิการมีผู้แทนเป็นที่ปรึกษากฎหมาย และได้รับโอกาสอันเหมาะสมในการปรึกษากฎหมาย 5) เยาวชนยอมรับผิดชอบสำหรับการกระทำความผิด หรือความประมาทที่เป็นมูลเหตุของความผิดที่เยาวชนถูกกล่าวหา 6) ในความเห็นของอัยการ หรือผู้แทนคดีมีพยานหลักฐานพอพ้องฐานความผิด 7) ไม่มีข้อห้ามประการใด ๆ ทางกฎหมายในการฟ้องคดีของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

มาตรการทางเลือกนอกกระบวนการยุติธรรม Alternative measures ไม่สามารถนำไปใช้กับเด็กและเยาวชนผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด ถ้าหากว่าเยาวชนผู้นั้น ได้ปฏิเสธในการเข้าร่วม หรือไม่ได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด แสดงความต้องการของเยาวชนออกมาว่าต้องการให้ดำเนินคดีในความผิดของตนโดยศาลเด็ก และคำรับสารภาพ หรือถ้อยคำยอมรับในความรับผิดชอบต่อการกระทำ หรือความประมาทที่ทำโดยเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพื่อเป็นเงื่อนไขของการดำเนินการกับเยาวชนโดยมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม ไม่สามารถไปรับฟังเป็นพยานหลักฐานโต้แย้งกับเยาวชนในกระบวนการใด ๆ ในทางอาญาหรือทางแพ่ง

3.4.2 เงื่อนไขของการดำเนินมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม

บุคคลที่เข้าร่วมในการดำเนินมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม เช่น อัยการ ผู้แทน หรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้อำนาจในการดำเนินการได้พิจารณามาตรการดังกล่าวนี้มาใช้กับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ผู้พิจารณาจะต้องเห็นว่า มาตรการดังกล่าวมีความเหมาะสม “ความจำเป็นของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และประโยชน์ต่อสังคม” การใช้มาตรการดังกล่าวเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้ความยินยอม และมีสิทธิปรึกษากับที่ปรึกษาทางกฎหมายก่อนให้ความยินยอมตามโอกาสที่เหมาะสมด้วย อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องให้ความยินยอมดำเนินตามมาตรการทางเลือกกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เช่น เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับสารภาพว่าได้กระทำความผิด และยินยอมรับผิดชอบในการกระทำความผิดของตน แต่ถึงแม้ว่าเยาวชนจะต้องรับสารภาพเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแล้วก็ตาม กฎหมายยังได้กำหนดให้พนักงานอัยการต้อง

พิจารณาตรวจสอบแล้ว คดีเด็กและเยาวชนมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องคดีเด็กและเยาวชน กระทำความผิดต่อศาลด้วย³⁰

3.4.3 วิธีการ มาตรการทางเลือกนอกระบบศาล

นอกจากมาตรการทางเลือกนอกระบบการยุติธรรม Alternative measures และเงื่อนไขของการดำเนินมาตรการทางเลือกนอกระบบการยุติธรรม ที่ได้กล่าวมาแล้ว ประเทศแคนาดายังได้กำหนดวิธีการ มาตรการทางเลือกนอกระบบศาล คือ การกล่าวตักเตือน ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจแต่เพียงอย่างเดียวโดยปกติเมื่อว่ากล่าวเตือนแล้วจะไม่มีการบันทึกข้อมูลการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนไว้ และโปรแกรมสำหรับการหันเหคดีก่อนการแจ้งข้อกล่าวหา Pre-charge Diversion Program เป็นหน้าที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งคดีไปยังหน่วยอื่นในชุมชน โดยกำหนดให้การใช้โปรแกรมดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากอัยการจังหวัดหรือเขตเสียก่อน แต่ “เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจให้คำแนะนำไปยังพนักงานอัยการ” เพื่อให้อัยการเป็นผู้ตัดสินใจส่งคดีไปยังโปรแกรมดังกล่าว หรือ “เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ส่งคดีไปโดยตรง” ก็ได้ แต่ต้องขึ้นกับเขตอำนาจของศาลจังหวัดซึ่งบางจังหวัด “ผู้อำนวยการสังคมสงเคราะห์เด็ก” ก็เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจด้วย อย่างไรก็ตาม การนำเอาวิธีการระบบสังคมสงเคราะห์ มาใช้ปฏิบัติ ต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและให้เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมใช้ดุลพินิจ การปฏิบัติหน้าที่ต้องตระหนักถึงหลักการสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ “การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานเป็นอิสระในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักสำคัญ” ซึ่งหลักสำคัญของกฎหมายที่ให้สิทธิอำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด “เมื่อไม่เป็นการขัดต่อการปกป้องสังคมการไม่ดำเนินการใด ๆ หรือมาตรการทางเลือกอื่นนอกจากกระบวนการยุติธรรมภายใต้กฎหมาย จะถูกนำมาพิจารณาสำหรับการดำเนินการกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด”

3.5 ฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสมีหลักเกณฑ์ทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดนั้นมาจากการผสมผสานของการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติ (ปี 1993 - ปี 1999) ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาพระราชกฤษฎีกาและวิธีปฏิบัติออกโดยสถาบันแห่งชาติว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและการช่วยเหลือผู้เสียหาย (INAVEM) อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือทางด้านกฎหมายมีการจัดไว้ให้สำหรับคู่กรณีที่จะเข้าสู่การไกล่เกลี่ย the code of

³⁰ ลัดตะนา อินทพล, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 23*, น. 104.

Criminal Procedure article 41 (6) ซึ่งมีผลบังคับใช้เดือน มกราคม ปี 1993 ได้กำหนดให้พนักงานอัยการ “สั่งให้มีการไต่สวนด้วยคำให้การก่อนที่จะมีคำสั่งใด ๆ ทางคดีนั้น หากปรากฏว่าการไต่สวนจะนำไปสู่การชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการละเมิดต่อกฎหมายนั้นตลอดจนช่วยบำบัดแก้ไขผู้กระทำความผิด” อย่างไรก็ตามการไต่สวนข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด ใช้ทั้งในกรณีของเยาวชนและผู้ใหญ่ เป้าหมายที่ต้องการคือการที่ผู้กระทำความผิดสำนึกได้ในความผิดนั้น และได้จัดการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งผลของการนั้นจะมีการรายงานต่อพนักงานอัยการเพื่อประกอบการสั่งคดีว่าจะฟ้อง ยุติการดำเนินคดี³¹ เพื่อมิให้คดีเข้าสู่ศาลจนทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม ในปัจจุบันกระบวนการเบี่ยงเบนคดีในฝรั่งเศสมี 3 วิธีการ คือ การไต่สวนข้อพิพาททางอาญา ความตกลงทางอาญาและการต่อรองคำรับสารภาพ³²

3.5.1 การไต่สวนข้อพิพาทในคดีอาญา

ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 40-1(2) บัญญัติให้อำนาจดุลพินิจพนักงานอัยการฝรั่งเศสในการสั่งคดีอาญาที่ปรากฏหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดหรือยกเว้นโทษ และพนักงานอัยการสามารถออกคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น ออกคำสั่งฟ้องคดีอาญา และออกคำสั่งให้ใช้มาตรการเบี่ยงเบนคดีอาญา³³

มาตรการเบี่ยงเบนคดีที่พนักงานอัยการได้ตาม มาตรา 40-1(2) นั้นประกอบได้หลายมาตรการ สั่งมาตรการดังกล่าวทำให้อายุความคดีอาญาสะดุดหยุดอยู่ (มาตรา 41-1 วรรค 2 หากผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติครบถ้วนตามมาตรการที่สั่งโดยพนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการก็จะสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา ในทางตรงกันข้ามแล้วหากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรการต่าง ๆ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีอาญา

มาตรการหนึ่งที่พนักงานอัยการนำมาใช้ เพื่อทำให้คดีไม่ขึ้นสู่ศาลโดยมีพื้นฐานแนวความคิดของกระบวนการยุติธรรมสนามฉันทบางส่วน คือ การไต่สวนข้อพิพาททางอาญาการไต่สวนข้อพิพาททางอาญาถูกมาใช้ในคดีเล็กๆ น้อยๆ หลายคดี ซึ่งอำนาจเริ่มให้การไต่สวนอยู่ที่พนักงานอัยการ และศาลการไต่สวนข้อพิพาทเป็นกระบวนการสายกลางระหว่างการสั่งคดีอาญากับการสั่งไม่

³¹ สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 7*, น. 125.

³² สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 112.

³³ *เพ็งอ้าง*, น. 112-113.

ฟ้องคดีอาญา ดังนั้น อัยการฝรั่งเศสมักใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำหรับคดีความผิดฐานทำให้เสียหาย ทำร้ายร่างกายธรรมดา คดีความรุนแรงในครอบครัวและคดีระหว่างเพื่อนบ้าน อัยการจะสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ไว้ ข้อเท็จจริงไม่ซับซ้อน และปรากฏชัดแจ้งว่าผู้กระทำความผิด และผู้กระทำความผิดยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าวว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา ในประเทศฝรั่งเศสให้ประโยชน์ หลายประการ คือ

(1) ประโยชน์ทางสังคม

ก. การลดระยะเวลาของการดำเนินคดีอาญา เมื่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีการปรับใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาแทนการดำเนินคดีอาญาแบบปกติ ระยะเวลาของการดำเนินคดีอาญาก็จะลดลงหากมีการไกล่เกลี่ยตามกระบวนการแล้วระยะเวลาการยุติปัญหาข้อพิพาททางอาญาจะใช้เวลาเฉลี่ยเพียง 3 เดือน

ข. การส่งเสริมให้ความจริงปรากฏเงื่อนไขประการสำคัญของการไกล่เกลี่ยทางอาญา คือ การที่ผู้กระทำความผิดต้องยอมรับสภาพ แต่การยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นโดยบริสุทธิ์ใจโดยมีความตั้งใจที่จะเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายและสังคมจะเป็นผลให้ความจริงปรากฏ หรือความจริงอาจปรากฏในกระบวนการยุติธรรมได้ยากกว่าการให้กระบวนการไกล่เกลี่ย เพราะผู้กระทำความผิดอาจจะปฏิเสธและต่อสู้คดีและพยานหลักฐานไม่พอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำ อย่างไรก็ตาม บางกรณี ประเทศฝรั่งเศสที่ใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ไกล่เกลี่ยอาจดำเนินการไกล่เกลี่ยทั้ง ๆ ที่พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำ หากใช้กระบวนการยุติธรรมปกติผู้กระทำความผิดอาจจะหลุดพ้นจากความรับผิดทางอาญาได้โดยง่าย แต่เมื่อใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยแล้ว พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำ ผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยยังคงมีความรับผิดชอบต่อผู้เสียหายและสังคมตามเงื่อนไขข้อตกลงที่ได้จากการไกล่เกลี่ย

ค. กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ใช้สังคมสงบสุขและมีความมั่นคง กระบวนการยุติธรรมโดยรัฐไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบของกระบวนการต่อสังคม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททำให้สังคมมีความสงบสุขและมั่นคง เนื่องจากการเจรจาที่สำเร็จคู่กรณีจะเข้าใจซึ่งกันและกันและรักษาสังคมด้วย อย่างไรก็ตาม พนักงานอัยการประจำเขต Valence พบว่าเมื่อปรับใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยพิพาทแล้วทำให้การกระทำความผิดซ้ำลดลงด้วย

(2) ประโยชน์ของคู่กรณี พบว่าผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดที่ใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาแล้วจะได้รับผลประโยชน์หลายประการ คือ

- ผู้กระทำไม่ต้องถูกลงโทษทางอาญา
- การไกล่เกลี่ยที่ประสบความสำเร็จนั้นจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องถูกบันทึกชื่อใน

ทะเบียนประวัติอาชญากร

- ผู้กระทำผิดมีโอกาสอย่างสูงที่จะสำนึกในการกระทำความผิดและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม ตามแนวคิดที่ว่า “การลงโทษคนที่ถูกลงโทษย่อมมีผลดีกว่าการบังคับคนให้ถูกลงโทษ” ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ที่ผู้กระทำผิดได้รับการยอมรับการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อตกลง เมื่อผู้กระทำความผิดยอมรับปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลง การยอมรับบริสุทธิ์ใจดังกล่าวย่อมส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีการเรียนรู้ที่จะกลับตัวเป็นคนดีได้มากกว่าการถูกบังคับให้ต้องโทษตามคำพิพากษาที่กำหนดขึ้นโดยฝืนใจผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดมักจะต่อต้านการลงโทษดังกล่าว

(3) ประโยชน์ต่อผู้เสียหาย

1) การได้รับคำขอโทษจากผู้กระทำความผิด กระบวนการยุติธรรมทางอาญารูปแบบปกติไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ขอโทษผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ ซึ่งบางกรณีการขอโทษอาจทำให้สภาพจิตใจของผู้เสียหายดีขึ้น แต่ในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้เสียหายจะเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ขอโทษต่อผู้เสียหาย และหาทางออกในการแก้ไขปัญหาารวมกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ผู้เสียหายอาจได้รับจากกระบวนการไกล่เกลี่ย

2) การได้รับชดเชยค่าเสียหาย กระบวนการไกล่เกลี่ยเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ที่จะให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิด เพราะผู้เสียหายจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการดังกล่าว ในขณะที่บทบาทของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมปกติมีน้อยมาก กล่าวคือ เป็นเพียงแค่พยานปากหนึ่งเท่านั้น หากผู้เสียหายต้องการการเยียวยา ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้อง หรือคำฟ้องขอให้มีการชดเชยค่าเสียหายอีกส่วนหนึ่ง³⁴

การไกล่เกลี่ยคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ใช้ในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเท่านั้น แต่มีการยอมรับและนำไปใช้ในคดีอาญาทั่วไปด้วย เช่น การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายเท่านั้น ส่วนสังคมและตัวแทนของสังคมไม่มีส่วนร่วมและไม่มีประโยชน์โดยตรง ดังนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติของฝรั่งเศสจึงให้เหตุผลในการจัดให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญา ดังนี้³⁵

(1) เป็นกระบวนการลดค่าใช้จ่ายของรัฐ ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมแบบเต็มรูปแบบ

(2) เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เสียหายมีโอกาสได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) เป็นกระบวนการที่น่าจะทำให้สังคมกับสุขสงบ

³⁴ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เจริญรอกที่ 1*, น. 114-115.

³⁵ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เจริญรอกที่ 11*, น. 173-174.

(4) เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดมีโอกาสได้พบปะกันใกล้ชิด เพื่อคืนดีกัน ในขณะที่กระบวนการยุติธรรมปกติไม่ได้เปิดโอกาสดังกล่าว

(5) เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายประหยัดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม เช่น ค่าทนายความ ค่าดำเนินการฟ้องร้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา เพราะเมื่อไกล่เกลี่ยสำเร็จ ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา การดำเนินคดีเต็มรูปแบบก็ไม่จำเป็น จึงไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท ให้ความเห็นว่า “การไกล่เกลี่ยคดีอาญา” ของฝรั่งเศส เป็นแนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์บางส่วนที่เป็นความตกลงจะยุติการดำเนินคดีอาญา ระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย ซึ่งในคดีทำให้เสียหาย ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับความบาดเจ็บ คดีความรุนแรงในครอบครัว คดีระหว่างเพื่อนบ้าน พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้ แต่อย่างไรก็ดี การไกล่เกลี่ยคดีอาญานั้นไม่มีผู้ตรวจสอบโดยตรง ทั้งนี้การไกล่เกลี่ยคดีอาญาจะต้องเข้าเงื่อนไขว่า การไกล่เกลี่ยคดีนั้นจะเป็นช่องทางให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยา มากกว่าการดำเนินคดีในศาลและจะทำให้ผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคมโดยไม่กระทำความผิดอีก โดยผู้ทำการไกล่เกลี่ยคดี จะต้องเป็นคนกลางที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะและได้รับการแต่งตั้งโดยพนักงานอัยการ โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะเผชิญกับผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดมาเจรจากัน แล้วทำบันทึกข้อตกลงในเชิงสมานฉันท์ จากนั้นผู้ไกล่เกลี่ยจะรายงานไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้อง โดยพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือไม่ เช่น กำหนดระยะเวลา 1 ปี ผู้กระทำความผิด ต้องปฏิบัติตัวเป็นคนดีและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก พนักงานอัยการก็จะสั่งไม่ฟ้อง “การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการ”³⁶

3.5.2 กระบวนการสมานฉันท์ในคดีเด็กและเยาวชน³⁷

ในฝรั่งเศสคดีความอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดจะไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณา คดีอาญาทั่วไป กฎหมายฝรั่งเศสมุ่งเน้นการปรับใช้มาตรการให้การศึกษา เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดมากกว่าการลงโทษ อย่างไรก็ตาม กฎหมายสมัยแรกที่วางหลักการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด รัฐกำหนด ปี 1945 และหลังจากนั้นได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและ

³⁶ ปกป้อง ศรีสนิท, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ: ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2555), น. 322.

³⁷ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 122-123.

เยาวชนกระทำความผิดอีกหลายครั้ง การแก้ไขครั้งใหญ่โดยรัฐบัญญัติลงวันที่ 9 กันยายน 2000 จนกระทั่งล่าสุดมีการแก้ไขโดยรัฐบัญญัติ ลงวันที่ 7 มีนาคม 2007 เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิด มาตราการฟื้นฟูและให้การศึกษาเด็กและเยาวชนจึงไม่ใช่กระบวนการยุติธรรมตามปกติ กฎหมายฝรั่งเศสกำหนดวิธีพิจารณาสำหรับเด็กและเยาวชนให้แตกต่างกับวิธีพิจารณาปกติทั้งในแง่มุมมองขององค์กรที่ตัดสิน เช่น การจัดตั้งศาลเด็กหลายประเภทและในแง่กระบวนการพิจารณา เช่น การควบคุมตัวเด็กระหว่างพิจารณา

นอกจากวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว ฝรั่งเศสยังได้กำหนดพิเศษ 2 มาตราการเพื่อใช้สำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด โดยทั้ง 2 มาตราการ ได้รับแนวความคิดเชิงสมานฉันท์บางส่วน คือ การเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และการเยียวยาทางอาญา

(1) กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเหมือนกันกับกรณีผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำความผิด โดยพนักงานอัยการให้ดุลพินิจสั่งให้มีการไกล่เกลี่ยกรณีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดได้ หลักการ แนวคิด และวิธีการจึงเหมือนกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกรณีความผิดเล็กน้อยทั่วไป

(2) การเยียวยาทางอาญาเป็นมาตรการที่ถูกนำมาใช้โดยรัฐบัญญัติฉบับลงวันที่ 4 มกราคม 1993 โดยรัฐบัญญัติดังกล่าว ได้แก้ไขเพิ่มเติมจากรัฐบัญญัติฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ 1845 อันว่าด้วยการกระทำความผิดอาญาและพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชน โดยกำหนดเป็นมาตรา 21-1 บัญญัติว่า “อัยการจังหวัด ศาลไต่สวน หรือศาลตัดสินคดีมีอำนาจเสนอมาตรการเยียวยาทางอาญาเพื่อประนีประนอมกับผู้เสียหายให้ส่งการได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายเท่านั้น

ในกรณีที่มาตรการดังกล่าวถูกเสนอให้นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีการฟ้องร้องคดีอาญาอัยการจังหวัดจะต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือผู้เยาว์ที่กระทำความผิดก่อน และผู้แทนโดยชอบธรรมด้วยและให้ทำเป็นหนังสือรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งในสำนวนคดีบทบัญญัติในวรรคก่อนให้ใช้กับศาลไต่สวนด้วย

กรณีที่มาตรการเยียวยาได้รับการสั่งโดยศาลที่ทำหน้าที่ตัดสินคดีให้ศาลรับข้อสังเกตของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดรวมทั้งผู้แทนโดยชอบธรรมด้วยผู้มีอำนาจดำเนินการให้มีการเยียวยาทางอาญา คือ หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ให้การฟื้นฟูและให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด (Protection judiciaire de la jeunesse) หรือบุคคลธรรมดา หรือองค์กรอิสระที่ได้รับการรับรองภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยรักฎษฎีกา เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเยียวยาทางอาญา บุคคลผู้มีอำนาจดำเนินการดังกล่าวจะต้องรายงานผลต่ออัยการจังหวัด หรือศาลไต่สวน หรือศาลตัดสินแล้วแต่กรณี”

อย่างไรก็ตาม การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นกระบวนการที่ทำการไกล่เกลี่ย ซึ่งบุคคลที่สมาคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในขณะที่การเยียวยาเป็นกระบวนการที่เยียวยา

เป็นกระบวนการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ หรือตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ให้การฟื้นฟูและให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด นอกจากนี้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีลักษณะของกระบวนการสมานฉันท์เพราะเป็นกระบวนการที่ตกลงกันระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดในขณะที่สังคมไม่มีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาการเยียวยาทางอาญาแล้วจะพบว่า มีลักษณะกระบวนการเชิงสมานฉันท์บางส่วนในอีกรูปแบบหนึ่ง ผู้กระทำความผิดได้เยียวยาจิตใจให้กับสังคม โดยขอความร่วมมือจากสังคมรวมทั้งให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ อย่างไรก็ตาม กระบวนการไกล่เกลี่ยมุ่งเน้นให้เกิดข้อตกลงประนีประนอมยอมความ (transaction) ในขณะที่กระบวนการเยียวยาทางอาญามุ่งเน้นให้การศึกษาและฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

3.6 ญี่ปุ่น

จากการประสบผลสำเร็จของประเทศญี่ปุ่น เพราะเจ้าหน้าที่ของประเทศญี่ปุ่นได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ไขผู้กระทำความผิดและการฟื้นฟูชุมชนเป็นเรื่องสำคัญและได้มีการพิสูจน์แล้วว่าวิธีการดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการแก้ไขพฤติกรรมอาชญากร ไม่ว่าจะตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลต่างมีความคิดร่วมกันที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดยิ่งกว่าการลงโทษโดยการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยปกติแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ในประเทศญี่ปุ่นจะได้รับการสารภาพและแสดงความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการขอให้ผู้เสียหายให้อภัย และยื่นหนังสือที่เป็นผลการเจรจาตกลงกับผู้เสียหาย และในเมื่อผู้เสียหายให้อภัยแล้วให้แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสถานเบาหรือมีการสั่งยุติคดี³⁸

3.6.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการดำเนินคดีอาญา³⁹

ในสังคมและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นจะ “ขอโทษและให้อภัย” (apology forgiveness) ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือ ข้อดี ทำให้สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมแห่งการประนีประนอมซึ่งทำให้สังคมสงบสุขและสมานฉันท์ในขณะที่ข้อเสียก็ทำให้คดีอาญานั้นผู้เสียหายอาจ

³⁸ ลลิตา ปนุตติกร, “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในชั้นก่อนฟ้อง ศึกษาในชั้นการสั่งคดีของพนักงานอัยการ,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น. 54.

³⁹ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ่วงแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 128-130.

ไม่ได้รับการเยียวยาทั้ง ๆ ที่ประเทศญี่ปุ่นได้มีกฎหมายเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหาย (Crime victims Benefil Payment law) ตั้งแต่ ปี 1981 แต่ผู้เสียหายไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร จนกระทั่ง ปี 1996 ผู้เสียหายส่วนมาก ในประเทศญี่ปุ่น ไม่พอใจหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล รวมทั้งผู้กระทำความผิด โดยผู้เสียหายรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่ได้รับการดูแลจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเท่าที่ควร อีกทั้งไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอในการดำเนินคดีนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

การขอโทษ (apology) หมายถึง การสารภาพ (Confession) การยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำที่ตน ได้กระทำแม้ว่าตนไม่ได้กระทำความผิด เมื่อผู้กระทำความผิดได้ดำเนินการขอโทษแล้ว ฝ่ายผู้เสียหายก็ตอบแทนด้วยการให้อภัย (forgiveness) ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (haditus) ที่ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม หลักการดังกล่าวกลายมาเป็นหลักที่เรียกว่า “principle of wa”

Haley ได้ตัวอย่างความสำเร็จของวัฒนธรรมการขอโทษและการให้อภัยโดยยกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งมีข้อเท็จจริงก็คือ เด็กผู้ชายคนหนึ่งสร้างปัญหาให้โรงเรียน โดยข่มขู่เพื่อนร่วมชั้น และกรรโชกเงินจากเพื่อน พ่อของเด็กคนดังกล่าวซึ่งเคยเป็นครูใหญ่โรงเรียน ได้ไปพบครูประจำชั้นของเด็กตามจดหมายเชิญ เมื่อพ่อของเด็กผู้ชายได้รับทราบการกระทำความผิดของลูกชายตน พ่อของเด็กคนนี้ได้ก้มศีรษะและขอคำขอโทษต่อหน้าลูกชายที่เป็นผู้กระทำความผิด เมื่อลูกชายเห็นพฤติกรรมพ่อของตนลูกชายก็เริ่มร้องไห้เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มเปลี่ยนสำหรับการดำเนินชีวิตของเด็กคนนี้อย่างชัดเจน เด็กจะสำนึกผิดจากการที่พ่อขอโทษซึ่งเป็นผลให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดีมากกว่าการนำเด็กไปลงโทษ

ตามหลัก “principle of wa” โดยผ่านทาง การขอโทษและให้อภัยก็ก่อให้เกิดปัญหาในบางกรณี คือ 1) กระบวนการดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงบทบาทของผู้เสียหาย 2) บางครั้งการขอโทษและการให้อภัยกลายเป็นเพียงรูปแบบโดยผู้กระทำความผิดและต่างไม่ได้กระทำด้วยความจริงใจ โดยการขอโทษและให้อภัยขึ้นเพื่อต้องการรักษาประเพณีการปฏิบัติเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้กระทำความผิดขอโทษโดยไม่จริงใจ ทำให้โอกาสกระทำความผิดซ้ำ หรือการไม่สำนึกถึงการกระทำความผิดของตนยังคงมีอยู่

ผลของการขอโทษและให้อภัยทำให้การกระทำความผิดทางอาญาเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ถูกดำเนินอย่างเป็นทางการ โดยปกติแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นจะได้รับสารภาพ แสดงความเสียหายใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และขอให้ผู้เสียหายให้อภัย และยื่นหนังสือที่เป็นผลมาจากการตกลงกับผู้เสียหายให้กับหน่วยงานของรัฐ ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษสถานเบา หรือไม่ต้องถูกดำเนินคดีจากสถิติพบการขอโทษ และให้อภัยทำให้คดียุติที่ชั้นตำรวจได้ร้อยละ 40 ของคดี

ทั้งหมดและพนักงานอัยการชะลอการฟ้องจำนวนหนึ่งในสามของคดีที่ได้รับแม้คดีจะถึงศาลซึ่งศาลลงโทษได้ถึงร้อยละ 99.5 แต่โดยทั่วไปศาลจะชะลอการลงโทษร้อยละ 60 ของคดีที่ขึ้นสู่ศาล

แต่กระบวนการขอโทษและการให้อภัยก็มีผลการลดความรุนแรงของการลงโทษหรือการดำเนินคดีอาญาให้กับผู้กระทำความผิดเท่านั้นโดยผู้เสียหายไม่ได้รับผลดีอย่างใดกับการขอโทษและให้อภัยจากการศึกษาของ Haley พบว่าการขอโทษและให้อภัยเป็นกระบวนการระหว่างผู้กระทำความผิดกับหน่วยงานของรัฐเท่านั้นเพื่อที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยผู้เสียหายยังมีความรู้สึกไม่พอใจในเรื่องของการได้รับการชดใช้เยียวยา รวมทั้งการขอโทษอย่างจริงจังจากการกระทำความผิดเพราะหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดขอโทษผ่านทางตัวแทนหรือทนายความ การคำนึงถึงผู้เสียหายบทบาทของผู้เสียหายในญี่ปุ่นได้เริ่มมีมากแต่ก่อนเป็นอย่างมากในอดีตผู้เสียหายในญี่ปุ่น ไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญาจนกระทั่งมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ บางเรื่องทำให้รู้ความเคลื่อนไหวเพื่อการคำนึงสิทธิของผู้เสียหายขึ้นในญี่ปุ่นทำให้เกิดการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายครั้งเพื่อสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา เมื่อเกิดเหตุการณ์วางระเบิดสำนักงานใหญ่บริษัท Mitsudishi Heavy Industry ในโตเกียว เมื่อปี 1974 เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สังคมญี่ปุ่นตระหนักว่าการกระทำความผิดอาญาเพียงครั้งเดียวสร้างความเสียหาย (Crime Victim Payment law) ปี 1981 และในปีเดียวกันได้จัดตั้งกองทุนบรรเทาความเดือนร้อนให้กับผู้เสียหายจากคดีอาญา (Crime Victim Relief Fund) และเหตุการณ์วางระเบิดสถานีรถไฟใต้ดินในโตเกียวด้วยแก๊สซาริน (sarin gas) โดยลัทรี (Aum) ปี 1995 เหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความตระหนักที่มากขึ้นกับสังคมญี่ปุ่นถึงสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา ใน ปี 1999 เครือข่ายแห่งชาติเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย(National Network for Victim support) ได้ถูกตั้งขึ้นเพื่อรักษาให้กับผู้เสียหายในคดีอาญา องค์กรนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนบรรเทาความเดือนร้อนให้กับผู้เสียหายและองค์กรอื่น ๆ และ ปี 2000 สมาคมผู้เสียหายคดีอาญาและครอบครัวแห่งชาติ (National Association fo Crime Victim and surviving Families) ได้ถูกตั้งขึ้นเพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น

3.6.2 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีเด็กและเยาวชน

สำนักงานแห่งชาติของญี่ปุ่นมีแผนการที่จะนำกระบวนการเชิงสมานฉันท์มาใช้กับคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยสำนักตำรวจแห่งชาติมีแนวคิดว่าการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้น่าจะมีผลเป็นการลดจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำเหตุที่สำนักตำรวจแห่งชาติตัดสินใจนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เนื่องจากสถิติพบว่าจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ (recidivism) มีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน ปี 2006 เด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 14 ปี ถูกจับและควบคุมตัวในข้อหาว่ากระทำความผิดอาญาร้อยละ 30 ของบุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ แม้ว่าจำนวน ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะลดลงในรอบ 3 ปี

แต่จำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำกับเพิ่มขึ้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีความห่วงใยเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยจากกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ให้ดำเนินคดีอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 70 ของคดีอาญาและเยาวชนทั้งหมด จากสถิติการดำเนินคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดพบว่าร้อยละ 41.5 ศาลจะพิพากษาการลงโทษ ซึ่งถือได้ว่าเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การนำมาตรการยุติธรรมสมานฉันท์มาใช้กับบุคคลดังกล่าวน่าจะมีผลเป็นการลดอาชญากรรมที่กระทำความผิดซ้ำ⁴⁰

เดือนมิถุนายน ปี 2001 ในเขตจังหวัด Chida (Chida Prefecture) กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายจำนวน 130 คนได้รวมกันเปิดศูนย์ประชุมกลุ่มครอบครัวสำหรับความผิดที่ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กและเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหาวัฒนธรรมขอโทษและให้อภัยดั้งเดิมที่ตัดผู้เสียหายออกจากกระบวนการ โดยการประชุมกลุ่มครอบครัวจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่สำคัญที่เข้าร่วมในกระบวนการประชุมเชิงสมานฉันท์เพื่อหาข้อตกลงระงับข้อพิพาททางอาญา

กระบวนการประชุมกลุ่มดังกล่าว เริ่มต้นจากการที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนจะต้องยอมรับผิด ผู้ประสานงานประชุมจะพบคู่กรณีแต่ฝ่ายเพื่อยืนยันว่าทั้งผู้เสียหาย และผู้กระทำความผิดต้องการที่เจรจาระงับข้อพิพาทและผลเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดสมานฉันท์ทางอาญาการประชุมจะเปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่ายเข้าร่วมได้ เช่น ครู อาจารย์ ผู้ร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

ในการประชุมผู้เข้าร่วมประชุมจะร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการเยียวยา เช่น ให้ผู้กระทำความผิดไปฝึกอบรม ทำงานบริการสาธารณะ รวมทั้งการชดเชยค่าสินไหมทดแทนการประชุมสามารถจัดขึ้นได้ก่อนการดำเนินคดีในชั้นศาล หรือศูนย์ควบคุมตัว (detention center) เพื่อที่จะใช้มาตรการกำหนดโดยข้อตกลงเชิงสมานฉันท์ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดต่อไป อย่างไรก็ตาม มาตรการการประชุมดังกล่าว ได้สร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้เสียหายและสิทธิของผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากกว่าการขอโทษและการให้อภัย⁴¹

⁴⁰ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 131-132.

⁴¹ *เพ็งอ้าว*.

บทที่ 4

วิเคราะห์กระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญา

จากการค้นคว้าหลักการสากลในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ระบบกฎหมาย common law และ civil law กฎหมายของราชอาณาจักรไทย ผู้เขียนเห็นว่าการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นปัญหา กล่าวคือ

- ปัญหากระบวนการของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของกฎหมายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น ปัญหาการคุ้มครองสิทธิ ปัญหาการขาดความเชี่ยวชาญและปัญหาการประสานงานของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด
- ปัญหาในเรื่องมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงระหว่างเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหาย
- ปัญหาการฟ้องคดีอาญาของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกรณีไกล่เกลี่ยคดีอาญาไม่สำเร็จหรือกรณีเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

4.1 วิเคราะห์ปัญหากระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คนลาวโบราณถือว่ามนุษย์ต้องการความรัก ความเมตตา ความเป็นธรรม ไม่มีมนุษย์คนใดต้องการ การข่มขู่ และความไม่ยุติธรรม¹ คนลาวในสมัยโบราณแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดครั้งแรกให้กล่าวเตือน ถ้ามีการกระทำความผิดสามครั้งให้สั่งสอน และกรณีบุตรไม่ฟังความบิดา มารดา ให้ผู้อาวุโสเป็นผู้พิจารณาลงโทษใส่การกระทำนั้น นอกจากนี้ ยังได้แก้ไขตามจารีตประเพณีของแต่ละชนเผ่า เพราะว่าเป็นสมัยก่อนการปฏิบัติกฎหมายยังไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศลาวได้เป็นเอกราช ปี 1975 ยังไม่มีข้อกำหนดใด ๆ ในการจัดตั้ง ต่อมาจึงมีคำสั่งของนายกรัฐมนตรีเลขที่ 53/นย วันที่ 15 ตุลาคม 1976 ได้กำหนดว่า “การกระทำที่มีความเสียหายเล็กน้อยไม่มีผลสะท้อนต่อความสงบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ก็กักตัวไว้ชั่วคราวเพื่อตักเตือน สั่งสอน และชดใช้ค่าเสียหาย” และเมื่อมีข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านในสมัยนั้น

¹ สัมลิต บัวสีสะหวัด, กฎหมายโบราณลาว, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นครหลวงเวียงจันทน์, 1995), น.

มอบให้กำลังป้องกันความสงบ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบความยุติธรรมภายในหมู่บ้าน ต้องประสานสมทบกับองค์การจัดตั้งปกครองท้องถิ่นของตน ใช้ทุกความพยายามอบรมใกล้เคียงให้ถูกต้องปรองดองกัน จนสุดความสามารถของผู้ใกล้เคียง อย่างไรก็ตาม คำสั่งนายกรัฐมนตรี ปี 1976 มิได้กำหนดเกี่ยวกับเกณฑ์อายุกระทำความผิดของเด็กและผู้ใหญ่ ฉะนั้น จึงเป็นปัญหาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน กระทำผิด คำสั่งดังกล่าวเพียงแต่บัญญัติรวม ๆ ยังมิได้กำหนดชัดเจน

ปี 1990 รัฐบาลลาวเล็งเห็นความสำคัญในความต้องการของสังคมที่ต้องการกฎหมายเพื่อใช้ในการปกครองจึงได้ประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยศาลประชาชน กฎหมายว่าด้วยอัยการ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 1990 บัญญัติว่า “ผู้เสียหาย มีสิทธิในการตกลงกับผู้กระทำผิด ซึ่งการกระทำที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรง มีความเสียหายเล็กน้อย” อย่างไรก็ตาม ปัญหากระบวนการใกล้เคียง คดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เห็นได้ว่าการกำหนดกระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดการแก้ไขคดีเด็กคือกับคดีผู้ใหญ่ หรือดำเนินคดีอาญาแบบทั่วไป เพราะว่ายังมิได้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะด้าน เพียงแต่กำหนดรวม ๆ ไว้กฎหมายเท่านั้น

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1991 เพื่อปฏิบัติตามหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และกฎสหประชาชาติที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีกฎหมายและข้อตกลงจำนวนหนึ่งเพื่อแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เช่น การดักเตือนและการใกล้เคียง

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในสมัยก่อนปัญหาการปฏิบัติกฎหมายของพนักงานเพราะกฎหมายยังมิได้กำหนดชัดเจน เพียงกำหนดรวม ๆ เช่น ในสมัยก่อนบางท้องถิ่นได้อา คดีแพ่งมาเป็นคดีอาญา และบางท้องถิ่นก็เอาคดีอาญามาเป็นคดีแพ่ง อย่างนี้เป็นต้น นอกจากนี้ ปัญหาทางด้านบุคลากรที่ใช้เข้าในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนยังจำกัด โดยเฉพาะ ปัญหาการลงทะเบียนข้อมูล และหลักฐานต่าง ๆ ของคดีไม่ทันกลับสภาพการณ์

ต่อมา ปี 1997 ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแก้ไขเพิ่มเติม ปี 2005 และแก้ไขเพิ่มเติมปี 2009 ซึ่งมีภาระบทบาทในการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ด้วยวิธีการประนีประนอมโดยสันติวิธี ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและจารีตประเพณีของแต่ละท้องถิ่น มีสิทธิและหน้าที่ กล่าวคือ แก้ไขข้อขัดแย้งทางแพ่ง และข้อขัดแย้งทางด้านครอบครัว เพื่อให้หมู่บ้านของตนมีความสงบสุขคณะหน่วยใกล้เคียงมีสิทธิแก้ไขการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนการกระทำผิดที่มีลักษณะเบาบาง ความเสียหายเล็กน้อย

นับแต่ ปี 1990 เป็นปีแห่งประวัติศาสตร์ครั้งแรกที่สำคัญของมวลมนุษยชาติ ซึ่งผู้นำส่วนใหญ่ของโลกได้รับรองเอาแผนการแถลงการณ์ว่าด้วยการมีชีวิต การปกป้องและการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เมื่อมีแถลงการณ์ดังกล่าว จึงทำให้มีการดำเนินการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กบรรดาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ลงนามเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กหลายกว่าอนุสัญญาอื่น อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญให้แก่บรรดาประเทศที่ลงนาม และให้จรรยาบรรณ ได้ให้สัญญาประชาคมโลกว่า พวกตนจะทำทุกความสามารถ เพื่อจัดตั้งปฏิบัติตามเนื้อในจิตใจของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อยกระดับชีวิตการเป็นอยู่ของเด็กของตนเองให้ดีขึ้น จากการที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นหนึ่งในรัฐภาคีได้ลงนามรับเอาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม หลังจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้าร่วมเป็นภาคีแล้ว รัฐบาลลาวต้องได้รายงานผลการจัดตั้งปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ให้คณะกรรมการของสหประชาชาติที่ดูแลการจัดตั้งปฏิบัติอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยสำนักงานในประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ได้รับทราบ²

คณะกรรมการ ดังกล่าวได้เสนอให้รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งหนึ่งในคำเสนอ คณะกรรมการได้ชี้แจงว่าประเทศลาวยังขาดระบบยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน จากการเสนอของคณะกรรมการดังกล่าว รัฐบาลแห่ง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตกลงไว้ว่าจะรับเอาคำเสนอของคณะกรรมการนั้นมา พิจารณา ดังนั้น เพื่อให้เกิดขึ้นจากผลการตัดสินใจของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่อยากให้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นอยู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามเนื้อในของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ปัจจุบันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก และเยาวชนที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก กระบวนการ ดังกล่าวได้แยกออกเป็นสองวิธี กล่าวคือ ประการแรก แก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจาก กระบวนการยุติธรรม ประการสุดท้าย แก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรม ฉะนั้น ผ่านการศึกษาค้นคว้าข้างบน ผู้เขียนเห็นวาระห่างกฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว นำใช้กระบวนการใกล้เคียงเข้าในการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกขั้นตอน กล่าวคือ ประการแรก การดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ของราชอาณาจักรไทย เริ่มแต่ระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งมีกำนันบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ทำหน้าที่ตาม กฎหมายในการป้องกันความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และความเป็นระเบียบ ระดับหมู่บ้าน หรือชุมชน ประการที่สอง กระบวนการดำเนินคดีอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถทำ การใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดส่งให้อัยการทำการใกล้เคียง กรณีไม่สามารถใกล้เคียง

² กระทรวงยุติธรรม, โครงการทดลองศาลยุติธรรมเด็กโดยได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรช่วยเหลือเด็กอังกฤษ, หนังสือสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมงานยุติธรรมเด็ก, (2001), น. 4.

เกลี้ยส่งฟ้องขึ้นศาล ประการที่สาม กระบวนการดำเนินคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดสามารถ
 จัดทำการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดตามสิทธิและบทบาทของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่
 บัญญัติไว้ในกฎหมาย ประการที่สี่ การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดฝ่ายปกครองก็มี
 อำนาจในการไกล่เกลี่ย ประการสุดท้าย การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยศาลเด็ก
 หรือคณะศาลเด็ก

4.1.1 ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนของกฎหมายของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
 ปี 1989 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงรายงานกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและ
 เยาวชนต่อคณะกรรมการของสหประชาชาติในการจัดตั้งปฏิบัตินุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989
 คณะกรรมการของสหประชาชาติได้เสนอให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสร้างระบบ
 กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนขึ้นและตามปฏิบัติตาม 8 หลักการ กล่าวคือ³ ประการ
 แรก เคารพสิทธิเด็ก ประการที่สอง นำเด็กและเยาวชนกระทำความผิดออกจากระบบศาล เช่น พยายามนำ
 เด็กที่กระทำความผิดออกจากระบบศาลด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยและอบรมอยู่ชั้นชุมชนประการที่สาม ให้
 มีมาตรการลงโทษต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยไม่มีกรกักขัง เว้นแต่กรณีร้ายแรง เช่น ฆ่า
 คน ช่มชู้ทำชำเรา ประการที่สี่ ควรให้มีการประกันตัว เว้นแต่คดีร้ายแรง ประการที่ห้า การกักขัง
 ควรจะเป็นมาตรการสุดท้าย ประการที่หก จะอยู่ในกรณีใดก็ตาม ไม่ควรเอาเด็กและเยาวชนไปกักขัง
 ร่วมกับนักโทษผู้ใหญ่ หรือกักตัวไว้ในห้องพักของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อรอการสืบสวนสอบสวน ซึ่งใน
 นั้นมีทั้งเด็ก และผู้ใหญ่อยู่รวมกันเด็ดขาด ประการที่เจ็ด ให้มีศาลเด็ก พร้อมทั้งมีพนักงานที่ได้ผ่านการ
 ฝึกอบรมมาแล้วเป็นผู้รับผิดชอบศาลเด็ก ประการสุดท้าย สร้างและผลักดันให้มีแผนยุทธศาสตร์
 สำหรับป้องกันอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน

การคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 วางหลักว่า การ
 คุ้มครองสิทธิเด็กในด้านต่าง ๆ รวมถึงสิทธิของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด กล่าวคือ ประการแรก จะไม่
 มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการ
 ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดย
 บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ประการที่สอง จะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วย

³ กระทรวงยุติธรรม, โครงการงานยุติธรรมเด็กโดยการสนับสนุนจากองค์กรช่วยเหลือเด็ก
 อังกฤษ, เนื้อหาสำคัญของกฎหมายสากลเกี่ยวกับงานยุติธรรมเด็กอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก,
 (2002), น. 4.

กฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุม กักขัง หรือจำคุกเด็ก จะเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้ระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม ประการที่สาม เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะเด็กที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่า เป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก และเด็กมีสิทธิติดต่อกับครอบครัวทางหนังสือ และการเยี่ยม เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ ประการสุดท้าย เด็กทุกคนที่ถูกลิดรอนเสรีภาพมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสมโดยพลันตลอดจนสิทธิที่จะคัดค้านความชอบด้วยกฎหมายของการลิดรอนเสรีภาพของเขาต่อศาล หรือหน่วยงานที่มีอำนาจที่เป็นอิสระ และเป็นกลาง และที่จะได้รับคำรับคำวินิจฉัยโดยพลันต่อการดำเนินการเช่นว่านี้⁴

รัฐภาคีจะดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางร่างกาย และจิตใจและการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ได้รับเคราะห์จากการละเลยในรูปแบบใด ๆ การแสวงหาประโยชน์การกระทำอันมิชอบ การทรมาน หรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า โดยรูปแบบอื่น หรือการพิพาทกันด้วยอาวุธ การฟื้นฟู หรือการกลับคืนสู่สังคมดังกล่าวจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ การเคารพ หรือศักดิ์ศรีของเด็ก⁵

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแล้วได้ออกกฎหมายปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กได้กำหนดการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในทุกขั้นตอนของการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนนั้น ต้องให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมด้วย เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนกระทำผิด รัฐปกป้องสิทธิอิสรภาพ และสิทธิประชาธิปไตยของประชาชนที่ไม่มีใครจะละเมิดได้ ทุกองค์กร และพนักงานของรัฐต้องเผยแพร่อบรมบรรดาด้านนโยบาย และระเบียบกฎหมายให้ประชาชนทราบ และพร้อมกันจัดตั้งปฏิบัติเพื่อรับประกันสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของประชาชน ห้ามทุกการกระทำแบบอาชญาสิทธิ์ ช่มชู้ อันจะก่อความเสียหายถึงเกียรติศักดิ์ศรีร่างกาย ชีวิต จิตใจ และทรัพย์สินสมบัติของประชาชน⁶ และพลเมืองลาวมีสิทธิโดยไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ทางด้านร่างกาย เกียรติศักดิ์ศรี และเคหสถาน นอกจากนี้ จะไม่ถูกจับตัวหรือตรวจค้นเคหสถาน ถ้าหากไม่มีคำสั่งของอัยการ หรือศาล เว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ในกฎหมาย⁷

⁴ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 ข้อ. 37

⁵ เฟ็งอ้วง, ข้อ. 39

⁶ รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2003 มาตรา

⁷ เฟ็งอ้วง, มาตรา 42

เพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกฎหมายอาญาของประเทศลาวยังได้กำหนดมาตรการต่อบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ที่ได้กระทำความผิด ซึ่งเป็นอันตรายต่อสังคมนั้นต้องนำใช้มาตรการ กล่าวคือ⁸ ประการแรก ให้ไปขอโทษ ผู้เสียหายด้วยวิธีอันเหมาะสม ประการที่สอง ใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่งโดยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประการที่สาม ส่งให้ผู้ปกครองเด็กติดตามอบรม ประการสุดท้าย ส่งให้องค์กรปกครอง บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) และองค์กรจัดตั้งสังคมติดตามอบรมส่วนเด็กที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์แต่ไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ หากได้กระทำความผิดในสถานลหุโทษ และโทษานุโทษนั้น ศาลอาจนำใช้มาตรการ ที่กล่าวมานั้น

เด็กและเยาวชนกระทำความผิด มีสิทธิ คือ ประการแรก ได้รับการพิจารณาออกจากกระบวนการยุติธรรม ในกรณีการกระทำความผิดนั้น หากไม่เป็นอันตรายร้ายแรง ประการที่สอง ได้ทราบข้อกล่าวหา และสิทธิในการต่อสู้คดี ประการที่สาม ได้การช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากทนายความ หรือผู้ปกป้อง ที่ถูกต้องตามกฎหมายและบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญา ประการที่สี่ ได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม โดยไม่มีการข่มขู่ บังคับ และการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ ในทุกขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา ประการที่ห้า ได้รับการปกป้องทางด้านความลับ ในการดำเนินคดี เช่น ประวัตินี้ และข้อมูลส่วนตัว ประการสุดท้าย ได้รับสิทธิอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย⁹

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ากฎหมายกำหนดให้บิดา มารดา หรือผู้คุ้มครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข แต่มีได้กำหนดให้แพทย์ จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ทนายความเข้าร่วมด้วย ฉะนั้น จึงเป็นปัญหาในการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในการไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้านมากที่สุด โดยเพราะห้องถื่นที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองส่วนมากการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนเป็นการแก้ไขคดีตามจารีตประเพณีของคนในท้องถิ่นไม่มีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนกระทำความผิด

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มิได้ไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม เป็นผลเนื่องมาจากปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

⁸ กฎหมายอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005 มาตรา 53

⁹ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 51

ประกอบกับปัจจัยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบังคับใช้มาตรการกฎหมายต่าง ๆ ในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนกระทำผิด¹⁰

นอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดแล้ว ทุกขั้นตอนกระบวนการไกล่เกลี่ยต้องมีกลุ่มวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และให้เจ้าพนักงานของรัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนในเวลาดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด

ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ปี 1989 เพื่อคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กทั้งสิทธิทางชีวิต เสรีภาพ ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน อาชีพ รัฐธรรมนูญประเทศไทย ปี พ.ศ.2550 วางหลักว่า “ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลรวมทั้งสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อยู่หลายมาตรา มาตรการการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดก็ตามต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ¹¹ สำหรับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองไม่ให้ตกอยู่ในภาวะอันตรายทั้งร่างกาย และจิตใจเพื่อคุ้มครองเด็ก กล่าวคือ การดูแลให้เด็กทุกคนปลอดภัยจากการถูกใช้ความรุนแรง การล่วงละเมิด การถูกละเลย หรือการทอดทิ้ง การถูกแสวงหาประโยชน์ ซึ่งหมายความว่าเด็กได้รับสิทธิและปกป้องจากการล่วงละเมิดในทุกรูปแบบ¹²

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวควรปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน และทุกขั้นตอนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชน ควรเปิดกว้างให้กลุ่มวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อคุ้มครองการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนในกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำผิด เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ห่างไกลควรได้ปรับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง

¹⁰ ลัดตะนา อินทพล, “การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาว,” (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553), น. 130.

¹¹ สืบค้นจาก

http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_e_20120821094823.pdf.

¹² สืบค้นจาก

<http://www.ecpat.net/sites/default/files/Child%20protection%20Policy-CSO-.pdf>.

4.1.2 ปัญหาของการขาดความเชี่ยวชาญของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชน กระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

หลักเกณฑ์ของการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ประการแรก ต้องมีข้อมูล หลักฐานหนักแน่น และเด็กและเยาวชนกระทำความผิด รับผิดชอบต่อกระทำความผิดของตน ประการที่สอง ต้องมีการเข้าร่วมของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมทุกชั้น ประการสุดท้าย ผู้ใกล้เคียงต้องวางตัวเป็นกลาง ต้องมีมโนล และเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน¹³ อย่างไรก็ตาม คณะหน่วยใกล้เคียงทุกชั้นต้องปฏิบัติตามหลักการประนีประนอมโดยถือเอาการอบรมให้คู่กรณีที่ขัดแย้งกันนั้นมีการตกลงแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี และข้อตกลงที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ อิงตามการตกลงของคู่กรณี เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และรับประกันการเยียวยาผู้เสียหาย การดำเนินโครงการต้องวางแผนเป็นอันละเอียดที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น สรุปรบทเรียนเป็นปกติในทุก ๆ ชั้นหลังจากทำการใกล้เคียงข้อขัดแย้งใดหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการขาดความเชี่ยวชาญของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนมากปัญหาเกิดขึ้นในหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้าน¹⁴ เพราะว่าคณะหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิใช่พนักงานกฎหมาย หรือมิใช่ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเพียงประชาชนภายในหมู่บ้านที่ประชาชนภายในบ้านเป็นผู้เลือก และรับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ) ผู้ใกล้เคียงเป็นคนกลาง และเป็นเพียงผู้เสนอทางออกให้ทั้งสองฝ่ายไม่มีอำนาจตัดสิน

อย่างไรก็ตาม คณะหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง (อำเภอ) ไม่เข้าใจความหมายของกฎหมายก็ทำให้การใกล้เคียงไม่ไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ทำให้ผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายมิได้รับความเป็นธรรม ปัญหาของการไม่เชี่ยวชาญของหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านบางท้องถิ่นการใกล้เคียงยังขาดผู้เชี่ยวชาญ และยังยึดถือตามจารีตประเพณีเดิม การรับรู้กฎหมายของประชาชนยังมีจำกัด เนื่องจากว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศกำลังพัฒนาบางท้องถิ่นหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านยังมีความรู้จำกัด การฝึกอบรมคณะหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนในเขตห่างไกลยังไม่ทั่วถึง

¹³ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 57

¹⁴ ข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีกว่าด้วยการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยใกล้เคียงของข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2009 มาตรา 12

การขาดความเชี่ยวชาญของหน่วยใกล้เคียงคืออาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดควรให้มีการฝึกอบรมผู้ใกล้เคียง โดยเฉพาะขึ้นทะเบียนผู้ที่มีสิทธิทำการใกล้เคียง และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านวิชาเฉพาะทางด้านกฎหมายเข้ามีส่วนร่วมในหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้าน

4.1.3 ปัญหาการประสานงานของการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องมีผู้เข้าร่วมอย่างน้อยสามฝ่าย กล่าวคือ ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิดและชุมชนโดยรัฐทำหน้าที่ประสานงาน¹⁵ อย่างไรก็ตาม การประสานงานของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแต่ละชั้นกฎหมายยังไม่ได้กำหนดชัดเจน ยังคลุมเครือ กำหนดเพียงแต่ขั้นตอนการใกล้เคียงเป็นชั้น ๆ โดยไม่ได้กำหนดให้หน่วยใกล้เคียงแต่ละหน่วยประสานงานกัน ฉะนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดตกลงไม่ได้ เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีบทบาทใด ๆ เป็นเรื่องที่คุณกรณีจะนำเรื่องไปสู่หน่วยใกล้เคียงในชั้นที่สูงกว่าเอง ฉะนั้น กระบวนการใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงเป็นปัญหาการประสานงานของกระบวนการใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนแต่ละขั้นตอน

เปรียบเทียบการประสานงานของการใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของราชอาณาจักรไทยการประสานงานของหน่วยใกล้เคียงกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน แต่ละขั้นตอนจะมีพนักงานของรัฐเป็นผู้ประสานงาน และประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศหนึ่งที่มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการประสานงานเป็นระบบและให้สิทธิอำนาจแก่ผู้ประสานงานในการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดก่อน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการใกล้เคียงและถ้าผู้ประสานงานเห็นว่าผู้กระทำความผิดมีลักษณะที่ไม่สมควรเข้าสู่กระบวนการใกล้เคียง เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว หรือไม่ยอมรับผิดขอต่อการกระทำความผิดของตนเอง¹⁶ ผู้ประสานงานส่งเรื่องให้แก่ Providre group ซึ่งเป็นองค์กรเอกชน หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรทำหน้าที่ฝึกอบรมและรายชื่อผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ใกล้เคียง และในหนังสือที่ส่งแก่ Providre group จะระบุให้ตอบรับและระยะเวลาในการจัดให้มีการใกล้เคียง¹⁷

¹⁵ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการศึกษาวินิจฉัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553), น. 189.

¹⁶ เพ็งอ้วง, น. 84.

¹⁷ เพ็งอ้วง, น. 85.

หน่วยใกล้เคียงเป็นผู้กำหนดการใกล้เคียงและอาจจะเชิญตำรวจ พนักงานคุมประพฤติ เข้าร่วมในการใกล้เคียงด้วยก็ได้ แต่ต้องมีผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดเข้าร่วม และหน่วยใกล้เคียงต้องชี้แจงบทบาทของตำรวจ และพนักงานคุมประพฤติในการร่วมการใกล้เคียงด้วยหน่วยใกล้เคียงต้องแจ้งความคืบหน้าแก่ผู้ประสานงานไปยังนายความทราบตามแบบรายงานการใกล้เคียง และเมื่อผู้ประสานงานได้รับแจ้งแล้วจะประสานงานไปยังนายความ พนักงานอัยการ พนักงานคุมประพฤติ ผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดเพื่อให้ทราบแต่ไม่สามารถจัดให้มีการใกล้เคียงได้¹⁸

การประสานงานของกระบวนการใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิด ให้หน่วยใกล้เคียงแต่ละชั้นต้องมีประสานงานกัน เมื่อใกล้เคียงไม่สำเร็จให้มีหน้าที่รายงานและทำเรื่องไปหน่วยงานที่สูงกว่า

4.2 ปัญหาในเรื่องมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงระหว่างเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหาย

รัฐบาลได้มีนโยบายเกี่ยวกับมาตรการสกัดกั้นและด้านการทารุณ การชู้ตริตเด็ก ด้วยการออกมาตรการปกป้องและช่วยเหลือต่อเด็กที่ถูกการทารุณ หรือ การชู้ตริต รัฐได้มอบให้กระทรวงแรงงานเป็นองค์กรที่ประสานสมทบกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข การศึกษา ยุติธรรม การต่างประเทศ ป้องกันความสงบ องค์การอัยการประชาชน องค์กรจัดตั้งสังคม กระทรวงแรงงานวางระเบียบ คำแนะนำ จัดตั้งคณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก เพื่อจัดตั้งปฏิบัติรวมทั้งติดตามในการปฏิบัติหน้าที่ของตน¹⁹ อย่างไรก็ตาม รัฐยังได้ส่งเสริมให้ครอบครัวจัดตั้งครอบครัวเข้มแข็งและมีความสามัคคีให้การช่วยเหลือบิดา มารดา ในการปฏิบัติพันธะในการเลี้ยงดู และอบรมบุตร เพื่อปกป้องและช่วยเหลือเด็ก กล่าวคือ ประการแรก ให้การช่วยเหลือบิดา มารดา เพื่อสร้างความสามารถในการปฏิบัติพันธะเลี้ยงดูบุตร และอบรมเด็กตอบสนองความอยู่ดีกินดีและผลประโยชน์สูงสุดของครอบครัว สร้างความสามัคคีภายในครอบครัว ประการที่สอง สกัดกั้นผลกระทบจากภายนอกต่อครอบครัว ประการสุดท้าย ให้คำแนะนำและช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่ครอบครัวเด็กและเยาวชนมีปัญหาให้คำปรึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับภัยอันตรายและผลสะท้อนจากการทารุณและการชู้ตริตเด็ก²⁰

¹⁸ เฝิงอ้วง, น. 85.

¹⁹ กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2006 มาตรา 35

²⁰ เฝิงอ้วง, มาตรา 37

มาตรการต่อเด็กกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ กล่าวคือ ประการแรก ให้ไปขอโทษผู้เสียหายด้วยวิธีอันเหมาะสม ประการที่สอง ชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่ง โดย บิดา มารดา หรือ ผู้ปกครอง ประการที่สาม ส่งตัวเด็กกระทำความผิดให้ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็ก ติดตามอบรม ประการสุดท้าย ส่งให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การจัดตั้งสังคมติดตามศึกษาอบรม²¹ มาตรการต่อเด็กกระทำความผิดที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ ศาลอาจจะใช้มาตรการข้างบนนี้ อย่างไรก็ตาม การวางมาตรการใส่เด็กกระทำความผิดมิใช่ลักษณะประจํา ออกแรงงานหนัก หรือออกแรงงานที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก²²

นักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา มีสิทธิและหน้าที่ กล่าวคือ ประการแรก ในการติดตามเด็กกระทำความผิดเมื่อหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้าน หรือห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก และหน่วยงานอัยการคดีเด็ก ประการที่สอง การให้คำปรึกษาแก่เด็ก ติดตาม บำบัดฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของเด็ก ประการสุดท้าย เข้าร่วมใน สอบถาม การสัมภาษณ์เด็ก และใกล้เคียงคดีเด็ก²³

สำหรับมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิได้กำหนดชัดเจน ฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหา มาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงของการใกล้เคียงผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย หน่วยใกล้เคียงคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแต่ละชั้นต้องมีมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงอย่างชัดเจน โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และติดตามข้อตกลงที่ได้จากการใกล้เคียง

4.3 วิเคราะห์ปัญหาการฟ้องคดีอาญาของหน่วยใกล้เคียงคดีอาญาเด็กและเยาวชนกรณีใกล้เคียงคดีอาญาไม่สำเร็จ หรือกรณีเด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

เริ่มตั้งแต่ ปี 1975 เป็นต้นมา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ปกครองประเทศด้วย รัฐธรรมนูญและกฎหมายโดยให้ความสำคัญในการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เนื่องจากว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่จะสืบทอดการปฏิบัติเพื่อต่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดนั้น

²¹ กฎหมายอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005 มาตรา 53

²² กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2013 มาตรา 36

²³ เฝิงอ้วง, มาตรา 22

เพื่อปกป้องและพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น รัฐจึงได้ออกกฎหมาย เช่น กฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก และ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็ก²⁴

ขั้นตอนการรับคำร้องของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก กล่าวคือ ผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดมี สิทธิยื่นคำร้อง หรือคำเสนอให้หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านจัดทำกรไกล่เกลี่ยคดีเด็กและ เยววชนที่ส่งมาจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หรือส่งมาจากหน่วยงานอัยการคดีเด็ก ที่เห็นว่า การกระทำผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี อย่างไรก็ตาม กรณีคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับ หมู่บ้านไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ส่งคดีเด็กและเยววชนให้ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) เป็นผู้ไกล่ เกลี่ย กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ส่งบทบันทึกให้หน่วยงาน สืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกล่เกลี่ย กรณีหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ สรุปล ำนวนคดีส่งให้อัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องต่อศาล

จากที่กล่าวมาข้างบนปัญหาการฟ้องคดีอาญาของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยววชน กรณีไกล่เกลี่ยคดีอาญาไม่สำเร็จ หรือกรณีเด็กและเยววชนไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ปัญหาการบัญญัติ กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบางมาตราบัญญัติขัดกัน เช่น กฎหมายว่าด้วย การปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 56 ได้กำหนดว่า “ในกรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จคู่กรณีมีสิทธิฟ้อง ต่อศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก” และมาตรา 58 บัญญัติว่า “การไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยววชนของ องค์การสืบสวนสอบสวนไกล่เกลี่ยคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ภายในกำหนด 30 วัน และไกล่ เกลี่ยคดีเด็กและเยววชนที่ส่งมาจากห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ กรณี องค์การสืบสวนสอบสวนไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยววชนไม่สำเร็จ ต้องสรุปลำนวนคดีส่งให้อัยการเพื่อ พิจารณาสั่งฟ้องต่อศาล อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้เขียนเห็นว่า การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็ก และเยววชนกระทำผิด เมื่อหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ไม่ว่าจะรับคำร้องจากคู่กรณี หรือ ลำนวนส่งมาจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก และหน่วยงานอัยการคดีเด็ก ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน การดำเนินคดีอาญาทั่วไป เช่น คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ ก็ส่งบท บันทึกการไกล่เกลี่ยให้หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกล่เกลี่ย กรณีไม่สำเร็จ ทำการสืบสวนสอบสวน เด็ก ส่งให้อัยการไกล่เกลี่ย กรณีไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จพิจารณาสั่งฟ้องขึ้น ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก

²⁴ สัมภาษณ์ท่าน กิสิน ศรีพันธ์งาม, อติตรองอัยการสูงสุด อติตรัฐมนตรีช่วยกระทรวง ยุติธรรม ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งรองกรรมาธิการกฎหมายสภาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ทั้งเป็นสมาชิกแห่งชาติลาว วันที่ 2 มิถุนายน 2015.

หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กและหน่วยงานอัยการเด็กรับคำร้อง หรือได้รับการแจ้งความจากผู้เสียหาย คำนวณว่า สรุปลำนวนคดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดไปยังหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านเพื่อแก้ไข ถ้าเห็นว่าการกระทำผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี กรณีหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านใกล้เคียงไม่สำเร็จ ต้องดำเนินคดีอาญาต่อไป

ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตามบทบัญญัติการใกล้เคียงของหน่วยใกล้เคียงระดับหมู่บ้าน ห้องกรรณคดีธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการเด็กคดีเด็ก ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก เพราะกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังมิได้กำหนดมาตรการและการติดตามการในการปฏิบัติข้อตกลง ฉะนั้น กรณีผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติการใกล้เคียง หรือตามข้อตกลงต้องดำเนินคดีอาญาต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดเบื้องต้นของการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชน ทฤษฎีที่ใช้เข้าในการไกล่เกลี่ย หลักการ วิธีการไกล่เกลี่ย ขั้นตอนกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของกฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งสองประเทศ ให้ความสำคัญในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดและนำเอากระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในทุกขั้นตอนของการแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เพื่อให้สอดคล้องกลับหลักการของสากลที่ว่า “เด็กและเยาวชนกระทำความผิด ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด เด็กและเยาวชนต้องได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ศาสนา ตลอดจนเคารพสิทธิมนุษยชนในศักดิ์ศรี และคุณค่าของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ขั้นตอนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ขั้นตอนก่อนการจับกุมหรือขั้นตอนการพิจารณาคดีอาญาเด็กและเยาวชน”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก สร้างกลไกในการติดตามผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งรัฐภาคีต้องเสนอ รายงานต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในรัฐภาคีจะได้รับการแก้ไข และการคุ้มครองสิทธิเด็กให้มีประสิทธิภาพ และการแก้ไขฟื้นฟู ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคม หลักการ การแก้ไขฟื้นฟู เป็นหลักการที่สอดคล้องข้อแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนหรือข้อแนะนำของกรุงรียาดที่รายละเอียดกำหนดไว้ ข้อ 2.4.3 บทที่ 2

มาตรการของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมคดีอาญาเด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง กำหนดไว้ว่า “บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรืออายุต่ำกว่านี้ ซึ่งไม่ให้ยินยอมให้ถูกลิดรอนเสรีภาพ ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย”

ข้อแนะนำว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา ได้กำหนดไว้ว่า “จะไม่มีเด็กคนใดผู้ซึ่งอายุต่ำกว่าเกณฑ์อายุความรับผิดชอบทางอาญา”

นอกจากการค้นคว้าหลักการ การแก้ไขคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสากลแล้ว ยังได้ค้นคว้าการแก้ไขคดีอาญาเด็กและเยาวชนของประเทศที่นำใช้ระบบกฎหมาย common law และ ระบบกฎหมาย civil law เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้มีประสิทธิภาพ และให้มีประสิทธิผล เพื่อนำเอาบทเรียนของหลาย ๆ ประเทศไปปรับใช้ในการไกล่เกลี่ยของประเทศ

ภายหลังราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้าเป็นภาคีกระบวนกรยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของทั้งสองประเทศ เพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชน เพราะว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรอันล้ำค่าและทั้งเป็นอนาคตของประเทศ อย่างไรก็ตาม สำหรับการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เริ่มจากหมู่บ้าน (ชุมชน) ห้องกรยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก เช่น หลักการที่สำคัญในการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดต้องเป็นการกระทำที่มีลักษณะเบาบางที่มีความเสียหายเล็กน้อยมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และต้องมีหลักฐานหนักแน่น ด้วยความยินยอมของคู่กรณี นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนต้องรับรู้การกระทำผิดของตน และคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนต้องวางตัวเป็นกลาง

ส่วนการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในกระบวนกรไกล่เกลี่ยนั้นยังมิได้รับการคุ้มครองเด็กและเยาวชนเต็มที่ เพราะการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังขาดการเข้าร่วมของกลุ่มวิชาชีพ เช่น การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กระดับหมู่บ้านบางท้องถิ่นยังไม่มีแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และให้เจ้าพนักงานของรัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านมีเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนชาวบ้าน ตัวแทนสหพันธ์ผู้หญิง และผู้อาวุโสภายในหมู่บ้าน ฉะนั้น จึงเป็นปัญหาการคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กและเยาวชนกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนกรไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทุกขั้นตอนของกระบวนกรไกล่เกลี่ยต้องให้กลุ่มวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เช่น ทางด้านการแพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ และให้เจ้าพนักงานของรัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านและทุกขั้นตอนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนควรเปิดกว้างให้กลุ่มวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนกรไกล่เกลี่ยเพื่อคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนในกระบวนกรไกล่เกลี่ย โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ห่างไกลควรได้ปรับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง

คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีใช้นักกฎหมาย หรือไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ เป็นเพียงประชาชนภายในหมู่บ้านเท่านั้นประชาชนภายในบ้านเป็นผู้เลือก และรับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ) คณะหน่วยไกล่เกลี่ยต้องเป็นคนกลาง เป็นเพียง

ผู้เสนอทางออกให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเท่านั้นไม่มีอำนาจตัดสิน เพราะการตกลงทุกปัญหาของผู้เสียหาย กับผู้กระทำความผิดขึ้นกับคู่กรณีเอง ดังนั้น จึงเป็นปัญหาของการไม่เชี่ยวชาญของคณะไกล่เกลี่ยคดี เด็กระดับหมู่บ้านบางท้องถิ่นการไกล่เกลี่ยยังขาดผู้เชี่ยวชาญ และยังยึดถือตามจารีตประเพณีเดิม การรับรู้กฎหมายของประชาชนยังจำกัดและการบัญญัติกฎหมายไม่ชัดเจน หรือยังคลุมเครือ เนื่องจาก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศกำลังพัฒนาบางท้องถิ่นคณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดี เด็กระดับหมู่บ้านยังมีความรู้จำกัด เพื่อแก้ไขปัญหาคควรให้มีการฝึกอบรมผู้ไกล่เกลี่ย โดยเฉพาะต้อง ขึ้นทะเบียนผู้ที่มีสิทธิทำการไกล่เกลี่ย และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านวิชาเฉพาะวิชาการทางด้าน กฎหมายเข้ามีส่วนร่วมในหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านที่ห่างไกล

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ปี 2006 การประสานงานหน่วยไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแต่ ละชั้นกฎหมายยังมีได้กำหนดไว้ชัดเจน กฎหมายกำหนดเพียงขั้นตอนการไกล่เกลี่ยเป็นชั้น ๆ โดยไม่ได้ กำหนดให้หน่วยไกล่เกลี่ยแต่ละหน่วยประสานงานกัน ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดตกลงไม่ได้ เจ้าหน้าที่รัฐไม่มีบทบาทใดๆ เป็นเรื่องที่คุณกรณีจะนำเรื่องไปสู่หน่วยไกล่เกลี่ยในชั้นที่สูงกว่าเอง

การดำเนินการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดของสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวจึงเป็นปัญหาการประสานงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะไกล่เกลี่ยแต่ละชั้นเป็นผู้ กำหนดการไกล่เกลี่ยและอาจจะเชิญตำรวจ พนักงานคุมประพฤติ เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้ แต่ ต้องมีผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดเข้าร่วม อย่างไรก็ตาม คณะไกล่เกลี่ยต้องแจ้งความคืบหน้าแก่ผู้ ประสานงานไปยังทนายความทราบตามแบบรายงานการไกล่เกลี่ย และเมื่อผู้ประสานงานได้รับแจ้ง แล้วจะประสานงานไปยังทนายความ พนักงานอัยการ ผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด เพื่อแก้ไข ปัญหาการประสานงานของกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กและเยาวชนนั้น คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็ก และเยาวชนแต่ละชั้นต้องประสานงานกันเมื่อไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จให้มีหน้าที่รายงานและทำเรื่องไป หน่วยงานที่สูงกว่า

สำหรับมาตรการและการติดตามการปฏิบัติข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิด กฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมิได้กำหนดละเอียด ไม่ชัดเจน และเพื่อแก้ไข ปัญหาการปฏิบัติข้อตกลงตามการไกล่เกลี่ยของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหาย คณะไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน ห้องการยุติธรรม เทศบาล (อำเภอ) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก หน่วยงานอัยการคดีเด็ก ศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก ต้องกำหนดให้มีผู้ติดตาม อย่างไรก็ตาม การติดตามการตกลงระหว่างเด็กและเยาวชนกระทำความผิดกับผู้เสียหายไว้ในกฎหมายของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิด และติดตามข้อตกลง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการบัญญัติกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบาง มาตราขัดกัน เช่น กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี 2006 มาตรา 56 ได้กำหนดว่า “กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกลเกลี้ยไม่สำเร็จ คู่กรณีมีสิทธิฟ้องต่อศาล” ส่วนมาตรา 58 ได้กำหนดว่า “หน่วยงาน สืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกลเกลี้ยอยู่ในความรับผิดชอบของตน ภายใน 30 วัน กรณีห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไกลเกลี้ยไม่สำเร็จ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ ผู้เขียนเห็นว่า การไกลเกลี้ยคดีอาญาเด็กและ เยาวชนกระทำความผิด เมื่อหน่วยไกลเกลี้ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน ไม่ว่าจะรับคำเสนอจากคู่กรณี หรือ สำนวนส่งมาจากหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก และหน่วยงานอัยการคดีเด็กควรเป็นไปตามการ ดำเนินคดีอาญาทั่วไป เช่น หน่วยไกลเกลี้ยคดีได้ระดับหมู่บ้านไกลเกลี้ยไม่สำเร็จก็ส่งสำนวนการไกล เกลี้ยให้หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกลเกลี้ย กรณีไกลเกลี้ยไม่สำเร็จหน่วยงานสืบสวนสอบสวน คดีเด็กส่งสำนวนคดีเด็กให้อัยการไกลเกลี้ย กรณีอัยการไกลเกลี้ยไม่สำเร็จพิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาลเด็ก หรือคณะศาลเด็ก

หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กรับคำร้องจากผู้เสียหาย สรุปรูปและส่งคดีเด็กและเยาวชน กระทำความผิดไปยังหน่วยไกลเกลี้ยคดีได้ระดับหมู่บ้านเพื่อแก้ไข ถ้าเห็นว่าเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี อย่างไรก็ตาม หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กต้องไกลเกลี้ยคดี เด็กและเยาวชนให้สำเร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องหรือแจ้งความของผู้เสียหาย

กรณีคณะไกลเกลี้ยผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดสามารถยุติข้อพิพาทประนีประนอม ถือว่า คดีอาญาระงับ กรณีไม่สามารถไกลเกลี้ยได้ก็ทำการสืบสวนสอบสวนเด็กและเยาวชนส่งให้อัยการ เพื่อ พิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาล

หน่วยงานอัยการเด็ก พิจารณาส่งคดีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดให้หน่วยไกลเกลี้ยคดี ได้ระดับหมู่บ้านและแก้ไขคดีด้วยวิธีการไกลเกลี้ย ถ้าไม่สำเร็จจึงพิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาล เพื่อดำเนินคดีอาญาต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าบทวิทยานิพนธ์การไกลเกลี้ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำผิดใน กฎหมายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พบว่าปัญหาในกระบวนการ ไกลเกลี้ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำผิด ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ กล่าวคือ

1. เสนอให้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก เช่น คณะไกลเกลี้ยคดีได้ระดับหมู่บ้านไม่สำเร็จ ส่งให้หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็ก ทำการไกลเกลี้ย กรณีหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีเด็กไกลเกลี้ยไม่สำเร็จ ทำการสืบสวนสอบสวนเด็ก

และเยาวชนกระทำผิดส่งสำนวนคดีให้อัยการไกล่เกลี่ย กรณีอัยการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จก็พิจารณาสั่งฟ้องชั้นศาลเด็กหรือคณะศาลเด็ก

2. ให้กลุ่มสาขาวิชาชีพมีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในทุกขั้นตอน เช่น ทางด้านการแพทย์ นักจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ทนายความ และให้เจ้าพนักงานของรัฐเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน โดยเฉพาะท้องถิ่นที่ห่างไกลควรได้ปรับใช้กฎหมายอย่างทั่วถึง

3. ให้คณะหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กทุกชั้นมีการแจ้งสิทธิต่อผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด

4. ให้มีการฝึกอบรมผู้ไกล่เกลี่ยโดยเฉพาะบุคคลที่มีสิทธิทำการไกล่เกลี่ยต้องขึ้นทะเบียน และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ผ่านวิชาเฉพาะด้าน เข้ามามีส่วนรวมในการไกล่เกลี่ยคดีได้ระดับหมู่บ้าน

5. ให้มีการประสานงานของกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดแต่ ละชั้นต้องประสานงานกัน เมื่อไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จให้มีหน้าที่รายงาน และทำเรื่องไปหน่วยงานที่สูงกว่า

บรรณานุกรม

หนังสือ

- คณิต ฌ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ครั้งที่ 8 วิญญูชน, 2555.
- คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด.2555จตุรณี ต้นตยาคม. คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและคดีส่วนแพ่ง เกี่ยวกับผู้เยาว์ในศาลคดีเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร:พิมพ์บริษัทประยูรวงศ์, 1090.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549.
- ณรงค์ ใจหาญ. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการ ศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด, 2555.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพัฒนาศักดิ์สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ประมวลกฎหมายอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 31. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2556.
- ปกป้อง ศรีสนิท. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่องกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553.
- _____. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญาสำนักงานวิชาการ สำนักอัยการสูงสุด, 2555.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและกฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็ก. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- ประกาศน์ อวยชัย. บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517.

สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. ประมวลวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน, 2555.

ความสำคัญของการวิเคราะห์ทางจิตของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และการคุมประพฤติ หลังจากการพิพากษา. ปทุมธานี: คู่มือผู้พิพากษาสมทบศาลจังหวัด ปทุมธานี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว, 2542.

สุวิช ปนุดติกร. กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับการดำเนินคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว ผลงานส่วนบุคคลนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555.

สุธินี รัตนวราท. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน Law on Juvenile Delinquency la 213. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: หจก กิ่งจันทร์การพิมพ์, 2531.

สง่า ลินะสนิต. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในศาลยุติธรรม.เสนอ สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2553.

สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง. สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา. รายงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในคดีอาญาของประชาชน the Participation of the layperson in Criminal Cases. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา. สำนักงานวิชาการสำนักอัยการสูง, 2551.

สัมลิต บัวสีสะหวัด. กฎหมายโบราณลาว. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครหลวงเวียงจันทน์, 1995.

อัจฉริยา ชูตินันทน์. กฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551.

วิทยานิพนธ์

บุญตา ส.ผาบมีชัย. “กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยและ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

ไพบูลย์ บุญปรัตน์. “ทัศนะของพนักงานสอบสวนต่อการใกล้เคียงข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน
ศึกษาเฉพาะกองบังคับการตำรวจนครบาล7.” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ลลิตา ปนุตติกร. “กระบวนการยุติธรรมเชิงสนามฉันทน์ในชั้นก่อนฟ้อง ศึกษาในชั้นการสั่งคดีของ
พนักงานอัยการ.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

ลัดตะนา อินทพล. “งานหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม
ทางอาญา ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทย-ลาว.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

อุภัยวัน ชัยยะวง. “การคุ้มครองสิทธิเด็กกรณีตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง
กฎหมายประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” วิทยานิพนธ์
นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

เอกสารอื่น ๆ

กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1990

กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม
ค.ศ. 2012

กฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2001

กฎหมายอาญาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2005

กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีเด็กสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2013

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ค.ศ. 2006

กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม
ค.ศ. 2012

กฎหมายว่าด้วยข้อผูกพันในสัญญาและข้อผูกพันนอกสัญญาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2008

กระทรวงยุติธรรม. “โครงการทดลองศาลยุติธรรมเด็ก โดยได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรช่วยเหลือ
เด็กอังกฤษ หนังสือสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมงานยุติธรรมเด็ก,” 2001.

_____ . โครงการงานยุติธรรมเด็กโดยการสนับสนุนจากองค์กรช่วยเหลือเด็กอังกฤษ. เนื่อ

- ในสำคัญของกฎหมายสากลเกี่ยวกับงานยุติธรรมเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, 2002.
- _____ . กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม. หนังสือเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2010.
- _____ . กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม. คู่มือเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน, 2010.
- _____ . องค์การอัยการประชาชนสูงสุด. ศาลฎีกา. กระทรวงป้องกันความสงบ. แผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาวิสัยทัศน์แห่งกฎหมายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว Masterplan on in the lao P.D.R. toward the year, 2020.
- _____ . องค์การอัยการ. ศาล. มหาวิทยาลัยแห่งชาติ. คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์กับองค์การ JICA ประเทศญี่ปุ่น. โครงสร้างการดำเนินคดีอาญาอยู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2013.
- เกต เกียรติศักดิ์. จอมคำ บุษผาลีวัน. คณะเรียบเรียงและปรับปรุงหลักสูตรกระทรวงยุติธรรม หนังสือเรียนกฎหมายขั้นต้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็กแก้ไขเพิ่มเติม, 2012.
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 1997
- ข้อตกลงของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2005
- ข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีว่าด้วยการกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2009
- คำสั่งของนายกรัฐมนตรี ค.ศ. 1976
- คำแนะนำของประธานศาลประชาชนสูงสุดเกี่ยวกับ การดำเนินคดีของคณะศาลเด็กของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค.ศ. 2009
- ประมวลกฎหมายอาญาราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2499
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนครอบครัวและวิธีพิจารณาเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
- ร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.....
- รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
- รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2003
- ร่างคำริ้วว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 ค.ศ. 2014

หนังสือแบบเรียนสำหรับกฎหมายขั้นต้น. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมรากฐานแก้ไขเพิ่มเติม, 2012.

สัมภาษณ์

กิลิน ศรีพันธุ์งาม. อดีตรองอัยการสูงสุด อดีตรัฐมนตรีช่วยกระทรวงยุติธรรม ปัจจุบัน
ดำรงตำแหน่งรองกรรมการกฎหมายสภาแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว ทั้งเป็นสมาชิกแห่งชาติลาว, วันที่ 2 มิถุนายน 2015

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

www2.djop.moj.th/media/k2/attachments/l10020001.pdf กฎอันเป็นพื้นฐานขั้นต่ำของ
สหประชาชาติว่าด้วยการบริหารยุติธรรมเกี่ยวแก่คดีเด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง
(United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile
Justice: the Beijing Rules) รับรองโดยสมัชชาใหญ่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 1985

www.elib.coj.th/Ebook/data/36-06-002.pdf ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการ
การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อเสนอแนะของกรุงริยาด (United Nations
Guidelines for the Prevention of Juvenile Justice Delinquency: the Riyadh
Guidelines) การประชุมครั้งที่ 68 วันที่ 14 ธันวาคม 1990

www.ecpat.net/sites/default/files/Child%20protection%20Policy-CSO-.pdf.

www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_e_20120821094823.pdf.

www.kamlangjai.or.th/upload/ebook/file_attach/d-b5ea9736b6a0b6f8a54f9f27c6e08c3e.pdf

BOOKS

Convention on the Rights of Child Adopted and opened for signature, ratification
and accession by General Assembly resolution 44/25 of 20 November 1989

United Nations Economic and Social Council resolution 1997/30 of 1 July 1997

Unicef International Child Development Centre. (Juvenile Justice) Innocenti Digest 3
January 1998

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 สันติภาพเอกราชประชาธิปไตยเอกภาพพัฒนาการ

กระทรวงยุติธรรม
 กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม

เลขที่ 362/กย.กคย.
 นครหลวงเวียงจันทน์. ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2015

สถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐานบ้านปลอดคดี ทั่วประเทศ ปี 2014 -2015

ล/ด	ชื่อจังหวัด	จ/น อำเภอ	จ/น กลุ่มบ้าน	จ/นบ้าน	จ/นปลอดคดีประกาศปีที่ผ่านมา		ยังรักษาไว้	ลบบ้างบ้าน ปลอดคดี	จ/นบ้านปลอดสร้าง เฉพาะ ปี 2015		รวมบ้าน ปลอดคดี	หมายเหตุ
					สร้างผ่านมา	ตามมูลเชื้อ			สร้าง ปี 2015	ตามมูลเชื้อ		
1	นครหลวง เวียงจันทน์	9	39	481	394	-	374	20	21	-	395	
2	ผังสาลี	7	63	522	257	-	255	2	35	-	290	
3	บ่อแก้ว	5	45	255	140	-	140	-	24	-	164	
4	หลวงน้ำธา	5	47	365	195	-	193	2	28	-	221	
5	อุดมชัย	7	58	469	267	24	267	-	16	-	283	
6	หัวพัน	10	91	718	391	-	391	-	37	-	428	
7	เชียงขวาง	7	47	481	335	-	324	11	12	-	336	
8	หลวงพระบาง	12	107	752	559	-	502	57	20	-	522	
9	ชัยยะบูลี	11	39	430	387	109	366	21	11	223	377	
10	เวียงจันทน์	11	53	434	306	38	306	-	22	-	328	
11	ชัยสมบูน	5	14	96	60	25	56	4	4	1	60	
12	บอลิคำชัย	7	24	296	268	-	141	127	4	-	145	

13	คำม่วน	10	79	582	539	-	534	5	36	-	570	
14	สวรรณเขต	15	166	1.009	537	41	510	27	148	23	658	
15	จำปาศัก	10	66	643	555	151	552	3	58	18	610	
16	สารวัน	8	54	582	157	-	157	-	28	-	185	
17	เซกอง	4	20	200	111	1	111	-	30	-	141	
18	อัตปือ	5	7	146	88	-	86	2	12	-	98	
	รวม	148	1.019	8.461	5.546	389	5.265	281	546	265	5.811	

สถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐานครัวเรือนปลอดภัยทั่วประเทศ ปี 2014 -2015

ล/ต	ชื่อจังหวัด	จ/น อำเภอ	จ/น กลุ่มบ้าน	จ/น บ้าน	จ/นครอบครัว ทั่วจังหวัด	จ/นปลอดภัยประกาศปีผ่านมา		ยังรักษาไว้	ลบล้างบ้าน ปลอดภัย	จ/นบ้านปลอดภัย เฉพาะปี 2015		รวมบ้าน ปลอดภัย	หมายเหตุ
						สร้างทางการ	ตามมูลเชื้อ			สร้าง ปี 2015	ตามมูลเชื้อ		
1	นครหลวง เวียงจันทน์	9	39	481	148.648	120.610	-	119.957	653	8.996	-	128.953	
2	ผังสาลี	7	63	522	36.530	17.505	-	17.505	-	2.597	-	20.102	
3	บ่อแก้ว	5	45	255	31.898	17.084	-	17.084	-	5.011	-	22.095	
4	หลวงน้ำธา	5	47	365	36.420	19.034	-	19.034	-	3.619	-	22.653	
5	อุดมชัย	7	58	469	56.693	36.876	2.043	36.876	-	2.536	-	39.412	
6	หัวพัน	10	91	718	49.893	25.453	-	25.453	-	2.098	-	27.551	
7	เชียงขวาง	7	47	481	44.719	27.979	-	27.292	687	1.002	-	28.294	
8	หลวงพระ บาง	12	107	752	77.712	51.416	-	51.416	-	1.578	-	52.994	

9	ชัยยะบุลี	11	39	430	73.662	68.796	298	67.872	924	1.860	298	69.732	
10	เวียงจันทน์	11	53	434	79.489	51.482	3.246	51.482	-	51.482	-	56.012	
11	ชัยสมบูน	5	14	96	12.322	7.113	-	7.113	-	663	-	7.776	
12	บอลิคำชัย	7	24	296	46.742	37.648	-	22.121	15.527	1.247	-	23.368	
13	คำม่วน	10	79	582	76.717	69.026	-	69.026	88	4.711	-	73.737	
14	สวรรณเขต	15	166	1.009	158.180	62.342	-	61.812	530	16.438	500	78.250	
15	จำปาศักดิ์	10	66	643	164.004	74.776	14.421	73.005	1.771	4.228	1.323	77.233	
16	सारวัน	8	54	582	75.099	18.989	-	18.989	-	3.682	-	22.671	
17	เขกอง	4	20	200	19.749	11.993	97	11.993	-	4.413	-	16.406	
18	อัจตปือ	5	7	146	25.892	20.736	-	20.629	107	1.551	-	22.180	
	รวม	148	1.019	8.461	1.214.368	728.946	20.105	718.659	20.287	70.760	2.121	789.419	

สถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐาน หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งขึ้นบ้านทั่วประเทศ ปี 2014 - 2015

ล/ด	ชื่อจังหวัด	จ/น อำเภอ	จ/น กลุ่มบ้าน	จ/นบ้าน	จ/นหน่วยใกล้เคียงข้อขัดระดับ หมู่บ้านทั้งหมด			จ/นหน่วยใกล้เคียงที่ได้รับการปรับปรุง และฝึกอบรม			จ/นหน่วยใกล้เคียงที่จะสืบต่อ ปรับปรุงและฝึกอบรม		หมายเหตุ
					สร้าง ผ่านมา	สร้างปี	รวม	ผ่านมา	ในปี	รวม	สืบต่อ ปรับปรุง	สืบต่อ ฝึกอบรม	
1	นครหลวง เวียงจันทน์	9	39	481	481	-	481	299	250	549	187	358	
2	ผังสาลี	7	63	522	522	-	522	330	27	357	205	205	
3	บ่อแก้ว	5	45	255	255	-	255	184	71	255	30	39	
4	หลวงน้ำธา	5	47	365	272	68	340	138	62	200	93	52	

5	อุดมชัย	7	58	469	330	139	469	369	92	456	105	105	
6	หัวพัน	10	91	718	718	-	718	718	-	718	187	187	
7	เชียงขวาง	7	47	481	481	-	481	417	142	559	198	198	
8	หลวงพระ บาง	12	107	752	752	-	752	610	148	758	87	87	
9	ชัยยะบูลี	11	39	430	430	-	430	430	-	430	96	334	
10	เวียงจันทน์	11	53	434	434	-	434	156	166	322	278	268	
11	ชัยสมบุน	5	14	96	96	-	96	20	76	96	6	85	
12	บอลิคำชัย	7	24	296	296	-	296	190	106	296	81	84	
13	คำม่วน	10	79	582	582	-	582	-	-	-	186	190	
14	สวรรณเขต	15	166	1.009	1.009	-	1.009	279	161	458	-	-	
15	จำปาศักดิ์	10	66	643	516	127	643	279	286	565	287	279	
16	สาร์วัน	8	54	582	582	-	582	315	69	384	160	160	
17	เซกอง	4	20	200	154	-	154	41	49	90	70	44	
18	อัตตะปือ	5	7	146	146	-	126	96	69	165	75	75	
	รวม	148	1.019	8.461	8.056	334	8.390	4.884	1.774	6.658	2.331	2.719	

สถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐาน การแก้ไขข้อขัดแย้งทั่วประเทศ ปี 2014 -2015

ส/ด	ชื่อจังหวัด	จ/น อำเภอ	จ/นกลุ่ม บ้าน	จ/น บ้าน	จ/นข้อขัดแย้งทั้งหมด			แก้ไขและไกล่เกลี่ยสำเร็จ			แก้ไขและไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ			ส่งภาคส่วนอื่น			หมายเหตุ
					อาญา	แพ่ง	รวม	อาญา	แพ่ง	รวม	อาญา	แพ่ง	รวม	อาญา	แพ่ง	รวม	
1	นครหลวง เวียงจันทน์	9	39	481	494	1.635	2.129	401	1.441	1.842	50	118	168	48	71	119	

2	ฝั่งสาลี	7	63	522	3	12	15	1	10	11	1	2	3	1	-	1	
3	บ่อแก้ว	5	45	255	3	18	21	3	9	12	-	4	4	-	5	5	
4	หลวงน้ำธา	5	47	365	43	145	197	14	101	115	9	21	30	18	34	52	
5	อุดมชัย	7	58	469	79	116	195	67	115	182	4	1	5	8	-	8	
6	หัวพัน	10	91	718	15	47	62	9	30	39	2	6	8	5	10	15	
7	เชียงขวาง	7	47	481	48	98	146	16	48	64	14	6	20	18	44	62	
8	หลวงพระ บาง	12	107	752	10	21	31	5	19	24	1	-	1	3	3	6	
9	ชัยยะบูลี	11	39	430	81	362	443	60	324	384	2	27	29	19	11	30	
10	เวียงจันทน์	11	53	434	16	130	146	16	108	124	-	15	15	-	7	7	
11	ชัยสมบูน	5	14	96	20	41	59	11	36	47	-	-	-	9	3	12	
12	บอลิคำชัย	7	24	296	38	106	144	26	78	104	7	23	30	5	5	10	
13	คำม่วน	10	79	582	66	72	138	57	62	119	9	10	19	-	-		
14	สทวรรณเขต	15	166	1.009	46	150	196	27	96	122	11	51	62	8	4	12	
15	จำปาศักดิ์	10	66	643	113	417	530	87	355	442	3	27	30	26	32	58	
16	สารวัน	8	54	582	3	17	20	3	17	20	-	-	-	-	-	-	
17	เซกอง	4	20	200	4	10	14	2	7	9	1	2	3	1	1	2	
18	อัตตะปือ	5	7	146	58	200	258	47	190	237	7	7	14	5	2	7	
	รวม	148	1.019	8.461	1.140	3.606	4.744	852	3.046	3.987	121	320	441	174	232	406	

สังรวมสถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐาน โฆษณากฎหมายและการจัดตั้งหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน ทั่วประเทศ ปี 2014 - 2015

ล/ด	ชื่อจังหวัด	จ/นบ้าน	โฆษณากฎหมาย						สร้างตั้งหน่วยไกล่เกลี่ยและฝึกอบรม				หมายเหตุ
			อยู่กลุ่มบ้านและสถานที่ต่าง ๆ			สถานที่ศึกษาและโรงเรียน			สร้างตั้งหน่วยไกล่เกลี่ย		ฝึกอบรม		
			จ/นครั้ง	ผู้เข้าร่วม	หญิง	จ/นครั้ง	ผู้เข้าร่วม	หญิง	สำเร็จ	ไม่สำเร็จ	สำเร็จ	ไม่สำเร็จ	
1	นครหลวง เวียงจันทน์	481	168	19.848	8.264	46	17.194	5.721	393	88	271	210	
2	ผังสาลี	522	15	2.011	736	6	1.972	964	522	-	330	205	
3	บ่อแก้ว	255	-	-	-	25	6.761	3.816	255	-	58	55	
4	หลวงน้ำธา	365	75	7.784	3.464	9	2.400	1.079	74	89	57	93	
5	อุดมชัย	469	6	214	113	12	5.244	2.394	348	150	322	150	
6	หัวพัน	718	39	4.108	1.821	31	8.233	3.565	-	-	-	-	
7	เชียงขวาง	481	-	-	-	25	5.103	2.613	-	-	-	-	
8	หลวงพระบาง	752	150	23.930	7.284	23	5.011	2.154	752	-	752	-	
9	ชัยยะบูลี	430	370	55.791	25.416	61	20.337	10.790	37	-	27	4	
10	เวียงจันทน์	434	109	14.787	6.712	24	6.730	2.158	434	-	166	268	
11	ชัยสมบูน	96	51	7.205	3.571	26	3.521	1.234	83	13	83	13	
12	บอลิคำชัย	296	73	8.993	3.716	15	3.546	1.811	296	-	56	240	
13	คำม่วน	582	159	18.506	7.844	74	10.528	6.065	-	-	-	-	
14	สวรรณเขต	1.009	410	58.123	20.249	18	23.888	7.594	-	-	-	-	
15	จำปาศักดิ์	643	158	13.516	5.184	54	17.280	7.671	332	88	202	37	
16	สารวัน	582	42	4.034	2.181	24	1.889	1.742	-	-	-	-	
17	เซกอง	200	66	23.137	3.401	6	2.035	992	154	46	60	94	

18	อัสดีปือ	146	36	1.918	842	54	9.851	4.932	-	-	-	-	
	รวม	8.461	1.927	263.905	100.798	533	151.523	67.295	3.680	474	2.384	1.369	

สถิติกระบวนการยุติธรรมรากฐาน จุดเปิดเรียน และผู้เข้าเรียนกฎหมายชั้นต้น ทั่วประเทศ ปี 2014 - 2015

ล/ด	ชื่อจังหวัด	จ/น อำเภอ	จ/น กลุ่มบ้าน	จ/นบ้าน เข้าเรียน	จุดเปิด เรียน	จ/นผู้เข้าเรียนทั้งหมด		พลเมือง	ป.ก.ส	องค์การ ปกครอง บ้าน	นักธุรกิจ	ประชาชน	นักเรียน และ นักศึกษา	หมายเหตุ
						รวม	หญิง							
1	นครหลวง เวียงจันทน์	9	10	60	3	131	55	42	12	75	-	-	-	
2	ผังสาลี	7	11	36	3	145	35	39	37	69	-	-	-	
3	บ่อแก้ว	5	3	17	3	120	12	9	23	75	-	13	-	
4	หลวงน้ำธา	5	3	26	3	134	9	1	46	15	-	72	-	
5	อุดมชัย	7	3	31	3	110	9	11	17	21	-	61	-	
6	หลวงพระบาง	10	5	386	4	289	71	97	87	97	-	8	-	
7	หัวพัน	7	5	46	3	135	16	12	22	101	-	-	-	
8	เชียงขวาง	12	4	46	4	154	26	13	24	104	-	13	-	
9	ชัยยะบูลี	11	17	149	12	525	125	96	88	331	-	3	7	
10	เวียงจันทน์	11	3	11	2	92	20	11	4	77	-	-	-	
11	ชัยสมบุญ	5	14	96	2	71	12	-	-	-	-	-	-	
12	บอลิคำชัย	7	24	-	4	204	67	113	41	48	-	2	-	
13	คำม่วน	10	5	51	5	298	37	45	79	97	-	69	8	
14	สวรรณเขต	15	3	30	3	155	37	30	19	98	2	3	-	พระ3องค์

15	จำปาสัก	10	20	-	3	152	23	58	-	94	-	-	-	
16	สาร์วัน	8	54	61	3	91	19	25	6	56	-	4	-	
17	เซกอง	4	3	19	3	127	8	-	24	88	-	15	-	
18	อัตตะปือ	5	7	11	3	129	42	18	17	38	1	43	12	
	รวม	148	194	1.076	66	3.062	623	620	546	1.484	3	306	20	พระ3องค์

สังรวมสถิติการกระทำผิดเด็กทั่วประเทศ ปี 2014 -2015

ล/ด	ชื่อจังหวัด	จ/นเด็กทั้งหมด	จ/นเด็กกระทำผิด	หญิง	จ/นข้อกล่าวหา	แก้ไขสำเร็จ	แก้ไขไม่สำเร็จ	ส่งไปภาคส่วนอื่น	หมายเหตุ
1	นครหลวงเวียงจันทน์	1.450	25	6	2	25	-	-	
2	ผังสาลี	-	-	-	-	-	-	-	
3	บ่อแก้ว	73.702	1	-	1	1	-	-	
4	หลวงน้ำธา	-	-	-	-	-	-	-	
5	อุดมชัย	-	21	-	3	21	-	-	
6	หัวพัน	-	4	-	3	4	-	-	
7	เชียงขวาง	-	27	8	5	-	-	-	
8	หลวงพระบาง	155.112	2	-	2	2	-	-	
9	ชัยยะบูลี	90.361	93	9	10	85	7	1	
10	เวียงจันทน์	60.908	-	-	-	-	-	-	
11	ชัยสมบูน	-	15	2	7	10	2	3	
12	บอลิคำชัย	11.146	23	1	17	8	12	3	
13	คำม่วน	12.310	17	1	15	16	1	-	
14	สทวรรณเขต	265.397	41	6	41	34	5	2	

15	จำปาศักดิ์	39.673	125	17	18	55	40	30	
16	สาร์วัน	95.946	-	-	-	-	-	-	
17	เซกอง	26.448	10	-	10	10	-	-	
18	อัตตะปือ	16.255	18	-	16	14	2	2	
	รวม	848.708	422	50	150	285	69	41	

หมายเหตุ: จ/น หมายถึงจำนวน (แปลภาษาลาว)

ล/ด หมายถึงระดับ (แปลภาษาลาว)

ส.ป.ป.ลาว หมายถึงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (แปลภาษาลาว)

ป.ก.ส หมายถึงตำรวจบ้าน (แปลภาษาลาว)

ก.ย หมายถึงกระทรวงยุติธรรม (แปลภาษาลาว)

ก.ค.ย หมายถึงกรมคุ้มครองระบบยุติธรรม (แปลภาษาลาว)

วันที่ 17 กันยายน 2015 กระบวนการยุติธรรมรากฐานและเวียกสามสร้างของ ส.ป.ป.ลาว ปี 2014 -2015

หัวหน้ากรมคุ้มครองระบบยุติธรรม

บุญ ส.ผาพมีชัย

หัวหน้าแผนกคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมท้องถิ่น

มนิวัน พะลามิชัย

ผู้สังรวม

สอน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
สันติภาพเอกราชประชาธิปไตยเอกภาพพัฒนาการ

สภาแห่งชาติ

เลขที่ 05/สพช

นครหลวงเวียงจันทน์. ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2006

กฎหมายว่าด้วยปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

ภาคที่ I

บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา 1 จุดประสงค์

กฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์กำหนดหลักการ ระเบียบการ และมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การติดตามตรวจการจัดตั้งปฏิบัติ การปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ ของเด็กบรรดาเผ่า รวมทั้งมาตรการต่อผู้กระทำผิดต่อเด็ก แนะนำให้เด็กมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ และมั่นคง มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพ และกลายเป็นผู้สืบทอดที่ดีของชาติ

มาตรา 2 การอธิบายคำศัพท์

คำศัพท์ต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในกฎหมายฉบับนี้ มีความหมาย ดังนี้

1. เด็ก หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์
2. เด็กที่ต้องการปกป้องเป็นพิเศษ หมายถึง เด็กกำพร้า กำน้อย เด็กที่ถูกประณาม เด็กที่ถูกประหาร หรือที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่จาก บิดา มารดา ในการเลี้ยงดู เด็กที่ถูกทำร้ายร่างกาย เด็กที่ทารุณทางเพศ เด็กที่กลายเป็นโสเภณี ตกเป็นเหยื่อ ของการค้ามนุษย์ เด็กที่ทำงานอยู่ในสภาพที่เป็นอันตรายร้ายแรง ต่อชีวิต สุขภาพ หรือถูกขูดรีดแรงงาน เด็กอพยพ เด็กที่ติดยาเสพติด เด็กที่ได้ผลกระทบ จากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอดส์ไอวีและเด็กที่เป็นผู้เสียหายในกระบวนการดำเนินคดี
3. เด็กพิการ หมายถึงเด็กที่ไม่มีความสมบูรณ์ ทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือมั่นคง ซึ่งสร้างความทรมาณ และส่งผลสะท้อนต่อการเติบโต และการพัฒนาของเด็ก การพิการดังกล่าว อาจเกิดขึ้น ในเวลาเกิดและหลังการเกิด
4. เด็กที่ถูกประณาม หมายถึงเด็กที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู ศึกษาอบรม ส่งเสริม สนอง เงินใจที่จำเป็นในการพัฒนาของเด็กจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เช่น ด้านสุขภาพ โภชนาการ ที่ไม่เพียงพอ และถูกหลอกลอนมาย ด้านที่อยู่อาศัยที่ไม่ปลอดภัย ด้านการศึกษาการพัฒนาทางด้าน จิตใจ บนพื้นฐานเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

5. เด็กที่ถูกละทิ้ง หมายถึงเด็กที่ถูกปล่อยปละจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองในการคุ้มครองดูแลและเลี้ยงดู
6. เด็กกำพร้า หมายถึงเด็กที่บิดา มารดาได้เสียชีวิต
7. เด็กกำพอย หมายถึงเด็กที่บิดา มารดาเสียชีวิตทั้งหมด
8. เด็กที่ถูกทำร้ายร่างกาย หมายถึงเด็กที่ถูกทารุณ ทรมารจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้อื่นๆ
9. เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ หมายถึงเด็กที่ถูกข่มขืนกระทำชำเรา หรือถูกทำอนาจาร
10. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี หมายถึง เด็กที่เป็นโรคเอดส์ ติดเชื้อเอชไอวี เด็กที่เป็นกำพร้า กำพอย ที่เนื่องมาจากเชื้อเอชไอวี หรือเด็กที่ได้อาศัยอยู่กับสมาชิกครอบครัวที่เป็นโรคเอดส์ หรือติดเชื้อเอชไอวี
11. เด็กด้อยโอกาส หมายถึงเด็กที่ขาดเงื่อนไขอันจำเป็นในการตอบสนอง หรืออำนวยความสะดวกแก่การพัฒนาความรู้ความสามารถ
12. เด็กกระทำผิด หมายถึง เด็กที่ถูกดำเนินคดีอาญาผู้ต้องหา จำเลย หรือถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดทางอาญา
13. ผู้ปกครองเด็ก หมายถึง ผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อเด็ก คือกับบิดา มารดาของเด็ก
14. นักสังคมสงเคราะห์ หมายถึงบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องของ รัฐ เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กที่ต้องการปกป้องพิเศษ
15. การทารุณกรรมเด็ก หมายถึงการทำร้ายร่างกาย ทำร้ายจิตใจของเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ การข่มขืนให้เด็กกระทำผิด หรือกระทำในสิ่งที่มีผลสะท้อนต่อร่างกาย หรือจิตใจของเด็ก
16. การปกป้องเด็ก หมายถึงการเคลื่อนไหวของบุคคลหรือการจัดตั้งแนวทางเพื่อรับประกันให้เด็กมีชีวิตและเติบโตใหญ่ ได้รับการพัฒนาทางด้านคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ ได้รับการปกป้องทางด้านสิทธิและผลประโยชน์ สามารถเข้าร่วมการเคลื่อนไหวในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ
17. การช่วยเหลือเด็ก หมายถึงการเคลื่อนไหวของบุคคลและการจัดตั้งเพื่อกอบกู้เอาเด็กที่ตกอยู่ในภัยอันตราย ตอบสนองความต้องการของเด็ก นำส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัวและเพื่อให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคม
18. ศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด หมายถึง ศูนย์สำหรับศึกษาอบรมด้านแนวคิด และการกระทำของเด็กกรวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อเด็กกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

19. การสืบสวนสอบสวน หมายถึงการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีเด็กกระทำผิด

มาตรา 3 สิทธิ และหน้าที่ของเด็ก

เด็กทุกคน มีสิทธิพื้นฐาน ดังนี้

1. การดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย และได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกายจิตใจอย่างสมบูรณ์
2. ได้รับการจดทะเบียนการเกิด การตั้งชื่อสกุล และสัญชาติ
3. ได้รับการรับรองและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดา มารดา และไม่ถูกแยกจากบิดา มารดา

เว้นเสียแต่ในกรณีเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเด็ก

4. ได้รับการดูแลด้านสุขภาพ การพยาบาลและฟื้นฟูสุขภาพในเวลาป่วย
5. ได้รับการศึกษาเพื่อให้มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว มีวิชาชีพและมีงานทำ
6. พุด แสดงความคิดเห็น พบปะ และแลกเปลี่ยนบทเรียนที่ดีกับเด็กด้วยกัน

เช่น ร่วมกิจกรรมทางด้านสังคม ศิลปะ กีฬา และพักผ่อนที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

7. รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและระดับการพัฒนาของเด็กพร้อมทั้ง

ได้รับการปกป้องจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตรายต่อเด็ก

8. ได้รับการปกป้องจากทุกการกระทำทุรแบบที่ทารุณ ด้านร่างกาย จิตใจต่อเด็ก

10. ได้รับสิทธิอื่นๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

มาตรา 4 ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ในการตกลงทุกๆ ปัญหาที่พัวพันกับเด็ก เป็นต้นปัญหาการดูแลเลี้ยงดูเด็ก การแต่งตั้งผู้ปกครองเด็ก การเอาเด็กเป็นมาเป็นบุตรบุญธรรม การศึกษา การรักษาเด็กและการดำเนินคดีอาญาสำหรับเด็ก ต้องถือผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นปัจจัยสำคัญ

มาตรา 5 ความรับผิดชอบของเด็ก

1. เคารพ นับถือบิดา มารดา ผู้ปกครอง สมาชิกภายในครอบครัว ครูอาจารย์ ท่านผู้นำผู้สูงอายุ เคารพสิทธิของคนอื่น

2. ช่วยเหลือบิดา มารดา ครอบครัว เพื่อน ผู้สูงอายุ และคนพิการตามความสามารถ

3. ขยันเรียนอย่างน้อยให้จบชั้นประถม เคารพ และปฏิบัติระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด

4. รักษาสุขภาพ อนามัย สิ่งสาธารณะประโยชน์ และสิ่งแวดล้อม

5. เคารพ และปฏิบัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และระเบียบการต่างๆ ของรัฐ

6. ชื่อสัตย์ สุจริต รักบ้านเกิดเมืองนอน รักประเทศชาติ รักผู้มีคุณงามความดีต่อประเทศชาติ นับถือวัฒนธรรม จารีตประเพณีอันดีงามของชาติ

7. เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมบนพื้นฐานความสามารถของตน

มาตรา 6 การไม่จำแนกเด็ก

เด็กทุกคนมีความเสมอภาคในทุกด้านโดยไม่จำแนกเพศ เชื้อชาติ ชนเผ่า ภาษาความเชื่อ ศาสนา สภาพทางด้านร่างกาย สถานะทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว

มาตรา 7 การมีส่วนร่วมของเด็ก

รัฐ สังคม และครอบครัวต้องสร้างเงื่อนไขให้เด็กมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ออกความคิดเห็น เห็นต่อปัญหาที่พัวพันกับเด็ก คำเห็นเหล่านั้นต้องได้รับการพิจารณาบนพื้นฐานอายุ และความสามารถของเด็ก

มาตรา 8 ความรับผิดชอบของรัฐ

รัฐเห็นความสำคัญของเด็ก ต่อการปกป้องรักษา และพัฒนาประเทศชาติ รัฐมีความรับผิดชอบต่อวางแผนเกี่ยวกับ การงานศึกษาอบรมและก่อสร้างเด็กให้มีน้ำใจรักชาติบ้านเกิดเมืองนอน สร้างและขยายโรงเรียนสามัญ โรงเรียนวิชาชีพ สถานที่ดูแลรักษาให้เพียงพอ ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางสังคม สร้างปรับปรุงมาตรการในการปกป้องเด็กจากการขูดรีด การปล่อยปะการทารุณ และอื่นๆ

มาตรา 9 ความรับผิดชอบของสังคม

สังคม มีความรับผิดชอบประกอบส่วนสร้างและพัฒนาเด็กทางด้านร่างกายสติปัญญาเป็นต้นเข้าร่วมในการสร้างสถานที่รักษาสุขภาพ ศึกษาอ่านเขียน เคลื่อนไหวศิลปะ กีฬาและปกป้องเด็กจากสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ในสังคม

มาตรา 10 ความรับผิดชอบของบิดา มารดา ผู้ปกป้อง

บิดา มารดา ผู้ปกครองเด็ก มีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ดูแลเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตใหญ่เอาใจใส่รักษาความปลอดภัยของเด็ก สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้านปกป้องเด็กจากภัยอันตราย เช่น การใช้ความรุนแรง การฉวยโอกาส การก่อกวนขัดแย้งทุกรูปแบบ

2. รับประกันให้เด็ก ได้รับการรักษาสุขภาพขั้นพื้นฐาน

3. สนับสนุน ส่งเสริม สร้างเงื่อนไขและอำนวยความสะดวกให้เด็กได้เข้าโรงเรียนอย่างน้อย ให้จบชั้นประถม

4. ศึกษาอบรมเด็ก ให้เป็นคนดีของครอบครัว สังคมและเป็นผู้สืบทอดภารกิจของประเทศไทย
5. เป็นตัวแทนอย่างถูกต้องตามกฎหมายของเด็ก ปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็กอยู่ศาล และสถานที่อื่นๆ
6. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก
7. มีความรับผิดชอบอื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

มาตรา 11 กองทุน

เพื่อรับประกันการพัฒนา และปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก รัฐเห็นความจำเป็นต้องสร้างกองทุนขึ้น แหล่งของกองทุนได้จาก

- งบประมาณของรัฐ
- การประกอบส่วนบุคคล และการจัดตั้งในประเทศ
- การช่วยเหลือของต่างประเทศ และองค์การจัดตั้งสากล
- แหล่งอื่นๆ

การจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวของกองทุนได้กำหนดไว้ในระเบียบการเฉพาะ

มาตรา 12 การสนับสนุนร่วมมือ

รัฐส่งเสริมการร่วมมือสากล เกี่ยวกับการปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็ก ด้วยการแลกเปลี่ยนบทเรียน และข้อมูลข่าวสาร การก่อสร้างและบำรุงพนักงาน การช่วยเหลือในชาติพี่น้องและอื่นๆ

ภาคที่ II

การรักษาสุขภาพ ทะเบียนครอบครัวและการดูแลเลี้ยงดู

หมวดที่ 1

การรักษาสุขภาพ

มาตรา 13 การสนองข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ

เด็กทุกคนมีสิทธิเรียนรู้ และได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และเพียงพอจากวิทย์ และสื่อมวลชน อื่นๆ

แผนงานสาธารณสุข ศึกษา แลกเปลี่ยน ข่าว วัฒนธรรม สื่อมวลชนและการจัดตั้งต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนมีความรับผิดชอบต่อหรือประกอบส่วนในการสนองข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพให้แก่เด็กอย่างปกติ

มาตรา 14 การรักษาสุขภาพ และโภชนาการสำหรับหญิงตั้งครรภ์

รัฐ เอาใจใส่ให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับการบริการ ทางด้านสุขภาพในเวลาถือกำเนิด และหลังคลอดบุตรแล้วตามระเบียบการ เป็นต้นการกวดกาการติดตามระเบียบการเป็นต้นการติดตามตรวจเบี่ยงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อหญิงตั้งครรภ์และให้การช่วยเหลือในการคลอดบุตร

บุคคล และองค์การจัดตั้งประกอบส่วนให้ข้อมูลข่าวสารแก่หญิงตั้งครรภ์เข้าใจเกี่ยวกับการโภชนาการ เป็นต้น การกินอาหารที่มีคุณประโยชน์ และไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เพื่อให้เด็กเกิดมามีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจและมันสมอง

มาตรา 15 รักษาสุขภาพเด็กขั้นพื้นฐาน

รัฐสร้างเงื่อนไขเพื่อรับประกันให้เด็ก ได้รับการรักษา สุขภาพดังนี้

1. ได้รับการเอาใจใส่ดูแลตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ เป็นต้น
2. ได้รับการศัลยกรรม หยอดยากันพยาธิตามอายุของเด็กอย่างครบถ้วน
3. ได้รับการตอบสนองด้านโภชนาการ อย่างเพียงพอและปลอดภัยดื่ม น้ำสะอาดดำรงชีวิต

อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากมลภาวะที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

4. ได้รับการตอบสนอง จากข้อมูลข่าวสาร และศึกษาทางด้านการรักษาสุขภาพที่สอดคล้องกับระดับวัยและความเข้าใจของเด็ก
5. สามารถใช้บริการบริการรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสุขภาพ
6. ได้รับการตรวจ และติดตามสุขภาพอย่างเป็นปกติ

มาตรา 16 การติดตามและการรักษาสุขภาพของเด็ก

เด็กภายหลังเกิดมีสิทธิได้รับการตรวจสุขภาพและติดตามการเจริญเติบโต อย่างเป็นปกติ

เด็กอายุ 15 ปีแต่ยังไม่เกิน 18 ปี มีสิทธิตัดสินใจ ในการเลือกวิธี หรือสถานที่รักษาที่เหมาะสม เว้นเสียแต่เด็กนั้นหากอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ หรือไม่มีสติสมบูรณ์

เด็กพิการ เด็กที่ถูกละทิ้งเด็กครอบครัวยากในเวลาเจ็บเป็นต้องได้รับการกวด และรักษา ในสถานที่บริการรักษาแห่งต่าง ๆ โดยกองทุนสงเคราะห์ของรัฐเป็นผู้เสียให้

มาตรา 17 การรักษาเด็กที่ได้ผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี

การรักษาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี

รัฐสังคมต้องสร้างเงื่อนไขให้เด็กที่ได้รับ ผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี ได้เข้าถึง การบริการทางด้านการรักษาสุขภาพการศึกษา การดำรงชีวิตร่วมกับครอบครัวและการปกป้องเด็ก จากการจำแนกทุกรูปแบบจากชุมชนและสังคม

รัฐสร้างเงื่อนไขให้เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี ได้รับนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและการรักษาสุขภาพ ดังนี้

1. ต้องมีมาตรการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี เป็นต้นจากแม่ไปสู่ลูก
2. ให้คำปรึกษาต่อเด็กที่เป็นโรคเอดส์ และสภาพการติดเชื้อพยาธิของเด็ก ต้องรักษาเป็นความลับ
3. ให้การช่วยเหลือให้การรักษาและการรักษาสุขภาพเด็กที่ติดโรคเอดส์หรือเชื้อเอชไอวี รวมทั้งการให้ยาด้านเชื้อและยารักษาต่าง ๆ
4. สังคมและชุมชนให้การช่วยเหลือแก่เด็ก ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคเอชไอวี

มาตรา 18 ความรับผิดชอบของรัฐในการปกป้องเด็กจากอุบัติเหตุ

รัฐมีความรับผิดชอบวางระเบียบการ มาตรการ สนับสนุน ติดตามและตรวจการจัดตั้งปฏิบัติ เพื่อปกป้องเด็กจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่นำผลเสียหายต่อชีวิตหรือสุขภาพของเด็กเป็นต้นความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัยของการจราจรบนถนนและในสถานที่เลี้ยงเด็ก

หมวดที่ 2

ทะเบียนครอบครัวของเด็ก

มาตรา 19 การจดทะเบียนการเกิดของเด็ก

เด็กที่เกิดอยู่โรงพยาบาล ต้องได้รับการยืนยันจากโรงพยาบาลนั้นแล้ว ให้บิดา มารดา นำเอกสารดังกล่าวไปแจ้งต่อนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ท้องที่อยู่ หรือท้องที่ตนจดทะเบียนสามโนเพื่อจดทะเบียนการเกิดของเด็ก

เด็กที่ไม่ได้เกิดที่โรงพยาบาล ให้บิดา มารดา ไปแจ้งต่อนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ท้องที่อยู่ หรือท้องที่ตนจดทะเบียนสามโนครัวเพื่อจดทะเบียนการเกิดของเด็ก

ในกรณีที่เด็กอยู่ต่างประเทศให้บิดา มารดาไปแจ้งต่อสถานทูตแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหรือกงสุลใหญ่แห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวประจำประเทศนั้นเพื่อจดทะเบียนการเกิดเด็ก

การจดทะเบียนการเกิดของเด็กให้ดำเนินภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันเกิดเป็นต้นไป นอกจากนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนครอบครัว

มาตรา 20 ชื่อและสกุลของเด็ก

เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการตั้งชื่อและสกุลตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 31 ของกฎหมายว่าด้วยครอบครัว

มาตรา 21 สัญชาติของเด็ก

สัญชาติของเด็กให้กำหนดตามสัญชาติของบิดา มารดา ถ้าว่าบิดา มารดา หากมีสัญชาติเดียวกัน

ในกรณีที่บิดา มารดา หากมีสัญชาติต่างกันเด็กอาจจะเอาสัญชาติของบิดา มารดาก็ได้โดยปฏิบัติตามกฎหมายสัญชาติ

หมวดที่ 3

การดูแลเลี้ยงดูเด็ก

มาตรา 22 การให้ความอบอุ่นแก่เด็ก

บิดา มารดา ผู้ปกครอง สมาชิกอื่นในครอบครัว ญาติใกล้ชิด สังคมและองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความอบอุ่นแก่เด็กด้วยความใกล้ชิดสนิทสนมให้คำปรึกษาหารือ ศึกษาอบรมช่วยเหลือและอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทางร่างกายจิตใจและมันสมองของเด็ก

บิดา มารดา ที่หย่าร้างกัน ต้องรักษาสายสัมพันธ์กับลูกโดยเฉพาะเด็กที่ยังไม่ทันบรรลุนิติภาวะ

มาตรา 23 ผู้ปกครอง

เด็กที่ขาดบิดา มารดา มีสิทธิได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากผู้ปกครองที่ถูกแต่งตั้งตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 หา มาตรา 46 กฎหมายว่าด้วยครอบครัว

มาตรา 24 บิดา มารดามีพันธะร่วมกันในการดูแลเลี้ยงดูบุตร

บิดา มารดามีพันธะร่วมกันในการดูแลเลี้ยงดูบุตรโดยไม่ขึ้นกับสภาพการเป็นสามีภรรยา ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 35 ของกฎหมายว่าด้วยครอบครัว

บิดา มารดาหรือผู้ปกครองเด็กต้องสนับสนุนและส่งเสริมเงื่อนไขที่ดีให้แก่เด็กเพื่อให้เด็ก มีสุขภาพแข็งแรงมีการพัฒนาและมีอนาคตที่ดี ถ้าว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ประสบปัญหาในการเลี้ยงดูเด็กและไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ก็สามารถขอคำปรึกษาและการช่วยเหลือจากองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 25 ความรับผิดชอบของรัฐในการเลี้ยงดูเด็ก

รัฐรับผิดชอบดูแลเลี้ยงดูเด็กซึ่งบิดา มารดา ละทิ้งด้วยการสร้างและขยายศูนย์เด็กกำพร้า โรงเรียนกึ่งนอนและอื่น ๆ

หมวดที่ III
การพัฒนาเด็ก
หมวดที่ 1
การศึกษาสำหรับเด็ก

มาตรา 26 การส่งเสริมการศึกษาให้แก่เด็ก

รัฐมีนโยบายส่งเสริมและสร้างเงื่อนไขให้เด็กได้รับการศึกษาด้วยการขยายโรงเรียนสามัญศึกษา อาชีวศึกษา วิชาชีพ ศูนย์ฝึกฝีมือแรงงานทางภาครัฐและเอกชน สนับสนุนครูหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถคุณสมบัติ พรสวรรค์ ให้เด็กเป็นผู้สืบทอดภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

บิดา มารดา ผู้ปกครองเด็ก และการจัดตั้งสังคมมีพันธะส่งเสริมและสร้างเงื่อนไขให้เด็กได้เข้าโรงเรียนและแก้ไขอุปสรรคขัดขวางเด็กในการได้รับการศึกษา

มาตรา 27 โรงเรียนเพื่อนเด็ก

รัฐมีนโยบายสร้างโรงเรียนเด็กซึ่งเป็นที่ยอมรับและดึงดูดเด็กให้สนใจการร่ำเรียนโรงเรียนเพื่อนเด็กเป็นสถานที่สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่การร่ำเรียนศึกษาค้นคว้าสำหรับเด็ก ได้รับการเอาใจใส่ปรึกษาหารือช่วยเหลือจากครู มีความสามัคคีระหว่งนักเรียนด้วยกันปกป้องเด็กจากการใช้ความรุนแรงเด็กปราศจากการจำแนก หรือการลำเอียงและการทำงาน หรือใช้แรงงานเกินขอบเขต

มาตรา 28 การส่งเสริมเด็กที่มีพรสวรรค์

รัฐ สังคมและครอบครัวต้องส่งเสริมเด็กที่มีพรสวรรค์ ด้วยการสร้างเงื่อนไขอันสะดวกให้เด็กได้ความสามารถทางด้านพรสวรรค์ของตนอย่างสมบูรณ์ไปเคียงคู่กับการศึกษาทั่วไป

มาตรา 29 การศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

รัฐ มีนโยบายกับการเรียนโดยไม่คิดค่าให้การช่วยเหลือทางด้านวัตถุที่จำเป็นและยกเว้นค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ให้แก่เด็กที่ด้อยโอกาสเด็กที่อยู่เขตห่างไกลและเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน การศึกษาสำหรับเด็กดังกล่าวอย่างน้อยให้เรียนจบชั้นประถมและฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา 30 การศึกษาสำหรับเด็กพิการ

เด็กพิการ มีสิทธิได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพโดยปราศจากการจำแนกโดยผ่านนโยบายการศึกษาสำหรับหมดทุกคน

รัฐ ส่งเสริมและสร้างเงื่อนไขให้เด็กพิการได้รับการศึกษาและให้ภาครัฐ องค์กรจัดตั้งสังคม องค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ ช่วยเหลือการศึกษาสำหรับเด็กพิการ

มาตรา 31 การศึกษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือเชื้อเอชไอวี

รัฐสร้างเงื่อนไขการศึกษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ หรือเชื้อเอชไอวี ให้ได้รับการศึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยไม่จำแนก

ห้ามเปิดเผยการเป็นโรคเอดส์ หรือการติดเชื้อเอชไอวีของเด็ก

หมวดที่ 2

การมีส่วนร่วมของเด็ก

มาตรา 32 การมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ

เด็กทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจและมั่นคง เช่น กิจกรรมทางด้านการศึกษาวัยฉกรรจ์ สังคม ศิลปะ วรรณคดี กีฬาการเล่นต่างของเด็กอยู่ในชุมชน

โรงเรียนองค์การปกครองท้องถิ่น มีความรับผิดชอบในการวางแผนและจัดตั้งสถานที่สำหรับกิจกรรมที่กำหนดไว้ในวรรคบนนี้

มาตรา 33 การมีส่วนร่วมของเด็กในการประดิษฐ์สร้าง

รัฐ มีนโยบายส่งเสริมเด็กทุกคนให้มีการประดิษฐ์สร้าง ด้วยการแสดงผลงานการประดิษฐ์สร้างสิ่งต่าง ๆ ของตนที่เป็นประโยชน์และเป็นแบบอย่างอันดีให้แก่เด็กผู้อื่นเสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในสังคมในการแสดงความสามารถของตนออกด้วยรูปการต่าง ๆ

มาตรา 34 การมีส่วนร่วมของเด็กในการตกลงปัญหา

เด็กทุกคน มีสิทธิค้นคว้าประกอบความเห็นในการตกลงปัญหาต่าง ๆ ที่ยกขึ้นมาพิจารณาเป็นต้นปัญหาที่พัวพันกับอนาคตและชะตากรรมของตน บุคคล และการจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่การประกอบความเห็นดังกล่าวบนพื้นฐานตามอายุ และความสามารถของเด็กในการจำแนกความถูกผิด

หมวดที่ IV

การปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

หมวดที่ 1

ความรับผิดชอบของรัฐในการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

มาตรา 35 นโยบายเกี่ยวกับการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

รัฐ มีนโยบายสกัดกั้นและต้านการทารุณ การขูดรีดเด็ก ด้วยการออกมาตรการปกป้องและช่วยเหลือเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการทารุณ หรือการขูดรีด โดยมอบให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นหน่วยงานหลัก โดยประสานสมทบกับภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข ศึกษา ยุติธรรม การต่างประเทศ ป้องกันความสงบ องค์การอัยการ องค์การจัดตั้งมหาชนและองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมวางระเบียบการ และการออกคำแนะนำเกี่ยวกับการปกป้องและช่วยเหลือเด็กตั้งคณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็กเพื่อจัดตั้งปฏิบัติรวม ทั้งติดตามตรวจ สนับสนุนการจัดตั้งปฏิบัติดังกล่าว

มาตรา 36 สิทธิและหน้าที่คณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

คณะกรรมการปกป้อง และช่วยเหลือเด็ก มีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

1. รับการรายงาน เสาะหา และนำใช้มาตรการอันรีบด่วน เพื่อปกป้องและช่วยเหลือเด็กที่ตกอยู่ในความเสี่ยงและเด็กที่ต้องการ การปกป้องพิเศษ
2. สร้างเงื่อนไข และให้การช่วยเหลือ แก่ครอบครัวของเด็กที่ต้องการ การปกป้องพิเศษ และครอบครัวที่มีเด็กตกอยู่ในสภาพความเสี่ยงเพื่อให้ครอบครัวสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างถูกต้อง
3. แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบอย่างเป็นปกติ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเด็กของบรรดาศูนย์หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง
4. เก็บสถิติเกี่ยวกับเด็กที่ต้องการปกป้องพิเศษและเด็กที่ตกอยู่ในความเสี่ยงในขอบเขตความรับผิดชอบของตน สรุปสังรวมจัดตั้งปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อรายงานให้หน่วยงานทราบอย่างเป็นปกติ

มาตรา 37 นโยบายเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวเข้มแข็ง

รัฐ ส่งเสริมให้ครอบครัวสร้างความเข้มแข็งด้วยตนเอง และมีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียว ให้การช่วยเหลือแก่บิดา มารดา ให้ใส่ใจดูแลเลี้ยงดูและศึกษาอบรมบุตร กำหนดครอบครัว และเด็กที่มีความอ่อนแอหรืออยู่ในความเสี่ยงสูงเพื่อปกป้องและช่วยเหลือ

การสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง มีเนื้อใน ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือแก่บิดา มารดา เพื่อสร้างความสามารถให้ใส่ใจดูแลเลี้ยงดู และศึกษาอบรมเด็กตอบสนองความอยู่ดีกินดีและผลประโยชน์สูงสุดของบุตรของครอบครัวสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว
2. สกัดกั้น ผลกระทบจากภายนอกต่อครอบครัวและเด็กให้คำแนะนำปรึกษาหารือ และการช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่ครอบครัวและเด็กที่มีปัญหา
3. สร้างความรู้ของมวลชน เกี่ยวกับภัยอันตรายและผลสะท้อนอันไม่ดีของการทารุณ และฆาตกรรมเด็ก

หมวดที่ 2

การปกป้องและช่วยเหลือเด็กที่ต้องการ การปกป้องพิเศษ

มาตรา 38 การรายงาน

เพื่อกำหนดสภาพการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนของเด็กและในสังคมเสาะหาสาเหตุที่ทำให้เด็กตกเป็นบุคคลที่ต้องการ การปกป้องพิเศษอย่างทั่วถึงนั้น ต้องสร้างองค์กรปกป้องเด็กอย่างกว้างขวางภายใต้การชี้นำของคณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

องค์กรดังกล่าวมีหน้าที่ ดังนี้

- ติดตามเฝ้าดูเด็กที่ขาดความเอาใจใส่ดูแลเลี้ยงดู หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ
- เก็บข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับเด็กที่ต้องการการปกป้องพิเศษแล้วรายงานให้คณะกรรมการ

ปกป้องและช่วยเหลือเด็กอย่างเป็นปกติ

- ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กที่ต้องการ การปกป้องพิเศษ
- อำนวยความสะดวก และประสานสมทบกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับงานปกป้อง

และช่วยเหลือเด็ก

นอกจากนี้ บุคคลและการจัดตั้งหากได้รู้ได้เห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะทำให้มีการปกป้องพิเศษ หรือเด็กที่ต้องการ การปกป้องพิเศษนั้น ต้องแจ้ง หรือรายงาน เหตุการณ์ให้คณะกรรมการปกป้อง และช่วยเหลือเด็กโดยด่วน หรือให้องค์การสืบสวนสอบสวน ถ้าหากเห็นว่าเป็นการกระทำผิดทางอาญา

มาตรา 40 มาตรการปกป้องรีบด่วน

เมื่อได้พบเห็น หรือรับรายงานว่ามีเด็กที่ต้องการปกป้องพิเศษเพื่อนำเอาเด็กออกจากภัยอันตรายนั้นคณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็กต้องนำใช้มาตรการปกป้องรีบด่วน ดังนี้

1. ตรวจสอบสถานที่ ที่สงสัยว่ามีเด็กที่ต้องการปกป้องพิเศษ
2. เอาเด็กออกจากการคุ้มครองของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองแล้วนำเด็กไปไว้ในสถานที่ปลอดภัยชั่วคราว หรือศูนย์ต้อนรับเด็ก ถ้าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นมีปัญหา
3. ในกรณีที่เอาเด็กมาจากสถานที่อื่นต้องมอบเด็กให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองดูแล เว้นเสียแต่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั้นมีปัญหา

มาตรา 41 ขั้นตอนการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

โดยอิงใส่เงื่อนไขสภาพแวดล้อมของเด็กแต่ละคนคณะกรรมการปกป้อง และช่วยเหลือเด็ก ต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. เอาเข้าสู่ศูนย์รับต้อนเด็ก

2. ให้คำปรึกษา รักษาสุขภาพ ศึกษาเล่าเรียน ฝึกอบรมวิชาชีพ และให้บริการอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อช่วยฟื้นฟูสุขภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจของเด็กให้ความสามารถกลับเข้าสู่สังคมคืนใหม่
3. ตามหาบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กและส่งเด็กคืนให้แก่ครอบครัว
4. ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเด็กให้ปฏิบัติเอาใจใส่เลี้ยงดู และศึกษาอบรมลูกให้ดีช่วยเหลือให้มีความสามารถในการช่วยเหลือทางการเงินและอื่น ๆ ที่จำเป็น
5. ติดตามที่อยู่ประจำของเด็ก เพื่อตรวจคุณภาพของการดูแลเลี้ยงดูเด็กของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

มาตรา 42 ทางเลือกสำหรับการดูแลเลี้ยงดูเด็ก

การดูแลเลี้ยงดูเด็กมีหลายทางเลือก การพิจารณาเกี่ยวกับการนำใช้ทางเลือกนั้น ต้องอิงใส่เงื่อนไข ดังนี้

1. ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก ต้องถือเป็นปัจจัย ต้นตอ ในการพิจารณา
2. ผู้ปกครองที่ถูกแต่งตั้ง ต้องมาจากสมาชิกภายในครอบครัว หรือญาติใกล้ชิด ที่อยู่ใกล้กับเด็ก เว้นเสียแต่หากขัดกับผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก
3. ความจำเป็นในการปกป้องรักษาวัฒนธรรม ภาษา ศาสนาและเชื้อชาติของเด็ก
4. การคุ้มครองเด็กอยู่สถานที่ดูแลเลี้ยงดูเด็ก เช่น ศูนย์เด็กกำพร้า โรงเรียนกึ่งนอนหรือสถาบันอื่นๆ ต้องถือเป็นทางเลือกสุดท้าย
5. ความเห็นของเด็กต้องได้รับการพิจารณาบนพื้นฐานระดับอายุและความสามารถของเด็กในการจำแนกความถูกผิด
6. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือเชื้อเอชไอวี ต้องได้รับการดูแลเลี้ยงดูจากครอบครัวไม่ควรแยกเด็กออกจากเด็กคนอื่นและสังคม

มาตรา 43 การติดตามตรวจคืนทางเลือก

คณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก องค์การปกป้องบ้านต้องติดตาม และตรวจคืนการปฏิบัติทางเลือกที่กำหนดไว้ในมาตรา 42 ของกฎหมายฉบับนี้ เพื่อรับประกันให้เด็กได้รับการปฏิบัติให้เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างเต็มส่วน ได้รับการดูแลเลี้ยงดูและปกป้องอย่างเพียงพอ

ศูนย์หรือสถานที่อื่น ที่รับเด็กเอามาดูแลเลี้ยงดูต้องติดตาม ตรวจการปฏิบัติหน้าที่ของตนอยู่เสนอเพื่อรับประกันให้เด็กกลับคืนสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ 3

การสัมภาษณ์เด็กที่เป็ผู้ถูกเคราะห์ร้ายและเป็นพยาน

มาตรา 44 สิทธิของเด็กที่เป็ผู้ถูกเคราะห์ร้ายและเป็นพยาน

สิทธิของเด็กที่เป็ผู้ถูกเคราะห์ร้ายและเป็นพยานในการดำเนินคดีอาญามีสิทธิ ดังนี้

1. ได้รับการเคารพทางด้านเกียรติศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์
2. ออกความเห็น ซึ่งต้องได้รับการพิจารณาบนพื้นฐานระดับอายุและความสามารถของเด็กในการจำแนกความผิด
3. ได้รับการช่วยเหลือจาก บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ปกป้องทางกฎหมายในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี เพื่อปกป้องสิทธิและประโยชน์ของเด็ก
4. ได้รับการรักษาความลับ
5. ได้รับการปกป้องจากการบังคับ ช่มชู้ หรืออันตรายทุกรูปแบบรวมทั้งสมาชิกครอบครัวของตน
6. ได้รับสิทธิอื่นๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา

มาตรา 45 การสัมภาษณ์

คดีที่มีเด็กเป็ผู้ถูกเคราะห์ร้าย หรือเป็นพยานเป็เจ้าหน้าที่ขององค์การสืบสวนสอบสวน และองค์การอัยการที่ได้ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะเป็ผู้สัมภาษณ์โดยประสานสมทบกับนักสังคมสงเคราะห์

ในการสัมภาษณ์ องค์การสืบสวนสอบสวน และองค์การอัยการต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. มีวิธีการที่นิ่มนวลและเป็นมิตรต่อเด็กที่เป็ผู้ถูกเคราะห์ร้ายหรือเป็นพยาน
2. ให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ปกป้องเข้าร่วมกับเด็กทุกครั้งในเวลาสัมภาษณ์
3. ให้มีห้องสัมภาษณ์เฉพาะ โดยปราศจากการรบกวน
4. ถามเด็กด้วยคำพูดที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับอายุและความสามารถของเด็กในการจำแนกความผิด
5. มีวิธีการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เด็กมีการติดต่อสื่อสารกับผู้กล่าวหาหรือจำเลย ในระยะเวลา ที่สัมภาษณ์

หมวดที่ 4

การสกัดกั้นและการบำบัดฟื้นฟูเด็กสารเสพติด

มาตรา 46 การสกัดกั้นการติดสารเสพติด

รัฐมีนโยบายวางระเบียบกฎหมายสกัดกั้นการติดสารเสพติด เช่น ยาเสพติด เหล้า เบียร์ หรือสิ่งมีเมาอื่น ๆ และสนับสนุนให้สังคมและครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมในการสกัดกั้นดังกล่าว พร้อมกันนั้นก็มีการศึกษาอบรม ยกกระดับความรู้เกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติด

มาตรา 47 การบำบัด ฟื้นฟู เด็กติดสารเสพติด

รัฐ มีนโยบาย สร้างเงื่อนไข ฟื้นฟูและจัดตั้งรักษาบำบัดฟื้นฟู และศึกษาอบรมเด็ก ติดยาเสพติดไปเคียงคู่กับการฝึกวิชาชีพโดยสนับสนุนให้มีการเข้าร่วมของกิจกรรมชุมชน โรงเรียนและ ครอบครัว

การรักษาเด็กติดสารเสพติดอยู่โรงพยาบาล หรือศูนย์บำบัดฟื้นฟูนั้นให้ถือว่าเป็นทางเลือก สุดท้ายและไม่ให้เกินกำหนดเวลาที่จำเป็นในการบำบัดและฟื้นฟู

การรับเด็กติดสารเสพติด เข้าในศูนย์บำบัดฟื้นฟู ต้องปฏิบัติตามระเบียบการอย่างเข้มงวด โดยได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการปกป้องและช่วยเหลือเด็ก

หมวดที่ 5

ข้อห้าม

มาตรา 48 ข้อห้ามสำหรับเด็ก

ข้อห้ามสำหรับเด็ก ดังนี้

- การเสพยาเสพติด การดื่มเหล้า เบียร์ การสูบบุหรี่และสิ่งเสพติดอื่นๆ
- การบริการอยู่ห้องบันเทิง บ้านพัก โรงแรม ร้านกินดื่ม
- การใช้บริการอยู่ห้องบันเทิง บ้านพัก โรงแรม ร้านกินดื่ม ในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น เพื่อเสพยาเสพติด ดื่มสิ่งมีเมา
- การมั่วสุมสิ่งลามก อนาจาร ต่างๆ
- การเล่นเกมนอกหลักสูตรการเรียน การสอน ในเวลาเข้าโรงเรียน
- การเล่นการพนันทุกประเภท
- การพกพาอาวุธหรือวัตถุระเบิดทุกชนิด
- ข้อห้ามอื่น ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย

มาตรา 49 ข้อห้ามสำหรับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น

ข้อห้ามสำหรับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ดังนี้

- การขัดขวาง ไม่ให้เด็กไปรักษา ศึกษาร่ำเรียน หรือประกอบส่วนเข้าในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาร่างกาย จิตใจ มั่นสมอง ความรู้และความสามารถของเด็ก
- การทำร้ายร่างกายของเด็กและการทำทารุณต่อเด็ก
- การประพฤติที่เป็นแบบอย่างอันไม่ดีแก่เด็ก
- การใช้ให้เด็กไปซื้อ โฆษณาสิ่งเสพติด สิ่งมีนเมา
- การอนุญาตให้เด็กเข้าไปใช้บริการ และบริการในห้องบันเทิง บ้านพัก โรงแรมและสถานการพำนั
- การอนุญาตให้เด็กเที่ยวสถานบริการประเภท เหล้า เบียร์ หรือเครื่องดื่มที่มีสิ่งมีนเมา
- การให้เด็กเข้ามั่วสุมสิ่งลามกและอนาจาร
- การติดตั้งป้ายโฆษณาเหล้า เบียร์ บุหรี่หรือสิ่งมีนเมาอื่น ๆ อยู่ใกล้โรงเรียนหรือเขตชุมชนของเด็ก
- ข้อห้ามอื่นๆ ที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย

ภาคที่ V

การแก้ไขเด็กที่มีปัญหา

หมวดที่ 1

เด็กกระทำผิดกฎหมาย

มาตรา 50 เด็กอายุไม่ถึงเกษียนอายุทางอาญา

เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีในเวลากระทำผิดจะไม่ถึงว่าเป็นผู้กระทำผิดทางอาญาตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 กฎหมายอาญาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

มาตรา 51 สิทธิของเด็กกระทำผิดกฎหมาย

การกระทำผิดคดีอาญาเด็กที่เป็นผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลย มีสิทธิ ดังนี้

1. ได้รับการพิจารณาออกกระบวนการยุติธรรมที่กรณีการกระทำนั้น หากไม่เป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง
2. ได้รับทราบข้อกล่าวหาและสิทธิในการต่อสู้คดี
3. ได้รับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมายจากทนายความ หรือผู้ปกป้องที่ถูกต้องตามกฎหมายและบิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญา
4. ได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมโดยไม่มีการข่มขู่ บังคับและไม่ให้ใช้คำพูดที่หยาบคายในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

5. ได้รับการปกป้องและคุ้มครองความปลอดภัยจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
6. ได้รับการปกป้องทางด้านการรักษาความลับในการดำเนินคดี เช่น เกี่ยวกับประวัติ และข้อมูลส่วนตัว
7. ได้รับสิทธิอื่น ๆ ตามกฎหมาย

หมวดที่ 2

การแก้ไขคดีเด็กโดยไม่ส่งให้ศาลตัดสิน

มาตรา 52 การกระทำผิดของเด็กที่ไม่ส่งให้ศาลตัดสิน

การกระทำผิดของเด็กที่ไม่ส่งให้ศาลตัดสิน เป็นการกระทำผิดในสถานลหุโทษ และโทษานุโทษ ที่ไม่เป็นอันตรายร้ายแรง ซึ่งกฎหมายบัญญัติโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

มาตรา 53 องค์การที่มีสิทธิแก้ไข

องค์การที่มีสิทธิแก้ไขคดีอาญาของเด็กที่ไม่ส่งให้ศาลตัดสิน ดังนี้

1. หน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้าน
2. ห้องการยุติธรรมของเมือง เทศบาล (อำเภอ)
3. องค์การสืบสวนสอบสวน
4. องค์การอัยการ

กรณีที่ยังไม่ได้สร้างตั้งหน่วยใกล้เคียงคดีเด็กระดับหมู่บ้านให้หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านรับผิดชอบ

มาตรา 54 วิธีการแก้ไขโดยไม่ส่งให้ศาล

การแก้ไขคดีเด็กโดยไม่ส่งให้ศาลตัดสิน สามารถนำใช้วิธี ดังนี้

1. ตักเตือนอบรมเด็กที่กระทำผิด
2. ให้เด็กไปขอโทษผู้เสียหายด้วยวิธีการอันเหมาะสม
3. ใกล้เคียงระหว่างเด็กกระทำผิดและผู้เสียหาย
4. ชดใช้ค่าเสียหายอันเนื่องมาจากการทำความผิดของเด็กโดยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
5. ทำงานบริการสังคมตามความสามารถ และความเหมาะสมกับอายุของเด็ก

หมวดที่ 3 การไกล่เกลี่ยคดีเด็ก

มาตรา 55 สิทธิ และหน้าที่ของหน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน

กรณีที่ไม่ส่งคดีเด็กให้ศาลตัดสิน หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

1. ตักเตือน อบรมเด็กที่กระทำผิด
2. ไกล่เกลี่ยคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
3. ไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กกระทำผิดตามที่ได้บัญญัติในกฎหมายฉบับนี้
4. ติดตาม และผลักดันการชดใช้ค่าเสียหาย
5. สอดส่องดูแลเด็กกระทำผิดรวมทั้งเด็กที่ปฏิบัติโทษแล้ว

มาตรา 56 สิทธิและหน้าที่ของห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ในการไกล่เกลี่ยคดีเด็ก

ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) มีสิทธิและหน้าที่ในการอบรมประนีประนอมข้อพิพาทและไกล่เกลี่ยคดีเด็กที่ส่งมาจากหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน เนื่องจากหน่วยไกล่เกลี่ยดังกล่าวไม่สามารถไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งตามมาตรา 55 ของกฎหมายฉบับนี้และให้ปฏิบัติตามที่ได้บัญญัติไว้มาตรา 79 และมาตรา 80 ของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่ง ในกรณีไม่สามารถตกลงให้คู่กรณีฟ้องต่อศาล

มาตรา 57 หลักการของการไกล่เกลี่ยคดีเด็ก

การไกล่เกลี่ยคดีเด็กต้องปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

1. ต้องมีหลักฐานหนักแน่นและเด็กกระทำผิดต้องรับรู้ต่อการกระทำของตน
2. ต้องมีการเข้าร่วมของเด็กกระทำผิด บิดา มารดา หรือผู้ปกครองทุกครั้ง
3. กระบวนการไกล่เกลี่ยต้องวางตัวเป็นกลางมีท่าทีที่นุ่มนวลและคำนึงถึงผลประโยชน์ของเด็ก

หมวดที่ 4 การสืบสวนสอบสวนเด็ก

มาตรา 58 สิทธิและหน้าที่ขององค์การสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีเด็ก

การสืบสวนสอบสวนเด็กดำเนินโดยองค์การสืบสวนสอบสวนเด็กเฉพาะในการดำเนินอาญาเด็กกระทำผิด องค์การสืบสวนสอบสวนนอกจากจะต้องปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

1. สรุปล และส่งคดีเด็กไปให้หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขถ้าหากเห็นว่าเป็นการกระทำผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 52 ของกฎหมายฉบับนี้

2. ไกล่เกลี่ยคดีอยู่ในความรับผิดชอบของตนในชั้นสอบสวน ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับ คำร้องจากคู่กรณีคดีที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยอยู่ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) กรณีที่เจ้าหน้าที่สอบสวนไม่สามารถไกล่เกลี่ยก็สืบสวนสอบสวนเด็กกระทำผิด สรุปรคดีส่งให้อัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้อง
3. สืบสวนสอบถามและสรุปรคดีเด็กเพื่อส่งให้อัยการประชาชนพิจารณาสั่งฟ้องในกรณีที่ กฎหมายบัญญัติโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไป
4. ติดตาม ตรวจสอบ แนะนำและคุ้มครองบัญชีเด็กที่เป็นผู้ถูกกล่าวหาและนักโทษที่อยู่ในความ รับผิดชอบของตน

มาตรา 59 หลักการสืบสวนสอบสวนเด็ก

ในการดำเนินคดีอาญาต่อเด็กองค์การสืบสวนสอบสวนใช้มาตรการสืบสวนสอบสวนตาม ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาและปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

1. การสืบสวนสอบสวนเด็กกระทำผิดต้องทำอย่างนั้นนวลและเหมาะสมกับเด็กโดยคำนึงถึง อายุ และความสามารถของเด็กในการแยกแยะความถูกผิด
2. บิดา มารดาหรือผู้ปกครองอื่นต้องเข้าร่วมการสืบสวนสอบสวนทุกขั้นตอน ในการสืบสวนสอบสวนการเอาคำให้การเด็กกระทำผิด บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้ปกป้อง ไม่มีสิทธิให้การแทนเด็กแต่มีสิทธิเสนอปัญหาที่ตนเห็นว่าไม่เหมาะสม
3. การเอาคำให้การของเด็กต้องดำเนินในห้องเฉพาะด้วยพิธีเปิดเผยโดยปราศจากการบังคับ หรือข่มขู่เด็ก หลีกเลี่ยงวาจาที่เป็นการกระทบถึงเกียรติศักดิ์ศรีและจิตใจของเด็ก
4. การสืบสวนสอบสวนเด็กแต่ละครั้งต้องใช้เวลาไม่เกิน 90 นาที
5. การสืบสวนสอบสวนในคดีเด็กต้องทำให้แล้ว ภายใน 30 วันตามการเห็นดีของอัยการ

หมวดที่ 5

การนำใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัย

มาตรา 60 มาตรการเพื่อความปลอดภัย

มาตรการเพื่อความปลอดภัยต่อเด็ก หมายถึงมาตรการทั่วไปตามที่ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 59 ของกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา ดังนี้

1. การพาตัว
2. การควบคุมตัว
3. การจับตัว
4. การกักตัวเด็กชั่วคราว
5. การปล่อยตัวชั่วคราว

มาตรา 61 การพาตัว

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน อัยการหรือศาลได้ออกหมายเรียกตัวเด็กมาศาลถึง 3 ครั้งแต่เด็กไม่ไปตามหมายเรียกโดยไม่มีเหตุผลเด็กก็จะถูกพาตัวพร้อมด้วยบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

มาตรา 62 การกักตัวเด็ก

กรณีมีความจำเป็นเด็กจะถูกกักตัวไม่เกิน 48 ชั่วโมงถ้าหากว่าการกระทำผิดของเด็กนั้นหากเป็นอันตราร้ายแรงซึ่งกฎหมายกำหนดโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไป ต้องมีหลักฐานหนักแน่น

กรณีจำเป็นต้องได้ควบคุมตัวเด็ก เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. ต้องแจ้งให้เด็กทราบเกี่ยวกับเหตุผลของการถูกควบคุมตัวและแนะนำให้เด็กรู้สิทธิของตนตามกฎหมาย
2. แจ้งให้บิดา มารดา ผู้ปกครองของเด็กทราบโดยทันทีภายหลังได้ควบคุมตัวเด็กแล้ว
3. ห้ามใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบการข่มขู่ด้วยอาวุธ หรือด้วยวัตถุอื่นใช้คำพูดที่หยาบคายดูถูกเด็ก
4. ต้องนำส่งเด็กไปพบแพทย์ เพื่อตรวจสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กอย่างละเอียดผลของการตรวจต้องเก็บไว้เป็นความลับ เว้นแต่จะมีคำสั่งจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น
5. ต้องรับประกันความปลอดภัยแก่เด็กในขณะที่อยู่ในสถานที่ควบคุมตัว
6. ต้องเอาเด็กที่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ควบคุมเด็กเฉพาะและแยกจากเพศที่ต่างกัน

มาตรา 63 การจับตัวเด็ก

การจับตัวเด็กต้องมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรจากอัยการ หรือศาลเด็ก เว้นแต่กรณีการกระทำผิด ซึ่งหน้าหรือริบตัวและการกระทำความผิดที่ร้ายแรง

อัยการ หรือศาลเด็กจะออกคำสั่งจับตัวเด็กในกรณีเป็นมาตรการทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น โดยต้องมีเงื่อนไขครบถ้วน ดังนี้

1. เป็นการกระทำความผิดที่ ครอบคลุมสร้างความรับผิดชอบทางอาญา
2. เด็กที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญาร้ายแรง และกฎหมายกำหนดโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไป
3. มีเหตุผลที่เชื่อได้ว่าเด็กอาจหลบหนีทำลายหลักฐาน หรือจะไปกระทำความผิดใหม่ไปทำร้ายผู้เสียหาย พยานหรือถูกผู้อื่นทำร้าย

การจับตัวเด็กนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา 62 ของกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 64 การกักขังพรางเด็ก

การกักขังพรางเด็ก ต้องมีเหตุผล และเงื่อนไข ดังนี้

1. ต้องคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรจากอัยการหรือศาลเด็กและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 63 ของกฎหมายฉบับนี้

2. ต้องอนุญาตให้บิดา มารดาผู้ปกครอง ญาติใกล้ชิด เพื่อนและผู้ปกครองเข้าเยี่ยม

กำหนดเวลาของการกักขังพรางไม่เกิน 1 เดือน นับจากวันออกคำสั่งเป็นต้นไปถ้าเห็นว่ามี ความจำเป็นต้องได้สืบสวนสอบสวนอัยการหรือศาลเด็ก อาจต่อกำหนดเวลากักขังพรางออกไปอีกได้ ครั้งละ 1 เดือน แต่สูงสุดไม่เกิน 4 เดือน สำหรับการกระทำผิดในสถาน托ชานุ托ช และต้องไม่เกิน 8 เดือนการกระทำในสถานครุ托ช

มาตรา 65 การปล่อยตัวพรางเด็ก

การปล่อยตัวพรางเด็กจากการกักขังพรางถือเป็นบุริมสิทธิในกระบวนการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะเมื่อเงื่อนไขของการกักขังพรางหากได้ตกไปการปล่อยตัวพรางหมายถึงการดำเนินตาม คำร้องขอของบิดา มารดา ผู้ปกป้อง หรือญาติใกล้ชิด หรือโดยหน้าที่ของอัยการหรือศาลเด็ก

ในการปล่อยตัวพรางตามคำร้องขอของบิดา มารดาผู้ปกครองหรือญาติใกล้ชิดนั้น เจ้าหน้าที่ สืบสวนสอบสวนต้องให้คำเห็นต่อคำร้องขอปล่อยตัวพรางเด็ก ภายใน 24 ชั่วโมง ภายหลังจากที่ได้รับ คำร้องเป็นต้นไป แล้วส่งคำร้องดังกล่าว พร้อมด้วยคำเห็นของตนไปให้อัยการหรือศาลเด็กพิจารณา ภายใน 24 ชั่วโมง ถ้าอัยการหรือศาลเด็กเห็นดีให้ปล่อยตัวพรางเด็ก เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนก็ต้อง ปล่อยตัวพรางเด็กโดยทันที

เด็กที่ถูกปล่อยตัวพรางต้องถูกติดตามจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือญาติใกล้ชิด ที่ได้ตกลงประกันตัวเด็ก

สำหรับการกระทำผิดในสถานครุ托ชจะไม่มี การปล่อยตัวพราง

หมวดที่ 6

การดำเนินคดีเด็กขององค์การอัยการ

มาตรา 66 สิทธิและหน้าที่ขององค์การอัยการในการดำเนินคดีเด็ก

ในการดำเนินคดีอาญาเด็กกระทำผิดของอัยการนอกจากที่ต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ตามที่ได้บัญญัติไว้กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีสิทธิ และหน้าที่ ดังนี้

1. วางมาตรการ ในขอบเขตสิทธิอำนาจของตน เพื่อปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์ของเด็ก
2. พิจารณาส่งคดีเด็กให้หน่วยไกล่เกลี่ยคดีเด็กระดับหมู่บ้านเป็นผู้แก้ไข
3. ไกล่เกลี่ยคดีเด็กกระทำผิดอยู่ชั้นของตนด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย ถ้าไม่สำเร็จจึงสั่งฟ้อง

ชั้นศาล

4. การพิจารณาออกคำสั่งจับตัว กักขังพราง ในกรณี que เห็นว่ามีความจำเป็น และการกระทำผิดที่กฎหมายบัญญัติโทษจำคุก 3 ปีขึ้นไป

5. พิจารณาออกคำสั่งปล่อยตัวพราง เพื่อรับประกันสิทธิ และหน้าที่ของต่นอัยการสูงสุด อาจจะสร้างตั้งหน่วยงานดำเนินคดีเด็กเฉพาะ

มาตรา 67 กำหนดเวลาในการดำเนินคดีเด็กในชั้นของอัยการ

อัยการต้องพิจารณาลงคำเห็นคดีที่ได้รับจากองค์การสืบสวนสอบสวน ภายใน 10 วัน นับจากวันที่ได้รับสำนวนคดีเป็นต้นไปและต้องตกลง ดังนี้

1. ส่งสำนวนคดีคืนให้องค์การสืบสวนสอบสวน เพื่อสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม
2. สั่งฟ้องชั้นศาลเด็ก

ในกรณีที่อัยการตกลงไกล่เกลี่ยคดีเด็กอยู่ในชั้นของต่นต้องพิจารณาให้แล้วสำเร็จ ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ได้รับสำนวนคดีเป็นต้นไป

หมวดที่ 7

ศาลเด็ก

มาตรา 68 การจัดตั้งศาล

ศาลเด็ก จัดตั้งขึ้นอยู่ แหวง (จังหวัด) นครหลวงเวียงจันทน์ตามการเห็นดีของคณะประจำสภาแห่งชาติ ขึ้นกับศาลสูงสุดโดยตรง (ศาลฎีกา) และพิจารณาเป็นขั้นต้นสำหรับชั้นอุทธรณ์ และชั้นลล่างเป็นหน้าที่ของคณะศาลเด็กชั้นศาลอุทธรณ์ และศาลสูงสุด (ศาลฎีกา) เป็นผู้พิจารณา

ในกรณีที่ยังไม่สามารถสร้างตั้งศาลเด็กมอบให้คณะศาลเด็กของศาลแหวง (ศาลจังหวัด) นครหลวงเวียงจันทน์พิจารณา

มาตรา 69 คดีที่ศาลเด็กจะรับมาพิจารณา

ศาลเด็กมีสิทธิพิจารณาคดี ดังนี้

1. คดีอาญาที่เด็กกระทำผิด
2. คดีเกี่ยวกับแรงงานเด็ก
3. คดีแพ่งที่ฟ้องต่อศาลเกี่ยวกับเด็ก
10. ข้อขัดแย้งอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

มาตรา 70 หลักการพิจารณาคดีของศาลเด็ก

หลักการพิจารณาคดีเด็กของศาลเด็ก ต้องพิจารณาคดีเด็กตาม 5 หลักการ ดังนี้

1. ในการพิจารณาคดีเด็ก ต้องมีห้องพิจารณาที่เหมาะสม โดยแตกต่างจาก ห้องประชุมศาลทั่วไป และการดำเนินคดีต้องถือเป็นความลับ

2. เด็กมีสิทธิเข้าร่วมการพิจารณาคดี มีสิทธิเสนอความเห็นนั้นต้องได้รับการพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ และความสามารถของเด็กในการจำแนกความถูกผิด
3. ภาษาและคำศัพท์ที่ใช้ในศาลเด็กต้องเป็นภาษาและคำศัพท์ที่เด็กเข้าใจง่าย ถ้าเด็กไม่รู้ภาษาลาวต้องให้มีล่ามแปล
4. เด็กต้องได้รับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย จากทนายความ หรือผู้ปกป้องอื่น ๆ และบิดา มารดา หรือผู้ปกป้องเด็กเข้าร่วมด้วย
5. ปฏิบัติตามหลักการอื่นๆ ที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการดำเนินอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 71 กำหนดเวลาในการดำเนินคดีอยู่ศาลเด็ก

ศาลเด็กต้องนำเอาคดีเด็กออกมาพิจารณา ภายใน 15 วันนับจากวันที่ได้รับคำสั่งฟ้องของอัยการเป็นต้นไป

มาตรา 72 การกำหนดโทษทางอาญาต่อเด็ก

นอกจากปฏิบัติตามหลักการรวมของการวางโทษแล้ว ศาลเด็กอาจใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือวางโทษ ที่เหมาะสมกับอายุ และความสามารถของเด็ก ดังนี้

1. ใช้วิธีสำหรับเด็ก ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 53 (ใหม่) ของกฎหมายอาญา
2. พักการลงโทษตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 47 ของกฎหมายอาญา แล้วส่งตัวเด็กให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครององค์การปกครองบ้านศึกษาอบรม

การลงโทษตัดอิสระภาพต่อเด็กกระทำผิดให้ถือเป็นมาตรการสุดท้าย เว้นแต่เป็นการกระทำ ความผิดสถานครุโทษ

ห้ามลงโทษประหารชีวิต และโทษจำคุกตลอดชีวิตต่อเด็กกระทำผิดหากมีความจำเป็นต้องได้ลงโทษจำคุก ศาลเด็กอาจลงโทษครึ่งหนึ่งของโทษที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญา หรือศาลเด็กอาจลงโทษต่ำกว่าโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา 44 ของกฎหมายอาญา

มาตรา 73 การพิจารณาคดีแพ่ง และคดีอื่น ๆ ของศาลเด็ก

สำหรับการพิจารณาคดีแพ่งคดีอื่น ๆ ของศาลเด็กให้ดำเนินตามกฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมวดที่ 8

ศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิด

มาตรา 74 สิทธิและหน้าที่ของศูนย์ฝึกอบรม สำหรับเด็กกระทำผิด

เด็กกระทำผิดและถูกศาลตัดสินลงโทษจะถูกส่งเข้าศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กศูนย์ฝึกอบรมดังกล่าวมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

1. ศึกษาอบรมแนวคิด คุณสมบัติ การศึกษาร่ำเรียน ฝึกอบรมวิชาชีพ และให้บริการ
อื่นๆ ที่จำเป็นโดยเฉพาะด้านสาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือเด็กให้เป็นคนดี และสามารถกลับคืนสู่สังคม
2. จัดตั้งการออกแรงงาน ตามความเหมาะสมกับอายุของเด็ก
3. สร้างความร่วมมือและประสานสมทบกับองค์การจัดตั้งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการ
เคลื่อนไหวกฎปฏิบัติหน้าที่ของตน
4. ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย
การจัดตั้งและการเคลื่อนไหวกของศูนย์ฝึกอบรมสำหรับเด็กกระทำผิดได้กำหนดไว้
ในระเบียบการเฉพาะ

มาตรา 75 สิทธิของเด็กกระทำผิดในศูนย์ฝึกอบรม

เด็กกระทำผิดที่ถูกส่งเข้าศูนย์ฝึกอบรม มีสิทธิ ดังนี้

1. มีที่พักอาศัยและได้รับอาหารอย่างเหมาะสม
2. ได้รับเครื่องนุ่งห่มอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพอากาศ
3. ได้รับการบริการ ด้านสาธารณสุข การศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ
4. ได้เล่นกีฬาและพักผ่อน
5. ได้พบบิดา มารดา ผู้ปกครอง พี่น้องญาติใกล้ชิดและหมู่เพื่อน
6. ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็ก
7. ได้รับการปกป้องจากทุกรูปแบบจากการทารุณ
8. ได้รับสิทธิอื่น ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

มาตรา 76 ความรับผิดชอบของเด็กในศูนย์ฝึกอบรม

เด็กกระทำผิดที่ถูกส่งเข้าศูนย์ฝึกอบรม มีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. เคารพและปฏิบัติตามระเบียบภายในของศูนย์ฝึกอบรมอย่างเคร่งครัด
2. ฝึกตนเองให้กลายเป็นเด็กที่ดี
3. เอาใจใส่ต่อการศึกษาร่ำเรียน ออกแรงงานและฝึกอบรมวิชาชีพ
4. เคารพและนับถือสิทธิของคนอื่นที่อยู่ในสถานที่เดียวกัน

มาตรา 77 การติดตามตรวจศูนย์ฝึกอบรม

รัฐ เอาใจใส่ติดตาม ตรวจอย่างเป็นปกติเกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็กกระทำผิดโดยมอบใน
องค์การอัยการประสานสมทบกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องติดตามตรวจการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ฝึกอบรม
ดังกล่าว เพื่อให้การฝึกอบรมนั้นดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 78 การสนับสนุนและช่วยเหลือเด็กที่ออกจากศูนย์

เด็กที่ออกจากศูนย์ฝึกอบรมเด็กกระทำความผิดและศูนย์บำบัดฟื้นฟูต้องได้รับการชุกู๋ และช่วยเหลือจากคณะกรรมการการปกป้องและช่วยเหลือเด็กด้วยการติดตาม ศึกษาอบรม ให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือแก่เด็กในการออกแรงงาน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคม โดยวัย

ภาคที่ VI

การคุ้มครองและตรวจการปกป้องและผลประโยชน์

มาตรา 79 องค์การคุ้มครองและตรวจ

รัฐบาล คุ้มครองอย่างเป็นเอกภาพในขอบเขตทั่วประเทศและตรวจการจัดตั้งปฏิบัติเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

รัฐบาลมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ศูนย์กลาง ลงรอดท้องถิ่นเป็นต้น กระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการเพื่อแม่และเด็กแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม สาธารณสุข ศึกษาธิการ แกลงข่าวและวัฒนธรรม ป้องกันความสงบ การต่างประเทศ แนวนลาวสร้างชาติ องค์การจัดตั้งมหาชน องค์การอัยการประชาชนสูงสุด และศาลฎีกา เป็นองค์การคุ้มครอง และตรวจการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

ในการคุ้มครองและตรวจการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กกระทรวงยุติธรรม เป็นใจกลางในการประสานงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 80 สิทธิและหน้าที่ขององค์การคุ้มครองและตรวจ

องค์การคุ้มครองและตรวจการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็กมีสิทธิและหน้าที่ ดังนี้

1. วางยุทธศาสตร์ นโยบายระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์
2. โฆษณาเผยแพร่แนวทางนโยบายระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิ

และผลประโยชน์ของเด็ก

3. สร้าง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับหน้าที่ปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

4. ชี้แนะ ติดตาม ตรวจการจัดตั้งปฏิบัติแนวทางนโยบายระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

5. เก็บสถิติและข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

6. ประสานสมทบกับภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกป้องและผลประโยชน์ของเด็ก

7. สนับสนุนร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การจัดตั้งสากลเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิ และผลประโยชน์

8. สรุปรายงานเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก

9. ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามระเบียบกฎหมาย

ภาคที่ VII

นโยบายต่อผู้มีผลงานและมาตรการต่อผู้ละเมิด

มาตรา 81 นโยบายต่อผู้มีผลงาน

บุคคลหรือการจัดตั้งที่มีผลงานดีเด่น ในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ จะได้รับการยกย่องหรือได้รับนโยบายอื่น ๆ ตามระเบียบการ

เด็กคนใดหากได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่หมู่เพื่อน ในการปฏิบัติสิทธิและความรับผิดชอบของตน จะได้รับการยกย่อง หรือได้รับนโยบายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

มาตรา 82 มาตรการต่อผู้ละเมิด

บุคคลหรือการจัดตั้งที่ได้ละเมิดกฎหมายฉบับนี้ จะถูกปฏิบัติมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการการศึกษาอบรม ทางบริหาร หรือทางอาญาตามแต่กรณีเบาหรือหนักรวมทั้งการใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่ง

มาตรา 83 มาตรการศึกษาอบรม

บุคคลหรือการจัดตั้งที่ได้ละเมิดกฎหมายฉบับนี้ จะถูกศึกษาอบรมในกรณี ดังนี้

- การขัดขวางไม่ให้เด็กได้รับการรักษา ศึกษาเล่าเรียนและประกอบส่วนเข้าในกิจกรรมต่าง ๆ

ที่เป็นการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจและความสามารถของเด็ก

- การประพฤติที่เป็นแบบอย่างอันไม่ดี

- การให้เด็กไปซื้อ โฆษณา ยาเสพติด

- การติดป้ายโฆษณาเหล่า เบียร์ บุหรี่หรือสิ่งมีนเมาอื่น ๆ อยู่ใกล้โรงเรียนหรือในเขตชุมชน

ของเด็ก

- การเมินเฉย ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเกี่ยวกับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์

ของเด็ก

- การรับเอาเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปีเข้าทำงาน

- การละเมิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเบาบาง ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 84 มาตรการบริหาร

บุคคลหรือการจัดตั้งที่ได้ละเมิดกฎหมายฉบับนี้ จะถูกปรับไหมหรือปฏิบัติวินัยในกรณี ดังนี้

- การละเมิดตามมาตรา 83 กฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการศึกษาอบรมมาแล้ว

- การอนุญาตให้เด็กเข้าร้านกินดื่ม ที่บริการประเภท เหล้า เบียร์ หรือเครื่องดื่มที่มีสิ่งมีเมา
 - การอนุญาตให้เด็กเข้ามั่วสุมสิ่งลามกและอนาจาร
 - การให้เด็กทำงานเกินชั่วโมงหรือทำงานหนักตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายแรงงาน
 - การละเมิดอื่น ๆ ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับนี้ ที่มีโทษทางบริหาร
- นอกจากมาตรการที่กล่าวมาข้างบนนี้แล้ว ผู้ละเมิดอาจจะถูกโจ่งหรือถอนใบอนุญาต

ดำเนินกิจการ

ค่าปรับใหม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบการเฉพาะ

มาตรา 85 การเปิดเผยประวัติส่วนตัวของเด็ก

บุคคลผู้ใดหากได้เปิดเผยประวัติส่วนตัวหรือข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ผู้ถูกหา จำเลยหรือเป็นผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษจำคุก 3 เดือน หา 1 ปี หรือตัดสร้างโดยตัดอิสรภาพ และจะถูกปรับใหม่แต่ 500.000 กีบ หา 2.000.000 กีบ

มาตรา 86 การเผยแพร่สิ่งลามกเด็ก

บุคคลผู้ใดหากผลิต จำหน่าย เผยแพร่ นำเข้า ส่งออก แสดง หรือขายหนังสือ รูป พิมพ์วิดีโอทีวีดีและสิ่งอื่น ๆ ที่ลามกจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 1 ปี หา 3 ปี และปรับใหม่แต่ 2.000.000 กีบ หา 6.000.000 กีบ

มาตรา 87 การใช้แรงงานเด็ก

บุคคลผู้ใดหากใช้แรงงานเด็กอยู่ในองค์เขตที่เป็นอันตรายและผ่านการใช้มาตรการทางบริหารแล้วหากไม่เข็ดหลาบจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 3 เดือน หา 1 ปี และปรับใหม่แต่ 1.000.000 กีบ หา 6.000.000 กีบ

ในกรณีที่ใช้แรงงานนั้นหากพาให้เด็กเสียองค์คะหรือเสียชีวิต จะถูกลงโทษจำคุกแต่ 3 ปี หา 7 ปี และปรับใหม่แต่ 3.000.000 กีบ หา 7.000.000 กีบ

มาตรา 88 การละทิ้งเด็ก

บุคคลผู้ใดหากได้ประถัมเด็กโดยเจตนาจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 6 เดือน หา 2 ปี และปรับใหม่แต่ 600.000 กีบ 2.000.000 กีบ

ในกรณีที่ใช้การประถัมหากทำให้เด็กเสียองค์คะ หรือเสียชีวิตจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 3 ปี หา 7 ปี และปรับใหม่แต่ 3.000.000 กีบ หา 7.000.000 กีบ

มาตรา 89 การร่วมเพศกับเด็ก

บุคคลผู้ใดหากได้ร่วมเพศกับเด็กหญิง หรือเด็กชายที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา หา 15 ปีด้วยการจ่ายค่าตอบแทน หรือตอบสนองผลประโยชน์ด้วยรูปการใดหนึ่งจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 3 เดือน หา 1 ปี หรือตัดสร้างโดยไม่ตัดอิสรภาพและปรับใหม่แต่ 1.000.000 กีบ หา 2.000.000 กีบ

บุคคลผู้ใดหากได้ร่วมเพศกับเด็กหญิง หรือ เด็กชายที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ลงมาหา 12 ปี ด้วยการจ่ายค่าตอบแทน หรือสนองผลประโยชน์ด้วยรูปการใดหนึ่งจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 1 ปี หา 5 ปี และปรับใหม่แต่ 2.000.000 กีบ หา 5.000.000 กีบ

บุคคลผู้ใดหากได้ร่วมเพศกับเด็กหญิงหรือเด็กชายที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี จะด้วยรูปการใดก็ตามถือว่าข่มขืนทำชำเราเด็กและจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 7 ปี หา 15 ปี และปรับใหม่แต่ 7.000.000 กีบ หา 15.000.000 กีบ

บุคคลผู้ใดที่ได้เสนอ รับเอา จัดหา หรือสนองเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ให้เป็นโสเภณี ถือว่าเป็นการกระทำผิดและจะถูกลงโทษตามมาตรา 134 (ใหม่) กฎหมายอาญา

มาตรา 90 การค้าเด็ก

บุคคลผู้ใดได้กระทำผิดในสถานการค้าเด็กจะถูกลงโทษจำคุกแต่ 5 ปี หา 15 ปี และปรับใหม่แต่ 10.000.000 กีบ หา 100.000.000 กีบ และจะถูกริบทรัพย์สินตามมาตรา 34 กฎหมายอาญา

มาตรา 91 มาตรการทางแพ่ง

นอกจากโทษที่ได้กำหนดไว้มาตรา 85 หา 90 ของกฎหมายฉบับนี้แล้วผู้กระทำผิดยังชดใช้แทนค่าเสียหายต่าง ๆ เช่น ค่ารักษา ค่ารักษาสุขภาพจิตใจ ค่าพยาบาล ค่าเดินทาง ค่ากินอยู่ ค่าที่พักและค่าเสียหายอื่น ๆ

ภาคที่ VIII

บทบัญญัติสุดท้าย

มาตรา 92 การจัดตั้งปฏิบัติ

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นผู้จัดตั้งปฏิบัติกฎหมายฉบับนี้

มาตรา 93 ผลศักดิ์สิทธิ์

กฎหมายฉบับนี้มีผลศักดิ์สิทธิ์ภายหลัง 90 วัน นับจากวันที่ประธานประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ออกรัฐดำรัฐประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อกำหนดบทบัญญัติใดที่ขัดกับกฎหมายฉบับนี้จะถูกยกเลิก

ประธานรัฐสภาแห่งชาติ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
สันติภาพเอกราชประชาธิปไตยเอกภาพพัฒนาการ

กระทรวงยุติธรรม. เลขที่ 304/กย

ข้อตกลง

**ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน**

อิงตามคำรัฐของนายกรัฐมนตรีฉบับเลขที่ 94/นย ลงวันที่ 1 ธันวาคม 1992 ว่าด้วยการ
จัดตั้งและการเคลื่อนไหวของกระทรวงยุติธรรม

อิงตามคำรัฐของนายกรัฐมนตรีฉบับเลขที่ 102/นย ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 1993 ว่าด้วยการ
จัดตั้งและการบริหารบ้าน

อิงตามจดหมายฉบับเลขที่ 26/หสนย ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 1997 ซึ่งมอบให้กระทรวง
ยุติธรรมออกข้อตกลงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

หมวดที่ 1

ที่ตั้งและบทบาทของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 1 หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน หมายถึงหัวหน่วยประนีประนอมของบ้านเกี่ยวกับการแก้ไขข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 2 หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีบทบาท ช่วยองค์การปกครองบ้านในการไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน เพิ่มระวีนิติธรรม เสริมขยายสิทธิผลประโยชน์ของพลเมือง เผยแพร่ระเบียบกฎหมายปลุกระดมประชาชนบรรดาเผ่าในหมู่บ้านของตนให้เคารพและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดประสานสมทบกับบรรดาองค์การที่เคลื่อนไหวกระบวนการยุติธรรมและองค์การอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างแน่นแฟ้น

มาตรา 3 หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านสร้างตั้งอยู่ภายในหมู่บ้าน โดยการประกอบส่วนของพลเมืองภายในบ้าน และอยู่ภายใต้การชี้้นำตรวจตาขององค์การปกครองบ้าน และแนะนำด้านวิชาการของศาลประชาชนเมือง (ศาลอำเภอ)

มาตรา 4 หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านเคลื่อนไหวหน้าที่ของตน บนพื้นฐานแนวทางนโยบายของพรรคและกฎหมายของรัฐด้วยวิธีการประนีประนอมเกี่ยวกับข้อขัดแย้ง นำมาใช้ทำให้คู่กรณีที่ขัดแย้งกันตกลงเห็นดีด้วยความสมัครใจและความยุติธรรม

หมวดที่ 2

โครงสร้างการจัดตั้งของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 5 หน่วยใกล้เคียงระดับหมู่บ้านประกอบด้วย

นายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) โดยตำแหน่ง

ตัวแทนแนวโรมบ้าน 1 คน (ผู้อาวุโส)

ตัวแทนสหพันธ์แม่หญิงบ้าน 1 คน

ตัวแทนชาวหนุ่มภายในบ้าน 1 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1-3 อยู่ภายในบ้าน

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึงประชาชนภายในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือก ส่งเข้าประกอบในหน่วยใกล้เคียงโดยให้นายบ้านเป็นผู้รับรองเอา

มาตรา 6 ผู้ใกล้เคียงที่ประกอบเข้าหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติศีลธรรมปฏิบัติมีบทบาทในการสร้างความสามัคคีภายในหมู่บ้านเป็นผู้ที่ประชาชนไว้วางใจและให้ความนับถือมีการประพฤติเป็นแบบอย่างในการปลุกกระดมให้ประชาชนเข้าในการเคลื่อนไหวปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

มาตรา 7 หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีอายุการเท่ากับอายุการของนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ถ้าว่าขาดบุคคลใดบุคคลหนึ่งในหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านจะด้วยเหตุผลใดก็ตามในองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องเสนอผู้ใหม่เข้าแทน

หมวดที่ 3

สิทธิและบทบาทของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 8 หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน มีสิทธิและบทบาท ดังนี้

- เข้าร่วมในการเรียน เผยแพร่ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ และศึกษาอบรมพลเมืองให้เคารพและปฏิบัติระเบียบกฎหมาย

- ให้การช่วยเหลือและร่วมมือในการปฏิบัติคำตัดสินของศาล ในคดีแพ่งและคดีอาญาเกี่ยวกับการใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่ง

- ใกล้เคียงคดีแพ่งเกี่ยวกับหนี้สิน ทรัพย์สินสมบัติ มรดก ครอบครัว (ยกเว้นการหย่าร้าง) และอื่น ๆ

- ในบางกรณีก็อาจใกล้เคียงคดีอาญา ถ้าว่าการกระทำนั้นเป็นกระทำความผิดที่เล็กน้อยและมีคำร้องของผู้เสียหายซึ่งกฎหมายอาญาได้กำหนดไว้ กล่าวคือ การทำร้ายร่างกายระหว่างญาติ ใกล้ชิด การนินทาการใส่ร้าย การหมิ่นประมาทผู้ตาย หรือชื่อเสียงของผู้ตาย การกระทำความผิดต่อกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของญาติใกล้ชิด การล่วงละเมิดเคหสถานและการล่วงละเมิดความลับส่วนตัว ไม่มีการปรับโทษหรือลงโทษทางอาญาต่อคู่กรณีที่ขัดแย้งกัน

- ช่วยติดตามศึกษาอบรมผู้ที่ได้ปฏิบัติโทษแล้ว ตามคำตัดสินของศาล ซึ่งมอบให้องค์การจัดตั้งของรัฐ หรือสังคมสืบต่อศึกษาอบรม

- หน่วยใกล้เคียงมีสิทธิเก็บค่าบริการนำคู่อกรณที่ขัดแย้งกันสูงสุดไม่เกิน 50.000 กีบ (200บาท) เพื่อประกอบในการใช้จ่ายเคลื่อนไหวยหน้าทีของตนโดยมีแผนการใช้จ่ายละเอียด
- หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านไม่มีเงินเดือนเหมือนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่มีสิทธิได้รับนโยบายชมเชย เช่น ได้รับบำเหน็จ ยกย่อง เหรียญเชิดชู หรือเหรียญชมเชยตามผลงานของตนตามการเสนอของนายบ้าน

หมวดที่ 4

แบบแผนวิธีทำงานของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 9 หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านทำหน้าที่เป็นหมู่คณะตามหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตย

มาตรา 10 เมื่อได้รับการเสนอข้อขัดแย้งของพลเมืองแล้วหน่วยใกล้เคียงต้องจัดตั้งการค้นคว้าพิจารณาข้อขัดแย้ง ภายใน 7 วัน หน่วยใกล้เคียงเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ เชิญคู่อกรณและพยานเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ยจะดำเนินแต่ละครั้งก็ต่อเมื่อมีคณะหลายกว่าครึ่งหนึ่งเข้าร่วม กรณีนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) เข้าร่วมไม่ได้ ให้คณะเสนอเข้าบุคคลในคณะหน่วยใกล้เคียงเป็นหัวหน้าแทนก็ได้

มาตรา 11 การไกล่เกลี่ยแต่ละครั้งให้หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งทำบทบันทึกไว้เป็นหลักฐานอ่านชองหน้าคู่อกรณที่ขัดแย้งกันทั้งสองฝ่ายพร้อมพยานแล้วลงชื่อ

ถ้าคู่อกรณไม่สามารถตกลงกันได้การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งจะทำหลายครั้งก็ได้ แต่ละครั้งต้องจ่ายบริการสูงสุดไม่เกิน 5.000 กีบ (20บาท) แต่ละครั้งต้องทำบทบันทึกตามวรรค 1 ของมาตรานี้ ถ้าคู่อกรณไม่สามารถตกลงกันได้ ให้คณะกรรมการไกล่เกลี่ยทำหมายเหตุไว้ในบทบันทึกและส่งบทบันทึกไปยังศาลประชาชนที่มีสิทธิอำนาจ ที่เกี่ยวข้องพิจารณาตัดสินตามกฎหมาย

ห้ามเอาคดีที่ศาลหรือกรรมการไกล่เกลี่ยเสร็จธุกิจได้ตัดสินไปแล้วมาไกล่เกลี่ย

หมวดที่ 5

การจัดตั้งปฏิบัติ

มาตรา 12 ระยะต้นให้ก่อตั้งหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านขึ้นในหมู่บ้านที่เห็นว่ามีประชาชนจำนวนมากโดยเฉพาะหมู่บ้านที่ขึ้นกับตัวเมืองใหญ่แล้วนำเอาบทเรียนการก่อตั้งหน่วยใกล้เคียง

มาตรา 13 ในเมื่อหากมีความเรียกร้องต้องการของหน่วยใกล้เคียงขึ้นศาลเมือง (ศาลอำเภอ) มีหน้าที่แนะนำด้านวิชาการ

มาตรา 14 มอบให้ห้องกร กรมจัดตั้ง และพนักงาน กรมคุ้มครองระบบยุติธรรมที่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม และองค์การปกครองท้องถิ่นจัดตั้งปฏิบัติข้อตกลงฉบับนี้

มาตรา 15 ข้อตกลงว่าด้วยการก่อตั้งและการดำเนินงานของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในวันที่ลงชื่อเป็นต้นไป

ข้อกำหนดและระเบียบการเกี่ยวกับการแก้ไขข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านที่ได้ประกาศใช้ใน
เมื่อก่อนซึ่งขัดกับข้อตกลงฉบับนี้ให้ยกเลิก

นครหลวงเวียงจันทน์ วันที่ 7 สิงหาคม 1997

รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม

คำอัวน บุปผา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
สันติภาพเอกราชประชาธิปไตยเอกภาพพัฒนาการ

กระทรวงยุติธรรม

เลขที่ 08/กย

นครหลวงเวียงจันทน์. วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2005

ข้อตกลง

ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

อิงตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีเลขที่123/นย ลงวันที่ 1 กันยายน 2004 ว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม

อิงตามจดหมายฉบับเลขที่ 26/นย ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 1997 ซึ่งมอบให้กระทรวงยุติธรรมออกข้อตกลงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

อิงตามการเสนอของกรมคุ้มครองระบบยุติธรรมและค้ำค้ำของกรมจัดตั้งพนักงานและตรวจสอบ

รัฐมนตรีตกลง

หมวดที่ I

ที่ตั้งและบทบาท

มาตรา 1 ที่ตั้ง

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านก่อตั้งขึ้นอยู่ภายในหมู่บ้าน โดยการประกอบส่วนของบรรดาองค์การ จัดตั้งและพลเมืองภายในหมู่บ้าน และอยู่ภายใต้การชี้แนะ ตรวจสอบองค์การปกครอง คุ้มครองและแนะนำด้านวิชาการของห้องการยุติธรรม เทศบาล (อำเภอ)

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน หมายถึงหน่วยประนีประนอมของบ้านเกี่ยวกับการแก้ไขข้อขัดแย้งอยู่ในหมู่บ้านตามการเสนอของคูกรณี

มาตรา 2 บทบาท

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน มีบทบาทดังนี้

1. การไกล่เกลี่ยอยู่ภายในหมู่บ้าน กรณีที่มีได้เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสังคมและเป็นการกระทำผิดต่อจารีตประเพณีอันดีงามของบ้าน
2. ประกอบส่วนช่วยองค์การปกครองบ้านในการเพิ่มเติมความยุติธรรม เสริมขยายสิทธิเป็นเจ้าและผลประโยชน์ของพลเมือง โฆษณาเผยแพร่ระเบียบกฎหมาย ปกป้องประชาชนบรรดาเผ่าภายในหมู่บ้านของตนให้เคารพและปฏิบัติระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. ประสานสมทบหน้าที่กับบรรดาองค์การที่เคลื่อนไหวกระบวนการยุติธรรมและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 3 หน้าที่

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดตั้งการร่ำเรียน โฆษณาเผยแพร่ระเบียบต่าง ๆ และศึกษาอบรมพลเมืองให้เคารพและปฏิบัติระเบียบกฎหมาย
2. การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งทางแพ่งเกี่ยวกับหนี้สิน ทรัพย์สินสมบัติ มรดก ครอบครัว (เว้นแต่การหย่าร้างต้องส่งให้ศาลพิจารณาดำเนินคดีตามกฎหมาย) ข้อขัดแย้งเล็กน้อยที่ไม่มีมูลค่าสูง กรรมสิทธิ์เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง การนำใช้ที่ดิน การขอทางผ่าน และอื่นๆ สำหรับข้อขัดแย้ง ที่มีมูลค่าสูงนั้น คู่กรณีก็มีสิทธิเสนอต่อหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้านทำการไกล่เกลี่ยก็ได้
3. ให้การช่วยเหลือ และร่วมมือในการจัดตั้งปฏิบัติคำตัดสินของศาลในคดีแพ่งและคดีอาญาในการใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่ง
4. บางกรณี ก็อาจไกล่เกลี่ยคดีอาญาถ้าว่าการกระทำนั้นหากเป็นการกระทำผิดที่เบาบาง (สถานลหุโทษ) ซึ่งผู้เสียหาย แต่หากเสนอมายังหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน เพื่อทำการไกล่เกลี่ย เช่น การทำร้ายร่างกายระหว่างญาติใกล้ชิดที่ไม่บาดเจ็บสาหัส หรือไม่เสียองค์กะ การนินทา การใส่ร้าย การนินทา การกระทำผิดต่อกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของญาติใกล้ชิดการหมิ่นประมาทชกศพ หรือชื่อเสียงของผู้ตาย การล่วงละเมิดความลับส่วนตัว แต่ไม่มีสิทธิทำการปรับไหม หรือลงโทษทางอาญาต่อคู่กรณี
5. ติดตาม และศึกษาอบรมผู้ที่ได้ปฏิบัติโทษแล้ว หรือผู้ถูกศาลตัดสินซึ่งองค์การจัดตั้งรัฐหรือศาลประชาชนที่เกี่ยวข้องมอบให้

มาตรา 4 ขอบเขตสิทธิ

1. หน่วยไกล่เกลี่ยมีสิทธิเก็บค่าบริการกับคู่กรณีสูงสุดไม่เกิน 50.000 กีบ (200 บาท) ผู้ที่จะจ่ายค่าบริการขึ้นกับการตกลงของ 2 ฝ่าย เพื่อประกอบเข้าในการใช้จ่ายเคลื่อนไหวหน้าที่ของตน เช่น ค่าแรงงาน ค่ากระดาษ ดินสอ ทำบทบันทึก และอื่นๆ โดยมีแผนการใช้จ่าย
2. หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน มีสิทธิได้รับการปกป้องตามระเบียบกฎหมาย
3. หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมิได้รับเงินเดือนเหมือนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่มีสิทธิได้รับนโยบาย เช่น ค่าแรงงาน ได้รับการยกย่องตามผลงานตัวจริงของตน และตามการเสนอของผู้ใหญ่บ้าน

หมวดที่ II

โครงสร้างการจัดตั้ง

มาตรา 5 โครงประกอบบุคคลกร

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งชั้นบ้าน ประกอบด้วย

1. นายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) โดยตำแหน่งเป็นคณะ

2. ตัวแทนผู้อาวุโส 1 คน เป็นคณะ
3. ตัวแทนสหพันธ์แม่หญิง 1 คน เป็นคณะ
4. ตัวแทนชาวหมุ่มภายในหมู่บ้าน 1 คน เป็นคณะ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ 1-3 คนอยู่ในบ้านเป็นคณะ

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึงประชาชนภายในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกส่งเข้าประกอบเข้าหน่วยใกล้เคียงโดยให้นายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) เป็นผู้รับรองเอาการก่อตั้งคณะหน่วยใกล้เคียง ข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านก่อตั้งขึ้นโดยประชาชนภายในบ้านและรับรองเอาโดยเจ้าเมือง (นายอำเภอ) ตามการเสนอของห้องการยุติธรรมประจำเมือง เทศบาล (อำเภอ)

มาตรา 6 เงื่อนไขและมาตรฐาน

คณะที่ประกอบเข้าในหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านผู้ที่คุณธรรมทางการเมืองหนักแน่นมีคุณสมบัติมีศีลธรรมปฏิบัติมีความรู้ทางด้านกฎหมาย และมีบทบาทในการปลุกระดมความสามัคคีภายในหมู่บ้าน เป็นผู้ที่ประชาชนไว้วางใจและให้ความเชื่อถือ มีการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี และรู้ปลุกระดมประชาชนเข้าในการเคลื่อนไหวปฏิบัติหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ

มาตรา 7 อายุการ

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน มีอายุเท่ากับอายุการของนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ถ้าขาดบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามมาตรา 5 ของข้อตกลงฉบับนี้

หมวดที่ IV

แผนวิธีทำงาน

มาตรา 8 หลักการ

1. หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านทำงานตามหลักการรวมศูนย์ประชาธิปไตย และปรึกษาหารือในคณะก่อนการดำเนินการใกล้เคียง
2. หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน เคลื่อนไหวหน้าที่ของตนบนพื้นฐานแนวทางนโยบายของพรรคและระเบียบกฎหมายของรัฐ ด้วยวิธีการศึกษาอบรมประนีประนอมเกี่ยวกับข้อขัดแย้ง เพื่อคู่กรณีสามารถตกลงเห็นดีด้วยความสมัครใจและเป็นธรรม

มาตรา 9 วิธีทำงาน

1. เมื่อได้รับการเสนอข้อขัดแย้งของพลเมืองแล้ว หน่วยใกล้เคียงต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบแล้วจัดตั้งการค้นคว้าพิจารณาข้อขัดแย้ง ภายใน 7 วัน ต้องมีข้อมูลตัวจริงเพื่อเป็นที่อ้างอิงในการใกล้เคียง หน่วยใกล้เคียงเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ เชิญคู่กรณีขัดแย้งและพยานเข้าร่วมการใกล้เคียงการดำเนินการใกล้เคียงแต่ละครั้งจะดำเนินได้ก็ต่อเมื่อมีคณะมากกว่าครึ่งหนึ่งเข้าร่วม ถ้าหากนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) เข้าร่วมใกล้เคียงไม่ได้ให้คณะเสนอเอาบุคคลในคณะเป็นหัวหน้าแทนก็ได้

2. การไกล่เกลี่ยแต่ละครั้งให้หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งทำบทบันทึกไว้เป็นหลักฐานอ่านชองหน้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายพร้อมพยานแล้วลงชื่อ

3. กรณีหากคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง จะทำหลายครั้งก็ได้ แต่แต่ละครั้งจะต้องเสียค่าบริการเพิ่มแต่สูงสุดไม่เกิน 50.000 กีบ (200บาท) แล้วให้ทำบทบันทึกไว้ตามข้อ 2 ของมาตรานี้ ถ้าคู่กรณีหากยังไม่สามารถตกลงกันได้ ให้คณะกรรมการไกล่เกลี่ยทำหมายเหตุไว้บทบันทึก แล้วส่งสำนวนแก้ไขข้อขัดแย้งไปยังห้องการยุติธรรม เทศบาล (อำเภอ) เพื่อไกล่เกลี่ยเป็นครั้งที่ 2 ถ้าหากไกล่เกลี่ยอยู่ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) ไม่สามารถตกลงกันได้ จึงแนะนำให้คู่กรณีฟ้องคดีต่อศาล เพื่อพิจารณาคดีตามระเบียบกฎหมาย

4. ห้ามเอาคดีที่ศาล หรือกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจตัดสินไปแล้วมาไกล่เกลี่ย

หมวดที่ V บทบัญญัติสุดท้าย

มาตรา 10 การจัดตั้งปฏิบัติ

ห้องการ กรมจัดตั้งพนักงาน กรมคุ้มครองระบบยุติธรรมที่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม แผนกยุติธรรมแขวง นครหลวงเวียงจันทน์ และเขตพิเศษองค์การปกครองเมือง เทศบาล (อำเภอ) ห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ) บ้าน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดตั้งปฏิบัติข้อตกลงฉบับนี้ ตามหน้าที่ในลาวให้มีประสิทธิภาพ

มาตรา 11 ผลศักดิ์สิทธิ์

ข้อตกลงฉบับนี้มีผลศักดิ์สิทธิ์ นับแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป และเปลี่ยนแปลงนกฎกระทรวง ฉบับเลขที่ 304/กย ลงวันที่ 7 สิงหาคม 1997 ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

คำอ้วน บุปผา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
สันติภาพเอกราชประชาธิปไตยเอกภาพพัฒนาการ

กระทรวงยุติธรรม

เลขที่ 210/กย

นครหลวงเวียงจันทน์. วันที่ 19 ตุลาคม 2009

ข้อตกลง

ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

อิงตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีเลขที่ 404/นย ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2007 ว่าด้วยการจัดตั้งและดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม

อิงตามการประเมินผลในการปฏิบัติตามข้อตกลงของกระทรวงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ฉบับเลขที่ 02/กย ลงวันที่ 19 มีนาคม 2007 ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยชั้นบ้าน

อิงตามการศึกษาค้นคว้าและการเสนอของกรมคุ้มครองระบบยุติธรรม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงตกลง

หมวดที่ 1

บทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

มาตรา 1 วัตถุประสงค์ในการสร้างหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน

การสร้างหน่วยไกล่เกลี่ยระดับหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์ทำให้รากฐานของบ้านมีกระบวนการยุติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านโดยใช้การประนีประนอมข้อพิพาทโดยสันติวิธีมีหน้าที่ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการอบรมประชาชนภายในหมู่บ้านให้เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของบ้านรับประกันความเสนอภาพบนพื้นฐานระเบียบกฎหมาย ปกป้องรักษาความปรองดองภายในครอบครัว และประชาชนภายในหมู่บ้านทำให้บ้านมีการพัฒนาโดยรอบด้าน

มาตรา 2 นิยามคำศัพท์

1. การไกล่เกลี่ย หมายถึงการอบรมคู่กรณีให้มีความเข้าใจ และยินดีเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยให้รูปร่างไปด้วยสันติวิธี
2. ข้อขัดแย้ง หมายถึงการไม่ปรองดองกัน การไม่ลงรอยกันที่เกิดขึ้นระหว่างคนสองคนหรือหลายคน ส่วนบุคคลด้วยกันหรือส่วนบุคคลกับหน่วยงานระหว่างครอบครัว ที่เกี่ยวเนื่องมาจากความสัมพันธ์ทางแพ่ง ครอบครัว แรงงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งคู่กรณีไม่สามารถตกลงได้ แต่ยังไม่เคยถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม
3. ข้อขัดแย้งชั้นบ้านหมายถึงความไม่ถูกต้องปรองดองกัน ไม่ลงรอยกันขึ้นภายในครอบครัวหรือภายในหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจหมายถึงคณะกรรมการที่ได้ถูกแต่งตั้ง ให้รับผิดชอบแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจอยู่กระทรวงยุติธรรม หรือห้องการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจของแผนกยุติธรรมนครหลวงเวียงจันทน์และแขวง (จังหวัด)

5. ข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงข้อขัดแย้งในการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุน และอื่นๆ ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ

6. หน่วยโล่เกลี่ยระดับหมู่บ้าน หมายถึงหน่วยการจัดตั้งกระบวนการยุติธรรมรากฐาน ซึ่งได้รับการรับรองจากเจ้าเมือง (นายอำเภอ)

7. หน่วยโล่เกลี่ยคดีเด็ก หมายถึงหน่วยเดียวกันกับหน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ที่ระบุไว้ในข้อตกลงฉบับนี้

8. การกระทำผิด หมายถึงการกระทำหรือการเนิ่นเสียของบุคคลที่เป็นการละเมิดกฎหมายร้ายแรงซึ่งจะต้องถึงความสงบของชาติ ความสงบเรียบร้อยของสังคม ต่อชีวิต สุขภาพ เกียรติศักดิ์ศรี ธรรมเนียมของรัฐธรรมนูญและอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

9. หน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีสิทธิแก้ไขบรรดาการกระทำผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ของกฎหมายอาญา ซึ่งผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องต่อศาลแต่เสนอ ให้หน่วยแก้ไขข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านเป็นผู้พิจารณาด้วยการประนีประนอม

10. การกระทำของเด็ก หมายถึงการกระทำผิดตามที่ระบุไว้ในข้อ (8) ข้างบนนี้บุคคลที่มีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

มาตรา 3 หลักการก่อตั้งหน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

หน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านก่อตั้งตามหลักการพื้นฐาน ดังนี้

1. ดำเนินการเลือกตั้งโดยประชาชนภายในหมู่บ้านด้วยการลงคะแนนเสียงปิดลับหรือเปิดเผยตามความเห็นส่วนหลายของประชาชนที่มาร่วมประชุม

2. คณะหน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านผู้ที่ได้รับเสียงสนับสนุนส่วนหลายของประชาชนที่เข้าร่วมประชุม

3. คณะหน่วยโล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ที่ได้รับการเลือกตั้งแล้วนั้นจะถูกรับรองและแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองตามการเสนอของนายบ้านโดยผ่านห้องการยุติธรรมเมือง เทศบาล (อำเภอ)

หมวดที่ II ที่ตั้งและหน้าที่

มาตรา 4 ที่ตั้งของหน่วยใกล้เคียงระดับหมู่บ้าน

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน หมายถึงหน่วยก่อตั้งกระบวนการยุติธรรมรากฐาน อยู่บ้าน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยประชาชนและได้รับการรับรองโดยเจ้าเมือง (นายอำเภอ) เคลื่อนไหว หน้าที่ภายใต้การขึ้นทางด้านการเมือง แนวคิดของคณะพรรคและองค์การปกครองบ้านขึ้นกับการ ตรวจ แนะนำทางด้านวิชาการของห้องการยุติธรรมเมือง (อำเภอ)

มาตรา 5 ภาระบทบาทของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ดังนี้

1. แก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ ภายในหมู่บ้านด้วยวิธีการประนีประนอมตามการเสนอของคู่กรณี และแก้ไขคดีอาญาเด็กกระทำผิด
2. ช่วยองค์การปกครองบ้านศึกษาอบรม และปลุกกระตมประชาชนบรรดาเฝ้าภายในบ้านให้มีสติเคารพ และปฏิบัติระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. ช่วยองค์การปกครองบ้านสร้างบ้านให้เป็นบ้านปลอดภัยและร่วมมือในการจัดตั้งปฏิบัติ คำตัดสินของศาล
4. ประสานสมทบกับองค์การที่เคลื่อนไหวกระบวนการยุติธรรม และองค์การอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแน่นแฟ้นเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนภายในหมู่บ้าน

หมวดที่ III หน้าที่และขอบเขตสิทธิ

มาตรา 6 ขอบเขต

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน มีขอบเขต ดังนี้

1. มีสิทธิศึกษาอบรม และใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านโดยสันติวิธี
2. มีสิทธิรายงานขอความเห็นจากนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) หรือคณะพรรครากฐานกลุ่มบ้าน เกี่ยวกับหน้าที่ของหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน
3. เก็บค่าบริการในการใกล้เคียงจากคู่กรณี จำนวน 100.000 กีบ (400บาท) ต่อข้อขัดแย้ง ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญติของประธานประเทศว่าด้วยค่าทำเนียมและค่าบริการ ฉบับเลขที่ 03/ปปท ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2008 โดยมอบให้คู่กรณีจ่ายคนละครั้งจำนวน 50.000 กีบ (200บาท)
4. ได้รับการปกป้องตามระเบียบกฎหมาย
5. ได้รับค่าแรงงาน โดยหักจากค่าธรรมเนียมและค่าบริการ
6. ประสานสมทบกับองค์การที่เกี่ยวข้องของบ้านในการจัดตั้งปฏิบัติหน้าที่

7. สิทธิอื่นๆ ตามการมอบหมายขององค์การปกครองบ้าน หรือห้องการยุติธรรมเมือง (อำเภอ) ที่สอดคล้องกับภาระบทบาทของตน

มาตรา 7 หน้าที่

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดตั้งโรงเรียน โฆษณาศึกษาอบรมระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ทำให้พลเมืองภายในหมู่บ้านมีสติเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
2. ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งทางแพ่ง การค้า มรดก ครอบครัว และอื่น ๆ ตามการร้องขอหรือการเสนอของคู่กรณี
3. แก้ไขคดีเด็กตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของเด็ก
4. ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการจัดตั้งปฏิบัติคำตัดสินของศาลคดีแพ่ง และคดีอาญาเกี่ยวกับการชดใช้แทนค่าเสียหายทางแพ่งซึ่งคู่กรณี หรือผู้เสียหายคืออยู่บ้านของตน
5. ไกล่เกลี่ยคดีอาญาได้บางกรณี ถ้าว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เบาบางตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ของกฎหมายอาญาซึ่งผู้เสียหายไม่ได้ฟ้องขึ้นศาล แต่เสนอมายังหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านเพื่อพิจารณาแก้ไข เช่น การทำร้ายร่างกายระหว่างญาติใกล้ชิดที่ไม่บาดเจ็บสาหัส การนิทนาการใส่ร้าย การนิทนา การลักเล็กขโมยน้อย การกระทำผิดต่อกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของญาติใกล้ชิด การประมาทซากศพ หรือชื่อเสียงของผู้ตาย การล่วงละเมิดความลับส่วนตัวต่อคู่กรณี
6. ช่วยองค์การปกครองบ้านในการคุ้มครอง การสร้างครอบครัว และบ้านปลอดภัย
7. ติดตาม และศึกษาอบรมผู้ที่ได้ปฏิบัติโทษแล้ว หรือผู้ถูกศาลตัดสินโดยไม่ตัดอิสรภาพซึ่งองค์การจัดตั้งของรัฐ หรือศาลประชาชนที่เกี่ยวข้องมอบให้
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามการมอบหมายขององค์การปกครองบ้าน หรือห้องการยุติธรรมเมือง (อำเภอ) ที่สอดคล้องกับภาระบทบาทของ

หมวดที่ IV

โครงประกอบการจัดตั้ง

มาตรา 8 โครงสร้างด้านบุคลากร

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านประกอบด้วยหัวหน้า 1 คน รอง 1-2 คน และกรรมการจำนวนหนึ่งซึ่งมาจากภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1. แนวลาวสร้างชาติในหมู่บ้าน
2. องค์การปกครองหมู่บ้าน
3. สหพันธ์นักรบเก่า
4. สหพันธ์สตรีระดับหมู่บ้าน

5. ชาวหนุ่มภายในหมู่บ้าน
6. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
7. ป.ก.ส (ตำรวจบ้าน)

นอกจากนี้ให้มีเลขา 1 คน เพื่อช่วยงาน ทั้งเป็นผู้บันทึกในเวลาใกล้เกลี้ยและเขียนบทสรุป บทบันทึก และอื่นๆ

สำหรับการแก้ไขคดีเด็ก หมายถึงให้อาสาสมัครหน่วยใกล้เคียงจากแนวลาสร้างชาติ สหพันธ์นักรบ สหพันธ์แม่หญิงและชาวหนุ่มบ้านเป็นผู้รับผิดชอบแก้ไข

มาตรา 9 มาตรฐานของคณะใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

บุคคลที่จะประกอบเข้าเป็นคณะหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านต้องมีมาตรฐาน ดังนี้

1. มีการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่ประชาชนไว้วางใจ ให้ความเชื่อถือและเป็นผู้ซื้อสัตย์สุจริตต่อประชาชน
2. รั้งรู้และเป็นเอกภาพกับแนวทางนโยบายของพรรคระเบียบกฎหมายของรัฐ มีความสามารถในการศึกษาอบรมปลุกกระดมประชาชนเคารพ และปฏิบัติระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด
4. มีบทบาทในการเต้าโรมความสามัคคีภายในบ้าน สามารถปลุกกระดมประชาชนเข้าในการเคลื่อนไหวหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนร่วมของบ้านก็คือของประเทศ
5. มีความสามารถ พรสรรคในการศึกษาอบรมและแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยการประนีประนอมโดยสันติวิธี

มาตรา 10 หัวหน้าและรองหัวหน้าหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

หัวหน้าหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านหมายถึงผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกของหน่วยใกล้เคียงมากกว่าหมู่ มีความสามารถจัดตั้ง และนำหน่วยใกล้เคียงปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคคลสร้างความสามัคคีภายในหน่วยใกล้เคียงและเป็นผู้เชี่ยวชาญขององค์การจัดตั้งหรือบุคคลต่าง ๆ ได้ดี

รองหัวหน้าหน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านหมายถึงบุคคลที่มีมาตรฐานครบถ้วนถัดจากผู้เป็นหัวหน้าหน่วยใกล้เคียงที่ได้กล่าวมาข้างบนนี้

มาตรา 11 อายุการ

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านมีอายุการเท่ากับนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน) ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น

หมวดที่ V

หลักการและระบบแบบแผนวิธีทำงาน

มาตรา 12 หลักการ

หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านเคลื่อนไหวหน้าที่ของตนตามหลักการ ดังนี้

1. ทำงานตามหลักการประนีประนอม โดยถือเอาการศึกษาอบรมให้คู่กรณีที่ขัดแย้งยินยอมตกลงแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยตนเอง
2. ทำงานเป็นหมู่คณะ ตกลงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามเสียงส่วนมากโดยมีการเสริมขยายความรับผิดชอบของบุคคลเคลื่อนไหวหน้าที่อย่างมีแผนการ
3. สรุปลงถอดถอนบทเรียนเป็นปกติในทุกๆ ครั้งภายหลังได้มีการใกล้เคียงแก้ไขข้อขัดแย้งใดหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อขัดแย้ง เสริมขยายด้านดีให้ทันเวลา

มาตรา 13 วิธีและขั้นตอนการใกล้เคียง

หน่วยใกล้เคียงระดับหมู่บ้านดำเนินการใกล้เคียงต่าง ๆ ตามวิธีและขั้นตอน ดังนี้

1. เมื่อได้รับคำร้องหรือคำเสนอของพลเมืองแล้ว หน่วยใกล้เคียงต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบแล้ว จัดตั้งคณะพิจารณาข้อขัดแย้ง ภายใน 7 วัน โดยสืบต่อรวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อเป็นข้ออ้างในการใกล้เคียง หน่วยใกล้เคียงเป็นผู้กำหนดวัน เวลา สถานที่ เชิญคู่กรณีและพยานเข้าร่วมใกล้เคียงการดำเนินการใกล้เคียงแต่ครั้งจะดำเนินได้ก็ต่อเมื่อมีคณะมากกว่าครึ่งหนึ่งเข้าร่วมในกรณีที่เป็นอาจเชิญผู้เกี่ยวข้อง หรือประชาชนจำนวนหนึ่งเข้าร่วมรับฟังก็ได้เพื่อช่วยประกอบคำเห็น
2. ถ้าหากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่เข้าร่วมในการใกล้เคียงตามคำเชิญมากกว่า 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผล หน่วยใกล้เคียงข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านส่งคำร้อง หรือคำเสนอพร้อมเอกสารทั้งหมดคืนให้แก่ผู้ร้องขอหรือคำเสนอในเบื้องต้น เพื่อไปฟ้องต่อองค์การที่มีสิทธิอำนาจตามกระบวนการยุติธรรม
3. การใกล้เคียงคดีเด็กต้องให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครองเข้าร่วมนำทุกครั้ง
4. ในการใกล้เคียงแต่ละครั้ง ต้องทำบทบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วอ่านชองหน้าคู่กรณี พยานและผู้เข้าร่วมแล้วลงชื่อไว้เป็นหลักฐานเนื้อในบทบันทึกจะต้องเขียนละเอียดเกี่ยวกับข้อคณะและผู้เข้าร่วม สถานที่ วันเวลา เหตุการณ์ตัวจริง การตกลง และการไม่ตกลงของคู่กรณีและอื่น ๆ
5. ถ้าคู่กรณีหากยังไม่ตกลงกัน คณะหน่วยใกล้เคียงเสนอคณะพรรคกรฐาน กลุ่มบ้านช่วยศึกษาอบรม ถ้าไม่สามารถประนีประนอม ส่งบทบันทึกพร้อมกับสำนวนการแก้ไขข้อขัดแย้งให้ห้องการยุติธรรมเมือง (อำเภอ) เพื่อศึกษาอบรมใกล้เคียง ถ้าไม่สำเร็จจึงแนะนำคู่กรณีฟ้องร้องต่อองค์การที่มีอำนาจดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

6. การไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง ถ้าคู่กรณีไม่สามารถตกลงกันจะทำหลายครั้งก็ได้ แต่ไม่เกิน 3 ครั้ง การไกล่เกลี่ยหากมีความจำเป็นต้องได้ใช้จ่ายเข้าในการไกล่เกลี่ยมอบให้คู่กรณีเป็นผู้จ่ายแต่ไม่เกิน 50.000 กีบ (200บาท)

มาตรา 14 ผลศักดิ์สิทธิ์ของการไกล่เกลี่ย

บทบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่คู่กรณียินยอมตกลงประนีประนอมหมายถึงผลศักดิ์สิทธิ์ในการปฏิบัติทันที

บทบัญญัติการแก้ไขข้อขัดแย้ง ที่ไม่สามารถตกลงจะมีคุณค่าเป็นเอกสาร ข้อมูลอ้างอิงให้คณะพรรคกรากฐาน กลุ่มบ้านและห้องกรายุติธรรมเมือง (อำเภอ) พิจารณาหรือเป็นข้อมูลให้แกการดำเนินคดีขององค์การที่เกี่ยวข้อง ในกรณีหากถูกดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม

มาตรา 15 ข้อห้าม

ข้อห้ามสำหรับหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน ดังนี้

- ไม่ให้นำเอาคดีอาญาที่ร้ายแรงมาไกล่เกลี่ย (ยกเว้นการกระทำผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ของกฎหมายอาญา)

- ไม่ให้ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่ขัดกับผลประโยชน์ของรัฐ รวมหมู่

- ไม่ให้ปรับไหมหรือลงโทษทางอาญา

- ไม่ให้เอาคดีที่ศาลหรือคณะกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งด้านเศรษฐกิจได้ตัดสินแล้ว มาไกล่เกลี่ย

มาตรา 16 การถอนตัวของคณะหน่วยไกล่เกลี่ย

คณะหน่วยไกล่เกลี่ย สามารถถอนตัวออกจากกรไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งได้ในกรณี ดังนี้

- รวมถึงปัญหาสุขภาพของตน

- ข้อขัดแย้งที่มีส่วนได้เสียโดยตรงกับผลประโยชน์ของตน และครอบครัว

- เป็นญาติใกล้ชิดของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ขัดแย้งกัน

- คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีเหตุผลที่หนักแน่นไม่เห็นดีให้ประกอบเป็นคณะไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง

ดังกล่าว

- กรณีอื่นๆ ที่เห็นว่ามีความจำเป็น

หมวดที่ VI

นโยบายต่อผู้ที่มีผลงานและมาตรการต่อผู้ละเมิด

มาตรา 17 นโยบาย

หน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้านที่มีผลงานดีเด่นในการปฏิบัติหน้าที่จะได้รับกรยกย่อง หรือได้รับนโยบายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

คณะไกล่เกลี่ยผู้ใดหากเป็นแบบอย่างที่ดีแก่หมู่คณะในการปฏิบัติหน้าที่ของตนจะได้รับ
การยกย่อง หรือได้รับนโยบายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

มาตรา 18 มาตรการ

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะไกล่เกลี่ยผู้ใดใช้หน้าที่ของตน เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวเคลื่อนไหว
ไม่ถูกต้องตามข้อตกลงฉบับนี้ จะถูกปฏิบัติมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการศึกษาอบรมทางบริหาร
หรือทางอาญาตามแต่กรณีเบา หรือหนัก

หมวดที่ VII

บทบัญญัติสุดท้าย

มาตรา 19 การจัดตั้งปฏิบัติ

ให้กรมคุ้มครองระบบยุติธรรม กรมจัดตั้ง พนักงาน ห้องการยุติธรรม แผนกยุติธรรม
นครหลวงเวียงจันทน์ แขวง (จังหวัด) องค์การปกครองท้องถิ่น ห้องการยุติธรรมเมือง (อำเภอ)
กลุ่มบ้านและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับรู้และจัดตั้งปฏิบัติข้อตกลงฉบับนี้ตามภาระบทบาทและหน้าที่
ของในลาวให้มีประสิทธิภาพ

มาตรา 20 ผลศักดิ์สิทธิ์

ข้อตกลงฉบับนี้มีผลศักดิ์สิทธิ์แต่ลงนามเป็นต้นไป และเปลี่ยนแปลงข้อตกลงฉบับเลขที่ 02/กย
ลงวันที่ 19 มีนาคม 2007 ว่าด้วยการก่อตั้งและดำเนินการของหน่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระดับหมู่บ้าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ดร.เจริญ เขียวขาวเฮอ

ประวัติการศึกษา

ชื่อสกุล	นายวิกรร สีนุณเรือง
วันเดือนปีเกิด	2 กันยายน 1982
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2009 : นิติศาสตรบัณฑิต สาขากฎหมายแพ่ง วิทยาลัยกฎหมายภาคใต้จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลงานทางด้านวิชาการ

วิกรร สีนุณเรือง. “การไกล่เกลี่ยคดีอาญาเด็กและเยาวชนกระทำความผิด : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต (กฎหมายอาญา) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.